

**Vergadering
gemeenteraad Den Haag
gehouden op
donderdag 13 maart 2025
(Geopend te 13.30 uur)**

Voorzitter: de heer R. Sluijs, plaatsvervangend voorzitter
Griffier: drs. C.G.C.M. Blankwaard-Rombouts

Agenda

- A. Vaststelling agenda
- B. Verslag van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven nieuw benoemde fractievertegenwoordiger (agendapunt komt aan de orde na de dinerpauze)
- C. Beëdiging van de nieuw benoemde fractievertegenwoordiger (agendapunt komt aan de orde na de dinerpauze)
- D. Voorstel van het presidium inzake benoeming Jeugdbondsman/plaatsvervangend ombudsman (RIS321531) (agendapunt komt aan de orde na de dinerpauze)
- E. Beëdiging van de nieuw benoemde Jeugdbondsman/plaatsvervangend ombudsman (agendapunt komt aan de orde na de dinerpauze)
- F. Stad in de raad
- G. Vaststelling van de wijze van afdoening van ingekomen stukken
- H. Vaststelling van de notulen van 18 en 19 december 2024, 23 januari en 13 februari 2025
- I. Vaststelling van de besluitenlijst
 - I.1 Voorstel van het college inzake verzoek om bindend advies over aanvraag om omgevingsvergunning dakterrassen en zonnepanelen Surinamestraat 44A (RIS321354)
 - I.2 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning dakopbouw Papegaailaan 11 (RIS321398)
 - I.3 Voorstel van het college met betrekking tot Beslissing op bezwaar inzake verzoek om herziening omgevingsplan ter plaatse van de Stationsweg 6 en 10b (RIS321455)
 - I.4 Voorstel van het college inzake Zienswijze voornemen evaluatie gemeenschappelijke regeling GGD en VT Haaglanden uit te stellen (RIS321331)
 - I.5 Voorstel van het college inzake verzoek om bindend advies voor de omgevingsvergunning voor het tijdelijk plaatsen van een installatieruimte met hekwerk aan de De Constant Rebecquestraat ongenummerd (tegenover Marnixstraat 131) voor een periode van 4 jaar en 8 maanden (RIS321357)
 - I.6 Voorstel van het college inzake Grenscorrectie gemeenten Den Haag en Leidschendam-Voorburg ten behoeve van Overgoo/Fleetpark (RIS321402)
- J. Datumbepaling initiatiefvoorstellen
 - J.1 Initiatiefvoorstel D66 en CDA: Haagse wijken aan zet (RIS321542)
 - J.2 Initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Den Haag de game-hoofdstad van Europa (RIS321565)

Beraadslaging over

- K. Voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404)

Agendapunten L en M worden gezamenlijk besproken

- L. Voorstel van het college inzake de Strandvisie 2025-2035 “Meer Strand Natuurlijk” (RIS320288)
- M. Voorstel van het college inzake vaststelling bestemmingsplan Strand Den Haag (RIS321152)
- N. Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies omgevingsvergunning tijdelijke portakabins bij het Catshuis (RIS320913)
- O. Voorstel van het college inzake Ambitiedocument Mariahoeve (RIS321388)

- P. Gewijzigd initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Het verhogen van het leesniveau van Haagse kinderen (RIS320005)
- Q. Voorstel van het college inzake Haags beleidskader Jeugd 2025 2028 (RIS320888)
- R. Voorstel van het college inzake Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025-2027 (RIS321267)

Afronding debat commissie

- S. Werkagenda circulaire economie (RIS318676)
- T. Actieprogramma Klimaatadaptatie en Vergroenen Versteende Wijken 2024 (RIS318503)
- U. Leegstandsdebat
- V. Themadebat WMO
- W. Aanstaand betaald parkeren in Morgenstond
- X. Schrappen voorrang statushouders
- Y. Goed verhuurderschap
- Z. Debat openbaar vervoer
- AA. Opvanglocatie Sportlaan
- AB. Beantwoording schriftelijke vragen inzake Schevenings wapen prominent in het Schevenings straatbeeld (RIS319692)
- AC. Beantwoording schriftelijke vragen inzake Alweer een historische huurverhoging op komst (RIS320681)

De **voorzitter**. Ingevolge het Reglement van orde open ik de vergadering.

Presentielijst

Aanwezig zijn 44 leden: Ahraui (PvdA), Arp (SP), Assad (D66), Baboeram (GL), Van Basten Batenburg (VVD), Bingöl (Hart voor Den Haag), Bom (Hart voor Den Haag), Bos (GL), Van den Bos (PvdD), Butt (GroenLinks), Celik (DENK) De Vuyst (GroenLinks), Van Doorn (D66), Dubbelaar (Hart voor Den Haag), Dumoulin (VVD), Van Esch (D66), Etalle (FVD), Gerritsen (PvdD), Van den Goorbergh (Hart voor Den Haag), Groenewold (D66), De Groot (CDA), Guernaoui (Hart voor Den Haag), Hofstra (VVD), Holman (PvdA), Kaptheijns (PVV), Klokkenburg-Reedeker (CU/SGP), Mahmood (DENK), Martinez van Andel (Hart voor Den Haag), Martini (Hart voor Den Haag), Meinesz (Hart voor Den Haag), Mekers (D66), De Mos (Hart voor Den Haag), Mostert (D66), Noorlander (D66), Partiman (CDA), Peeck (VVD), De Ridder (VVD), Sewtahal (Hart voor Den Haag), Sluijs (Hart voor Den Haag), Smit (PvdD), Thepass (GL), Uduba (VVD), Verdonk (Hart Den Haag), Verduin (D66)

Afwezig: Faïd (HSP)

De **voorzitter**. Aangezien het vereiste aantal leden aanwezig is, kan de vergadering voortgang vinden.

Dames en heren, goedemiddag. Hartelijk welkom bij de vergadering van de gemeenteraad. Hartelijk welkom ook aan de aanwezigen op de rijkelijk gevulde publieke tribune en aan de kijkers thuis. De raadsvergadering van donderdag 13 maart gaat beginnen. Na de vorige raadsvergadering heeft de heer Van den Goorbergh aangegeven zich aan te sluiten bij de fractie van Hart voor Den Haag. De plekken zijn op die manier ingedeeld en het presidium gaat nog naar een definitieve indeling en placering van de raadzaal kijken. Wij zullen vandaag rond 18.45 uur schorsen voor het diner; dat zal een uur duren.

Wij hebben bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Faïd in verband met ziekte. Wij wensen haar vanaf deze plek van harte beterschap. De burgemeester zal vanaf ongeveer 14.00 uur aanwezig zijn, in verband met de heropening van de tandartsenpraktijk aan de Tarwekamp. Vervolgens zal de burgemeester afwezig zijn rond de dinerpauze. De wethouders Van Asten en Bruines zullen vandaag op verschillende momenten afwezig zijn.

Ik vraag u nog even kort aandacht voor onze vergaderafspraken; die zijn volgens mij bekend. We vergaderen via de voorzitter en voeren eventuele overige gesprekken buiten de zaal, zodat we de insprekers en het debat goed en geconcentreerd kunnen blijven volgen.

Voor de insprekers geldt dat zij hun bijdragen leveren op basis van de afspraken die hiervoor gelden. Dit betekent bijvoorbeeld dat u raads- of collegeleden niet bij hun voornaam aanspreekt. Ook is het niet toegestaan om namen van ambtenaren te noemen. En u mag vanaf de tribune geen bliken van instemming of afkeuring laten horen. Aanwezigheid in de raadzaal is voorbehouden aan de raadsleden. Ik zal als plaatsvervangend voorzitter op deze afspraken toezien en dat zal ook de voorzitter daarna doen.

Alle stemmingen zijn aan het einde van de vergadering, waarna er gelegenheid is voor het afleggen van stemverklaringen. Met de fractievoorzitters is afgesproken om de vergadering uiterlijk om 0.00 uur te sluiten, inclusief de stemmingen.

Aan de orde is:

A. Vaststelling agenda.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

De **voorzitter**. Er is afgesproken om de nieuwe fractievertegenwoordiger van D66 en de nieuwe Jeugdbondsman te beëdigden na de dinerpauze.

Aan de orde is:

F. Stad in de raad.

De **voorzitter**. We hebben vandaag maar liefst 22 insprekers. De eerste insprekers hebben zich gemeld voor agendapunt K, het voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen. U heeft drie minuten de tijd. Ik zal u tussendoor niet onderbreken, maar na drie minuten is de tijd voorbij.

Mevrouw **Broese van Groenou** (K). Allereerst voor iedereen die vorige week hier was mijn excuses voor het herhalen van stukken tekst die ik toen ook uitgesproken heb. Mijn naam is Patty Broese van Groenou. Ik ben een placemaker pur sang. Samen met vele andere organisaties en individuen proberen we onze prachtige stad te optimaliseren wat het woon-, werk- en leefklimaat betreft. Zo stond ik aan de wieg van PIP en de organisatie waar Polka vrouwen centrum uit is voortgekomen, maar ook politiek geëngageerde evenementen zoals Gesprekshof, de openbare achterkamer van Den Haag, De Slag om het IJspaleis en politieke pubquizen die ik heb georganiseerd voor het Museum voor Beeld en Geluid.

Het zal niemand ontgaan dat op dit moment de wereld in rap tempo verandert. Wat mij betreft staat de democratie op een wankel punt. Dat heeft mij doen beseffen hoe belangrijk het is om te stemmen. Dat doe ik dan ook al jaren, alle keren natuurlijk, maar ook dit keer is het superbelangrijk. Helaas laten veel stadsgenoten dit recht links liggen. Wij willen graag met stemkroeg mensen stimuleren om gebruik te maken van hun stem. Een van de redenen waarom mensen vaak niet stemmen, is dat ze óf het niet weten óf denken 'ik heb geen vertrouwen in de politiek' óf denken 'het maakt niet uit wat ik stem, ze doen toch wel wat ze zelf willen'.

Met stemkroeg, eerste hulp bij stemmen willen we daar verandering in brengen. Wij willen voordat we stemkroeg gaan organiseren, buurtsessies houden in de wijken en dan juist in de stadsdelen waar de opkomst laag was, zodat we kunnen ophalen wat de problematiek van de wijk is, de dromen en de wensen die de wijkbewoners hebben en de ideeën en de kansen die zij zien. Met de opbrengsten van de onderzoeken die wij in de verschillende wijken doen, gaan we langs de redactie, bestaande uit jongeren en ouderen, en daaruit filteren we de onderwerpen voor de politieke theatrale pubquiz die we dan zullen gaan spelen. We willen tijdens de stemkroeg de kennis van de stad en de wijken toetsen bij politici en natuurlijk ook bij de deelnemers. Na afloop van de kroeg willen we de dialoog stimuleren door de ontmoeting die dan kan plaatsvinden. We denken dat we zo de kloof die is ontstaan tussen de politiek en de burger beetje bij beetje kunnen slechten.

We hopen dat jullie dit project op waarde schatten en omarmen, en dat jullie net zo enthousiast en blij zullen zijn met dit initiatief als wij dat zijn.

De heer **Althuis** (K). Ik ben Omri Althuis en ik ben 28 jaar, dus de relatief jongere die dit project zal begeleiden. Ik heb me vanuit mijn jeugd altijd heel erg verbonden gevoeld met de politiek. Ik heb me altijd beziggehouden met lokaal, landelijk en geopolitiek. Zo weet ik dat het wel redelijk uniek is en dat er ook in mijn groepen heel veel mensen zijn die dat heel veel minder hebben; mensen die eigenlijk niet weten wat er gebeurt op begeleidingsniveau. Ze weten vaak helemaal niet wat er aan de hand is in de wereld en vooral niet hoe belangrijk lokaal is, want daar gebeurt eigenlijk alles. Ik zal van hieruit het projectplan schrijven en we gaan vooral de verschillende hoeken van de samenleving bij elkaar proberen te brengen.

Ik denk dat deze tijd heel erg polariserend is en dat mensen het heel moeilijk vinden om te weten waar ze staan in de wereld. Toen Patty naar mij toe kwam om over dit plan te brainstormen, was ik meteen razend enthousiast. Mensen zo bij elkaar kunnen krijgen en met elkaar laten samenwerken, dat is eigenlijk waar wij voor staan.

Een vraag van ons is om met jullie jongerenpartijen te gaan samenwerken. Wij vinden het heel belangrijk om jongeren, ook jullie jongerenpartijen, hierin mee te nemen en te vragen: wat zien zij nou, waar lopen zij tegenaan en hoe denken zij dat zij jongeren kunnen motiveren om hieraan mee te doen?

Wij zullen onze wijkonderzoeken heel professioneel uitvoeren. Wij zijn heel erg bezig met een soort dialoog, ook met brainstorms, eerst met heel veel jongeren en te kijken: waar lopen zij nou tegenaan, wat vinden zij nou vervelend, wat verwachten zij van de politiek? Wij willen eerst een soort dialoog creëren met de jongeren in de wijken en kijken waar zij mee bezig zijn en wat hen bezighoudt.

Overigens, wanneer wij een hele mooie theatrale pubquiz hebben neergezet en daar iets heel moois voor hebben gemaakt, willen we dit ook op een onlineplatform creëren zodat mensen ook thuis lekker laagdrempelig mee kunnen doen. Het idee is dat vragen maar ook dans, muziek en theater tussendoor komen, zodat dat het netwerk een stuk vergroot.

Ik denk dat het hele project sowieso een hele frisse wind kan zijn om mensen meer te laten samenwerken en om meer samenhang te creëren. Ik hoop dat Den Haag op deze manier weer mee kan doen met de politiek.

Mevrouw **Roemeling** (K). Beste leden van de gemeenteraad. Voorall, de belangenorganisatie voor Hagenaars met een beperking, is blij met het verzoek van het ministerie van BZK om deel te nemen aan het experiment voor een nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. Als grote gemeente heeft Den Haag bij de gemeenteraadsverkiezingen te maken met een enorm stembiljet, waarschijnlijk het grootste van Nederland. Voor mensen met een beperking is dit uitermate lastig. Juist daarom is het belangrijk dat Den Haag deelneemt aan dit experiment.

Voorall test al jaren de toegankelijkheid van de verkiezingen, samen met ervaringsdeskundigen. Uit de testen blijkt dat het huidige stembiljet voor mensen met een fysieke beperking te groot is om goed te kunnen hanteren. Zij kunnen het niet zelfstandig dichtvouwen, waarmee hun stemgeheim in het geding komt. Voor mensen met een visuele beperking is het huidige stembiljet onoverzichtelijk. Het nu voorgestelde stembiljet is veel kleiner en daardoor beter te hanteren en duidelijker.

Er is nog een andere groep stemmers die veel baat heeft bij het nieuwe stembiljet. Dat zijn de mensen die een cognitieve beperking hebben. Denkt u bijvoorbeeld aan mensen met een verstandelijke beperking, mensen met niet-aangeboren hersenletsel, mensen met een lichte vorm van dementie en mensen met een psychische kwetsbaarheid. Daarnaast is er nog de grote groep mensen die laaggeletterd, analfabeet of anderstalig is. Samen met de mensen met een cognitieve beperking gaat het in Nederland om circa 2,5 miljoen mensen. Voor Den Haag zal het dan ook gaan om een substantieel deel van de kiezers.

Voor al deze kiezers is het huidige stembiljet onvoldoende toegankelijk. Een deel van hen stemt niet vanwege de complexiteit van het stembiljet. Een groot aantal Haagse kiezers heeft dus baat bij gebruik van het nieuwe stembiljet, en voor hen worden de verkiezingen toegankelijker.

De ervaringen in de experimenteergemeenten van 2024 van mensen met een beperking zijn positief. Ze ervaren het als beter leesbaar en makkelijker hanteerbaar. Door het gebruik van

partijlogo's en minder tekst is het stembiljet veel makkelijker te lezen. Daardoor is het toegankelijker voor een veel grotere groep kiezers. Ook Ieder(in), de landelijke belangenorganisatie voor mensen met een beperking, staat positief tegenover het voorgestelde biljet.

Bij de introductie vindt Voorall het belangrijk dat er goede informatie over het nieuwe stembiljet komt en dat deze informatie toegankelijk is voor iedereen. Daarnaast moeten mensen kunnen oefenen met een proefbiljet. Om ongeldige stemmen te voorkomen bieden wij aan om uitleg te geven over het nieuwe biljet en om proefsessies te organiseren.

Ook is het belangrijk om te leren van de ervaringen. Wanneer Den Haag deelneemt aan de experimenteerwet, vergroten we de invloed op de uiteindelijke vormgeving van het stembiljet. We roepen uw raad daarom op om in te stemmen met deelname aan de experimenteerwet.

De heer **Boenders** (K). Met het nieuwe stembiljet wordt het werkelijkheid dat we politieke partijen in de raad krijgen in plaats van 45 onafhankelijke raadsleden. Op de website van de gemeente staat het al voorbereid met de woorden: politieke partijen worden ook wel fracties genoemd. Ja, je moet het niet gekker maken. Het hoort eigenlijk andersom, maar goed, we hebben hier ook verslaggevers; die bezondigen zich er ook aan.

Op de schermen wordt u, als je dat biljetje gaat gebruiken, na de volgende verkiezingen voortaan aangeduid met de naam van je politieke partij met als toevoeging een nummertje, want meer bent u niet. U wordt aangeduid met nummers, niet meer met namen. Ik heb hier beneden gevraagd of ze ook een plattegrond hebben van de raadzaal met de namen van de raadsleden erop, zodat ik weet wie er zitten. Als je nieuwe stadsbewoners krijgt, dan denk je: die heten zus en zo. Maar die is er niet meer. Waarschijnlijk is dat vanwege de verwarring die de overlopers hebben gewekt van het ene verkiezingsprogramma naar het andere verkiezingsprogramma, maar goed, dat is weer een ander onderwerp.

Wat is er mis met het bestaande stembiljet? Helemaal niks. Als je dat gewoon harmonica vouwt, dan krijg je dit en dan kan je het ook weer dichtvouwen. Je kan kijken wat erop staat en je kan het ook weer zo wegleggen als je wil. Het is ietsje groter, maar het gaat heel simpel vooral om het vouwen. Voor de rest is er niks mis mee. Dus geen nieuwe stembiljetjes. Dat moet je niet willen in de stad van vrede en recht, want je gaat dus politieke partijen benoemen.

De **voorzitter**. We gaan door naar de sprekers over agendapunt L, het voorstel van het college inzake de Strandvisie.

De heer **Van Leeuwen** (L). Geachte aanwezigen. Ik heb ooit stage mogen lopen bij Louis van Gaal bij Bayern München. Die zei tegen mij de wijze woorden: als jij iets niet voor elkaar krijgt, dan is dat je eigen schuld want dan kan je de mensen niet overtuigen. We staan hier dus voor de derde keer met een aantal collega's. Ik wil u graag meenemen omdat er een aantal nieuwe mensen zijn in wat er nou allemaal is gepasseerd de laatste maand.

Strandondernemers willen graag de kans om permanent te bouwen met de gedachte dat we twaalf maanden staan en acht maanden exploiteren net als nu, waarbij we niet staan maar wel acht maanden exploiteren.

Er is een participatietraject geweest waarin bewoners, natuurverenigingen en ondernemers gevraagd is naar hun toekomstvisie over het Haagse strand. Van de visie van de ondernemers is niks, nul komma nul nul nul terug te vinden in deze strandvisie. Onze vraag is: hoe is dat nou mogelijk, waar de natuurverenigingen en de bewoners wel geciteerd zijn?

Rijkswaterstaat en Delfland hebben kant-en-klare richtlijnen voor het permanent bouwen. Schrijft u als gemeenteraad daar de gewenste richtlijnen bij en geef de ondernemers de kans om een plan te presenteren op basis van al deze richtlijnen. We hebben zo'n twintig paviljoens. Zullen er dan echt twintig permanent willen gaan bouwen? Zal dan alle weidsheid, waar het steeds over gaat, verdwijnen? Kansloos.

In Zeeland, waar nota bene in 1953 een watersnoodramp is geweest, staan 34 permanente strandpaviljoens in of voor Natura 2000-gebied. De gemeente Rotterdam legt een tramlijn aan naar Hoek van Holland en bijvoorbeeld onze burens Katwijk en Noordwijk hebben ook jaren geleden al ruimte gegeven voor permanente bouw. Hoe kunnen wij als Den Haag dan maar blijven roepen dat alles bij het oude moet blijven?

Kortom, het gaat nu in eerste instantie niet meer om feiten. Het gaat erom of u als gemeente Den Haag, vertegenwoordigers van de gemeente Den Haag, samen met de ondernemers hand in hand wil gaan kijken wat wél de mogelijkheden zijn. Zoals wij allen weten grazen koeien nog steeds in de wei. Een wijze man zei laatst: verandering van weide doet de koeien goed. Laten we wegen met z'n allen.

De heer **Arnold** (L). Goedemiddag. Ik ben Richard Arnold, al bijna 30 jaar de trotse eigenaar van strandpaviljoen La Cantina. Misschien leuk om te weten: wij zijn green key, lid van DierenLot en Greenpeace, en ook ik eet geen vlees. Wij denken ook mee en houden van de dieren, maar er zijn ook mensen en die komen graag op het Zuiderstrand, niet alleen in de zomer maar ook in de winter. Ze komen met het openbaar vervoer of op de fiets. Eindpunt bus 23 is 25 meter achter ons, inclusief een hele grote fietsenstalling. Mensen wandelen, lopen hard of gaan surfen naast het zuidelijk havenhoofd. Dat is de hotspot. Al deze mensen hoeven niet door Natura 2000. Dat geldt ook voor onze leveranciers.

Je kan er niet omheen dat uit de wijken achter ons, Duindorp, Statenkwartier en sinds kort ook De Zuid, de vraag is ontstaan om ook in de winter bij La Cantina terecht te kunnen. Ook zou het prettig zijn de meer dan duizend mensen die de petitie getekend hebben een keer serieus te nemen. We zijn al elf jaar iedere dinsdag het onderdak voor dansles voor ouderen met parkinson, gesponsord door La Cantina. Elf jaar al. Kortom, er is in de winter behoefte aan een plek op het strand. Er is EHBO en een aed aanwezig. We hebben douches en lockers voor de sporters. We hopen dat dat ook in de winter gaat gebeuren. Wat is er mooier dan vanaf het terras van La Cantina te genieten van de vreugdevuren? Ook wij zijn sponsor.

Kortom, het zou zo mooi kunnen zijn. We vragen dus de raad een heel klein stukje strand van de 10 kilometer aan ons ter beschikking te stellen, het hele jaar door. Ik vraag hierbij aan de raad: stem net als in 2022 alstublieft voor jaarrond La Cantina en geef ons de kans om een mooi duurzaam paviljoen te bouwen. Het zal een aanwinst zijn voor Den Haag en zijn bewoners.

De heer **Struving** (L). Wij komen altijd met z'n tweetjes. Dit is Patricia Heerekop.

Beste voorzitter. Dank dat wij weer mogen inspreken. Het is de zevenentwintigste keer dat wij staan in te spreken. Het is niet onze hobby. Wij willen gewoon ondernemen, mensen naar Kijkduin trekken en ze een mooie tijd aan zee bezorgen. Inmiddels zijn er zo'n 400 meldingen in RIS over strandhuisjes. Hoe vaak wilt u nog strandhuisjes op de agenda? Keer op keer moeten wij ons verdedigen tegen onzinnige moties en uitspraken, met name vanuit de wethouder en zijn tijd als raadslid, waarin hij negatief over strandhuisjes was.

Mevrouw **Heerekop**. Denk aan de moties met onzinnige pogingen om de strandhuisjes al direct na de start, na het hele traject van de Europese aanbesteding, weer van het strand te halen om zogenaamde 'natuurschade' aan de zandmotor te herstellen, moties om graafwerkzaamheden in de duinen tegen te gaan. Echt onzin. Dat de strandhuisjes de zeehonden zouden verstoren op 200 meter afstand, was onjuist en onterecht en het zette ons steeds in een kwaad daglicht. Na de succesvolle evaluatie van de strandhuisjes zijn de huisjes alsnog in de strandnota gezet om ze hiermee opnieuw ter discussie te stellen via een vooringenomen consultatie, zoals u net hoorde.

En dan de actie om de strandhuisjes uit het bestemmingsplan te halen. Gelukkig greep u in. De actie om over het bestaansrecht te beslissen via bestuurlijke afstemming. U greep gelukkig weer in.

De heer **Struving**. En nu de actie om strandhuisjes opnieuw aan te besteden, gebaseerd op onwaarheden. Er is geen aanbestedingsplicht. Het starten via een Europese aanbesteding maakt niets uit. Toch blijft de wethouder verkondigen dat het moet. In uw eigen stukken in 2012 staat dat het niet aanbesteed hoeft te worden. Een goede lezer haalt ook uit het stuk van Pels Rijcken dat er voor een nieuwe grondhuurovereenkomst helemaal geen aanbesteding nodig is. Wij hebben het ook laten uitzoeken en de conclusie is iedere keer in uw commissie gedeeld. We hebben een gewone huurovereenkomst, precies hetzelfde als die van de strandpaviljoens. Van een concessieovereenkomst is helemaal geen sprake.

Mevrouw **Heerekop**. Dus wat heeft u voor ogen? Een onnodige en kostbare papierwinkel? Het slopen en verkrotten van de strandhuisjes? Het onteigenen van onze private infrastructuur, die we in opdracht van u hebben moeten aanleggen door Natura 2000-gebied? Moeten we die infrastructuur weghalen? Daar gaat de wethouder niet over. Dat ligt in de duinen. Dat valt onder de provincie en de omgevingsdienst. Het specialiteitsbeginsel van behoorlijk bestuur is meermalen met voeten getreden. Een wethouder mag niet op de stoel van de provincie of van het waterschap zitten.

De heer **Struving**. Door welke vergunningsjungle moeten wij of een mogelijke andere ondernemer zich heen vechten? U mag raden wat het resultaat is. De wethouder vraagt om een aanbesteding die niet nodig en hij weet dat er nieuwe vergunningen aangevraagd moeten worden en dat hij per saldo daarmee de strandhuisjes de nek omdraait.

Beste raadsleden, geef gehoor aan het gelijkheidsbeginsel en geef het college opdracht om onze grondhuurovereenkomst simpelweg te verlengen, net zoals u onlangs voor de strandpaviljoens hebt gedaan. Gelijke monniken, gelijke kappen, ook op het strand.

Mevrouw **Wooning** (L). Geachte voorzitter, raadsleden, college en wethouder. Vandaag sta ik hier niet alleen als ondernemer, maar als iemand die gelooft in de kracht van samenwerking en vooruitgang voor onze stad. Na het luisteren naar de afgelopen raadsvergaderingen heb ik besloten om toch ook wat te zeggen. De stem van de mensen die hier zitten, de ondernemers die hun hart en ziel in hun zaken steken en daarmee een aanwinst zijn voor Den Haag, moet gehoord worden.

Wij komen niet met lege handen, maar met concrete, goed onderbouwde voorstellen voor de toekomst van ons strand. Dat is precies wat wij van u vragen. Geef ons de ruimte om samen te werken aan een visie die niet alleen het heden, maar ook de toekomst van deze prachtige stad vormgeeft. De ondernemers die hier aanwezig zijn, dromen groot. We durven te dromen van een toekomst waarin Den Haag en zijn stranden een volgende stap kunnen zetten. Wij werken keihard om het onmogelijke mogelijk te maken en wij zijn bereid om verantwoordelijkheid te nemen voor de uitdagingen die voor ons liggen. Dat is waarom wij keer op keer pleiten voor de mogelijkheid om jaarrondpaviljoens te bouwen. Een toekomst waarin wij het milieu serieus nemen, waarin we ons steentje bijdragen aan de lokale economie en waarin we respect hebben voor het unieke karakter van het strand en de duinen van Den Haag.

De wethouder geeft aan dat er ruimte in de strandvisie komt voor andere soorten initiatieven en dat strandpaviljoens niet gedwongen weg hoeven, maar is dat werkelijk genoeg? Werken wij niet juist aan een visie voor de komende tien jaar, voor de toekomst van onze stad? De stad aan zee, zoals Den Haag zichzelf graag promoot. Moet er niet veel meer ruimte komen voor creativiteit, voor vernieuwing, voor duurzaamheid?

Het jaarrond staan van de paviljoens is niet slechts een praktische keuze. Het is een keuze voor de Haagse burger met de volle acht maanden genieten van de strandtenten en de voorzieningen, voor een sterke lokale economie en voor het ondersteunen van milieu-initiatieven. Waar is de betrouwbaarheid van de overheid die de wethouder belooft? Waar is het vertrouwen, als er maar niet naar ons geluisterd wordt? Wij kunnen niet blijven wachten totdat het stikstofprobleem zich vanzelf oplost. We kunnen niet blijven hopen dat de technologie voor elektrische machines op tijd beschikbaar komt. Want de realiteit is dat de kranen, shovels en ander zwaar materieel dat we nodig hebben voor de op- en afbouw niet zomaar elektrisch zullen worden en zeker niet goedkoop zullen zijn.

En dan is er het gelijkheidsbeginsel. Hoe kunnen wij uitleggen dat paviljoens op verschillende stranden door Nederland en zelfs in Natura 2000-gebied wel jaarrond mogen blijven, terwijl onze ondernemers op het Zuiderstrand worden uitgesloten? Wat is er eerlijk aan een beleid dat de ene groep bevoordeelt en de andere zonder duidelijke verklaring uitsluit?

Raadsleden, wat ik u vandaag vraag is simpel: luister naar ons, werk met ons samen en durf te kiezen voor een duurzame, creatieve en rechtvaardige toekomst voor Den Haag. Wij hebben de ideeën, de passie en de ervaring om die toekomst vorm te geven, maar wij hebben u nodig om deze visie te omarmen. Durf anders te denken, durf buiten de gebaande paden te treden en durf de volgende stap te zetten in de ontwikkeling van onze stad. Uw keuze bepaalt niet alleen de toekomst van de ondernemers, maar ook de toekomst van Den Haag.

De heer **Oosterbaan** (L). Ik spreek hier namens de bewoners van Duindorp in verband met de strandtenten. Duindorp gaat een hele goed kant op. Iedereen ziet dat er een hoop gebeurt in positieve zin. Alleen, we missen in de winter een strandtent, en dat is zo jammer. Op de boulevard heb je dat wel en er wordt tevens gezegd dat sommige mensen het er niet mee eens zijn. Ik hoor alleen maar goede berichten. Wij doen ook vrijwilligerswerk voor de voetbalclub Duindorp, voor De Afrit met mensen vanaf 60 jaar, met klaverjassen. We doen alles. Alleen, dit missen we. De mensen vragen erom en telkens horen we weer: joh, gaat het nou nog door? Dat vind ik zo jammer. Daarom vind ik het mooi dat ik hier het woord kan doen. Ik hoop dat we erover na gaan denken dat er steun komt. Dat is uit mijn hart.

De heer **Kuiper** (L). De mensen van de commissie Leefomgeving kennen mij wel. Voor de andere mensen: ik ben eigenaar van strandpaviljoen De Staat. Ook wij doen alles aan duurzaamheid: acht jaar green key gold, we hebben nu een visie op de toekomst, een biologische keuken, enzovoorts. Dat even ter introductie.

U moet weten dat er bij mij elk jaar duizenden mensen van het strand genieten. Elk jaar moet ik keer op keer mensen tot vervelens toe uitleggen waarom wij de boel weer moeten afbreken en daarna weer moeten opbouwen, afbreken, opbouwen. Het is een gedoe, je wil het niet weten.

Nu moet ik dus kennelijk antwoorden. Ik heb geleerd uit de laatste bijeenkomst van de commissie Leefomgeving dat het kennelijk puur en alleen gaat om de weidsheid van het strand en het zicht daarop. Dat vind ik zelf eerlijk gezegd natuurlijk ook het allermooiste. Begrijp mij niet verkeerd, maar ...

In heel Nederland zijn er bouwstops vanwege stikstof. Er worden geen nieuwe vergunningen meer afgegeven vanwege stikstof. Boeren worden uitgekocht vanwege stikstof. En wij moeten ieder jaar twee keer per jaar - ik had allerlei foto's die dat gingen ondersteunen met hijskranen, shovels, noem het allemaal maar op om een indruk te geven, maar ik zie ze helaas niet voorbijkomen - die paviljoens op- en afbouwen om vier maanden per jaar te kunnen genieten van de weidsheid van het strand. Nou, oké.

We maken het hele gebied vanaf de Laan van Meerdervoort tot en met de zeereep emissievrij. Nou, ik zeg: helemaal prima, maar kunnen jullie mij dan uitleggen waarom wij dus twee keer per jaar nog steeds moeten op- en afbouwen. Dat lijkt mij niet heel erg duurzaam, maar goed, voor die vier maanden dat we dan kunnen genieten van de weidsheid van het strand.

Als onze paviljoens niet meer worden afgebouwd, dan geeft dat meer rust aan de natuur, lijkt mij; zie de ingebrachte foto's. Daar hoeven we geen dure onderzoeker voor in te huren. Misschien kunnen we die conclusie zelf trekken; zie de foto's. Het idee is: acht maanden open, vier maanden gesloten. Welke rust verstoort een paviljoen dat is gesloten? Duurzaam is het al helemaal niet, en dat allemaal voor het aanzicht van de weidsheid van het strand, vier maanden per jaar. Het is waanzin. Kunnen de windmolens die in zee staan mijn uitzicht op de horizon verstoren ook in de winter worden afgebouwd alstublieft? Het is veel mooier, echt waar, geloof me. Als we daar een onderzoek naar laten doen, denk ik dat de conclusie bij voorbaat ook al vaststaat: de mensen vinden dat ook allemaal veel mooier.

In zijn strandvisie laat de wethouder alles zoals het is. Niet heel erg vooruitstrevend in mijn optiek. Sterker nog, we draaien dingen terug, zoals bij La Cantina bijvoorbeeld. We bouwen 2.500 huizen bij de ingang van het Westduinpark. Maar als je daar de duinen inloopt, zie je een bord staan met 'Ssst! Hier leven wij!' Het rijmt niet helemaal, maar goed, daar kom ik later op terug.

De **voorzitter**. Dank u wel. De drie minuten zijn voorbij.

De heer **Roos** (L). Goedemiddag allemaal. Voor de derde keer spreek ik in over dit onderwerp, dus ik ga proberen een ander verhaaltje te houden.

Een tijd geleden, volgens mij twee wethouders geleden, zijn we een weg ingeslagen waarbij ons is verzocht om duurzaamheid te gaan zoeken zodat we langzaam de weg konden gaan vrijmaken naar jaarrondpaviljoens. Hiermee zijn we aan de slag gegaan. Stap één was energietransitie. Dat was een lange weg met veel hobbels en heel veel kosten, maar we zijn om. De paviljoens op het Zuiderstrand zijn van het gas af. Daarna zijn we de beleveringsketen gaan aanpakken. Resultaat: onze leveranciers zijn zo veel mogelijk elektrisch gaan leveren en veel leveranciers combineren ladingen nu

via Hubbel, zodat het aantal transportbewegingen flink is afgenomen. Op het zuiderstrand zijn de meeste paviljoens green key. Nu kunnen we de laatste stap maken: duurzame paviljoens. Nog maar één keer opbouwen. Paviljoens, energieneutraal, met zonnepanelen, geïsoleerd en met hergebruik van regenwater voor de toiletten. Acht maanden open en in de winter dicht. Dat scheelt enorm veel transportbewegingen met de op- en afbouw, overlast en stikstof. Maar bovenal kunnen we weer verder met het traject dat we al lang geleden hebben ingezet. We hebben de investeringen gedaan en we hebben laten zien dat we het kunnen. Nu is het aan u om het laatste stukje over de streep te trekken.

Er is enorm veel te doen om de strandhuisjes, maar ze zijn een succes, positief geëvalueerd en een welkome aanvulling voor Kijkduin. De bewoners zijn tevreden. Nu loopt de concessie af, dus u besluit om opnieuw aan te besteden. Dit hoeft niet, het kost tijd en overheidsgeld. Willen we dat? Kom op, verleng die grondovereenkomst. Dat kan. Laat u geen Kijkduins zand in uw ogen strooien. Het is maar net hoe je het aan Pels Rijcken vraagt, maar er zijn meerdere wegen om het op een andere manier te verlengen dan opnieuw aanbesteden.

De **voorzitter**. We gaan door naar een inspreker over het voorstel van het college inzake vaststelling bestemmingsplan Strand Den Haag.

De heer **Drijver** (M). SOS Den Haag zal beroep aantekenen tegen het bestemmingsplan Strand, niet omdat we in de stad een leeg strand willen hebben, maar allereerst omdat het college de wettelijke termijnen enorm heeft overschreden. Daarbij heeft het college nagelaten de tussentijdse wijzigingen, zoals het opnemen van strandhuisjes, voor te leggen aan de raad en de indieners van zienswijzen hierover. Ik maak van de gelegenheid gebruik om mee te delen dat door SOS Den Haag vandaag ook beroep is aangetekend tegen het bestemmingsplan Zichten 2, 3 en 7, ten eerste vanwege dezelfde overschrijding van de termijn met 46 weken en ten tweede omdat bij de digitale tervisielegging meer dan de helft van dit bestemmingsplan van 25 pagina's niet is opgenomen bij de publicatie. Een doodzonde, alweer.

De **voorzitter**. We gaan naar twee sprekers over het onderwerp portakabins bij het Catshuis.

De heer **Drijver** (N). De wethouder maakte het vorige week, 6 maart, wel weer bont in uw commissie. Niet alleen haspelde hij procedures en stukken door elkaar, maar ook zaaide de wethouder zoveel verwarring dat elk weldenkend raadslid zou hebben gedacht: oké, laat allemaal maar zitten. Wethouder Van Asten vond het overleg dat een zestal buurt- en belangenorganisaties op 5 december hadden vormvrije participatie. Onjuist, want participatie moet ingevuld worden op het aanvraagformulier omgevingsvergunning bouwen, en dat is van september ervoor.

Wethouder Van Asten vond dat een zienswijze tegen een BOPA helemaal niet bestaat en zeker niet in de korte tijd die het college heeft om een vergunning af te geven. Maar de zienswijze die zes organisaties indienden op 10 december 2024 is helemaal niet ingediend tegen de BOPA, al was het alleen al omdat die toen nog niet bekend was. De zienswijze is ingediend bij het college ten behoeve van de behandeling van de aanvraag, geheel in overeenstemming met de Algemene wet bestuursrecht. Ook in Den Haag beantwoordt het college bij afgifte van de vergunning de ingediende zienswijzen om aan te geven dat de hierin aangegeven belangen herkend en gewogen zijn door het college.

Verder vond Van Asten dat er een fatale termijn van acht weken is tussen de aanvraag vergunning en de afgifte vergunning, maar die termijn kan altijd eenmalig met zes weken verlengd worden. En die wettelijke termijn is alleen van kracht als het een initiatief is in overeenstemming met het bestemmingsplan. Dat heet de gebonden beschikking. Maar die containers zijn in strijd met het bestemmingsplan en het omgevingsplan en in strijd met heel veel andere beschermingsmaatregelen die getroffen zijn voor Zorgvliet, het park, het landgoed en het Catshuis.

Wanneer u en het college de containers op deze wijze vergunnen, overweegt SOS om in beroep te gaan tegen de desinformatie aan de gemeenteraad en tegen deze wijze van vergunningverlening. Dat heeft niets te maken met de discretionaire bevoegdheid van het college.

De heer **Boenders** (N). Er gebeurde in de commissievergadering over het Catshuis iets heel bijzonders, iets waar we in april 2024 het presidium al eens op hebben gewezen. Wat was er aan de hand? Er is een tekortkoming in de relatie tussen de inspreker en de commissie. Want wat was het

geval bij de bespreking van de portakabins naast het Catshuis? Inspreker had een afwijkende mening naar het college gestuurd tijdens de behandeling van de vergunningaanvraag. Die werd bij de vergunningverlening een zienswijze genoemd door het college. De wethouder kende die zienswijze niet, zei die niet te hoeven kennen omdat het hier geen zienswijzeprocedure betrof en bleef dit eindeloos herhalen. Een tweede termijn zat er niet in voor de inspreker om te kunnen zeggen dat het college het zelf een zienswijze noemde. Commissieleden lezen kennelijk ook nooit omgevingsvergunningen en gaven inspreker ook geen kans door simpel in een tweede termijn aan de inspreker te vragen wat hij nou vond van de opstelling van de wethouder. Dat vind ik heel erg jammer, en dat moet toch eens herzien worden. Ik heb laatst ook gevraagd bij de aanvang van de commissievergadering: gun mij een tweede termijn om op antwoorden van wethouders, die soms niet helemaal juist zijn, te kunnen reageren. Dan kan de commissie alsnog beslissen: oké, we houden nog een tweede termijn.

De **voorzitter**. We gaan we door naar de insprekers over het voorstel van het college inzake Ambitiedocument Mariahoeve.

De heer **Drijver** (O). We weten nog goed hoe u hier het college in 2022 eraan heeft gehouden om zo snel mogelijk het stadsgezicht Mariahoeve alsnog te beschermen, zoals u in 2005 al had besloten, nu 21 jaar geleden. Het college voelde zich toen geremd door de onbereidwilligheid van de corporaties om daaraan mee te werken. Het touwtrekken tussen een meerderheid van de raad en de wethouder in 2022 ging precies over die beschermde status. De wethouder wilde eerst een ambitiedocument vaststellen en natuurlijk zou ze daarbij rekening houden met de te beschermen culturele waarde. Een apart beschermd stadsgezicht zou dan niet nodig zijn. Maar u en wij geloven het college niet meer na het buiten werking stellen van het beschermd stadsgezicht Vrederust-West.

Toch liet u zich in de raadscommissie vorige week helaas meeslepen in de agenda van het college. Het college gooit een tak weg en de raadsleden rennen er goedbedoeld achteraan. Zo kon het gebeuren dat terechte vragen over voorzieningen in Mariahoeve niet beantwoord konden worden door de wethouder, omdat er geen demografisch en planologisch onderzoek ten grondslag ligt aan het ambitiedocument.

Den Haag in Cijfers leert ons dat in Mariahoeve interessante verschuivingen aan de hand zijn de laatste vijftien jaar die om een antwoord vragen. Er is een volgordelijkheid in ruimtelijk beleid, waarbij eerst vastgesteld moet worden met wat voor buurt we te maken hebben: de bewoners, hun inkomen, hun scholing, hun kansen en ja, ook het erfgoed, het stadsgezicht. Dit ambitiedocument is enkel afgeleid uit generieke beleidsnota's. Het document is vooringenomen en het erfgoed wordt niet als conditionerend gezien, maar als een van de ingrediënten, gelijkwaardig aan het potentieel woonprogramma en dus bij voorbaat de boekhoudkundige verliezer. Stel de vaststelling uit tot na de behandeling van het beschermd stadsgezicht Mariahoeve, wat is aangekondigd voor de zomervakantie.

Mevrouw **Langemeijer** (O). Goedemiddag, ik ben Hubertine Langemeijer, directeur van Stichting KunstPost en sinds 2007 actief in Mariahoeve. U zult wel denken 'daar is ze weer', want ik heb hier ook al een paar keer eerder ingesproken.

Wist u dat er elke week 350 wijkbewoners een activiteit bij KunstPost bezoeken? Van jong tot oud weten ze ons te vinden. U hebt natuurlijk ons magazine gelezen en gezien dat KunstPost een breed palet aan activiteiten organiseert, mede mogelijk maakt, huisvest en ondersteunt. KunstPost draagt bij aan de ambitie zoals genoemd in het voorliggende ambitiedocument, omdat wij sinds 2008 bijdragen aan de geestelijke gezondheid van Mariahoeve en een levendige wijk economie. Doordat veel bezoekers wekelijks bij ons komen, verminderen gevoelens van sociale eenzaamheid, voelen ze zich verbonden en krijgen ze weer zin in het leven. Ongeveer een derde van de bewoners van Mariahoeve heeft iets met ggz. Een deel hiervan komt bij ons en heeft zo een zinvolle dagbesteding, waardoor het beter lukt om geestelijk stabiel te blijven. We zijn een plek voor ontmoeting, waarbij niets moet en veel mag. Het samen koffiedrinken is een corebusiness waaruit vaak de mooiste projecten voortkomen. Ook VvE's en andere groepen in de wijk kunnen bij ons vergaderen en ideeën uitwisselen.

Het is in het beleid opgenomen dat Mariahoeve een blijvend betaalbare ruimte voor sociaal-culturele buurtinitiatieven zoals KunstPost moet blijven behouden. Op dit moment hebben we een

pand van 720 vierkante meter, maar voorheen hadden we drie oude schoolpanden, waardoor we nog veel meer voor de wijk en haar bewoners konden doen. KunstPost is uitgegroeid van een kunstenaarsinitiatief naar een sociaal-maatschappelijke buurtorganisatie op basis van kunst die bewoners verbindt en uit hun isolement haalt, juist omdat veel van onze activiteiten gratis te bezoeken zijn. Het probleem is dat de gemeente in Mariahoeve geen eigen vastgoed meer heeft, waardoor we afhankelijk zijn van onder andere investeerders, ontwikkelaars en woningcorporaties.

U hebt zelf in uw beleid aangegeven dat er in de wijk ruimte moet blijven voor bewonersorganisaties, maar ons knelpunt is duurzaam betaalbare, passende ruimte die permanent beschikbaar blijft. We zitten op LOOKatie 364, in ons vijfde pand en alweer op de schopstoel, omdat winkelcentrum Mariahoeve herontwikkeld wordt en wij niet de garantie hebben dat er voor KunstPost ruimte blijft. Als het uw ambitie is dat Mariahoeve een gezonde en sociale wijk blijft met een levendige wijk economie, dan hebben we samen een opgave om hier duurzaam betaalbare ruimte voor beschikbaar te houden, in ons geval minimaal 720 vierkante meter bvo. KunstPost is er klaar voor, u ook?

Mevrouw **Hajian** (O). Geachte voorzitter, raadsleden en college. Ik sta hier voor jullie als directeur van Podium NOORD om waardering uit te spreken voor het ambitiedocument Mariahoeve. Wij zijn blij dat we de inbreng van bewoners duidelijk terugzien in dit document. De commissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur constateerde al dat er een disbalans is tussen de cultuurankers op het gebied van budget, menskracht en de beschikking over een eigen gebouw. Haar advies aan de gemeente was helder: verklein deze verschillen in de komende beleidsperiode. We zijn heel blij om te zien dat ook dit is meegenomen.

We zijn een innovatieve en inclusieve organisatie, die mensen verbindt en niet bang is om buiten de lijntjes te kleuren. Een kwaliteit die onmisbaar is gebleken in een stadsdeel zoals Haagse Hout. Mensen die nergens in beeld waren weten ons te vinden. Wij stimuleren cultuurparticipatie, maar ook zijn wij een platform dat door kunst en cultuur maatschappelijke opgaven zichtbaar maakt, waardevolle ontmoetingen tussen alle groepen in de wijk faciliteert en een brug slaat tussen bewoners, gemeente, wijkpartners en stakeholders.

Podium NOORD heeft de afgelopen jaren, met beperkte middelen, een maximale impact weten te realiseren. Jongeren zijn via onze instapfuncties doorgegroeid naar vakopleidingen in kunst en cultuur. Onze Cultuurwerkplaats geeft bewoners met een afstand tot de arbeidsmarkt letterlijk en figuurlijk een podium om hun talenten te ontwikkelen. Wij zijn stevig geworteld in Mariahoeve. Iets wat ook tot uiting kwam bij de recente ramp op Tarwekamp, waarbij we direct in actie kwamen en met een bewoner een crowdfundingactie hebben opgestart voor onze wijkpartner Lichtpuntjes van Mariahoeve, maar ook in ons convenant met Wijkz, waarin we samen de krachten bundelen voor kwetsbare bewoners.

Met de groei van het aantal bewoners in Mariahoeve en de omliggende wijken in het vooruitzicht, willen wij duurzaam ...

De **voorzitter**. U bent door de spreektijd heen. We gaan naar de spreker over het voorstel van het college inzake Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk.

De heer **Abarkane** (R). Geachte voorzitter, leden van de gemeenteraad. Vandaag sta ik hier opnieuw. Zoals ik vorige week vertelde, sta ik hier niet alleen. Ik sta hier ook namens Lichtpuntjes van Mariahoeve, Stichting Jacobahof, Stichting Moeder en Dochter, Sport & Control en nog wat organisaties die niet met naam genoemd willen worden. Dit doen we om niet al te veel vergadertijd van jullie in agenda in beslag te nemen.

Het inspreken voelt zich steeds comfortabeler. Maar wat helaas minder comfortabel is, is dat de wethouder ondanks de gemaakte afspraken wederom niet is teruggekomen. Er heeft zelfs geen enkel contact de afgelopen week plaatsgevonden. Dit is teleurstellend, want er is behoefte aan concrete stappen. De motie van D66 en DENK die nu voorligt, biedt onze organisaties eindelijk een volwaardige plek in het welzijnswerk, niet vanaf de zijlijn maar als partner naast de professionele welzijnsorganisaties. Dit biedt ons de kans om niet van project naar project te overleven, maar met structurele budgetten te werken aan continuïteit en stabiliteit.

De rekenkamer heeft de wethouder terecht gewezen op het belang van breder beleid dan enkel de zes grote welzijnsorganisaties. Het welzijn van alle bewoners is belangrijk, niet alleen de continuïteit van een paar organisaties. Kleine sociale initiatieven zoals de onze leveren bewezen kwalitatieve bijdragen en verdienen een plek in de samenwerking. Helaas ontbreekt het de grote welzijnsorganisaties aan stimulansen om anders te werken. De stad heeft behoefte aan meer en beter. De initiatieven in de wijk kunnen hierin een sleutelrol vervullen.

De juridische belemmeringen voor samenwerking zijn inmiddels weggenomen. Er is nu ruimte voor verandering. Verwijzingen naar extra budgetten op de sociale basis zijn geen oplossing, want daarmee verandert er fundamenteel niets. De wethouder ontnemt de stad de kans om te innoveren en duurzame samenwerkingen te vormen, wat essentieel is om het huidige werkveld voor te bereiden op de financiering vanaf 2028. Daarom vraag ik u de motie van D66 en DENK te steunen. Hiermee maken we de samenwerking tussen professionele organisaties en kleine sociale initiatieven concreet en bieden we de stad een nieuwe norm van effectief en kwalitatief welzijn, dicht bij de mensen vanuit de gemeenschap en niet vanuit instituties.

De **voorzitter**. De volgende drie insprekers spreken in over agendapunt AA, de opvanglocatie Sportlaan.

Mevrouw **Wamsteker** (AA). Geachte voorzitter, geachte raadsleden. Op 6 maart jongstleden hebben 38 bewoners uit de wijk Segbroek zowel schriftelijk als mondeling hun bezorgdheid uitgesproken over hun veiligheid rondom het pand waar verschillende kwetsbare groepen tijdelijk gehuisvest worden. De wethouder heeft een document gepresenteerd als veiligheidsplan. Het is door drie veiligheidsexperts is afgewezen, maar de wethouder blijft volhouden dat dit een goed veiligheidsplan is. Dit plan is in werkelijkheid een interne veiligheidsinstructie. Tot op heden ontbreekt het aan een gedegen risicoanalyse, terwijl de gemeente vanuit haar wettelijke taak wel verplicht is risico's op het gebied van veiligheid en leefbaarheid in beeld te brengen. Zeker bij een complexe locatie met kwetsbare groepen is een risicoanalyse onmisbaar. De wethouder heeft tot op heden ook nagelaten een gedegen veiligheidsplan op te stellen. Ik wil het college wijzen op de volgende punten.

De gemeente heeft vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Gemeentewet en de Wet veiligheidsregio's de plicht om de veiligheid en leefbaarheid te waarborgen, ook voor de omwonenden. Bij het realiseren van een opvanglocatie of een gemengde huisvesting moet de gemeente passende maatregelen treffen om overlast, spanningen, geweld en onveiligheid voor de omwonenden te voorkomen. Voor de veiligheid van de omwonenden is het daarom noodzakelijk eerst een risicoanalyse uit te voeren. Op basis van de uitkomst van deze analyse kan een volledig en effectief veiligheidsplan worden opgesteld, dat ook getoetst moet worden door erkende experts. Ik verzoek de wethouder daarom met klem de juiste route en stappen te nemen voor de veiligheid van de omwonenden. Neem de verantwoordelijkheid richting zowel kwetsbare groepen als omwonenden serieus.

Tot slot verzoek ik u als gemeenteraad erop toe te zien dat de wethouder haar verantwoordelijkheden hierin eindelijk neemt. Een overheid die veiligheid niet serieus neemt, speelt met vertrouwen van haar inwoners.

De heer **Goldbach** (AA). Geachte gemeenteraad. Ik heb het debat in de commissie Samenleving van afgelopen week nog eens teruggeluisterd en schrik werkelijk van de minachting die het college heeft voor zowel de commissieleden als de bewoners rondom het Rode Kruis Ziekenhuis. De wethouder doet een en ander af met de opmerking: garanties zijn er alleen op witgoed. Hoeveel partijen moeten om een werkelijke risicoanalyse en om een gedegen veiligheidsplan vragen voordat het college luistert en dit toezegt? Een risicoanalyse die vooral ook ingaat op de risico's van het onderbrengen van zoveel verschillende deels kwetsbare doelgroepen in één gebouw. Een klein voorbeeldje: in het gebouw zijn weliswaar gescheiden ingangen, maar er zou ook sprake zijn van een gemeenschappelijke ruimte. Hoe wordt daarmee omgegaan? Een risicoanalyse moet name ook de risico's buiten het gebouw beschrijven. Het Haga-terrein zelf is immers veel te beperkt voor 750 mensen, dus de risico's zullen ook vooraf afstralen op de directe omgeving en daarmee op de buurt en bewoners.

Dan het veiligheidsplan. Nu er zoveel kritiek op het plan is, is het plotseling een levend document dat nog niet afgerond is en wordt er geschermd met de delen die geheim blijven. Hoe kan

het plan toetsbaar zijn als het deels geheim blijft? Harde toezeggingen over de inzet van beveiliging en politie ontbreken en worden naar de toekomst verschoven. De wethouder ziet ook geen aanleiding om in te gaan op de analyse van de deskundigen. Ja, ze betreurt het wel dat de bewoners zich niet gehoord voelen. Er wordt geschermd met het samen met de bewoners ontwikkelen van het veiligheidsplan, maar een veiligheidsplan is en blijft primair de verantwoordelijkheid van de overheid c.q. de gemeente. Bewoners kunnen daar alleen in de marge aan bijdragen.

Mijn oproep aan het college is: ga aan het werk, stel alsnog een goede risicoanalyse op, luister naar de kritiek van deskundigen, kom met een nieuw veiligheidsplan met concrete toezeggingen, leg dat plan inclusief de geheime delen voor aan de veiligheidsdeskundigen en stel waar nodig bij.

Mevrouw **Van der Knaap** (AA). Geachte voorzitter en raadsleden. Ik ben opgegroeid in de Vogelwijk en woon nu al twee jaar met heel veel plezier in de Bomenbuurt, om de hoek bij het voormalig HagaZiekenhuis. Vandaag wil ik kort stilstaan bij de veiligheid van meisjes en jonge vrouwen in de omringende wijken van het Haga-complex.

Zoals andere buurtbewoners ook al eerder hebben aangegeven, is er geen risicoanalyse uitgevoerd voor de omliggende wijken. Mijn zorgen zijn, zoals ook verschillende experts hebben aangegeven aan TV West, dat er onvoldoende garantie is voor de veiligheid van omwonenden van het Haga-complex. Als jonge vrouw wil ik er zeker van zijn dat ik 's avonds en ook in het donker veilig over straat kan en dat als ik de politie nodig heb, die dan voor mij klaarstaat.

Uit ervaringen bij andere opvanglocaties voor kwetsbare groepen blijkt dat er incidenten zijn geweest, vooral ook met meisjes en jonge vrouwen. Denk hierbij aan straatintimidatie, aanrandingen en vormen van geweld. Dit bleek ook onder andere bij een soortgelijke opvanglocatie in Amsterdam, waar aangifte is gedaan, ook wegens aanranding. Ook recente intimidatie in de gemeente Waadhoeke in Friesland door jonge asielzoekers baart mij zorgen. Daar hebben inmiddels drie meisjes aangifte gedaan bij de politie en elf meisjes meldingen gemaakt. Het gaat hier over meldingen van seksueel getinte opmerkingen, het vasthouden van fietsen, omsingeling, achtervolging en aanrakingen. Ook dichterbij huis, bij het azc Duinrell, werden al eerder meldingen gemaakt van aanranding en verkrachting. Dat werd door de politie onderzocht. Daar gaven omwonenden aan dat ze niet meer naar de supermarkt durfden.

Ik vond de opmerking vorige week van wethouder Vavier dat er gewone mensen in het Haga-complex komen wonen een beetje verontrustend. Het lijkt me een rooskleurig beeld van de daadwerkelijke samenstelling van de verschillende risicovolle groepen in het Haga-complex met mogelijke traumatische achtergronden. Zo blijken asielzoekers, waarvan er ruim 400 in het Haga-complex komen te wonen, bijvoorbeeld vaker dan een gemiddelde Nederlander te kampen met psychische problemen, ook vanwege de thuissituatie waar ze vandaan komen. Ik wil u dan ook dringend verzoeken om de veiligheid van vooral meisjes en jonge vrouwen zoals ik in de omliggende wijken van het Haga-complex niet op de proef te stellen. Voert u alstublieft, net zoals andere omwonenden al hebben benoemd, een risicoanalyse uit, zodat voor deze omwonenden - ik neem aan dat het voor alle omwonenden van groot belang is - incidenten voorkomen worden. Dat is immers van groot belang.

Tot slot wil ik inderdaad nog aangeven dat ik denk dat het erg belangrijk is, als een overheid de zorgen over de veiligheid van omwonenden serieus neemt. Anders verliezen omwonenden vertrouwen in de overheid.

De **voorzitter**. De drie minuten zijn voorbij. Dit was de laatste spreker op de lange lijst van insprekers, waarvoor hartelijk dank.

Aan de orde is:

G. Vaststelling van de wijze van afdoening van ingekomen stukken.

De raad heeft hieromtrent beslist zoals hierna bij elk nummer is aangegeven.

Raadsadressen

Nr.	Afzender en onderwerp	Voorstel afdoening	Kopie antwoord
1	Belanghebbende d.d. 15 februari 2025 inzake verdwijnen parkeerplaatsen Datheenstraat en Menninckstraat (10859324) + 2 maart 2025 (10859324 behoort bij)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving

Zienswijzen verbonden partijen

Nr.	Zienswijze op actieplan evaluatie MRDH	Voorstel afdoening
1	Metropoolregio Rotterdam Den Haag d.d. 11 februari 2025 (10858387)	Aan het college van B en W is verzocht om een voorstel aan de raad

Ter kennisnemingen

Nr.	Afzender en onderwerp	Voorstel afdoening
1	Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland d.d. 6 februari 2025 inzake afschrift vooraankondiging juridische indeplaatsstelling huisvesting vergunninghouders (10858380)	Voor kennisgeving aannemen
2	GR GGD en VT Haaglanden d.d. 13 februari 2025 inzake voorlopig rekeningresultaat 2024 en opgave ten behoeve van BCF (10859336)	Voor kennisgeving aannemen
3	GR GGD en VT Haaglanden d.d. 14 februari 2025 inzake voorjaarsbrief 2025 ten behoeve van begroting 2026 (10859374)	Voor kennisgeving aannemen
4	Belanghebbende d.d. 12 februari 2025 inzake buurtgesprek Calandstraat 12 (10852470 behoort bij)	Voor kennisgeving aannemen
5	Belanghebbende d.d. 17 februari 2025 inzake ontheffing parkeergeld (10852798 behoort bij)	Voor kennisgeving aannemen
6	Belanghebbende d.d. 20 februari 2025 inzake tekorten op de gemeentelijke begroting (10861745)	Voor kennisgeving aannemen
7	Belanghebbende d.d. 3 maart 2025 inzake verzoek tot compensatie en herberekening van servicekosten (10866543)	Voor kennisgeving aannemen
8	Stichting Wijkbelang Segbroek d.d. 3 maart 2025 inzake reactie op notulen werkgroep Leefbaarheid en Veiligheid van 14 januari 2025 (10866704)	Voor kennisgeving aannemen
9	Belanghebbende d.d. 27 februari 2025 inzake 33 jaar kunstbeleid (10866741)	Voor kennisgeving aannemen
10	Haagse Golfvereniging Leeuwenbergh d.d. 24 februari 2025 inzake reactie op eerste drie scenario's voor de gebiedsvisie Vlietzoom (10866750)	Voor kennisgeving aannemen
11	Belanghebbende d.d. 4 maart 2025 inzake tijdelijke invulling voormalig Haga-complex Sportlaan (10866773)	Voor kennisgeving aannemen

Aan de orde is:

H. Vaststelling van de notulen van 18 en 19 december 2024, 23 januari en 13 februari 2025.

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Aan de orde is:

I. Vaststelling van de besluitenlijst.

- I.1 Voorstel van het college inzake verzoek om bindend advies over aanvraag om omgevingsvergunning dakterras en zonnepanelen Surinamestraat 44A (RIS321354)
- I.2 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning dakopbouw Papegaailaan 11 (RIS321398)
- I.3 Voorstel van het college met betrekking tot Beslissing op bezwaar inzake verzoek om herziening omgevingsplan ter plaatse van de Stationsweg 6 en 10b (RIS321455)
- I.4 Voorstel van het college inzake Zienswijze voornemen evaluatie gemeenschappelijke regeling GGD en VT Haaglanden uit te stellen (RIS321331)
- I.5 Voorstel van het college inzake verzoek om bindend advies voor de omgevingsvergunning voor het tijdelijk plaatsen van een installatieruimte met hekwerk aan de De Constant Rebecquestraat ongenummerd (tegenover Marnixstraat 131) voor een periode van 4 jaar en 8 maanden (RIS321357)
- I.6 Voorstel van het college inzake Grenscorrectie gemeenten Den Haag en Leidschendam-Voorburg ten behoeve van Overgoo/Fleetpark (RIS321402)

Deze voorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is:

J. Datumbepaling initiatiefvoorstellen.

J.1. Initiatiefvoorstel D66 en CDA: Haagse wijken aan zet (RIS321542).

J.2. Initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Den Haag de game-hoofdstad van Europa (RIS321565).

De **voorzitter**. Namens het college kan ik melden dat een reactie van het college uiterlijk in het tweede kwartaal van 2025 verwacht mag worden. Dat is dan drie maanden na ontvangst. Ik zie de duimpjes omhooggaan, dus ook dat is dan afgehandeld.

We gaan door naar de beraadslagingen. Voordat we daartoe overgaan, wil ik eerst een kleine voorzitterswissel doen. De heer De Ridder neemt het voorzitterschap over, omdat het gaat over de opkomstbevordering en de gemeenteraadsverkiezingen en ik straks het woord mag voeren namens het presidium. De burgemeester zal er ook het woord over voeren.

Voorzitter: de heer De Ridder.

Aan de orde is:

K. Voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404).

De **voorzitter**. Ik word nog even door de regie ingefluisterd dat ook het actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen 2026 hierbij wordt betrokken.

De beraadslaging wordt geopend.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Dank voor de reacties en de toezeggingen vanuit het presidium en de burgemeester op het zeer prettige gesprek over de plannen die er liggen in een vorige commissievergadering. Mooi dat we straks weer kunnen gaan nachtstemmen in Den Haag en goed dat de gemeente de debatten gaat faciliteren en niet zelf gaat organiseren.

Omdat een opkomst van 43% voor niemand in de raad en de stad goed is, moeten we meer doen om de opkomst omhoog te krijgen. Daarom steunen we het plan volledig. Maar daarom hebben Richard de Mos en ik ook een aanvullend tienpuntenplan geschreven met aanvullende acties. Die kun je verdelen over drie lijnen. Sommige zijn aanvullend op het plan van de gemeente, namelijk de rode potloodcampagne en het speldje. Sommige zijn faciliterend, zoals het extra verkiezingsloket, extra geld voor de lokale omroep en mobiel stemmen. En sommige zijn ludiek maar bewust om te zorgen dat mensen weten dat die verkiezingen er zijn en dat niet vergeten. Want bij de landelijke verkiezingen is de opkomst vele malen groter, maar daar is ook vele malen meer aandacht voor in de media. Dat moeten we ook in Den Haag voor elkaar krijgen. Daarom drie aanvullende acties: het Haags verkiezingsliedjesfestival, het gouden potlood en de 45 zetels van Den Haag. Gelukkig is het geld daarvoor al gereserveerd door de hele raad, door een amendement vorig jaar dat we samen met de ChristenUnie/SGP hadden ingediend en nu heb ik nog acht moties die de acties opnemen in het plan van de gemeente en het geld daarvoor daadwerkelijk vrijmaken.

Ik begin met de motie Opkomst verhogen door mobiel stemmen, met als dictum: verzoekt de burgemeester een mobiel stembureau in te zetten zoals beschreven in hoofdstuk 6 van het tienpuntenplan en deze actie mee te nemen in het plan van het presidium en de gemeente, en hiervoor € 19.000 in te zetten conform het amendement. De motie is medeondertekend door mevrouw Van Doorn van D66, mevrouw Arp van de SP en de heer Partiman van het CDA.

Dan de motie Opkomst verhogen door extra verkiezingsloket op stadsdeelkantoor Escamp, met als dictum: verzoekt de burgemeester om een extra verkiezingsloket in te richten in het stadsdeelkantoor in Escamp. De motie is medeondertekend door mevrouw Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP en de heer Partiman van het CDA.

Dan de motie Opkomst verhogen door speldje 'ik heb gestemd', met als dictum: verzoekt het presidium aan iedereen die zijn stem heeft uitgebracht een speldje te geven dat ze kunnen dragen waardoor iedereen kan zien dat ze hebben gestemd.

Dan de motie Opkomst verhogen door extra budget voor lokale omroepen, met als dictum: verzoekt het presidium het budget voor de lokale omroep (Omroep West en Den HaagFM) eenmalig op te hogen zodat zij meer middelen hebben om de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verslaan, en hiervoor € 100.000 in te zetten conform het amendement. De motie wordt mede ingediend namens mevrouw Van Doorn van D66.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Dank aan de heer Guernaoui voor al zijn moties en specifiek ook de motie over de lokale omroep. Het is heel belangrijk dat zij hun werk kunnen doen. Maar ik voel wel wat ongemak bij het exacte dictum, waar staat 'om de gemeenteraadsverkiezingen te verslaan'. Is het geld sec bedoeld om het te verslaan of zou het breder ingezet kunnen worden, bijvoorbeeld als het gaat om onderzoeksjournalistiek?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Voor onderzoeksjournalistiek hebben we in principe Luis in de Pels. Dat maken we jaarlijks vrij voor onderzoeksjournalistiek. De bedoeling is om € 100.000 in de meest brede zin in te zetten, wat helpt bij de verkiezingen. Er is heel veel ruimte voor de lokale omroep om dat goed in te zetten. Wat mij betreft is er heel veel ruimte om dat mogelijk te maken.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik bedoelde 'onderzoeksjournalistiek' bijvoorbeeld ook kijken wat partijen de afgelopen vier jaar hebben gedaan of hebben bereikt en noem maar op, wat mensen kan helpen bij het bepalen van hun stem. Mag ik de motie zo breed lezen?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Jazeker. Het doel van de motie is meer aandacht in de meest brede zin van het woord. Daar hebben zij ook heel goede ideeën over en dat helpt.

Dan kom ik bij de motie Opkomst verhogen door Rode Potlood Campagne, met als dictum: verzoekt het presidium de acties zoals beschreven in hoofdstuk 1 van het tienpuntenplan mee te nemen

in het plan van het presidium en de gemeente, en hiervoor € 85.000 in te zetten conform het amendement. Deze motie wordt mede ingediend namens mevrouw Bos van GroenLinks.

Dan de motie Opkomst verhogen door het plaatsen van 45 'zetels' in de stad, met als dictum: verzoekt het presidium 45 zetels te plaatsen in de stad zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het tienpuntenplan en deze actie mee te nemen in het plan van het presidium en de gemeente, en hiervoor € 25.000 in te zetten conform het amendement.

Kavish Partiman (CDA). We hebben al een interruptiedebatje gehad over die zetels en de mooie zwarte stoelen die we hier hebben, die we zullen plaatsen. Maar goed, daar niet meer over. Ik vraag me af hoe u aan het bedrag van die € 25.000 komt. Is het uit de lucht gegrepen of heeft u een bepaalde onderbouwing hiervoor? Ik ben het even online gaan zoeken. Deze stoelen kosten € 129 in de eerste de beste webwinkel. Voor 45 van die dingen kom je op nog geen € 6.000 uit, dus hoe komt u aan die € 25.000?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Een, het zijn niet deze stoelen. Het zijn niet soortgelijke stoelen, want dan heb je aan dit geld niet genoeg. Onze stoelen zijn echt veel duurder. Het is echt topkwaliteit en die hebben we keihard nodig. Nee, dit zijn stoelen door de stad gemaakt worden, dus ze worden allemaal verschillend. Misschien komt ADO met een stoel, komt een sportvereniging met een stoel, komt Duurzaam Den Haag met een stoel. Die stoelen worden dus allemaal gemaakt, dus daarom 'zetels', zeker niet deze. Dat wordt ludiek. Mensen denken: hè, wat doet dat hier? Dan zien ze dat het te maken heeft met de verkiezingen. Ik hoop dat ze dan zeggen: o ja, er zijn verkiezingen, dat ga ik niet vergeten en ik ga stemmen. Het zijn dus niet deze zetels.

Kavish Partiman (CDA). Dank voor de verheldering van wat voor zetels het zouden moeten zijn, maar dat haalt dat bedrag niet weg. Dat is niet alleen maar bij deze motie, maar ook bij een aantal andere waar bedragen aan zijn gekoppeld. Ik vraag me af wat de onderbouwing van die bedragen is. Hoe kom je daaraan? De onderbouwing daarvan is ook het overwegen waard voor ons om te weten waarom we zoiets zouden moeten steunen. Dat mis ik wel.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Het zijn ramingen. Ik heb gekeken wat een reëel bedrag is, bijvoorbeeld de € 100.000 voor de omroep. We hebben € 300.000 gereserveerd, en ze moeten het doen met € 100.000. Voor het liedjesfestival heb ik gekeken wat een eerder liedjesfestival heeft gekost in de wijken en daarvoor kan dit. Voor de rest zijn het gewoon ramingen. Ja, de bus. Ik kan Jelle vragen wat een bus kost, maar ik denk dat het daarmee wel kan. Het zijn ramingen en het is ook extra op het totaal. Het ene valt mee en het andere valt wat tegen, maar volgens mij moet het daarmee lukken.

De **voorzitter**. Meneer Partiman, derde maal.

Kavish Partiman (CDA). Dat stelt me wel teleur van een financieel deskundige als de heer Guernaoui, want het komt nu op mij over als een beetje vinger in de lucht en kijken: wellicht klinkt dit oké, dus we zetten het op die manier in. De onderbouwing ontbreekt. Er zitten best leuke ideeën tussen, ook ludieke, maar de financiële degelijkheid schiet wat mij betreft echt tekort.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Als ik kijk naar het idee en wat er ongeveer voor nodig is, dan is dit gewoon een reële raming met een reëel bedrag. Daar is het voor te doen. Ik kom er bij de uitvoering nog op terug. Ik heb geen offertes aangevraagd, omdat de raad hier eerst iets over moet zeggen. Daarna kunnen ze in de uitvoering daadwerkelijk offertes aanvragen. We krijgen het plan nog en dan zie je of het past of niet. Ik denk dat dit reële bedragen zijn, op basis van de kennis en kunde van mij en de fractie. Daar kunt u wel op vertrouwen. We gaan in de uitvoering zien of het daarbinnen past.

Samir Ahraoui (PvdA). Dank aan de heer Guernaoui voor het indienen van alle moties. Ik dacht: nu we toch het blokje financiën hebben, pak ik 'm meteen beet. Ik heb een meer verduidelijkende vraag van mijn fractie. Bij sommige moties komt Hart voor Den Haag met een dekkingsvoorstel en bij

sommige is dat niet opgenomen. Ik vroeg me af hoe de moties worden gedekt waarin geen dekking genoemd wordt.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Die worden gedekt vanuit de begroting die er al ligt, dus vanuit het actieplan. Die zijn ook aanvullend op het plan van het presidium en de gemeente. Binnen dat budget kan dat worden betaald.

Samir Ahraoui (PvdA). Maar dan is de vervolgvraag op welke ambities in het plan van het college en het presidium het voor Hart voor Den Haag dan wat minder kan. Wat zou er moeten worden afgeschaald? Als we daar andere maatregelen uit gaan nemen, dan gaan we dus ergens anders iets inleveren. Ik vroeg me af welke keuze de heer Guernaoui dan zelf voor zich zou zien.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Nee, het kan binnen de budgetten die er liggen. Het is aanvullend daarop, dus daarom kan het gewoon; het past. Degenen die straks de moties zullen toelichten, zullen dat denk ik ook bevestigen.

Isabel Bos (GroenLinks). De heer Partiman noemde het net misschien een beetje onromantisch, maar de waarde van de zetels waar wij in zitten is natuurlijk niet een financiële waarde. Het gaat om de geschiedenis van de zetels en de mensen die er nu in zitten. Het lijkt me vanuit dat oogpunt mooi als we als uitgangspunt zouden nemen dat het hier gaat om gebruikte stoelen, tweedehands stoelen. Dat maakt het ook een stuk goedkoper. Is de heer Guernaoui dat met mij eens?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ja, dat kan. Misschien zijn er goede tweedehands stoelen bij die 45, maar misschien gaan mensen ook met sloophout, met allerlei mogelijkheden, met afval, stoelen maken, echt in de meest creatieve zin van het woord. Ik weet nog niet hoe ze er daadwerkelijk uit komen te zien, maar dat kan. En dan is dat geld zeker voldoende.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik hoorde bij het indienen van de motie over een verkiezingsloket in het stadsdeelkantoor in Escamp geen dekking van de heer Guernaoui. In antwoord op een vraag van de collega van de PvdA lichtte hij net toe dat daar geen dekking voor nodig is, want dat kan uit dat plan. Maar ik heb in de commissie echt iets heel anders gehoord, namelijk dat dit zowel qua uitvoerbaarheid als financieel wel degelijk een probleem zal zijn en dat daar helemaal geen dekking of mogelijkheden toe zijn.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik denk niet dat het qua uitvoerbaarheid een probleem is. Dat heb ik ook niet gehoord. In mijn oorspronkelijke plan wilde ik dat in elk stadsdeelkantoor. Daarvan werd gezegd dat dat niet kon, maar op de Leyweg kon het wel. Daarom heb ik het aangepast. Volgens mij kan dat gewoon en past dat binnen de huidige begroting.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dat vind ik opmerkelijk, want dit is niet voorzien binnen de huidige begroting. Dit zijn kosten, dit zijn mensen die daar moeten zitten, dit is werk dat moet worden gemaakt. Waarom zou dat passen binnen die begroting als daar niks uit geschrapt wordt? Want het is nu geen onderdeel van de plannen.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Omdat die begroting gelukkig voldoende ruim is om al die acties te kunnen uitvoeren die beschreven zijn. Het is geen gedetailleerde begroting tot op de komma zoals ik het nu doe. Ik denk dat er in de uitwerking genoeg ruimte zit voor een extra verkiezingsloket en dat dat ook mogelijk is.

De **voorzitter**. Mevrouw Van Basten Batenburg, de laatste maal.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Laat ik dan via de heer Guernaoui aan het college vragen om daar straks ook op in te gaan. Is dat nou echt zo? Want als dat niet het geval is, dan hoop ik dat er ook op kan vertrouwen dat de heer Guernaoui op dat moment zegt: dan moeten we hier een dekking bij aanwijzen; anders dienen we die motie niet in.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Als uit de beantwoording blijkt dat er extra geld voor nodig is, dan zal ik de motie aanpassen. Ik hoop dan op steun van de raad, want we hebben nog het potje voor initiatieven vanuit de raad. Dan regelen we het op die manier, maar ik denk dat dat niet nodig is.

Dan mijn 'Sjakie en de chocoladefabriek'-motie, de motie Opkomst verhogen door het Gouden Potlood, met als dictum: verzoekt de burgemeester in elk stadsdeel het mogelijk te maken dat één kiezer kan stemmen met het 'Gouden Potlood' zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het tienpuntenplan en deze actie mee te nemen in het plan van het presidium en de gemeente. Inderdaad, hier is ook geen extra geld voor nodig. Dit is volgens mij een hele goedkope actie.

Lesley Arp (SP). Ik heb een open vraag aan de heer Guernaoui over deze motie. Als je het puntenplan erbij pakt, dan zie je als je dat gouden potlood krijgt een prijs kan winnen. Dan is het in wezen een soort loterij. Ik vroeg mij af of de heer Guernaoui heeft onderzocht of dit soort initiatieven verenigbaar zijn met de Kieswet. Volgens mij kom je dan in een soort grijs gebied terecht.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Nee hoor, dit is echt geen loterij, dus die wet is er echt niet op van toepassing. Op een gegeven moment doet de burgemeester zijn rondje langs alle stadsdelen en sommige stembureaus. Op dat moment is dan de eerste, de tweede of de derde, weet ik veel wie hij dan aanwijst, degene die met het gouden potlood mag stemmen. Die heeft dan de eer om samen met de partner een etentje te krijgen met het nieuwe college.

Lesley Arp (SP). De heer Guernaoui zegt heel stellig dat het geen loterij is, maar volgens mij staat in het plan dat als je gaat stemmen, je een kans hebt dat daar het gouden potlood ligt. En als je dat gouden potlood vindt, dan kan je een diner met de burgemeester winnen. Het is natuurlijk niet vergelijkbaar met de prijzen die de Postcodeloterij uitdeelt, maar strikt gezien is het volgens mij wel een soort loterij. Ik vraag me af hoe de heer Guernaoui er zo zeker van is dat dat inderdaad verenigbaar is met de Kieswet. Ik ga deze vraag trouwens ook aan het college stellen.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik zou mevrouw Arp als volgt tegemoet willen komen. Als we deze motie aannemen, dan zullen we ook nog even vragen om dit te toetsen aan die wet. En als het in strijd is met die wet, dan doen we het niet. Maar de opkomst is veel te laag, dus laten we dit proberen zodat de opkomst omhooggaat. En laten we het alleen niet doen als het in strijd is met de wet, want dat willen we natuurlijk niet en ik ook niet.

De **voorzitter**. Mevrouw Arp, laatste maal.

Lesley Arp (SP). Ik waardeer de creativiteit en het enthousiasme van de heer Guernaoui, maar mijn uitgangspunt is toch, even los van de vraag of ik nou echt heel veel vertrouwen heb in dit Sjakie en de chocoladefabriek-experiment: kijk eerst naar de wet en baseer je moties op of het kan of niet. Ik vind het een beetje de omgekeerde weg, maar ik ben benieuwd naar de appreciatie van het college.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). We kijken altijd naar de wetten. Ik denk dat dit kan. Dit is echt niet gokken en dat soort dingen. Mocht het niet kunnen: ik wil 'm best nog wijzigen en dat erin zetten, maar dan moeten we het niet doen. Maar ik denk dat dit gewoon kan, alles om de opkomst te verhogen.

Om de opkomst te verhogen kan ik ook tegen alle andere collega's zeggen dat ik alle moties steun die op dat onderdeel zijn ingediend, want Hart voor Den Haag vindt gewoon dat die opkomst omhoog moet.

Als laatste heb ik de motie Opkomst verhogen door het Haags Verkiezingsliedjesfestival, met als dictum: verzoekt het presidium de verkiezing van een Haags Verkiezingsfestival zoals beschreven in hoofdstuk 2 van het tienpuntenplan mee te nemen in het plan van het presidium en de gemeente, en hiervoor € 75.000 in te zetten conform het amendement.

Ten slotte het voorstel dat voorligt inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet. De opkomst in Den Haag is al veel te laag. Experimenten in andere steden laten zien dat er nog te veel

problemen zijn met dat stembiljet. Kandidaat-raadsleden zijn geen nummer, maar mensen die zich willen inzetten voor de stad. Die moeten met hun volledige naam op het stembiljet blijven staan. Daarom stemt Hart voor Den Haag tegen dit experiment.

De **voorzitter**. Door de heer Guernaoui worden de volgende moties (K.1 HvDH, K.6 HvDH, K.7 HvDH en K.8 HvDH) ingediend:

Motie K.1 HvDH Opkomst verhogen dmv speldje 'ik heb gestemd'

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404).

Constaterende dat,

- de opkomst bij de verkiezingen voor de gemeenteraad van Den Haag als sinds 2002 bedroevend laag is (2002: 44,4%, 2006: 47,7%, 2010: 52,9%, 2014: 51,3%, 2018: 48%) en bij de laatste verkiezingen in 2022 zelfs gedaald is tot 43%;
- het plan van het presidium en de burgemeester (RIS320307) om de opkomst te bevorderen goede acties bevat maar extra acties noodzakelijk zijn;
- Hart voor Den Haag een tienpuntenplan (RIS320655) heeft opgesteld met aanvullende acties om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen en dat het plan in de commissie Bestuur van 5 maart jl. is besproken;
- op 14 november 2024 een amendement van Hart voor Den Haag en de ChristenUnie (RIS320449) is aangenomen om € 299.999,00 extra vrij te maken voor activiteiten om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen.

Van mening dat,

- de opkomst kan worden verhoogd door kiezers die hebben gestemd een speldje te geven met de tekst 'Ik heb gestemd' met daarbij #2026 waardoor iedereen kan zien dat ze hun stem hebben uitgebracht. Dit stimuleert anderen om ook te gaan stemmen en geeft een gevoel van trots en betrokkenheid bij de democratie.

Verzoekt het presidium,

- aan iedereen die zijn stem heeft uitgebracht een speldje te geven dat ze kunnen dragen waardoor iedereen kan zien dat ze hebben gestemd.
-

Motie K.6 HvDH Opkomst verhogen dmv het plaatsen van 45 'zetels' in de stad

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404).

Constaterende dat,

- de opkomst bij de verkiezingen voor de gemeenteraad van Den Haag als sinds 2002 bedroevend laag is (2002: 44,4%, 2006: 47,7%, 2010: 52,9%, 2014: 51,3%, 2018: 48%) en bij de laatste verkiezingen in 2022 zelfs gedaald is tot 43%;
- het plan van het presidium en de burgemeester (RIS320307) om de opkomst te bevorderen goede acties bevat maar extra acties noodzakelijk zijn;
- Hart voor Den Haag een tienpuntenplan (RIS320655) heeft opgesteld met aanvullende acties om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen en dat het plan in de commissie Bestuur van 5 maart jl. is besproken;

- op 14 november 2024 een amendement van Hart voor Den Haag en de ChristenUnie (RIS320449) is aangenomen om € 299.999,00 extra vrij te maken voor activiteiten om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen.

Van mening dat,

- de opkomst kan worden verhoogd door begin 2026 45 ‘zetels’ te laten plaatsen in de stad.

Verzoekt het presidium,

- 45 zetels te plaatsen in de stad zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het tienpuntenplan (De 45 zetels van Den Haag) en deze actie mee te nemen in het plan van het presidium en de gemeente;
- hiervoor € 25,000,00 in te zetten conform het amendement (RIS320449).

Motie K.7 HvDH Opkomst verhogen dmv het Gouden Potlood

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404).

Constaterende dat,

- de opkomst bij de verkiezingen voor de gemeenteraad van Den Haag als sinds 2002 bedroevend laag is (2002: 44,4%, 2006: 47,7%, 2010: 52,9%, 2014: 51,3%, 2018: 48%) en bij de laatste verkiezingen in 2022 zelfs gedaald is tot 43%;
- het plan van het presidium en de burgemeester (RIS320307) om de opkomst te bevorderen goede acties bevat maar extra acties noodzakelijk zijn;
- Hart voor Den Haag een tienpuntenplan (RIS320655) heeft opgesteld met aanvullende acties om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen en dat het plan in de commissie Bestuur van 5 maart jl. is besproken;
- op 14 november 2024 een amendement van Hart voor Den Haag en de ChristenUnie (RIS320449) is aangenomen om € 299.999,00 extra vrij te maken voor activiteiten om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen.

Van mening dat,

- de opkomst kan worden verhoogd door in elk stadsdeel een kiezer te laten stemmen met het ‘Gouden Potlood’.

Verzoekt de burgemeester,

- in elk stadsdeel het mogelijk te maken dat één kiezer kan stemmen met het ‘Gouden Potlood’ zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het tienpuntenplan (Stem met het Gouden Potlood) en deze actie mee te nemen in het plan van het presidium en de gemeente.

Motie K.8 HvDH Opkomst verhogen dmv Haags Verkiezingsliedjesfestival

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404).

Constaterende dat,

- de opkomst bij de verkiezingen voor de gemeenteraad van Den Haag als sinds 2002 bedroevend laag is (2002: 44,4%, 2006: 47,7%, 2010: 52,9%, 2014: 51,3%, 2018: 48%) en bij de laatste verkiezingen in 2022 zelfs gedaald is tot 43%;

- het plan van het presidium en de burgemeester (RIS320307) om de opkomst te bevorderen goede acties bevat maar extra acties noodzakelijk zijn;
- Hart voor Den Haag een tienpuntenplan (RIS320655) heeft opgesteld met aanvullende acties om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen en dat het plan in de commissie Bestuur van 5 maart jl. is besproken;
- op 14 november 2024 een amendement van Hart voor Den Haag en de ChristenUnie (RIS320449) is aangenomen om € 299.999,00 extra vrij te maken voor activiteiten om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen.

Van mening dat,

- muziek mensen verbindt en blijft hangen;
- de opkomst kan worden verhoogd door in de winter van 2025/2026 een groot Haags (cover)Liedjesfestival te laten organiseren, gericht op de gemeenteraadsverkiezingen en lokale politiek;
- iedereen daaraan kan meedoen: van bestaande bands tot gelegenheidsbands, lokale zangers, scholieren, studenten, etc.

Verzoekt het presidium,

- de verkiezing van een Haags Verkiezingsfestival zoals beschreven in hoofdstuk 2 van het tienpuntenplan (Haags Verkiezingsliedjesfestival) mee te nemen in het plan van het presidium en de gemeente;
- hiervoor € 75.000,00 in te zetten conform het amendement (RIS320449).

De **voorzitter**. Door de heer Guernaoui, daartoe gesteund door mevrouw Van Doorn, wordt de volgende motie (K.2 HvDH) ingediend:

Motie K.2 HvDH Opkomst verhogen dmv extra budget voor lokale omroepen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404).

Constaterende dat,

- de opkomst bij de verkiezingen voor de gemeenteraad van Den Haag als sinds 2002 bedroevend laag is (2002: 44,4%, 2006: 47,7%, 2010: 52,9%, 2014: 51,3%, 2018: 48%) en bij de laatste verkiezingen in 2022 zelfs gedaald is tot 43%;
- het plan van het presidium en de burgemeester (RIS320307) om de opkomst te bevorderen goede acties bevat maar extra acties noodzakelijk zijn;
- Hart voor Den Haag een tienpuntenplan (RIS320655) heeft opgesteld met aanvullende acties om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen en dat het plan in de commissie Bestuur van 5 maart jl. is besproken;
- op 14 november 2024 een amendement van Hart voor Den Haag en de ChristenUnie (RIS320449) is aangenomen om € 299.999,00 extra vrij te maken voor activiteiten om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen.

Van mening dat,

- als er meer aandacht wordt besteed aan de gemeenteraadsverkiezingen via de lokale media, inwoners beter begrijpen waar ze voor stemmen en waarom hun stem ertoe doet;
- als kiezers beter geïnformeerd worden door de lokale media dat bijdraagt aan een hogere opkomst;
- goed geïnformeerde kiezers belangrijk zijn voor een sterke democratie.

Verzoekt het presidium,

- het budget voor de lokale omroep (Omroep West en Den HaagFM) eenmalig op te hogen zodat zij meer middelen hebben om de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verslaan;
- hiervoor € 100.000,00 in te zetten conform het amendement (RIS320449).

De **voorzitter**. Door de heer Guernaoui, daartoe gesteund door mevrouw Klokkenburg en de heer Partiman, wordt de volgende motie (K.3 HvDH) ingediend:

Motie K.3 HvDH Opkomst verhogen door extra verkiezingsloket op stadsdeelkantoor Escamp

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404).

Constaterende dat,

- de opkomst bij de verkiezingen voor de gemeenteraad van Den Haag als sinds 2002 bedroevend laag is (2002: 44,4%, 2006: 47,7%, 2010: 52,9%, 2014: 51,3%, 2018: 48%) en bij de laatste verkiezingen in 2022 zelfs gedaald is tot 43%;
- het plan van het presidium en de burgemeester (RIS320307) om de opkomst te bevorderen goede acties bevat maar extra acties noodzakelijk zijn;
- Hart voor Den Haag een tienpuntenplan (RIS320655) heeft opgesteld met aanvullende acties om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen en dat het plan in de commissie Bestuur van 5 maart jl. is besproken;
- op 14 november 2024 een amendement van Hart voor Den Haag en de ChristenUnie (RIS320449) is aangenomen om € 299.999,00 extra vrij te maken voor activiteiten om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen.
- de afgelopen verkiezingen er maar één verkiezingsloket was in Den Haag, namelijk op het Stadhuis;
- helaas veel mensen hun stempas verliezen en daardoor niet kunnen stemmen;
- veel mensen pas in de laatste dagen voor de verkiezingen aan hun stempas denken en deze dan niet meer kunnen terugvinden.

Van mening dat,

- door het mogelijk te maken om tot één dag van tevoren ook een vervangende stempas op te kunnen halen op het stadsdeelkantoor Escamp het makkelijker wordt om alsnog te gaan stemmen.

Verzoekt de burgemeester,

- om een extra verkiezingsloket in te richten in het stadsdeelkantoor in Escamp.

De **voorzitter**. Door de heer Guernaoui, daartoe gesteund door mevrouw Bos, wordt de volgende motie (K.4 HvDH) ingediend:

Motie K.4 HvDH Opkomst verhogen dmv Rode Potlood Campagne

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404).

Constaterende dat,

- de opkomst bij de verkiezingen voor de gemeenteraad van Den Haag als sinds 2002 bedroevend laag is (2002: 44,4%, 2006: 47,7%, 2010: 52,9%, 2014: 51,3%, 2018: 48%) en bij de laatste verkiezingen in 2022 zelfs gedaald is tot 43%;
- het plan van het presidium en de burgemeester (RIS320307) om de opkomst te bevorderen goede acties bevat maar extra acties noodzakelijk zijn;
- Hart voor Den Haag een tienpuntenplan (RIS320655) heeft opgesteld met aanvullende acties om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen en dat het plan in de commissie Bestuur van 5 maart jl. is besproken;
- op 14 november 2024 een amendement van Hart voor Den Haag en de ChristenUnie (RIS320449) is aangenomen om € 299.999,00 extra vrij te maken voor activiteiten om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen.

Van mening dat,

- het Rode Potlood voor veel mensen symbool staat voor verkiezingen;
- het potlood door de gemeente zal worden gebruikt op alle mogelijke uitingen (vlaggen, folders, social media, etc.);
- extra gebruik van fysieke Rode Potloden met daarop de datum van de verkiezingen zoals beschreven in het tienpuntenplan bij gaat dragen aan een hoger opkomst.

Verzoekt het presidium,

- de acties zoals beschreven in hoofdstuk 1 van het tienpuntenplan (Rode Potlood Campagne) mee te nemen in het plan van het presidium en de gemeente;
- hiervoor € 85.000,00 in te zetten conform het amendement (RIS320449).

De **voorzitter**. Door de heer Guernaoui, daartoe gesteund door mevrouw Van Doorn, de heer Partiman, mevrouw Arp en mevrouw Klokkenburg, wordt de volgende motie (K.5 HvDH) ingediend:

Motie K.5 HvDH Opkomst verhogen dmv mobiel stemmen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404).

Constaterende dat,

- de opkomst bij de verkiezingen voor de gemeenteraad van Den Haag als sinds 2002 bedroevend laag is (2002: 44,4%, 2006: 47,7%, 2010: 52,9%, 2014: 51,3%, 2018: 48%) en bij de laatste verkiezingen in 2022 zelfs gedaald is tot 43%;
- het plan van het presidium en de burgemeester (RIS320307) om de opkomst te bevorderen goede acties bevat maar extra acties noodzakelijk zijn;
- Hart voor Den Haag een tienpuntenplan (RIS320655) heeft opgesteld met aanvullende acties om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen en dat het plan in de commissie Bestuur van 5 maart jl. is besproken;
- op 14 november 2024 een amendement van Hart voor Den Haag en de ChristenUnie (RIS320449) is aangenomen om € 299.999,00 extra vrij te maken voor activiteiten om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen.

Van mening dat,

- de opkomst kan worden verhoogd door het stemmen makkelijker te maken op de verkiezingsdag door een mobiel stembureau te laten rijden naar locaties waar stemmers minder mobiel zijn en het tijdstip van tevoren aan te kondigen.

Verzoekt de burgemeester,

- een mobiel stembureau in te zetten zoals beschreven in hoofdstuk 6 van het tienpuntenplan (Mobiel stemmen en verhogen van de toegankelijkheid van de stembureaus) en deze actie mee te nemen in het plan van het presidium en de gemeente;
- hiervoor € 19.000,00 in te zetten conform het amendement (RIS320449).

De moties maken onderdeel uit van de beraadslaging.

Marieke van Doorn (D66). Voorzitter. Het is heel goed dat we het hebben over opkomstbevordering. Met de opkomst leek het bij de Haagse gemeenteraadsverkiezingen eerst beter te gaan, maar het gaat sinds 2018 toch weer de verkeerde kant op met maar 43% opkomst in 2022. Bovendien zijn er ook wijken in de stad waar de opkomst rond de 20% ligt, dus nog veel lager. Dat kan echt niet. Het is alle hens aan dek. Onze fractie steunt daarom het actieplan en staat onder een aantal moties van Hart voor Den Haag en GroenLinks.

Hartelijk dank nog aan de burgemeester voor zijn toezegging om in het tweede kwartaal te rapporteren over zijn mooie en terechte ambitie om bij elke verkiezing weer een derde van de ontoegankelijke stemlokalen weg te werken, net zolang tot er geen meer zijn. Dat lukte hem bij de Europese verkiezingen; ga zo door.

Over toegankelijkheid gesproken. Het versimpelde stembiljet is toegankelijker voor mensen met een visuele of cognitieve beperking, of die moeite hebben met taal. Omdat je geen tafellaken hoeft uit te vouwen in een klein stemhokje, is het ook gemakkelijker voor mensen met een fysieke beperking. Onze fractie was dan ook zeer verbaasd over alle negativiteit en beren op de weg hierover in de commissievergadering. De inspreker van Voorall wees ons op de verbeteringen van het versimpelde stembiljet voor een substantieel deel van de bevolking. In de stukken was al te lezen over de werkgroep toegankelijkheid in Alphen aan den Rijn, die hier positief over was. Omdat de vakjes gemakkelijker te vinden zijn dan op het oude stembiljet, is de toegankelijkheid voor mensen met een visuele beperking groter. Zij zien de lijstnummers en kandidaatnummers beter en het helpt hen ook dat de logo's van de partijen bovenaan het stembiljet staan. Ook het af luisteren van de audiobox gaat sneller.

Ook het overgrote deel van de gebruikers zonder een beperking was in de pilotgemeenten enthousiast over het nieuwe stembiljet. De zorgen over de foutstemmers begrijpen we zeker. Die willen we ook niet bagatelliseren, want elke foutstem is er natuurlijk één te veel. In Den Haag lag het percentage foutstemmers bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen rond de 0,5 procentpunt. In de testgemeenten kwam de foutmarge met het nieuwe stembiljet op 0,7 uit de bus, maar daar lag de foutmarge met het oude stembiljet wel lager, op 0,2, een ander uitgangspunt dus.

In de commissiebehandeling volgde de ene aanname na de andere elkaar op. Zo zou het nieuwe biljet onpersoonlijker zijn, terwijl het aantal voorkeurstemmen juist steeg, zo bleek uit de eerdere pilots en ook uit de briefstemmers die dit biljet al gebruiken. In Den Haag ligt het foutstempercentage nu al hoger, dus dan zal het met het nieuwe biljet wel helemaal hoog liggen, was een andere aanname. Maar als je niet wilt experimenteren, dan zal je nooit weten of die aanname klopt. Misschien helpt het versimpelde biljet de vaker fout stemmende Hagenaars juist wel en komen we onder ons vorige percentage uit. Dat is ook een aanname, maar je weet het pas als je het probeert. Bovendien kan je hier met een heldere en simpele toelichting voordat iemand het stemhokje ingaat nog iets aan doen om eventuele foutstemmers door het nieuwe formulier te voorkomen.

In het raadsvoorstel wordt gesproken over de verkiezingsorganisatie, die kiezers met beeldbrieven, info op de verkiezingswebsite, de inzet van sleutelfiguren in de wijken en extra begeleiding op de stembureaus gaat helpen. Graag vraag ik de burgemeester in hoeverre het aanbod van de inspreker van Voorall hierin meegenomen zal worden om te helpen bij het geven van goede communicatie bij dit nieuwe stembiljet. Als het helpt, kom ik daar graag in tweede termijn met een motie op terug.

Voor onze fractie is de keuze om mee te doen aan de pilot daarom kraakhelder: het risico op een klein aantal extra foutstemmers - maar het kunnen er net zo goed minder worden - versus een substantieel deel van de Haagse bevolking dat gemakkelijker democratisch mee kan doen, zoals de inspreker van Voorall duidelijk uiteen heeft gezet. Laaggeletterden en mensen met een visuele, fysieke of cognitieve beperking zouden er erg mee zijn geholpen. Juist in een grote stad als Den Haag, waar

gelukkig zoveel partijen en kandidaten meedoen aan de verkiezingen, zou je moeten willen bijdragen met deze democratische vernieuwing. Want als deze tijd ons iets leert, is het dat je huis van de democratie heel snel verkrot als je het weigert te onderhouden.

Isabel Bos (GroenLinks). Voorzitter. Ook in deze vergadering bedank ik graag het presidium en de ondersteuning voor het actieplan opkomstbevordering. Zoals ik in de commissie al aangaf, is het goed om te lezen dat er in de aanpak aandacht is voor verschillende doelgroepen die de weg naar het stembokje minder goed weten te vinden, maar blijft de concrete uitwerking van de ambities in het plan toch nog vrij vaag. De voorzitter van het presidium heeft toegezegd na de zomer met een duidelijkere uitwerking te komen van de acties in het actieplan en de kosten die hiermee samenhangen, maar mijn fractie wil toch graag eerder inzicht hebben in hoe we de gereserveerde middelen voor dit actieplan zullen gaan uitgeven. Je kan je euro immers maar één keer uitgeven. Het is voor ons belangrijk om beter te begrijpen hoe die afweging gemaakt wordt en aan welke acties en aan welke doelgroep deze euro wordt uitgegeven. Dat inzicht ontvangen we graag voor het zomerreces, zodat we op tijd bij kunnen sturen als dat nodig blijkt. Daarom dien ik samen met de collega's Van Doorn van D66 en Ahraui van de PvdA een motie in met als titel 'Een zomerse start voor de gemeenteraadsverkiezingen', met als dictum: verzoekt het presidium voor het zomerreces 2025 te komen met een eerste voortgangsbericht van het actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen, en met dit voorstel ook het subsidiekader aan de raad toe te sturen, met daarbij een onderbouwing hoe dit bijdraagt aan het bereiken van de in het actieplan genoemde doelgroepen (jongeren, ouderen, laaggeletterden en anderstaligen).

Een andere doelgroep die nu geen onderdeel is van het actieplan, maar wel historisch minder vaak de weg naar het stembokje aflegt, zijn de vrouwen. Waar bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen 57% van de mannen ging stemmen, was dit bij de vrouwen maar voor 44% het geval. Deze genderkloof zien we in alle stappen van het politieke proces terug, want er worden ook nog altijd minder vrouwen dan mannen gekozen en er zijn ook minder burgemeesters of bestuurders die vrouw zijn in plaats van man, om van de onderrepresentatie van andere genders nog maar te zwijgen. Om in ieder geval bij de komende gemeenteraadsverkiezingen ervoor te zorgen dat vrouwen naar het stembokje gaan, dien ik een motie in met als titel 'Alle Haagse vrouwen naar het stembokje'. Doordat er heel veel werk te verzetten is, heeft ie een dubbel dictum dat zowel het college als het presidium iets vraagt: verzoekt het college een netwerkbijeenkomst te organiseren voor Haagse vrouwenorganisaties en andere organisaties die zich inzetten voor de politieke participatie van vrouwen en in deze bijeenkomst te spreken over opkomstbevordering van de Haagse vrouwen, na afloop naar de raad en het presidium te rapporteren over de gewenste acties die voortkomen uit deze netwerkbijeenkomst; verzoekt het presidium in de reeds toegezegde voortgangsrapportage op te nemen welke acties er naar aanleiding van de netwerkbijeenkomst worden ondernomen om de opkomst van Haagse vrouwen te bevorderen bij de aankomende gemeenteraadsverkiezingen en hierbij ook aan te geven of, en hoe, een groot Haags Vrouwendebat gefaciliteerd zal worden. Ik dien deze motie in samen met collega Ahraui van de PvdA.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik wil toch een lans breken voor de mannen. Ik hoop toch dat GroenLinks het met mij eens is dat niet alleen alle vrouwen gestimuleerd moeten worden om naar het stembokje te gaan, maar ook alle mannen. Ik vraag me af of die titel van GroenLinks dan niet wat weinig inclusief is.

Isabel Bos (GroenLinks). De titel is 'Alle Haagse vrouwen naar het stembokje'. Dat betekent niet dat mannen niet meer mogen gaan. Er is misschien een iets langere rij voordat ze kunnen gaan stemmen, maar dat betekent alleen maar dat er ook een hogere opkomst in het algemeen is, omdat juist de groep die minder vaak gaat stemmen nu hopelijk geholpen wordt met deze motie. Zoals gezegd is de motie ingediend samen met collega Ahraui van de PvdA. Dat is een man, dus die steunt dit ook van harte. Dank daarvoor.

Dan nog een vraag die ik in de commissie was vergeten te stellen. Het actieplan spreekt over een gadget die gegeven zal worden aan de stemmers. Ik wil toch graag voorkomen dat we als gemeente hiervoor wegwerpartikelen gebruiken en zo bijdragen aan de afvalberg. Ik hoor graag van het presidium hoe hiermee omgegaan zal worden.

Tot slot nog over het raadsvoorstel voor het aangepaste stembiljet. In de commissievergadering gaf ik al aan dat mijn fractie dit voorstel niet zal steunen. Hoewel het zeker toegankelijkheidsvoordelen biedt, wat voor mijn fractie echt zwaar weegt, wordt een kandidaat op deze manier een onpersoonlijk nummertje terwijl we juist willen werken aan meer vertrouwen in de politiek. Dit haalt alle zichtbare diversiteit uit het stemproces. Mijn fractie vreest dat hiermee ook de diversiteit in de uitslag zal verminderen. Mijn fractie is daarom geen voorstander van het experiment en zal het voorstel niet steunen. Wel vraag ik nogmaals of er gekeken kan worden naar een manier waarop de toegankelijkheidsvoordelen die we zagen in het experiment misschien toch een plek kunnen vinden in ons huidige stemproces. Denk bijvoorbeeld aan de toevoeging van de partijlogo's of andere manieren waardoor mensen die auditieve ondersteuning krijgen het stemproces wat makkelijker kunnen doorlopen.

Marieke van Doorn (D66). Ik heb een vraag aan GroenLinks, die altijd een medestander is voor meer toegankelijkheid en ook voor meer toegankelijke stemlokalen. Waarom gaat ze niet mee in dit toegankelijke stembiljet? Je ziet dat in de pilotgemeenten juist meer mensen op voorkeursstemmen zijn gekozen dan in gemeenten waar met het oude stembiljet gestemd is.

Isabel Bos (GroenLinks). Bedankt voor deze vraag. Het is zeker een doelgroep waar wij veel aandacht voor hebben en waar we ook samen met D66 graag aandacht voor hebben gevraagd. Het probleem van mij en mijn fractie ligt toch echt bij de ongeldige stemmen. We willen voorkomen dat, juist nu we werken aan de toegankelijkheid van stembureaus zodat het mensen straks lukt om te gaan stemmen, die stem vervolgens ongeldig is. Ik denk ook zeker dat het goed uitbrengen van een voorkeursstem erg in het belang is van mensen met een beperking, die vaak toch iemand kiezen met een bepaald profiel. Er zijn ook mensen die zelf een beperking hebben, die op de lijst staan en die hopen op voorkeursstemmen. We zien nog een te groot risico op ongeldige stemmen. Dat vinden we wrang en dat willen we voorkomen. Ik hoorde zeker dat D66 net aangaf dat het natuurlijk ook de andere kant op kan vallen. Dit is niet iets waar wij op dit moment mee willen experimenteren. We vinden het op dit moment nog zo precair om de opkomst te verhogen dat we daar niet nog een nieuw experiment bovenop gaan leggen. Laten we eerst even kijken wat we nu gaan doen met elkaar en wat het resultaat daarvan zal zijn. Als er vervolgens landelijk besloten wordt om over te gaan tot het andere stembiljet, dan hebben we ons daartoe te verhouden. Maar voor nu steken wij wat GroenLinks betreft in ieder geval niet als gemeente onze vinger op om deel te nemen aan het experiment.

Marieke van Doorn (D66). Dank u wel voor dit antwoord. Verschilt de orde van grootte niet nogal tussen het risico op foutstemmers -- het kunnen er inderdaad ook minder zijn -- en het substantiële deel van de stad dat gebaat is bij zo'n versimpeld stembiljet? Hoe weegt de fractie van GroenLinks dit?

Isabel Bos (GroenLinks). Ik vind het een lastige afweging om te maken. Daar ben ik heel eerlijk in. Mensen die fout stemmen kunnen ook de mensen zijn die misschien het stembiljet wel fijner vinden, maar toch een foute stem uitbrengen. Dat is een wat ingewikkeldere rekensom. Die zou ik nu liever niet willen maken. Laten we eerst kijken hoe we de opkomst kunnen verhogen met de acties die we nu voorstellen en hoe we ook tegemoet kunnen komen aan de wensen van mensen met een beperking. Daar hebben we inderdaad samen vaak aandacht voor gevraagd. Met steekproeven wordt al bekeken of stembureaus daadwerkelijk toegankelijk zijn. Laten we ons de komende tijd op die acties blijven richten en nog even niet op dit stembiljet.

De **voorzitter**. Mevrouw Van Doorn, derde maal.

Marieke van Doorn (D66). Dank voor dit antwoord. Wij hebben zelf wel geprobeerd een rekensom te maken. Als je de 0,7% foutstemmers in de pilotgemeenten zou leggen op de Haagse opkomst van vorige keer, dan kom je uit op 300 foutstemmers extra. Ik zei net al dat ik dat niet wil bagatelliseren, want elke foutstemmer is er echt één te veel. De zorgen daarover begrijp ik dus heel erg goed. Maar we hoorden van de inspreker van Voorall dat het gaat om een substantieel deel van de bevolking: laaggeletterden, mensen met cognitieve, fysieke of visuele beperkingen. Dat zijn er echt veel meer dan 300. Dat zijn duizenden mensen, misschien wel tienduizenden mensen. Hoe kan het dat bij

GroenLinks, echt een voorvechterspartij voor mensen met een beperking, die afweging dan op die manier uitvalt?

Isabel Bos (GroenLinks). Ik denk dat ik de afweging specifiek over het stembiljet nu al een paar keer heb uitgelegd. Ik zei zojuist in mijn bijdrage ook dat ik wil kijken naar de positieve kanten hiervan. Kijk naar de experimenteergemeenten waarin het andere stembiljet gebruikt is. Dat vergt gewoon meer uitleg van het stemproces, wat uiteindelijk goed is voor iedereen die gaat stemmen. Er zal zo meteen ook een motie van de Partij voor de Dieren worden ingediend om de stemondersteuning en de toelichting specifiek te richten op mensen met een cognitieve beperking, zodat zij beter meegenomen kunnen worden in het stemproces. Wat mijn fractie betreft zijn dat de positieve punten waar we ons nu op moeten richten. Daar hebben we echt niet dat nieuwe stembiljet voor nodig. Dat zou ook nog kunnen op de manier zoals we het nu doen, ondanks de nadelen van het grote stembiljet van nu.

De **voorzitter**. Door mevrouw Bos, daartoe gesteund door de heer Ahraui, wordt de volgende motie (K.9 GL) ingediend:

Motie K.9 GL Alle Haagse vrouwen naar de stembus

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen (RIS320307)

Overwegende, dat:

- bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 landelijk gezien de opkomst onder vrouwen 51% was, waar 60% van de mannen gingen stemmen;
- bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 landelijk gezien de opkomst onder vrouwen 44% was, waar 57% van de mannen gingen stemmen;
- in 2023 gemiddeld 38% van alle politici en 33% van de bestuurders in Nederland vrouw is;
- in 2023 het aantal gemeenteraadsleden (33%), wethouders (28%) en burgemeesters (31%) onder of op het landelijk gemiddelde van vrouwen in de politiek is;
- het ‘Actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen’ (RIS320307) aangeeft dat de gemeente verkiezingsdebatten faciliteert, maar niet voorschrijft welke debatten dit zullen zijn.

Constaterende, dat:

- het aandeel opgekomen vrouwelijke stemmers afgenomen is sinds 2018 met 7% tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 2022;
- er door een structurele ‘genderkloof’ sprake is van verminderde participatie van vrouwen in alle onderdelen van het politieke proces, waaronder opkomst bij verkiezingen;
- het ‘Actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen’ (RIS320307) geen uitwerking bevat om vrouwen naar stembus te krijgen.

Verzoekt het college:

- een netwerkbijeenkomst te organiseren voor (Haagse) vrouwenorganisaties en andere organisaties die zich inzetten voor de (politieke) participatie van vrouwen;
- in deze bijeenkomst te spreken over opkomstbevordering van Haagse vrouwen;
- na afloop naar de raad en het presidium te rapporteren over de gewenste acties die voortkomen uit deze netwerkbijeenkomst.

En verzoekt het presidium:

- in de reeds toegezegde voortgangsrapportage op te nemen welke acties er (naar aanleiding van de netwerkbijeenkomst) worden ondernomen om de opkomst van Haagse vrouwen te bevorderen bij de aankomende gemeenteraadsverkiezingen;
- hierbij ook aan te geven of, en hoe, een groot Haags Vrouwendebat gefaciliteerd zal worden.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Bos, daartoe gesteund door mevrouw Van Doorn, wordt de volgende motie (K.10 GL) ingediend:

Motie K.10 GL Zomerse start voor de gemeenteraadsverkiezingen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen (RIS320307)

Overwegende, dat:

- het ‘Actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen’ (RIS320307) zich specifiek wil richten op jongeren, ouderen, laaggeletterden en anderstaligen;
- voor de uitvoering van dit actieplan ca. € 0.4 - 0.5 miljoen beschikbaar is;
- voor de opkomstbevordering een additionele € 0,3 miljoen beschikbaar is gemaakt (RIS320449);
- in het voortgangsbericht na de zomer 2025 wordt meegenomen hoe het subsidiekader is opgesteld, hoe alle doelgroepen uit het actieplan hieraan gekoppeld zijn, en hoe de gelden verdeeld worden;
- na de zomer 2025 dus pas duidelijk wordt of er extra inzet of middelen nodig zijn.

Constaterende, dat:

- het ‘Actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen’ (RIS320307) geen subsidiekader met voorwaarden bevat om de specifieke doelgroepen, jongeren, ouderen, laaggeletterden en anderstaligen, te bereiken;
- de raad graag nog tijdig inzicht wil in dit subsidiekader;

Verzoekt het presidium:

- voor het zomerreces 2025 te komen met een eerste voortgangsbericht van het ‘Actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen’;
- met dit voorstel ook het subsidiekader aan de raad toe te sturen, met daarbij een onderbouwing hoe dit bijdraagt aan het bereiken van de in het actieplan genoemde doelgroepen (jongeren, ouderen, laaggeletterden en anderstaligen).

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Robin Smit (PvdD). Voorzitter. Ik ben blij dat ik nog voor de verkiezingen het woord krijg. De lokale verkiezingen zijn natuurlijk weer in aantocht. Dat is een belangrijk moment voor onze burgers om hun stemrecht te gebruiken en te kiezen wat zij belangrijk vinden. Helaas is het hard bevochten stemrecht niet een vanzelfsprekendheid of een gegeven wat we maar voor lief moeten nemen. Het doet ons dan ook pijn en het is jammer dat zowel nationaal als lokaal het opkomstpercentage keldert. Aan ons aan individuen is de opdracht om onze inwoners op te roepen om te gaan stemmen, ook als ze het niet met ons eens zijn.

In het debat in de commissie ging het al over het experiment met het nieuwe stembiljet. U kent de Partij voor de Dieren als een partij die kritisch is over experimenten en met name natuurlijk het gebruik van proefdieren. Ook in dit experiment zien we zowel voor- als nadelen. Het handzame formaat draagt bij aan de toegankelijkheid van het stemproces. Maar ook ziet onze fractie de hoge marge aan ongeldige stemmen in de gemeenten waar dit experiment is uitgevoerd. Vooral dit laatstebaart ons zorgen in combinatie met de lage opkomst. We vragen dan ook aan de burgemeester hoe hij dit ziet.

Het actieplan opkomstbevordering kan op de steun rekenen van onze fractie. We hebben nog wel een klein voorstel met een grote impact voor een groep mensen in onze stad. Bij alle verkiezingen

proberen zorg- en belangenorganisaties maar ook de vele vrijwilligers juist mensen met een verstandelijke beperking mee te nemen in het bijzondere stemproces. Met stemoefendagen kunnen we deze mensen de kans bieden om te ervaren hoe stemmen werkt. Daarmee worden zij beter voorbereid op de echte verkiezingsdag. Laten we het dan ook een feestje maken voor iedereen. Daarom dien ik een motie in met als dictum: verzoekt het college bij de in het actieplan aangekondigde stemoefendagen ook expliciet de aandacht te hebben voor mensen met een verstandelijke beperking, en bij het organiseren en/of faciliteren van stemoefendagen zorgprofessionals, vrijwilligers en mensen met een verstandelijke beperking zelf te betrekken. Ik dien deze motie in mede namens mevrouw Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP en mevrouw Bos van GroenLinks.

De **voorzitter**. Door de heer Smit, daartoe gesteund door mevrouw Klokkenburg en mevrouw Bos, wordt de volgende motie (K.11 PvdD) ingediend:

Motie K.11 PvdD Oefenstemdagen voor iedereen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen (RIS320307).

Constaterende, dat:

- in het actieplan wordt voorgesteld om als gemeente oefendagen te organiseren waarop mensen kunnen oefenen met stemmen;
- het niet kunnen stemmen voor mensen met een verstandelijke beperking past in een reeks faalervaringen, wat eraan bijdraagt dat deze groep minder aansluiting vindt met de samenleving;
- een oefendag mensen de kans biedt om te ervaren hoe stemmen werkt, waardoor ze beter voorbereid zijn op de echte verkiezingsdag.

Overwegende, dat:

- de gemeente in het actieplan aangeeft dat informatie toegankelijk moet zijn voor iedereen, met extra aandacht voor jongeren, laaggeletterden, anderstaligen en ouderen;
- zorgorganisaties en vrijwilligers (naast alle zorgtaken) zich al inspannen om mensen met een verstandelijke beperking zo goed mogelijk voor te bereiden op het stemproces;
- mensen met een verstandelijke beperking soms afhaken om te gaan stemmen uit angst of onzekerheid over het onbekende proces;
- oefenstemdagen bijdragen aan het vergroten van het vertrouwen van mensen met een verstandelijke beperking bij het stemmen.

Verzoekt het college:

- bij de in het actieplan aangekondigde stemoefendagen ook expliciet de aandacht te hebben voor mensen met een verstandelijke beperking;
- bij het organiseren en/of faciliteren van stemoefendagen zorgprofessionals, vrijwilligers en mensen met een verstandelijke beperking zelf te betrekken.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Het opkomstpercentage voor verkiezingen is in Den Haag veel te laag. Dat vereist voortdurende inzet van ons allemaal. Het college en het presidium zetten een aantal goede stappen om de verkiezingen toegankelijker te maken en dichterbij de mensen te brengen.

Dan over het experimentele stembiljet. De SP snapt de achterliggende gedachte van dit biljet - het tafelkleed waar kiezers nu mee moeten werken, is immers verre van ideaal - en was ook landelijk voorstander van dit initiatief. Maar in de praktijk kleven er ook nadelen aan. Met name het hogere percentage ongeldige stemmen is onwenselijk. Ik vond ook dat de heer Ahraui in de commissie een

goed punt aanhaalde, namelijk dat het manco van de experimentenwet is dat het experiment niet tussentijds kan worden aangepast. We hebben als fractie echt lang gewikt en gewogen, maar wij zullen nu tegen dit voorstel stemmen.

De fractie van de SP werd in de commissievergadering geprikkeld door een terloopse opmerking van de burgemeester. Bij het debat over de opkomstbevordering liet hij zich ontvallen de romantiek van het vroegere plakken van posters te missen. Wij delen dit sentiment. Bij het plakken van de posters en alles wat daarbij komt kijken, komt de democratie tot leven. Dat kan je niet zeggen van de door de gemeente voorbedrukte borden. Ook een voorganger van de burgemeester deelde dit sentiment. Wie de notulen van het plakdebat uit 2009 leest, ziet burgemeester Van Aartsen bekennen: ook hij had weleens wildegeplakt. Ik citeer de heer Van Aartsen: 'Dat doe je nu eenmaal in campagnes. Het geeft ook sjeu aan een campagne. Dat maakt het spannend: een zekere concurrentie'. De SP zal dan ook een motie indienen om het college te verzoeken het plakken van weleer te faciliteren door hiervoor in ieder stadsdeel borden te plaatsen. Dit werkt niet alleen potentieel opkomstbevorderend, maar past ook in de plannen van het college voor een wijkgerichte aanpak rondom de verkiezingen. Posters kunnen dan immers per stadsdeel vormgegeven worden, zodat ze ook aansluiten bij de onderwerpen die in dat stadsdeel spelen. De afweging of de plakborden aanvullend op de voorbedrukte borden worden geplaatst of ter vervanging hiervan, laat ik aan het college. Daarom dien ik een motie in met de titel 'Zorgen dat de boodschap blijft plakken', met als dictum: verzoekt het college om al dan niet in aanvulling op de inmiddels gebruikelijke door de gemeente voorbedrukte verkiezingsborden, voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 in elk stadsdeel borden te plaatsen waarop de aan die verkiezingen deelnemende partijen zelf posters mogen plakken. Ik dien de motie mede in namens de heer Smit van de Partij voor de Dieren en mevrouw Bos van GroenLinks.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Dank aan mevrouw Arp voor de sympathieke motie. Ik was nog wel benieuwd hoe mevrouw Arp zelf het dictum voor zich zag, vooral met de zinsnede: al dan niet in aanvulling op de inmiddels gebruikelijke borden. Voor mijn fractie hebben die borden ook meerwaarde, omdat ze een goed beeld geven van alle partijen die meedoen. Is het voor mevrouw Arp ook een optie om die sowieso te laten staan?

Lesley Arp (SP). Ik ga nog even terug naar het plakdebat uit 2009. Mijn fractie was altijd tegenstander van die prefab borden en het toenmalige raadslid Mulder van de VVD was daar trouwens ook een fel tegenstander van, maar ze zijn er nu eenmaal gekomen. Het is al een hele tijd geleden dat we met die zelfplakborden hebben gewerkt. Ik zou het liefst hebben dat ze verdwijnen, maar ik kan me ook voorstellen dat een hybride vorm voorlopig een verstandige tussenoplossing is voor veel partijen. Ik ben wel bereid om het 'al dan niet' uit de motie te schrappen, als dat de ChristenUnie/SGP helpt.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Als de heer Mulder hierbij gehaald wordt, dan ben ik natuurlijk heel snel overstag. Ik zou het zeer waarderen als mevrouw Arp dat zou willen doen, omdat mijn fractie echt de meerwaarde ervan ziet dat alle partijen ergens op zichtbaar zijn en dat dat breed verspreid wordt, dus dat niet alleen degene met het meeste behangplaksel maar iedereen zichtbaar aanwezig is.

Lesley Arp (SP). Ik weet dat de mede-indieners hier geen bezwaar tegen hebben, dus ik denk dat ik bij dezen al kan aankondigen dat er een tweede versie komt, waarin de woorden 'al dan niet' geschrapt worden. Die zal dan straks op het RIS komen.

De **voorzitter**. Dan wordt de motie in die zin nog gewijzigd. U zal zo meteen op het RIS de gewijzigde versie tegemoet zien. Dat duurt even, want mevrouw Arp staat nu hier en zit niet op haar plek.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik kan me dat debat in 2009 nog levendig herinneren. Als u 'm dan toch gewijzigd indient, zou u dan ook mijn naam en mijn partij eronder willen zetten?

De **voorzitter**. Wat een broederschap!

Lesley Arp (SP). Ik moet zeggen dat de heer Guernaoui in dat debat een ander standpunt had en een andere partij. Ik vind dit dus heel mooi. Beter ten halve gedwaald, zeg ik dan. Ik zet zijn naam er zeker onder.

Ik heb afsluitend nog een vraag. De heer Guernaoui heeft een aantal moties ingediend om de opkomst te bevorderen. Ik had een vraag gesteld aan collega Guernaoui over het idee van het gouden potlood, namelijk of dat loterij-element op gespannen voet zou kunnen staan met de Kieswet. Ik zou daar ook graag een reactie van het college op willen.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door de heer Smit, mevrouw Bos en de heer Guernaoui, wordt de volgende motie (K.12 SP) ingediend:

Motie K.12 SP Zorgen dat de boodschap blijft plakken (gewijzigd)

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op donderdag 13 maart 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404).

Constaterende, dat:

- de burgemeester in de commissie Bestuur van 5 maart 2025 aangegeven heeft de romantiek rondom het plakken van verkiezingsposters door de partijen te missen;
- het Actieplan Opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen 2026 een meer wijkgerichte aanpak voorstaat.

Overwegende, dat:

- om principiële redenen het plakken van posters de verantwoordelijkheid van partijen zelf zou moeten zijn, waarbij de gemeente hooguit een faciliterende rol heeft;
- het zelf laten plakken door partijen en hun leden, evenals eventuele ‘plakoorlogen’ tussen partijen, de lokale betrokkenheid van inwoners bij de gemeenteraadsverkiezingen kan verhogen;
- door posters niet meer door de gemeente te laten drukken deze per wijk vormgegeven kunnen worden zodat ze kunnen aansluiten bij thema’s die in een wijk spelen en dat dit past bij de wijkgerichte aanpak die het college voorstaat.

Verzoekt het college:

- om in aanvulling op de inmiddels gebruikelijke door de gemeente voorbedrukte verkiezingsborden, voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 in elk stadsdeel borden te plaatsen waarop de aan die verkiezingen deelnemende partijen zelf posters mogen plakken.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. Nu de heer Mulder hier toch een paar keer over tafel is gegaan, moet ik misschien beginnen met hem te feliciteren met zijn start als burgemeester in het mooie Halderberge. Ik denk dat we allemaal welkom zijn om daar een Basiliek-biertje met hem te komen drinken, dus die uitnodiging doe ik gewoon namens hem.

Het is op de dag af nog één jaar en vijf dagen totdat we allemaal weer hier in het stadhuis op verkiezingsdag mogen stemmen. Wij kijken daar als VVD naar uit.

Wij vinden het belangrijk dat de opkomst wordt bevorderd. Wij vinden het dus ook belangrijk dat de gemeente daar actie voor onderneemt, maar we vinden het ook belangrijk dat die acties ergens toe leiden en effect hebben. Daarom wil ik, ook na een vrij lang interruptiedebat hierover in de commissievergadering, hier nog heel duidelijk vragen aan de burgemeester en de voorzitter van het presidium: gaan jullie nou echt kijken wat de effecten zijn van de opkomstbevorderende acties die we

nu nemen; doen die ook wat ze beogen? Als ik die bevestiging zou kunnen krijgen, dan is mijn fractie ook een warm voorstander van de te nemen acties.

Ik moet wel zeggen dat we de verschillende moties van Hart voor Den Haag nog individueel zullen afwegen. Ik denk dat we daarvan niet alles zullen steunen, maar bijvoorbeeld een mobiel stembureau steunen wij van harte. Dat weet de heer Guernaoui.

Daarentegen heb ik in de commissie al het een en ander gezegd over het stembiljet. Wij zullen tegen dit voorstel van het college stemmen.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Vandaag bespreken we het actieplan opkomstbevordering, dat naar de mening van de PVV goede zaken bevat, maar ook zaken die de wenkbrauwen deden fronsen. Laat ik beginnen met een aantal positieve zaken. Onze fractie is er zeer over te spreken dat ieder stadsdeel zijn eigen VIBES-stembureau heeft met extra voorzieningen voor blinde en slechtziende kiezers. Het streven om het aantal ontoegankelijke stembureaus per verkiezing met een derde te verminderen, spreekt de PVV ook aan. Deze maatregelen zorgen ervoor dat kwetsbare doelgroepen maximaal kunnen participeren bij verkiezingen. Dat juichen wij van harte toen.

Maar er zijn ook maatregelen waar onze fractie minder enthousiast van werd. Zo wil de gemeente haar communicatie naar de kiezer nog verder verbeteren, waarbij wordt gefocust op specifieke doelgroepen, waaronder anderstaligen. Wat de PVV betreft begint alles met de Nederlandse taal. Wij zien het leren van onze mooie taal als investering om mee te kunnen doen in onze samenleving. Onze fractie zou daarom graag zien dat er alleen maar in het Nederlands wordt gecommuniceerd.

In bijlage 2 zien we dat het college de verkiezingen niet alleen wil promoten met posters, maar ook met boodschappen op trams en vrachtwagens die door de stad rijden. In bijlage 1 wordt gesproken over stemoefendagen. Onze fractie heeft twijfels over de toegevoegde waarde van deze maatregelen en is bang dat door maatregelen als deze er misschien verzadiging gaat optreden bij onze inwoners: een soort van verkiezingsmoeheid.

Er wordt ook gesproken met speciale locaties zoals Legoland om de verkiezingen te promoten, maar het is nog niet zeker op welke creatieve manier deze plekken kunnen meedoen. Wat de PVV betreft wordt dit proefballonnetje uit de lucht geschoten. Een locatie als Legoland trekt veel dagjesmensen en toeristen. Die zitten vermoedelijk niet te wachten op allerlei verkiezingspromoties.

De **voorzitter**. U heeft een interruptie van meneer Smit. Meneer Smit, u moet het knopje indrukken. Dat werkt het beste.

Robin Smit (PvdD). Ik was nog even in de commissie, maar ik heb toch het uitstapje gemaakt naar deze mooie vergadering. Ik hoor de heer Kaptheijns zeggen dat er verkiezingsmoeheid en verzadiging optreedt door allerlei activiteiten. Hoe kan de heer Kaptheijns dan het lage opkomstpercentage verklaren?

Nick Kaptheijns (PVV). Ik denk dat het lage opkomstpercentage vooral komt doordat er totaal geen vertrouwen meer is in de lokale politiek.

Robin Smit (PvdD). De reden waarom ik deze interruptie pleeg, is dat ik zelf een motie indien om stemoefendagen in te zetten voor een specifieke doelgroep. Volgens de geluiden daarover krijgen mensen daardoor meer ervaring in het hele proces en is er minder angst en stress om überhaupt te gaan stemmen. Hoe kijkt de PVV dan daartegen aan om die mensen juist wel te helpen om de gang naar de stembus te maken? Is dat ook een vorm van verkiezingsmoeheid van de PVV?

Nick Kaptheijns (PVV). Op welke specifieke doelgroepen doelt de heer Smit dan? Het is een beetje vaag.

De **voorzitter**. Meneer Smit heeft net een motie ingediend met een aantal doelgroepen, maar meneer Smit, u mag nog iets zeggen.

Robin Smit (PvdD). Die heb ik inderdaad net ingediend. Het gaat om de doelgroep mensen met een verstandelijke beperking. Ik ben erg benieuwd hoe de PVV daarin staat, omdat zij toch altijd ook een beetje de partij zijn die het een en ander zou willen doen voor mensen met een zorgbehoefte. Als ik die lijn van de PVV zou volgen, neem ik aan dat ze dit voorstel zouden steunen.

Nick Kaptheijns (PVV). De PVV staat sowieso bekend als een partij met een ontzettend groot sociaal hart, meneer Smit. Ik vind het een beetje een vreemde interruptie, omdat ik in mijn tweede alinea letterlijk heb gezegd dat wij ontzettend blij zijn dat kwetsbare groepen maximaal kunnen participeren.

De **voorzitter**. U vervolgt uw betoog, meneer Kaptheijns. O nee, toch niet, want mevrouw Van Basten Batenburg heeft nog een interruptie.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Op een ander punt weliswaar. Ik hoor de heer Kaptheijns zeggen over Legoland dat daar dagjesmensen komen. Ik dacht juist bij Legoland: wat leuk, we krijgen overall mooie rode legopotloden door de hele stad heen, groot, het formaat van die giraf. Dat lijkt me fantastisch. Zou de heer Kaptheijns dat enthousiasme niet kunnen delen?

Nick Kaptheijns (PVV). Daarvoor waarschijnlijk wel, maar dan ook echt alleen die rode potloodjes en verder niks.

Wat ook niet helpt, is als kiezers als kleuters worden behandeld: ga stemmen en je krijgt een gadget, zodat anderen kunnen zien dat jij gestemd hebt en dan hopelijk ook willen stemmen. Het belastinggeld dat aan gadgets wordt verspild, zouden wij liever aan andere zaken uitgeven.

Een beetje in het verlengde van het net genoemde heeft mijn fractie ook moeite met het idee om leuke evenementen voor jongeren te organiseren zoals een feest tijdens de 'verkiezingsnacht'. Verkiezingen zijn een serieuze aangelegenheid waar in het verleden bloed, zweet en tranen voor zijn gelaten. Als het goed is, leren jongeren dat ook op de middelbare school. Het houden van een feest om jongeren naar de stembus te lokken, vinden wij dan ook een farce.

Laten we heel eerlijk zijn. Eén grote olifant in de kamer wordt niet genoemd: de bijdrage die het college zelf de afgelopen periode heeft geleverd aan het slopen van het vertrouwen van onze inwoners in de lokale politiek. Het op zeer discutabele gronden buitensluiten van Hart voor Den Haag, de grootste partij van de stad, en het huisvesten van asielzoekers aan de Sportlaan; ik noem maar een paar voorbeelden. Inwoners die eerder enthousiast zijn gaan stemmen, kunnen door dit soort zaken het gevoel krijgen dat zij niet serieus worden genomen, dat stemmen toch geen zin heeft. Daar sta je dan als college met je actieplan opkomstbevordering. Het zou lachwekkend zijn als het niet zo triest was.

Dan nog een laatste punt. Het college verwacht dat de voorstellen uit het actieplan vier tot vijf ton aan extra kosten met zich meebrengen. Dat is serieus geld, geld van onze burgers. Onze fractie had dan ook graag gezien dat er meer informatie was gegeven over de geschatte kosten van maatregelen.

Robin Smit (PvdD). Ik was eerst een beetje aan mezelf aan het twijfelen. Is het de heer Kaptheijns bekend dat het actieplan opkomstbevordering ook deels voortvloeit uit de werkgroep die de raad zelf heeft samengesteld, dus dat de heer Kaptheijns daar ook een inbreng had kunnen doen namens de PVV om de opkomst te bevorderen?

Nick Kaptheijns (PVV). Dan had ik in die werkgroep dezelfde mening verkondigd.

Robin Smit (PvdD). De vrijwilligers die in onze raads werkgroep hebben gezeten, hebben ook een uitvraag gedaan middels meerdere mailtjes en dergelijke, dus die uitvraag is gedaan. Daar had de PVV natuurlijk ook op kunnen reageren met mooie opkomstmaatregelen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**. We gaan eerst luisteren naar de voorzitter van het presidium en daarna naar de burgemeester.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Dank aan de raad en alle raadsleden die in de commissie hebben meegedacht en meegewerkt en de raads werkgroep die heeft meegewerkt aan dit gezamenlijke actieplan, samen met het presidium en het college. Dat dit actieplan nodig is, is een ding wat zeker is. Daar zijn we het met z'n allen over eens. Mevrouw Van Basten Batenburg zei het ook al: het is bijna zover. Dinsdag aanstaande, precies over een jaar, gaan we allemaal naar de stembus. We hopen dat heel veel mensen naar de stembus gaan. Als we zien dat de afgelopen keer, in 2022, 43% naar de stembus ging en in Laak bijvoorbeeld maar 22%, dan moeten we ons daarvoor schamen. Daarom is het heel goed dat we de handen ineengeslagen hebben met de werkgroep, het college en het presidium om een actieplan te maken om de opkomst te verhogen. Want het is het feest van de democratie en daar moeten zoveel mogelijk mensen bij zijn.

Dat gezegd hebbende wil ik graag overgaan naar de beantwoording en de appreciatie van de moties. De burgemeester gaat straks in op alle punten die gericht waren aan het college. Er zijn zes moties ingediend die gericht zijn aan het presidium. U komt in vijf van deze moties met een aantal extra voorstellen boven op de plannen die zijn opgenomen in het actieplan opkomstbevordering, dat we samen met de burgemeester hebben opgesteld, en daar zijn we blij mee. Want hoe meer plannen we krijgen, hoe meer plannen we met elkaar aandragen en uitvoeren om de opkomst te verhogen, hoe beter het is. Als presidium willen we graag zeggen dat het aan u als raad is om een afweging te maken van de wenselijkheid en de effectiviteit van deze extra plannen, maar ik wil graag per motie ingaan op wat wij daarvan vinden en wat wij daarmee zouden kunnen. Ik ga proberen dat te doen in de volgorde van indiening. Ik heb ook de nummers erbij gekregen, dus dat is helemaal makkelijk.

Motie K.4 van Hart voor Den Haag, Opkomst verhogen door Rode Potlood Campagne. Het voorstel dat in deze motie gedaan wordt, ligt eigenlijk in het verlengde van de voorstellen uit het actieplan over reclame-uitingen. Deze rodepotloodcampagne is een onderdeel van een grotere campagne waarbij we in een eerder stadium mensen proberen te informeren over het belang van stemmen en waarbij ook duidelijk wordt waar het rode potlood voor staat. Ik heb al gezegd dat de uiteindelijke afweging aan u als raad is: oordeel raad.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik zou het toch wel heel leuk vinden als het presidium dan wil meenemen of dat rode legopotloden kunnen zijn.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Daar gaan we gewoon naar kijken. Als mevrouw Van Basten Batenburg nog een paar steentjes wil aandragen, want bouwstenen hebben we altijd nodig om te gaan bouwen aan de opkomstverhoging, dan gaan we dat doen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Meneer Groenewold en ik hebben ons net al gezamenlijk voorgenomen om te helpen bouwen, dus heel graag.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Kijk! Lego brengt mensen bij elkaar, en laat ook zoveel mogelijk mensen daarmee naar de stembus gaan.

Motie K.8 van Hart voor Den Haag, Opkomst verhogen door Haags Verkiezingsliedjesfestival. Dat is natuurlijk een ontzettend creatief idee, maar het lijkt het presidium niet de meest effectieve manier om aandacht te vragen voor de verkiezingen. Dat komt door het feit dat het organiseren van een verkiezingsliedjesfestival veel geld en menskracht zal kosten, terwijl onzeker is hoe groot het effect zal zijn. Zoals gezegd is de afweging aan de raad, maar dit wil ik wel graag namens het presidium erbij gezegd hebben.

Motie K.6 van Hart voor Den Haag, Opkomst verhogen door het plaatsen van 45 'zetels' in de stad. Dit past goed bij Den Haag. Den Haag heeft immers 44 wijken. Dat betekent dat we per wijk er één beschikbaar hebben. De 45ste zetel zou dan op een markante plek of in het stadhuis kunnen worden geplaatst. Het effect van dit voorstel op de opkomst zal voornamelijk liggen in de aandacht die die 45 zetels krijgen in de wijken, in de media en hopelijk ook op de social media. Het is onmogelijk om van tevoren in te schatten hoeveel dat zal zijn en wat het effect hiervan zal zijn. Eventueel zouden we deze actie ook kunnen koppelen aan een bewustwordingscampagne voor jongeren. We zouden schoolklassen kunnen vragen om deze zetels te ontwerpen. Om dit goed uit te kunnen voeren denkt het presidium minimaal € 25.000 nodig te hebben. Dat gezegd hebbende is het ook weer aan de raad of u dit wenselijk acht.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Dank aan de heer Sluijs voor de beantwoording. Nog even over de kosten voor die zetels. Ik zat nog te denken: komende zomer gaan we hier de raadzaal verbouwen. Volgens mij komen er ook 45 stoelen vrij. Zou het een idee zijn om bij de uitvoering die stoelen als basis te nemen? Ik denk dat dat in ieder geval in de kosten zou schelen.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Duurzaam als wij zijn komen die stoelen niet vrij. Die hebben wij gewoon weer nodig, dus ik verwacht niet dat we die daarvoor kunnen gebruiken. Zoals we het ook begrepen hebben, heeft de heer Guernaoui of Hart voor Den Haag het ook iets anders bedoeld en gaat het niet zozeer om de zetels die hier staan als wel om het ontwerpen op een creatieve wijze om de aandacht te trekken. Daarom hebben we gezegd dat het misschien leuk is om schoolklassen erbij te betrekken, zodat we het wat breder kunnen trekken.

Motie K.2 van Hart voor Den Haag, Opkomst verhogen door extra budget voor lokale omroepen. Het bedrag gaat flink omhoog; de heer Guernaoui legt een flink bedrag neer. We willen als presidium voorstellen om specifieke acties en activiteiten te koppelen aan het budget dat dan vergeven zou worden, bijvoorbeeld in relatie tot het verkiezingsliedjesfestival. Het is verder aan de raad of we dat gaan doen, maar dat zou er een kunnen zijn indien de raad die motie aanneemt. Andere mogelijkheden zijn het slotdebat dat uit het actieprogramma opkomstbevordering komt en/of de informatievoorziening richting de inwoners van onze stad. Dat gezegd hebbende is het ook weer aan de raad of u dit wenselijk acht.

Motie K.9 van GroenLinks, Alle Haagse vrouwen naar de stembus. Een deel is gericht aan het presidium en een deel aan de burgemeester. Wat het deel van het presidium betreft kan ik zeggen dat deze motie het belang benadrukt van de doelgroepgerichte benadering in het actieplan. We kunnen u in de voortgangsrapportage informeren over de wijze waarop we de opkomst onder vrouwen kunnen bevorderen, zoals ook wordt verzocht in de motie. Dat kan dus. Wat het verzoek betreft om een Haags vrouwendebat te faciliteren, wil ik het volgende zeggen. We gaan die debatten inderdaad niet zelf organiseren. Faciliteren kan, organiseren niet. Maar we kunnen hier wel echt een rol in spelen wat betreft het faciliteren van zo'n debat. Ik zeg ook tegen iedereen die zit te kijken: mocht er iemand in de stad zijn die dit wil organiseren, dan hoort het presidium dat heel graag en dan kunnen we daar een faciliterende rol in spelen. Het is ook weer aan de raad of u dit wenselijk acht.

De laatste motie is motie K.10 van GroenLinks, Zomerse start voor de gemeenteraadsverkiezingen. Mevrouw Bos vraagt om voor de zomer een subsidiekader aan de raad te sturen. In het actieplan is opgenomen dat we meewerken aan een slotdebat en minimaal één debat per stadsdeel. Uiteraard werken we daarnaast ook graag mee aan het faciliteren van andere debatten, zeker als dat ons helpt om de wijkgerichte en doelgroepgerichte aanpak verder te bevorderen. In het verleden is dat altijd via de stadsdeelorganisaties gegaan. Het is dus niet zo - dat misverstand wil ik graag even wegnemen - dat hiervoor een nieuw subsidiekader wordt opgesteld. Dat kader is er al. U vraagt in uw motie ook om al voor het zomerreces te komen met een eerste voortgangsbericht. We hebben het voortgangsbericht na de zomer toegezegd, omdat we verwachten dat we dan daadwerkelijk voortgang hebben. Om niet met een leeg, nietszeggend briefje te komen zou ik willen zeggen: houd deze motie aan of trek 'm in. We zouden 'm in deze vorm wel moeten ontraden, omdat we echt gezegd hebben 'na de zomer'. Dan hebben we ook daadwerkelijk wat te melden.

Isabel Bos (GroenLinks). Het verzoek om het voor de zomer te doen komt natuurlijk niet nergens vandaan. Als we het na de zomer krijgen en we het een keertje agenderen rond oktober of misschien zelfs november, dan zijn we echt te laat als we merken dat doelgroepen nog niet bereikt worden met het geld dat we dan wel uitgeven. Bij de uitwerking van het subsidiekader krijgen we daar pas inzicht in. Ik ben nog niet van plan 'm in te trekken. Maar als we bijvoorbeeld wel een uitwerking van het subsidiekader kunnen krijgen voor de zomer of als er dan in ieder geval wordt gekeken naar hoe we het geld uitgeven zodat het ook echt bij de doelgroep terecht komt, dus als we dat inzicht wel eerder zouden kunnen krijgen, dan is dat wat deze motie beoogde te doen en wat de mensen die eronder staan volgens mij wilden.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Dat subsidiekader is er al, dus daar hoeven we het niet na de zomer over te hebben. Daar kan in principe nu ook al gebruik van worden gemaakt. Ik heb het gevoel dat we

brede ondersteuning krijgen voor dit actieplan, waarvoor dank. In de raad wordt breed gedeeld dat dit actieplan nodig is. Het bestaande subsidiekader is daarin leidend. Iedereen kan zeggen, vanaf vandaag al: wij willen heel graag een debat gaan organiseren dat gericht is op die of die doelgroep. Het bestaande subsidiekader is daar leidend in. Daarvoor is niet nodig dat het voortgangsbericht dat we na de zomer toegezegd hebben daar een rol in speelt, want het is er al.

Marieke van Doorn (D66). Wij vinden de motie van mevrouw Bos ook belangrijk om juist mensen die initiatieven hebben die echt kunnen bijdragen aan de inkleuring van dit actieplan helderheid te verschaffen, het liefst voor de zomer. Ik ben blij te horen dat zij vandaag al een aanvraag zouden kunnen doen. Zit het 'm dan misschien in de communicatie richting initiatiefnemers - er waren bijvoorbeeld vandaag sprekers - over waar zij dan terechtkunnen met hun plannen en over wat de grenzen, de plafonds zijn en dat soort vraagstukken?

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Dan vat ik deze vraag meer op als: ga iets meer communiceren over wat er mogelijk is, voortvloeiende uit dit actieplan. Dat vind ik iets anders dan een voortgangsbericht. Het voortgangsbericht heeft echt te maken met: welke stappen gaan we allemaal zetten en waar staan we na de zomer? Wat mevrouw Van Doorn vraagt en wat denk ik ook mevrouw Bos beoogt, is iets meer communicatie: waar kunnen groepen zich melden, op welke wijze kunnen zij kenbaar maken dat ze misschien een bepaald debat willen laten organiseren? Laten we toezeggen dat we daar voor de zomer een briefje over sturen om te kijken: wat is er mogelijk en waar kunnen mensen zich melden? Ik denk dat we daarmee ook recht doen aan het verzoek van mevrouw Bos. Met de echte voortgang komen we na de zomer, want dan hebben we daadwerkelijk voortgang te melden.

Marieke van Doorn (D66). Dank aan de voorzitter van het presidium voor deze toezegging. Dit lijkt me heel nuttig, want dan kan de stad echt al in de benen. Dan kunnen ze echt al aan de slag om ervoor te zorgen dat ze allemaal op tijd klaar zijn met geweldige activiteiten om iedereen naar de stembus te krijgen, dus heel veel dank daarvoor. Mijn interruptie op dat punt is daardoor mooi afgedaan. Maar op het punt van de voortgang blijf ik mevrouw Bos steunen. Het is misschien niet de uitgebreide voortgang die het presidium voor ogen had, maar als er voor de zomer al iets kan komen over wat er in gang wordt gezet, dan zou mijn fractie dat wel heel prettig vinden. Kan er misschien een soort voortgang light voor de zomer worden overwogen?

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Laten we afspreken dat we in dat korte briefje dat we gaan sturen over de communicatie ook meenemen waar we op dat moment staan. Dan komen we na de zomer met het echte voortgangsbericht. Ik denk dat dat helemaal geen probleem is. Ik hoop alleen wel dat u dan niet zegt: nou, de voortgang gaat nog niet zo hard. Want we hadden natuurlijk gezegd dat we na de zomer met de echte voortgang zouden komen, maar ik denk dat we er daarmee uitkomen en ook recht kunnen doen aan het verzoek wat mevrouw Bos en ook mevrouw Van Doorn doen.

De **voorzitter**. Mevrouw Van Doorn, laatste maal.

Marieke van Doorn (D66). Ik zal proberen te onthouden om die vraag niet te stellen als dat briefje voor de zomer komt, maar dank voor deze toezegging.

Isabel Bos (GroenLinks). Met deze toezegging kan ik de motie aanhouden.

De **voorzitter**. Aangezien motie K.10 GL is aangehouden, maakt zij geen onderdeel van de beraadslaging meer uit.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Mooi dat het presidium met dat briefje komt, maar zou het dan ook kunnen aangeven over welke verordening we het precies hebben en hoe we ervoor zorgen dat de bureaucratische rompslomp zo laag mogelijk is.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Dat gaan we zeker meenemen, want het is in ons aller belang dat we dat zo goed en zo strak mogelijk regelen. Ons gezamenlijke doel is de opkomst zo hoog mogelijk

krijgen. Daar moet iedere belemmering voor weggenomen worden. Dank voor de aansporing; die nemen we mee. Dank ook aan mevrouw Bos voor het aanhouden van de motie.

De heer **Van Zanen**. Voorzitter. Ik zal drie vragen beantwoorden, dan iets zeggen over de raadsvoordracht en daarna ingaan op de moties.

Mevrouw Van Doorn heeft gevraagd of we gebruik gaan maken van het aanbod van Voorall. Dat is het geval.

De voorzitter van het presidium is niet ingegaan op de vraag van mevrouw Van Basten Batenburg. Ik herhaal de toezegging dat we bij alles wat we inzetten per product kijken naar effecten: kunnen we het meten via social media, via harde getallen? Ik ben het er zeer mee eens: zichtbaarheid en zo is mooi, maar het moet wel iets opleveren. We gaan proberen om dat in beeld te brengen in de voortgangsbrief large en natuurlijk ook volgend jaar, als de getallen er zijn.

Er was nog een derde vraag. Die vraag had ik ook met een driehoekje aangegeven, maar misschien zit ie straks bij de beantwoording van de moties.

Dan de raadsvoordracht. De steun is helaas beperkt maar desalniettemin zeer waardevol. Ik was ook heel blij met de inspreker. Ik was net terug uit Tarwekamp, maar dat is u volgens mij ook gemeld. Wij hebben het echt overwogen. Dat geldt voor mij als portefeuillehouder. De oplegger geeft ook de voors en tegens weer, en dat is ook heel fair: dit wordt nu gevraagd. De resultaten van de vijf deelnemende gemeenten waren positief. Natuurlijk zijn er de ongeldige stemmen. Ik denk dat daar ook wel iets op af te dingen is. Maar de voordelen zijn echt enorm, omdat de helderheid per partij groter wordt. De namen verdwijnen, en ik snap de gevoelens daarbij en heb dat ook allemaal goed gehoord. Maar er zijn zoveel mogelijkheden om de namen van de kandidaten bekend te maken en daar ook goed op te oefenen en te trainen dat ik dat nadeel niet echt meer zie. Ik zeg het nu allemaal heel zakelijk, want ik ben natuurlijk aan het opbouwen om een passende reactie op een van de moties te vinden. De praktijk, de werkelijkheid is natuurlijk ook dat mensen zich soms voorbereiden of pas in het stemhokje zeggen: zal ik ook nog een voorkeursstem uitbrengen? Dan heb ik er een grote voorkeur voor dat je een hanteerbaar stembiljet hebt, dat je kunt lezen in het stemhokje en in het stemlokaal op wie je zou kunnen stemmen en welk nummer daarbij hoort in plaats van dat je dat eindeloos en ingewikkeld moet uitzoeken. Het hardste antwoord, de hardste reactie op die te respecteren gevoelens is dat er in die vijf gemeenten die hebben meegedaan meer voorkeursstemmen worden uitgebracht in vergelijking tot Den Haag en landelijk. Dat vond ik ook zeer de moeite waard.

Ten slotte. Stel u nou voor dat het over enkele jaren werkelijkheid wordt. Ik snap het argument, maar ik kan er helaas niks aan doen dat er niet geleerd mag worden. Dat vind ik ook niet best en daar ga ik ook nog wel wat van zeggen richting het ministerie; ook de VNG heeft dat geprobeerd. Stel, het wordt werkelijkheid over een paar jaar. Dan hebben we echt een kans gemist om in Den Haag te oefenen. Dan zijn onze kiezers, onze stemmers daarmee bekend. We krijgen het nu ook betaald. Dus ja, dan denk ik ook: handel is handel. Maar goed, het is zoals het is. Ik hoop dat u het nog wilt heroverwegen, maar ik heb heel goed gehoord wat u zegt. Dan is het zoals het is.

Dan de moties waarop ik zal reageren. Ik begin met motie K.5, Opkomst verhogen door mobiel stemmen. Dat kunnen we doen. Mobiel stemmen kan binnen de Kieswet en het is ook eerder gedaan. Het levert niet zozeer grote getallen op als wel veel zichtbaarheid. Het kan dus. Het gaat om 20 mille. Mevrouw Van Basten Batenburg had het er ook over. Hiermee wordt geld uit programma 1 bestemd aan een actie die valt onder programma 2. Dat moeten we bij de uitvoering natuurlijk nog netjes regelen, maar het kan wel. Die 20 mille moet te vinden zijn; die moet te doen zijn. Als dat niet zo is, geef ik dat ook aan, maar dat zal dan blijken uit de voortgangsrapportage.

Dan motie K.3 over een verkiezingsloket op Escamp. Ik hoorde de discussie vanmiddag. Hart voor Den Haag was inderdaad van plan om te vragen om het in alle stadsdelen te doen. Dat is niet te doen, fysiek niet en daarmee ook financieel niet. Maar aan de Leyweg kan het wel, omdat daar de faciliteiten zijn. Dat is te overzien en volgens ons zou dat kunnen. Hier kunnen we mee aan de slag: oordeel raad. We kunnen het doen als u dat wilt.

Dan motie K.7, Opkomst verhogen door het Gouden Potlood. Ik ga ervan uit dat het dan zou gaan om een goudkleurig potlood en dat de essentie is om aandacht te genereren voor het stemmen. Dat moeten we natuurlijk op een nette manier doen, niet alleen vanwege de Kieswet et cetera, maar ook om de privacy en noem maar op. Ik vind het op zich een aardig idee. Laat ons dat uitwerken. Ik vind wel dat wij enige ruimte moeten hebben voor de uitvoering. We moeten natuurlijk aan de

Kieswet voldoen, want anders gaat het gewoon niet door. Maar er staat in de Kieswet niks over, behalve dat we te allen tijde stembeïnvloeding moeten voorkomen. Dat betekent dus dat als wij zoiets doen, of ik het nou doe of in welke vorm ook, het achteraf en buiten het stemlokaal moet plaatsvinden. Er is nog steeds van alles te verzinnen om het leuk te doen, maar het moet wel kunnen en ook mogen. Er werd gesproken over een etentje, maar het kan ook een tekenwedstrijd of iets leuks zijn, al was het maar om aan te geven: u heeft gestemd, een goudkleurig potlood, hartelijk bedankt.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). In de Kieswet staat ook dat we met een rood potlood moeten stemmen, dus ik zou dat gouden potlood heel ver buiten het stemhokje willen houden.

De heer **Van Zanen**. Daar heeft mevrouw Van Basten Batenburg volstrekt gelijk in. Het staat overigens ook in het dictum van motie K.7 over het gouden potlood. Ik zei net al: goudkleurig en na afloop. Mensen kunnen niet met een ander potlood stemmen dan het rode potlood. Het gebeurt buiten het stemlokaal en na afloop, als u denkt dat leuk genoeg is om te doen.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Dank voor de reactie. We kunnen ons daarin vinden. In de uitvoering moeten we kijken hoe dit idee bijdraagt aan het verhogen van de opkomst.

De heer **Van Zanen**. Dan ga ik naar motie K.9, Alle Haagse vrouwen naar de stembus. Dat is heel wijs, maar ook alle mannen graag.

Ik richt mij dan op het verzoek aan het college. Wij richten ons als college natuurlijk vooral op het stemproces. De gemeente als geheel faciliteert verzoeken van maatschappelijke organisaties om bijeenkomsten en evenementen te organiseren, ook om de opkomst te bevorderen, maar we gaan het niet zelf organiseren. Als mensen zich melden met een aardig idee om de opkomst bijvoorbeeld van vrouwen te bevorderen, dan dient u een aanvraag in en kan dat. Maar we gaan het niet zelf organiseren, want wij weten dan niet wat het einde is. Wij gaan het wel faciliteren, maar we gaan het niet organiseren.

Isabel Bos (GroenLinks). Als de burgemeester het leest als 'ga in gesprek met organisaties', zou de burgemeester of het college daar dan ook niet in mee kunnen gaan?

De heer **Van Zanen**. Nu staat het in het kader van de verkiezingen. Met de raads werkgroep, het presidium, het college en alle medewerkers hebben we een evenwichtig actieplan gemaakt, waar grote steun voor is. U heeft een aantal grote lijnen aangegeven die u ook steunt. Die zijn er niet voor niets gekomen. Ze zijn allemaal precies afgewogen. We geven straks in de voortgangsrapportage light en large precies aan waar we voor hebben gekozen, waar het naartoe gaat, hoe het in de uitvoering gaat, et cetera, et cetera. Er is niets tegen om een bijeenkomst te organiseren in het kader van opkomstbevordering en te kijken wat er nou precies kan voor die doelgroep of die doelgroep. Dat gaan we faciliteren, maar niet zelf organiseren. Als u mij nu de vraag had gesteld 'goh burgemeester, bent u als portefeuillehouder verkiezingen samen met de mensen van verkiezingen bereid een keer te spreken over de techniek van het kiezen' en als een aantal vrouwenorganisaties of wie dan ook zich melden, dan is het antwoord daarop ja. Maar in dit kader en in deze motie is het antwoord: faciliteren, niet organiseren. Anders ga ik verwarring wekken.

Isabel Bos (GroenLinks). Omdat de motie omarmd is door het presidium, wil ik toch graag nog proberen om 'm ook omarmd te krijgen door het college. Welke vorm zou de burgemeester dan nog wel kunnen zien om dit wel te doen? Is dat bijvoorbeeld door hier aandacht voor te vragen in gesprekken die al plaatsvinden? Ik zou graag een positief oordeel hierop te hebben, juist om die vrouwen naar de stembus te krijgen.

De heer **Van Zanen**. Als u 'm wilt laten omarmen, moet u het schrappen. Dan kunt u van mij de toezegging krijgen dat ik mensen zal ontvangen voor de techniek. Maar als dit blijft staan, zeg ik: nee, we gaan dit niet organiseren, wel faciliteren. Met alle respect, hè.

Dan motie K.11 van de Partij voor de Dieren over oefenstemdagen voor iedereen. In de training van stembureauleden, de handleiding en de e-learning is er aandacht voor hulp bij het

stemmen, ook wanneer er geen zichtbare beperking is. We betrekken mensen met een verstandelijke beperking actief als stembureauleden. Hiervoor werken we samen met Stichting Prokkel. Bij de oefendag voor mensen met een visuele beperking waren er twee deelnemers bij de vorige Europese verkiezingen. Volgens mij heb ik er ook een ontmoet. De ervaring leert dat het om een kleine groep gaat die geïnteresseerd is om hieraan deel te nemen. Met Stichting Prokkel en andere vertegenwoordigende organisaties voor mensen met een beperking zijn we continu in overleg over hoe we gewenste verbeteringen kunnen aanbrengen. Daarbij hanteren we altijd het principe dat we dit samen met de doelgroep doen in plaats van over hen te beslissen. De motie is oordeel raad.

Dan motie K.12 van de SP, Zorgen dat de boodschap blijft plakken. Ja, dat krijg je als je romantiek inzet. Dat had ik natuurlijk helemaal niet moeten doen, maar ik blijf het toch lekker doen hoor, die romantiek af en toe. Ik was ook helemaal niet van plan iemand te prikkelen en sentimenteel te doen. Wildplakken, daar heb ik nooit aan gedaan, juist niet. Bij de partij waar ik voor plakte, schiepen wij er altijd een eer in. Zelfs als de SP-posters loshingen, kregen ze van ons een beetje lijm. Zo deden we dat echt. Ja, wij deden dat netjes. Dat is namelijk ook reclame. Nu komt toch de romantiek weer boven. Ik moet deze motie ontraden. Inmiddels zijn we een flink aantal jaren verder. Het principe 'alle partijen evenveel ruimte' van mevrouw Klokkenburg geldt. Denk ook even aan de handhavingscapaciteit die het scheelt, als er verkeerd geplakt wordt. Dat is mij ook aangereikt. Als we het per se willen, hebben we in ieder geval in zeven stadsdelen nog vrije plakplaatsen. Ik ga ze niet allemaal opnoemen, maar ze zijn er. Die kunt u gebruiken. Ik zou zeggen: doe dat dan en laat zien dat het kan op die vrije plakplaatsen. Als u nu het 'al dan niet' schrap, dan heb ik nog een argument, en dat is gewoon het geld. Als het 'al dan niet' wordt geschrapt, dan blijven de andere staan. Het is echt nog wel een ouverture. Ik herinner me nog dat mevrouw Van Basten Batenburg in de commissie vroeg of het goedkoper zou zijn als we het zelf weer gaan doen. Goedkoper is het sowieso niet, maar het is ook nog een hele kermis om dat te organiseren. Dat kost heel veel geld en daar is niet in voorzien. Om die reden moet ik de motie dan ook nu ontraden.

Lesley Arp (SP). Mevrouw Klokkenburg vroeg of deze motie zal leiden tot een hele vervanging van het systeem met de voorbeplakte borden. Ik heb tegen mevrouw Klokkenburg gezegd: wat mij betreft niet. Maar ik snap niet wat het probleem zou zijn om bijvoorbeeld per stadsdeel - per stadsdeel is trouwens best schappelijk, want het gaat niet om heel veel stadsdelen - een van die borden aan te wijzen als een plek waar je zelf die posters kan plakken. Ik denk echt dat dat bijdraagt aan meer levendigheid. Je ziet nu allemaal hele kleine postzegeltjes. Je kan amper lezen wat erop staat. Dan kan je ook met lokale boodschappen werken en misschien wel stadsdeelgebonden kandidaten wat meer uitlichten. Ik denk dat dat heel mooi past in de geest van wat wij nu gaan doen.

De heer **Van Zanen.** Het blijft kostbaar, maar dan zijn het er negen. Dat is alweer veel minder dan ik vreesde, want er stond 'meerdere'. Ik denk dat het toch het beste is - het is ook wel een mooie uitdaging - om gebruik te maken van de vrije plakplaatsen die er zijn. Dan hoeven we niks te doen. Maak daar gebruik van en laat dan aan de stad zien dat je dat heel goed kunt en dat je die gewoon kunt gebruiken.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Dank voor het antwoord. U zegt: als we er meer willen, dan moet dat gedekt worden. Dus als deze motie met wat geld wordt gedekt, kunt u 'm dan wel omarmen?

De heer **Van Zanen.** Ik improviseer even. Dan moet er op negen plekken in de negen stadsdelen één ouderwets plakbord komen. Dan moet ik even nagaan wat dat kost en zo, maar goed. Dan kunt u nog steeds zeggen: wil ik het wel of wil ik het niet? Ik zou er de voorkeur aan geven om eerst via de vrije plakplaatsen te laten zien wat u kunt.

De **voorzitter.** Het zijn acht stadsdelen, burgemeester.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Die vrije plek komt er sowieso. Deze motie van de SP stelt voor om er een aantal toe te voegen. Dan is de kwestie om de SP de motie te laten dekken. Daar heb ik best wel ideeën over, en dan komen we denk ik een end.

De heer **Van Zanen**. Ik hoor geen vraag.

Robin Smit (PvdD). Juist vanwege die romantiek en dat nostalgische verhaal van de burgemeester ben ik onder deze motie gaan staan ten tijde van de commissie. Ik hoorde de burgemeester net zeggen dat het geld kost, maar we hebben ook allerlei andere moties voor opkomstbevordering gehad die ook vrij veel geld kosten. Daar werd een vrij positief antwoord op gegeven. Zou dit niet juist een middel zijn om die oude tijden te herbeleven en die opkomstpercentages van weleer toch na te streven? Daar ben ik toch wel benieuwd naar.

De **voorzitter**. Ook met dezelfde uitslagen, meneer Smit?

De heer **Van Zanen**. Nou, dat is maar de vraag. Volgens mij zijn alle moties nu van een passende dekking voorzien. Zo niet - dat heb ik in de commissie al aangegeven - dan betekent dat iets voor het actieplan. Dat krijgt u dan ook weer te zien in de voortgangsrapportage large. Het aantal van acht is al een flinke beperking, maar het is nog mooier om gebruik te maken van de vrije plakplaatsen. Die zijn er. Laat dan zien, politieke partijen, dat je het meent. Ik ben bereid om op zo'n vrije plakplaats de allereerste poster te plakken, maar die luidt dan 'ga stemmen', als u begrijpt wat ik bedoel. En dan laat ik ook zien dat ik het kan.

Lesley Arp (SP). Die grote verkiezingsborden zijn natuurlijk grote, prominente borden. Als je bijvoorbeeld op de website van de gemeente kijkt, dan zie je dat die vrije plakplaatsen een aantal PMD-bakken en vooral glasbakken zijn. Ik denk dat het belangrijk is dat je een duidelijk verkiezingsbord hebt. Ik vind de PMD-bak in de Markelostraat niet echt een volwaardig alternatief. Die zal ongetwijfeld ook beplakt worden in de campagne, maar ik denk toch echt meer aan een verkiezingsbord.

De heer **Van Zanen**. Ook dit is geen vraag. Ik snap wat u zegt. U heeft mijn reactie gehoord. Wij als college zeggen nu: probeer het eerst via de plakborden. Ik ben bereid om even te laten uitzoeken of het überhaupt mogelijk is om er acht neer te zetten en wat het kost. Dan kijken we of daar dekking voor is. Die dekking moet ik nog aangereikt krijgen, want die heb ik nog niet.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vind het toch jammer. Ik zou graag willen weten of we ook een aantal borden kunnen vervangen op de huidige vaste plekken. Je houdt de aantallen borden hetzelfde, maar op die manier kan je kostenneutraal het effect bereiken wat hier nu besproken wordt. Ik denk overigens dat bij het wedstrijdje plakken wethouder Bredemeijer ongetwijfeld zal winnen.

De **voorzitter**. Hij is heel lang, dus hij kan er makkelijk bij. Dat begrijpt u.

De heer **Van Zanen**. Ik snap de gedachte en vind 'm ook wel interessant. Ik weet niet hoe het contract luidt en hoe we dat allemaal geregeld hebben. Ook die variant zal ik laten uitzoeken. Ik ga uit van acht borden. Daarmee zeg ik niet dat het geregeld is, maar ik wil het laten uitzoeken. Misschien scheelt het, ook financieel, als we op drie of vier plekken die deftige nieuwe dingen plaatsen. Dat kan ik laten uitzoeken. Het is ook mogelijk dat het helemaal in het contract vastzit, maar dat heb ik nu even niet paraat en zo te zien ook de ondersteuning niet, waar ik begrip voor heb. Het komt dan in de voortgangsrapportage light. Die krijgt u al vrij snel.

De **voorzitter**. Doet u nu een toezegging om het uit te zoeken of pas nadat de motie is aangenomen? Dat is wel een verschil.

De heer **Van Zanen**. Als de motie wordt aangenomen, dan moeten we het doen.

De **voorzitter**. Dus dan is het een toezegging om dat te gaan doen. Mevrouw Arp, wilt u daar nog iets over zeggen? De burgemeester zegt toe uit te zoeken of wat mevrouw Van Basten Batenburg zegt mogelijk is.

Lesley Arp (SP). Ik vind het ingewikkeld. Ik kan me trouwens helemaal vinden in de interpretatie van mevrouw Van Basten Batenburg: doe het op een kostenneutrale manier door bijvoorbeeld een bord per stadsdeel te vervangen. Dat wil ik alvast gezegd hebben. Maar als dekking echt het issue is, dan is het voor mijn fractie wel handig om te weten waar we dan ongeveer zitten. Ik heb het dan over die acht borden. Er kan gedurende de raadsvergadering even contact over zijn, maar ik vind het toch wel handig om te weten.

De heer **Van Zanen**. Dat snap ik helemaal. Ik zou bijna zeggen dat ik er in de tweede termijn op terugkom, maar die is misschien niet nodig. Ik zal proberen of we straks een schatting kunnen maken.

De **voorzitter**. Laten we het als volgt doen. U kunt altijd tot aan de stemming nog een motie aanpassen dan wel intrekken. Er wordt nu achter de schermen druk gezocht naar geld en hoeveel geld er dan nodig is. Dat wordt dan eventueel nog toegevoegd. De burgemeester is aan het eind gekomen van zijn beantwoording. Ik kijk even of een van de leden nog het woord wenst voor een tweede termijn.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik had nog gevraagd naar de gadget en of we kunnen voorkomen dat het een wegwerpdingetje wordt. Die vraag is nog niet beantwoord.

De heer **Van Zanen**. Ik probeer het even terug te halen, want we hebben dit ook in de commissie aan de orde gehad. Ik dacht dat het duidelijk was. We willen in ieder geval geen rotzooi op straat. Volgens mij hebben we gezegd dat we kijken naar die club van kinderen. Die hadden ook leuke ideeën. Misschien kunnen we daar iets mee. Er waren ook nog andere ideeën: een speldje, een dingetje. Die toezegging vervat ik zo. We zorgen er ook voor dat het geen bende wordt, want dan heeft het geen zin en ergeren mensen zich er meer aan dan dat het iets oplevert. Het moet opleveren dat je in de supermarkt loopt en denkt: o, ik ben al geweest.

Isabel Bos (GroenLinks). We kunnen er in ieder geval voor zorgen dat het geen plastic voorwerpen zijn of dingen waarvan we er straks drieduizend in de kringloopwinkels gaan vinden.

Lesley Arp (SP). Ik moet even de credits geven aan de heer De Vuyst. Hij had een geniaal idee over die plakborden. Hij gaf aan dat die trotters er sowieso gaan staan. Als je per stadsdeel aangeeft dat één trotter mag worden overgeplakt mag worden overgeplakt met posters, dan kost dat volgens mij geen geld.

De heer **Van Zanen**. Ik ga me er ook even over beraden of dat wel kan. Het is andermans bezit. Volgens mij kan dat echt niet. Maar u kent de voorzitter van de rekenkamercommissie. Die weegt altijd zijn woorden.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Aan de orde is:

L. Voorstel van het college inzake de Strandvisie 2025-2035 'Meer Strand Natuurlijk' (RIS320288).

M. Voorstel van het college inzake vaststelling bestemmingsplan Strand Den Haag (RIS321152).

De **voorzitter**. Deze agendapunten worden gezamenlijk besproken, maar aan het einde van de vergadering vindt er afzonderlijk besluitvorming over plaats.

De beraadslaging wordt geopend.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik mag de heer Barker persoonlijk heel graag, maar ik heb het debat in de commissie toch als zeer onprettig ervaren. De wethouder sprak met een dedain over aangenomen moties en petitie alsof het allemaal niks voorstelde. Het kwam er eigenlijk een beetje op neer dat wat wij als raad ook willen, de wethouder het toch niet gaat doen. 'Balans' was het toverwoord, maar volgens mij zei de heer Van Leeuwen in zijn inspraak: de balans richting de ondernemers is nul punt nul procent waargemaakt. Zo wil een meerderheid van de raad een serieus onderzoek naar de voor- en nadelen van permanente bebouwing van de strandpaviljoens. Hart voor Den Haag steunt dat onderzoek. Het kan allemaal veel duurzamer. We krijgen er mooiere en stevigere paviljoens voor terug. Maar de wethouder zei het al een beetje: wat er ook uit dat onderzoek komt, we gaan het toch niet doen. Dat is precies hoe het college omgaat met de raad en al helemaal met de oppositie.

Wat is nou eigenlijk het enige tegenargument van de wethouder en andere natuurpartijen: we willen de natuur rust gunnen en de weidsheid van het strand behouden. Daarom gaan we dus elk jaar twee maanden op- en afbouwen met dieselmotoren, hoogwerkers, boren, timmeren, zagen. Heerlijk, die rust voor de natuur. En de weidsheid van 60 kilometer kust in Zuid-Holland is blijkbaar niet genoeg. Nee, dat gaat ook nog over die 2 kilometer bij Scheveningen Bad. Het is niet zo dat ze dat hele strand gaan volbouwen. Dan praten we dus over drieënhalve maand meer rust en weidsheid dan nu het geval is.

Die weidsheid werd ook aangevoerd bij het issue La Cantina. Dat is echt een schandalig dossier, vind ik. De strandtent op het Zuiderstrand, die in 2022 al door een motie jaarrondexploitatie min of meer kreeg toegezegd met 31 stemmen voor en 13 tegen, dus geen nipte meerderheid. De ondernemer heeft kosten gemaakt voor architecten, aannemers en noem het maar op. Nu horen ze bijna drie jaar later dat het hele feest niet doorgaat als het aan de wethouder ligt. Laten wij als raad vandaag rechtzetten.

Want wat zegt de wethouder? Hij begint over de weidsheid van het strand, maar zegt ook dat het niet eerlijk zou zijn tegenover andere ondernemers. Dan breekt mijn klomp, want het Zuiderstrand is niet te vergelijken met het andere gedeelte van het strand. Er liggen twee aangenomen moties voor La Cantina. La Cantina heeft zelf, dus niet Hart voor Den Haag, een petitie gestart en meer dan duizend handtekeningen verzameld. De omwonenden zijn blij met jaarrondexploitatie. Er is daar verder geen horeca. Daarom heb ik een amendement, mede namens de heer De Ridder van de Haagse VVD: besluit dictumpunt V van het raadsbesluit te wijzigen in: Het huidige aantal seizoensgebonden en jaarrond strandexploitaties te handhaven, en voor het eerste kavel op het Zuiderstrand (Zuiderstrand 1, slag 12) exploitatie jaarrond mogelijk te maken.

Natuurlijk is de ene strandtent niet de andere. Dat is nogal wiesdes. Dat argument geeft de wethouder wel als het gaat om evenementen: bij de ene strandtent kan iets wel en bij de andere niet. Dan is het opeens wel zo. We gaan sturen op evenementen, staat er in de strandvisie. Ik lees dat gewoon als: we gaan minder evenementen doen. We moeten juist meer evenementen hebben. Scholtenpop zijn we al kwijt, het vuurwerkfestival is al een tijdje niet meer geweest en zo staat er wel meer in de visie waar wij als Hart voor Den Haag niet zo vrolijk van worden. De honden mogen niet meer loslopen bij het Zwarte Pad. Meneer De Ridder komt daar straks op terug. En honden zijn ook dieren, zeg ik tegen de wethouder, die toevallig een kattenmens is, weet ik dan. Maar ook de honden horen bij de natuur. Het aanlijnen van honden zou hooguit in het stadhuis moeten gebeuren, maar niet bij het Zwarte Pad.

Tot slot de strandhuisjes bij Kijkduin. Ze voelden zich hunted, had ik als grapje opgeschreven, want dat zag ik afgelopen maandag op tv. Wij blijven van mening dat uitzonderlijke situaties om uitzonderingen kunnen vragen, als het gaat om de Europese aanbesteding. Wij vinden daarvoor steun in de onderzoeken van Pels Rijcken en een apart onderzoek van Van der Feltz. Daartoe hebben wij een amendement dat klinkt als volgt: besluit dictumpunt VII van het raadsbesluit te wijzigen in: Vanaf 2026 de concessie voor de exploitatie van de 40 strandhuisjes bij Kijkduin opnieuw uit te geven,

zonder Europese aanbesteding, maar door een grondhuurovereenkomst aan te gaan met de huidige exploitanten.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Heeft de heer Bom van Hart voor Den Haag ook juridisch uitgezocht of dat kan?

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Ik zei net dat er twee onderzoeken zijn waaruit je dat kan destilleren. Er zijn ook mensen die daar verstand van hebben. Die zeggen: als je dat wil - daar knelt de schoen - kun je kiezen voor een andere weg dan via de Europese aanbesteding.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik ga u toch met mijn tweede interruptie de gelegenheid bieden om mij dat nog een keer goed uit te leggen. Waarom zou dat ook op een andere manier kunnen volgens u?

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Daar zijn meerdere redenen voor. Ten eerste is de drempelwaarde te laag en dat soort zaken. Er zijn meerdere aanwijsbare redenen. Ik heb helaas mijn paperassen op mijn tafel laten liggen. Daar staat ook een artikelnummer bij. Als u dat wilt hebben, kan ik het u straks even doen toekomen. Maar er zijn meerdere mogelijkheden om te zeggen dat we daar niet aan willen

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Vuyst.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Er speelt ook nog iets anders mee en dat is principieel. Je wilt meerdere mensen, meerdere ondernemers mogelijkheden bieden en daar bent u geen voorstander van. Dat klopt toch?

Coen Bom (Hart voor Den Haag). De geschiedenis van het hele strandhuisjesdossier is als volgt. Het is een pilot geweest om te kijken of er draagvlak en animo voor was. Dan krijg je het aanleveren van de infrastructuur en het zorgen dat daar de loop komt. En dan vindt u het eerlijk dat iemand anders daar nu zo op in kan spelen zonder dat de ondernemers weten of ze worden gecompenseerd voor die kosten. Ik vind dat heel raar.

Leonie Gerritsen (PvdD). Misschien moet de heer Bom dan eventjes naar zijn tafeltje lopen, want op zich is het wel logisch dat als er wordt gezegd dat het juridisch te onderbouwen is, je dat dan ook doet en niet zegt dat je dat later nog wel een keer opstuurt. Ik zou toch graag een uitgebreidere onderbouwing horen.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Het ging om artikel 2.12 van de Aanbestedingswet: indien de gemeente volstaat met uitgifte van een huurovereenkomst zonder harde exploitatieverplichting - het gaat hier namelijk om een grondhuurovereenkomst die niet anders is dan de strandpaviljoens - dan is er geen Europese aanbesteding vereist.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik had de indruk dat er andere regels waren, maar dat het hier om een pilot gaat. Als de pilot is afgelopen, dan moet er weer een nieuw aanbestedingsproces plaatsvinden. Volgens mij is dat de reden dat het moet gebeuren. Je kan niet zomaar een pilot tot in de oneindigheid doortrekken zonder de wetgeving daarop toe te passen.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Ik zei net al dat we twee advocatenkantoren hebben die daar iets anders van vinden. U mag van mening verschillen.

De **voorzitter**. Mevrouw Gerritsen, laatste keer.

Leonie Gerritsen (PvdD). Dat is natuurlijk een beetje flauw. Volgens mij zei de heer De Ridder: de wet is er om 'm te interpreteren. Er zijn verschillende juridische adviezen uitgebracht die inderdaad af en toe andere dingen zeggen, dus het is ingewikkeld. Maar het is niet ongebruikelijk om als een pilot is afgerond, een normaal aanbestedingsproces aan te gaan. Het is wel heel ongebruikelijk dat we ons als raad bezig gaan houden met alle voorwaarden daarvan.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Het is precies wat wij hier moeten doen: zorgen dat we hier ook de ondernemers kunnen koesteren. Zo is het natuurlijk ook. Ik zei net al dat er ook argumenten zijn zoals de aanbestedingsdrempel, waardoor zo'n Europese aanbesteding per se moet. Al dat soort argumenten kunnen we ook aanvoeren. Ik verschil van mening; laten we het dan zo zeggen. Wij vinden dat uitzonderlijke situaties kunnen vragen om uitzonderingen.

De **voorzitter**. Mevrouw Gerritsen, laatste keer.

Leonie Gerritsen (PvdD). Daarover verschillen we wel van mening. Ik denk niet dat de raad er is om bij een aanbesteding alle specifieke aanvragen te gaan schrijven. Wij zijn als raad kaderstellend. Kan de heer Bom een andere aanbesteding noemen waarbij de raad de aanbesteding heeft geschreven?

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Ik zeg het nogmaals: uitzonderingen zijn gewoon te maken in dit soort situaties. Deze situatie is heel uniek. Dat bent u ook met mij eens. Jawel, die is wel heel uniek, want die strandhuizen stonden er nog niet. Met andere woorden, we zijn toen gestart met dat idee om het uit te werken. Dat is ook gelukt. Iedereen is enthousiast. De evaluatie is geweest. Iedereen is daar even enthousiast over. Behalve de mensen die niet zijn uitgenodigd, gaat u zo meteen zeggen. Dat is hoe het is. Als we tevreden zijn met de huidige situatie, met de exploitanten, waarom zouden we daar wat aan veranderen? Dat is de vraag. Nogmaals, er zijn juridische mogelijkheden om dat te omzeilen.

Dan mijn motie voor als de Europese aanbesteding toch doorgaat. Er kan natuurlijk er een enorme vertraging optreden. Dat zou best weleens bijvangst kunnen zijn, want dan komt de agenda voor 2026 in het gedrang. Daarom heb ik ook nog een motie, met als dictum: verzoekt het college te waarborgen dat, indien de aanbesteding voor de strandhuisjes niet voor 1 september 2025 is afgerond, de grondhuurovereenkomst met de huidige ondernemers met één jaar wordt verlengd om continuïteit te garanderen.

Tevens zullen wij elke motie steunen die het voortbestaan van de strandhuisjes ten goede komt, maar met een winstwaarschuwing. De wethouder heeft deze week meermaals gezegd dat een motie slechts een verzoek is aan het college. 31 voor en 13 tegen was het bij La Cantina.

Daarom sluit ik af met wijze woorden van mijn geliefde collega Rita Verdonk: als goed bestuurder moet je af en toe eens wat weggeven. Ik geef dat mee aan het college van B en W. Doe er niet mee wat u wilt.

De **voorzitter**. Door de heer Bom, daartoe gesteund door de heer De Ridder, wordt het volgende amendement (L.A HvDH) voorgesteld:

Amendement L.A HvDH La Cantina

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op donderdag 13 maart 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake de Strandvisie 2025-2035 “Meer Strand Natuurlijk”.

Overwegende:

- dat In de Strandvisie 2025-2035 artikel 5 ‘Strandexploitatie maakt ons strand uniek’ op pagina 9 door het college wordt gesteld: “Er is ruimte voor zeven jaarrond paviljoens in twee clusters op het Sportstrand, waarvan er vier horeca en drie watersport als hoofdactiviteit hebben. Meer jaarrond strandpaviljoens is vanwege eerdergenoemde redenen niet wenselijk.”
- dat de gemeenteraad in 2022 en opnieuw in 2024 moties heeft aangenomen waarin werd uitgesproken dat strandpaviljoen La Cantina op het Zuiderstrand een uitzondering moet vormen op dit beleid
- dat het Zuiderstrand een bijzondere balans kent tussen rust, natuurbeleving en kleinschalige horeca
- dat La Cantina als zeer duurzaam jaarrond paviljoen wél binnen de Strandvisie past.

Besluit:

- Dictumpunt V van het raadsbesluit te wijzigen in:

“Het huidige aantal seizoensgebonden en jaarrond strandexploitaties te handhaven, en voor het eerste kavel op het Zuiderstrand (Zuiderstrand 1, slag 12) exploitatie jaarrond mogelijk te maken.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de heer Bom wordt het volgende amendement (L.D HvDH) voorgesteld:

Amendement L.D HvDH Strandhuisjes bij Kijkduin

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op donderdag 13 maart 2025, ter bespreking van agendapunt M: Strandvisie 2025-2035 “Meer Strand Natuurlijk”

Overwegende:

- *dat uit juridische onderzoeken door Pels Rijcken en Van der Feltz Advocaten blijkt dat een Europese aanbesteding van strandhuisjes niet verplicht is, aangezien dit niet onder artikel 2.24 sub b van de Aanbestedingswet 2012 valt omdat het gaat om een grondhuurovereenkomst*
- *dat de geraamde waarde van de opdracht ook minder is dan het drempelbedrag dat voor een Europese aanbesteding geldt*
- *dat de strandhuisjes bovendien positief beoordeeld zijn in het Evaluatierapport Strandhuisjes RIS 30640.*
- *dat dit ook in lijn is met de door de Raad aangenomen motie ‘Haagse strandhuisjes moeten blijven’ (CDA, 2022- RIS 318347), die vraagt om ‘een nieuwe huurovereenkomst uit te werken voor de exploitatie na 2025’.*

Besluit:

- Dictumpunt VII van het raadsbesluit te wijzigen in:

“Vanaf 2026 de concessie voor de exploitatie van de 40 strandhuisjes bij Kijkduin opnieuw uit te geven, zonder Europese aanbesteding, maar door een grondhuurovereenkomst aan te gaan met de huidige exploitanten.”

En gaat over tot de orde van de dag.

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door de heer Bom wordt de volgende motie (M.1 HvDH) ingediend:

Motie M.1 HvDH Strandhuisjes uitstel

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op donderdag 13 maart 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake vaststelling bestemmingsplan Strand Den Haag.

Constaterende dat:

- het college stelt dat de concessie voor de strandhuisjes via een Europese aanbesteding moet verlopen, iets wat door meerdere partijen, waaronder het door de gemeente zelf ingewonnen juridisch advies, wordt betwist;
- de geraamde waarde van de opdracht onder het drempelbedrag ligt waarvoor een Europese aanbesteding verplicht zou zijn;

- de huidige strandhuisjes zijn gerealiseerd conform de ruimtelijke verkenning (RIS 249293) en akkoord bevonden door de welstandcommissie;
- de uitvoering van de strandhuisjes positief is beoordeeld in het evaluatierapport strandhuisjes (RIS 306402).

Overwegende dat:

- de voorwaarden voor een nieuwe concessie niet bekend zijn gemaakt en de gemeenteraad geen invloed heeft op de formulering hiervan;
- een aanbestedingsprocedure langdurig is en het risico met zich meebrengt dat de procedure niet tijdig wordt afgerond;
- dit ertoe kan leiden dat de agenda voor het boeken van de strandhuisjes voor 2026 niet op tijd beschikbaar is, waardoor een seizoen verloren gaat;

Verzoekt het college:

- te waarborgen dat, indien de aanbesteding voor de strandhuisjes niet voor 1 september 2025 is afgerond, de grondhuurovereenkomst met de huidige ondernemers met één jaar wordt verlengd om continuïteit te garanderen.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Dennis Groenewold (D66). Voorzitter. Mijn hele leven kom ik al op het strand. Ik heb er ook negen jaar gewerkt en in die periode mijn vrouw ontmoet op het strand. Het is echt een van de mooiste plekken van de stad, waar een balans tussen de beleving van het strand als natuur en als een plek om te genieten van een hapje en een drankje met als uitzicht een zon die langzaam in de zee lijkt weg te zakken, belangrijk is. Voor D66 is die balans in de nota gevonden. Dat neemt niet weg dat er nog wat onderwerpen spelen in het debat. We hebben net al een heleboel dingen gehoord van de voorgaande spreker.

Ik wil het hier specifiek hebben over de wens van de strandtenthouders om hun paviljoens ook in de winter te mogen laten staan. En let op, we hebben het hier niet over jaarrond exploiteren, maar over jaarrond laten staan. Ik snap die wens vanuit hun oogpunt volledig. Het op- en afbouwen kost veel geld en er is steeds moeilijker opslagruimte te vinden voor de paviljoens. De wethouder wil het strand echter leeg houden vanwege de natuurbeleving. Met name de weidsheid is een veel gehoord argument daarbij. Maar de ondernemers zijn juist van mening dat het laten staan van de paviljoens zeer positieve gevolgen heeft voor diezelfde natuur. Die aanname kan ik volgen, maar we hebben daar geen specifieke cijfers over. Daarom wil D66 laten onderzoeken wat de gevolgen van het op- en afbouwen exact zijn voor de natuur, de ondernemers en de strandbeleving.

De wethouder heeft duidelijk gemaakt dat hij het onderzoek niet nodig vindt, omdat het college de afweging al heeft gemaakt en voor de weidsheid van een leeg strand heeft gekozen. Wat D66 betreft is het wel handig om dat onderzoek te laten uitvoeren, zodat deze discussie in de toekomst op basis van cijfers in plaats van op gevoelens kan worden gevoerd. Daarom dien ik de volgende motie in, die mede is ondertekend door mevrouw De Groot van het CDA, de heer Bom van Hart voor Den Haag en de heer De Ridder van de VVD, met als dictum: roept het college op te onderzoeken wat de effecten zijn van het toestaan van het permanent laten staan van de huidige seizoensgebonden bebouwing; in dit onderzoek in ieder geval de volgende aspecten te adresseren: de effecten op het gebied van stikstofdepositie en de kwetsbare natuur in NNN-gebied, de economische consequenties voor de ondernemers, de effecten op de duinvorming op het strand, de invloed op de (natuur)beleving van bezoekers en een marktverkenning naar het elektrificeren van bouwvoertuigen; de uitkomsten van het onderzoek vóór de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 met de raad te delen.

Voorzitter. Met de strandnota kiezen we voor een goede balans, zodat iedereen ook in de toekomst kan blijven genieten van de mooiste plek van de stad. Daarom zal D66 voor de nota stemmen.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Vindt u doorgaans dat als een motie wordt aangenomen door een ruime meerderheid, een wethouder daaraan gevolg moet geven?

Dennis Groenewold (D66). Doorgaans wel, ja.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Ook D66 heeft destijds voor de motie gestemd over de jaarrondexploitatie van La Cantina. Hoe kijkt u aan tegen de situatie daar?

Dennis Groenewold (D66). Ik heb net de ondernemer gesproken. Wij gaan tegen uw motie stemmen. Dat zal ik gelijk maar heel duidelijk zeggen. Dat doe ik wel met pijn in het hart, zeg ik er eerlijk bij, want we hebben inderdaad toen voorgestemd. In de tussentijd is er wel het een en ander veranderd. Er is een nieuwe coalitie gekomen, met een nieuw coalitieakkoord waarin we afspraken hebben gemaakt over de natuurbeleving van het strand en het niet toestaan van extra jaarrondexploitatie. De realiteit is dat 'doorgaans' de uitzondering hier is. Er is een nieuwe realiteit ná die aangenomen motie. Dat vind ik erg jammer en heel vervelend voor de ondernemer. Dat gun ik hem ook niet, want ik snap hoe hard hij aan het werk is, hoeveel dit met hem doet en hoeveel tijd hij er al in heeft gestoken. Maar het is een politieke realiteit waar ik mij bij neerleg, want binnen de coalitie waar ik nu in zit, hebben wij die afspraak gemaakt.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Ik voel ook zeker met u mee, en met Scheveningen. We gaan niet de hele discussie over doen. Laten we het hierbij laten. Maar fijn dat u in ieder geval met pijn in het hart tegenstemt.

Rutger de Ridder (VVD). Het is toch heel gek - ik sta een beetje met mijn oren te klapperen - dat we kunnen draaien op iets wat we als gemeenteraad, en daarmee dus als gemeente, al hebben toegezegd aan een ondernemer om voor elkaar te krijgen? Dat is toch onbehoorlijk?

Dennis Groenewold (D66). Nee, dat doen we hier wel vaker. Bovendien zijn moties nog geen aangenomen besluiten, in die zin dat ze nog geen juridische kracht hebben. Het is een voornemen en dat moet daarna nog verwerkt worden. Dat is niet gebeurd.

Rutger de Ridder (VVD). De ondernemer mocht ervan uitgaan, zeker in dit geval, omdat het tot twee keer toe realiteit is geweest in deze politieke arena, dat zijn bedrijf jaarrond op dat kavel mocht staan. Dan kunt u komen met een prachtig tranentrekkend verhaal over pijn in het hart, maar het is gewoon een ondernemer een kleed onder de stoel vandaan halen. Waar is dat nou voor nodig? Het is één plekje. U had wel iets harder mogen vechten.

Dennis Groenewold (D66). Ik wilde het liever niet zeggen, maar: het is nodig omdat u uit de coalitie bent gestapt. Daarom zijn wij in een nieuwe realiteit gekomen waarin we nieuwe afspraken hebben moeten maken. Dit zijn de gevolgen.

Rutger de Ridder (VVD). Nou wordt ie toch wel echt mooi! De ruggengraat van D66 is klaarblijkelijk zo slap dat het niet meer mogelijk is om eerder gemaakte afspraken te handhaven. Omdat de Partij voor de Dieren dit liever niet ziet, moeten we dit maar zo doen. Dat vind ik onwaarschijnlijk van zelfverklaarde rechtsstatelijke partij D66. Dat kan ook van tafel. De kiezers weten volgend jaar heel goed wat ze moeten doen. Die lijst kunnen ze overslaan.

Dennis Groenewold (D66). Ik vind het heel jammer wat er toen gebeurd is, waardoor we in een nieuwe situatie terecht zijn gekomen, waar dit uiteindelijk het gevolg voor deze ondernemer is.

De **voorzitter**. Door de heer Groenewold, daartoe gesteund door mevrouw De Groot, de heer Bom en de heer De Ridder, wordt de volgende motie (L.1 D66) ingediend:

Motie L.1 D66 Breng effecten permanente bebouwing in beeld

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake de Strandvisie 2025-2035 “Meer Strand Natuurlijk” (RIS320288).

Constaterende, dat:

- het college in de nieuwe strandvisie voorstelt voor de huidige seizoensgebonden strandbebouwing geen permanente strandbebouwing toe te staan;
- er bij veel ondernemers wel de wens leeft permanent te kunnen blijven staan buiten het exploitatie seizoen;
- het niet op- en afbouwen van de strandtenten mogelijk CO2 en stikstofdepositie zou besparen.

Overwegende, dat:

- er voor het benodigde in te zetten zware materieel bij op- en afbouw van de seizoensgebonden strandpaviljoens voorlopig nog geen emissievrije alternatieve beschikbaar zijn;
- de inzet van dit zware materieel bij de op- en afbouw van de seizoensgebonden strandpaviljoens bijdraagt aan de stikstofdepositie bij en in Natuurnetwerk Nederland-gebied;
- er nu onvoldoende inzicht is in de effecten voor natuur van permanente bebouwing.

Van mening, dat:

- voor een goede brede afweging niet alleen belangen maar ook cijfers meegenomen moeten worden;
- inzicht in de effecten van toestaan van permanente bebouwing bijdraagt aan een betere besluitvorming.

Roept het college op:

- te onderzoeken wat de effecten zijn van het toestaan van het permanent laten staan van de huidige seizoensgebonden bebouwing;
- in dit onderzoek in ieder geval de volgende aspecten te adresseren: de effecten op het gebied van stikstofdepositie en de kwetsbare natuur in NNN-gebied; de economische consequenties voor de ondernemers; de effecten op de duinvorming op het strand; de invloed op de (natuur)beleving van bezoekers; een marktverkenning naar het elektrificeren van bouwvoertuigen;
- de uitkomsten van het onderzoek vóór de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 met de raad te delen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. Er zijn veel zaken die Den Haag een unieke stad maken, maar ons strand met zijn 11 kilometer is zeker een van de meest iconische zaken die we kennen, nog iconischer dan de Pier. Het strand kent ook veel verschillende gebruikers. Denk aan de surfers, de zwemmers en de wandelaars, al dan niet met honden. Maar ook de zeehonden, de kwallen en de strandvogels benutten het strand en hebben recht op het gebruik van het strand. GroenLinks is groot voorstander van de zonering die het college voorstelt, waarbij twee delen als natuur worden aangemerkt, juist ook om onze dierlijke bezoekers, de wilde althans, welkom te heten en te zorgen dat zij in een goed broedseizoen voor nageslacht kunnen zorgen. Dat broedseizoen, mocht u het niet weten, is vandaag begonnen! Vandaar ook dat ik vanochtend wakker werd met het radiobericht dat natuurbeheerders zoals Staatsbosbeheer de oproep deden: geef dieren rust en houd honden aan de lijn.

Vandaar ook dat ik niet op een aangekondigd onderzoek wil wachten dat in de Strandvisie stond, maar samen met mijn politieke spitsbroeder Janneke Holman met een eerste motie al actie wil zien om de Haagse broeders, en dat zijn in dit geval broedvogels en geen bier, nu al te beschermen. De motie heet (ont)Zie de Haagse strandbroeders. Deze verzoekt het college nog dit broedseizoen in de natuurzone aan de Zuidkant van het Haagse strand (Kijkduin/Zandmotor tot aan de gemeentegrens met Westland) een pilot uit te voeren door een gebied herkenbaar af te bakenen als broedgebied voor strandvogels, waar honden wel langs kunnen lopen, maar niet doorheen; en de raad over de uitkomsten van deze pilot te informeren.

Daarnaast gaat het vandaag veel over de verdere verduurzaming van strandtenten. We hebben het ook net gehoord van de strandpaviljoenhouders die kwamen inspreken. De strandpaviljoenhouders vinden het nu lastig om in zonnepanelen op de strandpaviljoens te investeren, omdat het opbouwen en afbreken zich niet goed verhouden tot de kwetsbaarheid van de zonnepanelen. Dat bracht mij op een plan dat hier al eerder is langsgekomen toen wij het over stikstof hadden met wethouder Revis - het is de dag van de oud-VVD-wethouder, geloof ik - namelijk om meer parkeerplaatsen beschikbaar te maken voor elektrische auto's. Ik zie, met andere woorden, een mes dat aan meerdere kanten snijdt. Het opwekken van duurzame stroom voor de strandpaviljoens, met juist in de zomer veel vraag en veel stroom, en meer elektrische auto's die parkeren op het Zwarte Pad en daar opgeladen worden met lokale stroom, en dus minder stikstof voor de natuur net naast deze parkeerplaats. Daarom heb ik met meneer Bom een motie.

Leonie Gerritsen (PvdD). Grappig dat de heer De Vuyst naar de heer Revis verwees. Ik zat ook even te kijken hoe het ook alweer zat met het Zwarte Pad. Destijds heeft GroenLinks een motie ingediend om de parkeerplaatsen terug te geven aan de natuur. Ik vind het een behoorlijke stap terug van GroenLinks om te gaan van natuur naar een carport. Wat is er gebeurd?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Het is niet gelukt om het Zwarte Pad in die zin te vergroenen. Dat heeft ook te maken met langlopende contracten. Deze visie loopt tot 2035. In mijn motie, maar die heeft u ongetwijfeld al gezien, ziet u dat ik voor een 15-jarige solar carport pleit, dus om in die tijd toch wel iets te doen aan het elektrificeren van het wagenpark dat parkeert op het Zwarte Pad.

De voorzitter. U zet uw betoog voort.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). De motie heet Vergroen het Zwarte Pad. Ze verzoekt het college samen met strandondernemers, de exploitant van het parkeerterrein, Staatsbosbeheer én natuurorganisaties te onderzoeken hoe op het Zwarte Pad een solar carport ingepast kan worden, waarbij de parkeerplaatsen onder de solar carport bestemd zijn voor elektrische voertuigen; hierbij nadrukkelijk de volgende uitgangspunten mee te nemen: het betreft een inpassing binnen de huidige contouren van het parkeerterrein: er komt geen paal in het zand; de solar carport wordt emissieloos gebouwd en past in het duinlandschap; de solar carport is een niet-permanent bouwwerk, gezamenlijk worden afspraken gemaakt over bijvoorbeeld een periode van 15 jaar; en er wordt gezocht naar een plek waar de solar carport vanuit de duinen het minst te zien is. Ik dien deze samen in met de heer Bom.

Rutger de Ridder (VVD). Ik heb één probleem met deze motie. Ik was eigenlijk wel verbaasd dat de heer Bom hieronder staat. In de eerste zin van het dictum staat namelijk: waarbij de parkeerplaatsen onder de solar carport bestemd zijn voor elektrische voertuigen. Dat kan ertoe leiden dat geen enkele parkeerplek op het parkeerterrein van het Zwarte Pad beschikbaar is voor normale voertuigen. Hoe ziet GroenLinks dat?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Theoretisch wel, praktisch lijkt het me nogal een investering om het hele Zwarte Pad van een solar carport te voorzien. Ik weet dat de initiatiefnemers - onder anderen de eigenaar van Culpepper is er al een tijdje mee bezig - dat ook niet voor zich zagen. Dat is dus niet mijn verwachting. Er staat ook op het einde: er wordt gezocht naar een plek waar de solar carport vanuit de duinen het minst te zien is. Als u wilt, leest u daarin dat het niet om het hele parkeerterrein gaat.

Rutger de Ridder (VVD). Daar zit mijn twijfel ook een beetje. Ik had weer grootse plannen. Ik dacht dat het hele parkeerterrein, pats, één grote elektrische oplaadplek zou worden. Een grootse visie en zo, dat soort dingen, het leek mij wel mooi. GroenLinks wil iets zachter beginnen. Ik kan me dat voorstellen. Maar is het niet ook een idee, als we het uitbreiden, dat we niet direct zeggen dat alles laadpalen moet zijn, als we bijvoorbeeld toch ietsje verder zouden gaan? Kunnen we er een ingroeimodel van maken, zeg maar, dus dat we eerst beginnen met een plekje met alleen laadpalen, maar dat we, als het groter wordt, er niet per se alleen maar laadpalen onder zetten?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Daar zit voor mij wel de winst in. Het elektrificeren van het geparkeerde wagenpark op het Zwarte Pad heeft een boost nodig. Dan kunnen we denken in problemen, met netcongestie et cetera, of denken in kansen. Ik denk dat dit het moment was waarop de ondernemers en GroenLinks dezelfde kans zagen om te investeren in echt duurzame energie die meteen gebruikt wordt. Het strand heeft juist elektriciteit nodig in de zomer, en dan hebben we ook de meeste zonne-energie. Dat is een extra reden om dit te doen. De elektrische voertuigen die daar staan hoeven niet alleen te zijn van strandbezoekers. Het kunnen ook voertuigen zijn van de ondernemers zelf of van andere bedrijven.

De **voorzitter**. Meneer De Ridder, de laatste keer.

Rutger de Ridder (VVD). Daarmee sluit je dus uit dat er ook op termijn andere dan elektrische voertuigen onder kunnen staan. Dat hoor ik dan. Klopt dat? Hoeveel plekken heeft meneer De Vuyst in gedachten voor deze eerste stap?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). U bent begonnen vanuit het vertrekpunt dat we van alles één groot solar carport gaan maken. Het deed me denken aan nog een oud-VVD'er, die ooit zei: visie is als een olifant die het zicht belemmert. Net hoorde ik van een oud-VVD minister dat er juist wel realiteitszin in deze motie zat. Het is een soort debat tussen VVD'ers waar ik tussen sta. Het gaat om een pilot van vijftien jaar. Het heeft - dat gaat de wethouder zo nog een keer herhalen - de bestemming natuur. We hebben het daar in de commissie ook even over gehad. Je moet dan denken aan groene daken onder de zonnepanelen. Je moet dat kunnen inpassen. Het gaat niet meteen om pats-boem dat hele ding. Ik zit zelf te denken aan de schuine helling aan het begin. Die ligt goed voor de zon. Maar ik wil ook gewoon kijken hoe dat in te passen is. Ik ga dat niet tot op de millimeter regelen.

Hinke de Groot (CDA). Allereerst wil ik de heer De Vuyst complimenteren met de motie over parkeerplekken. Daar zijn we als CDA ook altijd voor. Maar om te kunnen afwegen of wij hier definitief voor kunnen stemmen een vraag. Is het uitsluitend voor elektrische voertuigen? Het gaat om een pilot van vijftien jaar. Mocht het wat minder gebruikt worden in het begin, mogen er dan ook gewone auto's staan?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Het gaat dus andersom. We wekken er duurzame zonne-energie op en daar wil je iets mee doen. Hoe sneller die in een auto gaat, hoe beter; je zou niet tussendoor met een batterij moeten werken. Dat zou de ideale situatie zijn, maar dat gaan we niet halen. Vandaar dat is aangegeven: als je ergens die versnelling wil doen in het opladen van elektrische auto's, dan zou je dat juist met een solar carport moeten doen. Dus ja, het gaat er wel degelijk om dat de auto's eronder elektrische auto's zijn of in ieder geval zero-emissieauto's. Vooruit, waterstofauto's mogen er dan ook.

Hinke de Groot (CDA). Ik snap dat we daarnaartoe willen. Het gaat om een pilot van maar liefst vijftien jaar. We hebben dus best wel even de tijd. Ik kan me ook voorstellen dat het enthousiasme gaandeweg toeneemt. Dus nogmaals de vraag, en dat is echt de afweging of wij voor kunnen stemmen: mocht het enthousiasme in het begin wat minder zijn, kan de motie dan zo uitgelegd en uitgevoerd worden dat je misschien ook een paar plekken voor gewone auto's toestaat en het dan op termijn helemaal elektrisch wordt? Of die ruimte er is, is wel bepalend voor of het CDA de motie kan steunen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Op dit moment staan er al laadpalen op het Zwarte Pad. Laten we daarmee beginnen. Die behoefte is er al en die behoefte groeit. Ik heb mevrouw De Groot ook wel eens horen argumenteren om juist te investeren in laadpalen in de kuststrook. Dat doet dit voorstel. Maar laten we dan uitkijken. Ik ervaar op dit moment veel laadstress in Den Haag bij het vinden van laadpalen. Ik blijf er dus toch wel bij dat deze pilot bedoeld is om onder die solar carport elektrische voertuigen op te laden. Als daar een aanlooptijd van twee of drie jaar bij moet zijn, kan ik me dat voorstellen, maar dan ga ik het te veel invullen. Het is een initiatief van ondernemers. Dat steunen wij als GroenLinks. Ik hoop dat u dat ook doet als CDA.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw De Groot.

Hinke de Groot (CDA). Ik vind in elk geval de ontwikkeling dat ook de heer De Vuyst zich inzet voor ondernemers en parkeerplekken, heel positief. We zullen dus met een positieve grondhouding naar die motie kijken.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Ik was benieuwd hoe meneer De Vuyst aankijkt tegen de situatie van La Cantina. Daar heb ik hem nog niet over gehoord. Vindt hij niet dat die in de trant van onbehoorlijk bestuur zit?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voor ons is het iets simpeler. We hebben de vorige keer tegen de motie gestemd. Dat hebben we toen gepassioneerd gedaan. Dat zullen we nu opnieuw doen.

De **voorzitter**. Door de heer De Vuyst, daartoe gesteund door mevrouw Holman, wordt de volgende motie (L.2 GL) ingediend:

Motie L.2 GL (ont)Zie de Haagse strandbroeders

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van L Voorstel van het college inzake de Strandvisie 2025-2035 “Meer Strand Natuurlijk” (RIS320288).

Overwegende, dat:

- het broedseizoen voor strandvogels een stressvolle tijd is, waarbij stress een onmiddellijk effect heeft op het aantal eieren strandvogels leggen;
- honden en vooral loslopende honden onbedoeld enorm aan deze stress kunnen bijdragen.

Constaterende, dat:

- er op de Nederlandse stranden verschillende interventies worden ingezet om broedende strandvogels te beschermen. Voorbeelden hiervan zijn borden op het strand die aangeven waar de strandbroeders zitten, stranden waar de broedplekken worden aangegeven en afgezet met touw, en plekken waar vrijwilligers aanwezig zijn om de nesten te beschermen en uitleg te geven;
- de broedplekken op het Haagse strand niet door middel van dergelijke expliciete interventies beschermd worden tegen verstoring van honden en/of verstoring in het algemeen.

Van oordeel, dat:

- bescherming van broedende strandvogels met een relatief simpele maatregel gewaarborgd kan worden, en dit ook nog dit broedseizoen (15 maart tot 15 augustus) ingezet kan worden.

Van mening, dat:

- ook de Haagse strandvogels tijdens het broedseizoen bescherming verdienen.

Verzoekt het college:

- nog dit broedseizoen in de natuurzone aan de Zuidkant van het Haagse strand (Kijkduin/Zandmotor tot aan de gemeentegrens met Westland) een pilot uit te voeren door een gebied herkenbaar af te bakenen als broedgebied voor strandvogels, waar honden wel langs kunnen lopen, maar niet doorheen;
- de raad over de uitkomsten van deze pilot te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de heer De Vuyst, daartoe gesteund door de heer Bom, wordt de volgende motie (L.3 GL) ingediend:

Motie L.3 GL Vergroen het Zwarte Pad

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van L Voorstel van het college inzake de Strandvisie 2025-2035 “Meer Strand Natuurlijk” (RIS320288).

Constaterende, dat:

- de raad op 6 juli 2023 de motie “Realiseer solar carport” heeft aangenomen, waarin het college wordt opgeroepen om uiterlijk 2024 minstens één solar carport te realiseren, en deze gewenste solar carport tot op heden nog steeds niet gerealiseerd is;
- de strandpaviljoenhouders willen investeren in de verdere verduurzaming van hun bedrijfsvoering, o.a. door duurzamere stroom op te wekken en te gebruiken in plaats van gas te gebruiken, maar dat het opbouwen en afbreken van strandpaviljoens als een hindernis worden ervaren om deze investering te doen;
- de parkeerplaats van het Zwarte Pad goed gelegen lijkt voor het opwekken van zonne-energie, maar tegelijkertijd de bestemming natuur heeft.

Van oordeel, dat:

- het bevorderen van het opwekken en gebruiken van duurzame energie door de strandpaviljoens en emissieloze voertuigen op het Zwarte Pad beide goede maatregelen zijn voor de omliggende natuur.

Verzoekt het college:

- samen met strandondernemers, de exploitant van het parkeerterrein, Staatsbosbeheer én natuurorganisaties te onderzoeken hoe op het Zwarte Pad een solar carport ingepast kan worden, waarbij de parkeerplaatsen onder de solar carport bestemd zijn voor elektrische voertuigen;
- hierbij nadrukkelijk de volgende uitgangspunten mee te nemen:
 - het betreft een inpassing binnen de huidige contouren van het parkeerterrein: er komt geen paal in het zand;
 - de solar carport wordt emissieloos gebouwd en past in het duinlandschap;
 - de solar carport is een niet-permanent bouwwerk, gezamenlijk worden afspraken gemaakt over bijvoorbeeld een periode van 15 jaar;
 - er wordt gezocht naar een plek waar de solar carport vanuit de duinen het minst te zien is.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD is trots op ons strand en we geloven in de kracht van de natuur. De Haagse VVD is wel teleurgesteld in de ambities van dit college. Eigenlijk heeft het weinig ambitie. Het is een conserverend verhaal, conservatief, terughoudend. Dat vindt de Haagse VVD jammer. De Haagse VVD gelooft in een visie op het strand op basis van drie hoofdpunten. Een. Natuur en economie hand in hand laten gaan. Twee. De strandbeleving centraal laten stellen op het strand van 2035. En drie. Aan het strand is het voor iedereen feest. Die uitgangspunten leiden tot een strand waar ruimte is om te ondernemen, waar bewoners graag naar het strand gaan, de natuur de ruimte heeft en we trots zijn op wat er allemaal gebeurt op het strand. Wat je dan moet doen, is durven, het enthousiasme van ondernemers gebruiken! Je moet dingen niet uitsluiten, maar mogelijk maken. Een klein maar significant succes - de VVD is heel blij dat het gelukt is - is dat we na jaren eindelijk wel een diverser strand krijgen. Successen zoals Hart Beach krijgen meer ruimte. Ik kan mij heel erg verheugen op de Hart Beach cabins.

De Haagse VVD ziet een aantal problemen in deze visie en die moeten we aanpassen. Meneer Bom heeft er net al een aantal dingen over gezegd. De strandhuisjes zijn al tien jaar lang een succes.

Dat moeten we koesteren. Waarom zo moeilijk doen? De Haagse VVD steunt het initiatief van het CDA om het iets makkelijker te maken om de strandhuisjes te behouden; ik begrijp dat zij zo meteen een motie zullen indienen.

La Cantina heeft van ons al meerdere keren fiat gekregen voor een mooi, duurzaam paviljoen. Als de wethouder het niet wil, dan moeten wij het afdwingen. Ik hoop dat iedereen het amendement van de heer Bom daarover steunt.

Daarnaast kan het gedwongen verplaatsen van strandtenten natuurlijk nooit de bedoeling zijn. De wethouder gaf al aan dat hij het geen halszaak vindt. De VVD wil voor ondernemers zekerheid hebben en daarom het volgende amendement. Het amendement heet Geen gedwongen verplaatsing van strandtenten. Het besluit om dictum I te wijzigen. Daar komt te staan: 'In te stemmen met de bijgevoegde strandvisie Meer strand natuurlijk! als kader voor de nieuwe strandvisie 2025-2035, met dien verstande dat de zin op pagina 7: "Onderzocht wordt of het vanuit natuuroverwegingen gewenst is één of meerdere strandpaviljoens te verplaatsen als de huurovereenkomst verstreken is." wordt geschrapt.' Dit amendement is mede ingediend door de heer Bom van Hart voor Den Haag.

Daarnaast komen onze trouwe viervoeters er erg bekaaid van af. We willen daarom extra waarborgen voor de loslooplekken op het strand voor de honden. Daarom het amendement 'Honden gaan ook naar het strand!': 'Besluit om: Een nieuw dictum toe te voegen: XVI. De mogelijkheden voor hondeneigenaren om hun hond jaarrond los te laten lopen op het strand nemen niet af.' Dit is mede ingediend door de heer Bom en mevrouw Gerritsen van de Partij voor de Dieren. Samenwerken lukt soms wel!

Tot slot. Als Scheveninger heb ik een heel bijzondere band met de zee. Geen dag is hetzelfde, ieder moment uniek. Hoewel ik nu bijna dagelijks geniet van het strand met mijn honden, hoop ik vanaf komende zomer een nieuwe Scheveninger aan het strand te mogen voorstellen!

(Geroffel op de bankjes)

Rutger de Ridder (VVD). Wanneer ik deze zomer als trotse vader met baby op de arm kan fantaseren over hoe mooi het strand is als mijn zoon of dochter volwassen is, dan hebben we wel een strandvisie nodig met echte visie.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer De Ridder, en van harte gelukgewenst! Weet uw schoonfamilie het al?

Door de heer De Ridder wordt het volgende amendement (L.B VVD) voorgesteld:

Amendement L.B VVD Geen gedwongen verplaatsing van strandtenten.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake de Strandvisie 2025-2035 “Meer Strand Natuurlijk” (RIS320288).

Besluit om:

- Dictum I te wijzigen:
 - In te stemmen met de bijgevoegde strandvisie “Meer strand natuurlijk!” als kader voor de nieuwe strandvisie 2025 – 2035, **met dien verstande dat de zin op pagina 7: “Onderzocht wordt of het vanuit natuuroverwegingen gewenst is één of meerdere strandpaviljoens te verplaatsen als de huurovereenkomst verstreken is.” wordt geschrapt.**

De **voorzitter**. Door de heer De Ridder, daartoe gesteund door de heer Bom en mevrouw Gerritsen, wordt het volgende amendement (L.C VVD) voorgesteld:

Amendement L.C VVD Honden gaan ook naar het strand!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake de Strandvisie 2025-2035 “Meer Strand Natuurlijk” (RIS320288).

Besluit om:

- Een nieuw dictum toe te voegen:
 - XVI. De mogelijkheden voor hondeneigenaren om hun hond jaarrond los te lopen op het strand nemen niet af.

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Den Haag is de enige grote stad in Nederland aan zee. Daar zijn we als CDA Den Haag trots op. Het strand is van iedereen, een fijne plek om uit te waaien, te bewegen, te ontmoeten en te recreëren. Het CDA vindt het belangrijk dat deze ruimte en activiteiten er zijn voor bewoners, zeker in een stad die groeit.

In de commissie hebben we al uitgebreid gesproken. Vandaag zal ik het dan ook kort houden. Allereerst teken ik van harte mee met de motie van D66 om de effecten van permanente bebouwing in beeld te brengen. We zien dat veel ondernemers willen verduurzamen. Voor de langere termijn is het dan ook belangrijk om de feiten dan goed op tafel te hebben.

Ten tweede vinden we dat we mooie initiatieven van ondernemers moeten stimuleren, die goed zijn voor de kust, toerisme, werkgelegenheid en economie. We zijn blij dat door onze motie de strandhuisjes nu wel zijn opgenomen in een bestemmingsplan. Het CDA vindt daarnaast zorgvuldigheid belangrijk, maar we moeten niet verzanden in lange procedures voor een nieuwe huurovereenkomst. Daarom de motie Proces huurovereenkomst strandhuisjes, die het college verzoekt: 'dezelfde aanbestedingsprocedure te volgen als in 2013. Hierbij in principe dezelfde gunningscriteria op te nemen als in 2013, en aanvullend te verkennen of het mogelijk is om een aanvullend selectie criterium op te nemen voor het hebben van ervaring van serieus gegadigden en afspraken op te nemen over de bestaande infrastructuur; de raad te informeren over de criteria en de procedure; en indien de procedure toch vertraging oploopt, maatwerk te verlenen.' Deze is mede ingediend door de heren De Ridder, Bom en Kaptheijns.

Massimo Etalle (FVD). Een heel sympathieke motie van mevrouw De Groot. De infrastructuur moet dus worden meegenomen in de aanbesteding, maar wordt de opstal er ook in meegenomen? Want er is veel geïnvesteerd door ondernemers. Anders gaat dat verloren.

Hinke de Groot (CDA). Het is bijna alsof de heer Etalle mijn spreektekst kon voorspellen, want ik wilde nog een aanvullende vraag stellen aan de wethouder. Ik heb infrastructuur breed opgeschreven. Ik wilde het college vragen om bij de bestaande infrastructuur ook de opstallen mee te nemen en daar een reactie op te geven. Dan heb ik bij dezen ook meteen de laatste zin van mijn spreektekst uitgesproken.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik heb een vraag die ik zojuist ook aan de heer Bom stelde. Kan mevrouw De Groot een voorbeeld geven van waar de raadsleden zó meeschrijven aan een aanbesteding?

Hinke de Groot (CDA). Ja, meerdere. We hebben het soms ook wel in deze raad over het inkoopproces, over wat we allemaal inkopen als gemeente. Ik weet dat er dan ontzettend veel duurzaamheidscriteria over en weer gaan in deze raad, ook vanuit uw partij. Ik vind het belangrijk, als we het hebben over initiatieven, ook duurzame initiatieven aan het strand, dat we daar wat van mogen vinden als raad. Het is verder niet een hele lijst. U kunt de constatering lezen. Het is dezelfde procedure als in 2013. Laten we het vooral lekker voorspelbaar houden. Dan maken we het alleen maar duidelijker. Dus het hoeft hier niet zo'n groot debat te zijn. U hoeft alleen maar voor te stemmen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Dat gaan we bezien. Ik ben bang dat ik u teleur ga stellen. Waar het om gaat: bij de aanbesteding die we hier als stadhuis doen voor inkoop, stellen wij de kaders. We zeggen niet bij één aanbesteding: zoveel procent op die regel en zoveel procent op die regel. Ik denk dat u begrijpt dat het wel neigt naar een aanbesteding schrijven voor één specifiek persoon. Ik vind het wel ingewikkeld als we als raad niet meer die kaderstellende rol nemen. Je gaat het als raad ook niet voor één pand zo schrijven dat het voor één persoon aantrekkelijk wordt. Is mevrouw De Groot dat met mij eens?

Hinke de Groot (CDA). Volgens mij heeft mevrouw Gerritsen de motie dan niet goed gelezen. We stellen heel schappelijke eisen, die ook in 2013 hebben gegolden. Het is juist de bedoeling om dit zorgvuldig te doen, om er open en transparant over te zijn. Daarom is er in 2013 ook zo'n procedure gevolgd en komt uit het advies nu ook dat het geschikt is, ook om rechtszaken te voorkomen, om hier een aanbestedingsprocedure voor te volgen. Het is dus alleen maar zorgvuldig en juist open en transparant, waar de Partij voor de Dieren ook voor staat. Wij zeggen daarbij nog: wees daarin duidelijk, zodat we hier niet elke keer weer een debat moeten voeren, maar dit mooie initiatief door kan gaan.

Leonie Gerritsen (PvdD). We hebben hier een commissiedebat over gevoerd. Toen heeft de wethouder gezegd: het wordt min of meer hetzelfde. Toch vindt het CDA het nodig om een motie in te dienen om te sturen op bepaalde elementen in zo'n aanbestedingsprocedure. Ik hoop dat het niet een nieuwe trend wordt in de raad dat we zo duidelijk gaan schrijven op specifieke ondernemers.

Hinke de Groot (CDA). Ik hoorde geen vraag. Ik hoop dat mevrouw Gerritsen nog even heel goed naar de motie kijkt, want er staan echt open eisen in, juist om het zorgvuldig te doen voor alle ondernemers in de stad. Dus volgens mij is het heel behoorlijk om dit zo te gaan doen.

Massimo Etalle (FVD). Is mevrouw De Groot bereid om deze opstallen en infra ook op te nemen in de motie?

Hinke de Groot (CDA). Ik had de motie zo opgeschreven dat alle infrastructuur erin wordt meegenomen. Ik wacht dus eerst de reactie van het college af. Afhankelijk daarvan kijk ik of ik het zo laat.

De **voorzitter**. Door mevrouw De Groot, daartoe gesteund door de heer De Ridder, de heer Bom en de heer Kaptheijns, wordt de volgende motie (L.4 CDA) ingediend:

Motie L.4 CDA Proces huurovereenkomst strandhuisjes

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake de Strandvisie 2025-2035 “Meer Strand Natuurlijk” (RIS320288)

Constaterende dat:

- in 2013 een korte aanbestedingsprocedure is geweest, waarna een grondhuurovereenkomst is gesloten met ondernemers voor de exploitatie van strandhuisjes (RIS 257980);
- tijdens de aanbesteding de volgende gunningscriteria waren opgenomen, op basis waarvan de inschrijvingen werden beoordeeld (DSB/2013.205 – RIS 257980):
 - Duurzaamheid 30%
 - Ruimtelijk kwaliteit en inpassing 30%
 - Beheer en exploitatie 30%
 - Voorbereiding t.b.v. realisatie 10 %
- de gemeente expliciet toestemming heeft verleend voor seizoensgebonden strandhuisjes, na evaluatie van de pilot in 2020 (RIS306954);

- de omgevings- en natuurvergunning voor onbepaalde tijd is verleend (publiekrechtelijk), maar de concessieovereenkomst voor de exploitatie van de veertig strandhuisjes op het Zuiderstrand tot 1 november 2025 loopt (privaatrechtelijk);
- de gemeenteraad op 14 maart 2024 heeft uitgesproken voor een nieuwe huurovereenkomst;
- het college is gestart met de voorbereiding van de aanbesteding voor de periode na het strandseizoen 2025.

Overwegende dat:

- de Haagse strandhuisjes een geweldig initiatief is op Kijkduin, en bijdraagt aan toerisme, economie en werkgelegenheid in onze stad;
- we ondernemers die te goeder trouw exact aan alle regels hebben voldaan, moeten koesteren;
- het belangrijk is om een zorgvuldige en transparante procedure te volgen voor het aangaan van een nieuwe huurovereenkomst, maar niet door te slaan in lange aanbestedingsprocedures.

Verzoekt het college:

- dezelfde aanbestedingsprocedure te volgen als in 2013. Hierbij in principe dezelfde gunningscriteria op te nemen als in 2013, en aanvullend te verkennen of het mogelijk is om een aanvullend selectie criterium op te nemen voor het hebben van ervaring van serieus gegadigden en afspraken op te nemen over de bestaande infrastructuur;
- de raad te informeren over de criteria en de procedure;
- indien de procedure toch vertraging oploopt, maatwerk te verlenen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Allereerst natuurlijk felicitaties aan de heer De Ridder en zijn vrouw voor het mooie nieuws. Ik begreep dat er in het Europarlement nog altijd geen zwangerschapsverlof bestaat. Daar heeft onze Europarlementariër, Lara Wolters, zich een aantal jaren geleden voor ingezet. Misschien kan er even een linkje gemaakt worden, zodat er door de dames in het Europees Parlement samen geknokt kan worden voor zwangerschapsverlof daar.

De **voorzitter**. De aanstaande vader: de heer De Ridder.

Rutger de Ridder (VVD). Ik heb het idee dat zij al in een appgroepje zitten van young MEPs, dus ik geloof dat ze aan de slag zijn!

De **voorzitter**. Dit geheel terzijde, we gaan terug naar het strand. Dat hangt misschien samen, maar dat is weer een ander verhaal.

Janneke Holman (PvdA). We gaan inderdaad naar het strand. Na de inbrengen van anderen is het bijna een beetje corny, maar het strand is van iedereen. Van bewoners en bezoekers die willen genieten van een zonnige zomerdag of juist een gure winterdag, van ondernemers, maar ook van de natuur, de duinen, de vogels en de gestippelde dieseltreinworm, zo hebben we geleerd bij de inspraak tijdens de commissievergadering.

De Strandvisie en het bestemmingsplan die nu voorliggen, zoeken die balans tussen mens en natuur. De PvdA is blij met de natuurzones die er aan de uiteinden van het Haagse strand komen. De wethouder heeft gezegd dat de strandtenten in deze zones alleen op basis van vrijwilligheid kunnen worden verplaatst, maar de zin in de Strandvisie hierover is erg cryptisch. Daarom zullen wij voor het amendement van de VVD stemmen om deze zin te schrappen. Vrijwillig verplaatsen kan immers altijd nog.

Daarnaast hebben wij de motie medeondertekend van GroenLinks voor een pilot om een gebied herkenbaar af te bakenen als broedgebied voor de strandvogels; inderdaad, Haagse broeders of, in mijn geval, Haagse zuster.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Ook namens mijn fractie de felicitaties aan de heer De Ridder. Mooi om dat in dit debat te doen. Ik ben heel benieuwd of het ook onder de vuurtoren geboren zal gaan worden.

Voorzitter. Er is al een uitgebreid debat gevoerd in de commissie. De ChristenUnie/SGP is tevreden met de Strandvisie. Er is een goede balans tussen rust en ruimte. Het is geen geheim dat de ChristenUnie/SGP tegen verdergaande jaarrondexploitatie is. Een onderzoek naar de permanente bebouwing is wat ons betreft dan ook geen opmaat naar jaarrond exploiteren. Maar omdat we de zorgen, wensen en kansen van ondernemers op het gebied van verduurzaming begrijpen, zullen we de motie van D66 die hierover is ingediend, wel steunen.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Vandaag besluiten we over de Strandvisie en het bestemmingsplan Strand. Belangrijke onderwerpen, aangezien het strand van grote waarde is, voor de gezondheid, maar ook omdat je er kunt recreëren, ontspannen en sporten. Strand staat voor vrijheid, maar wel met een grote verantwoordelijkheid om er goed mee om te gaan.

De PVV hecht ook grote waarde aan de economische activiteiten op het strand. Er zijn tientallen hardwerkende strandpaviljoenhouders die op een verantwoordelijke manier een boterham willen verdienen en samen de lokale economie eigenlijk gewoon overeind houden. Onze fractie wil deze ondernemers dan ook zo veel mogelijk ruimte geven in hun verdienperiode. Daar past wat de PVV betreft geen zero-emissiezone bij. Mochten we na de verkiezingen in 2026 in het college komen, dan zullen we er ook alles aan doen om deze te schrappen.

Voorzitter. Uit de consultatie van juli 2024 en de inbreng van de insprekers vandaag blijkt dat ondernemers duurzaamheid belangrijk vinden. Ze willen graag meer ruimte van het college om te kunnen ondernemen. Uit de laatste commissievergadering kwam naar voren dat die ruimte niet wordt gegeven. Dat is opmerkelijk. Want u heeft eerder vandaag van insprekers kunnen horen dat permanente bouw wel in andere gemeenten en provincies van kracht is. Het is van de zotte dat voor vier maanden weidsheid van het strand er twee keer per jaar moet worden afgebroken, wat verre van duurzaam is en ondernemers op kosten jaagt. In tegenstelling tot wat de wethouder aangeeft is er geen aanbestedingsplicht. Toch blijft de wethouder stug volhouden.

Daarnaast lijkt participatie een wassen neus te zijn geweest. Want u kon zojuist horen van een inspreker dat van de visie van de ondernemers niets terug te vinden is in de Strandvisie. De PVV heeft sterk het vermoeden dat het links-activistische college koste wat kost zijn plannen ongewijzigd wil doordrammen. Dat straalt slecht af op de Haagse politiek. En dat is niet de eerste keer.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voorzitter. Ook namens mijn fractie gefeliciteerd aan de heer De Ridder. Romantiek is wel een beetje het thema van de dag. Iedereen zit al zijn romantische verhalen te vertellen. Mijn relatie begon ook op het strand. Moet ik daar dan ook wat over vertellen?

De **voorzitter**. Nee, dank u wel! Gaat u verder.

(Hilariteit)

Leonie Gerritsen (PvdD). We gaan elke maand de zee in. De liefde voor de zee zit diep!

Voorzitter. Het strand maakt Den Haag een unieke stad. Het is ook een van de weinige plekken in Nederland waar je nog een weidse horizon kan zien en waar je de natuur kan beleven. In de winter voelen grote stukken strand tijdloos en eindeloos. In de winter, het stormseizoen, vindt een uniek proces plaats van zandverstuiving, essentieel voor het proces van duinvorming. Om te zorgen dat hier ruimte voor blijft bestaan, is het idee van de zonering een belangrijk onderdeel van de nieuwe Strandvisie. De natuur krijgt zo de ruimte. Dat nu wordt onderzocht of loslopende honden kunnen worden weggehouden van plekken waar kwetsbare broedvogels zitten, vinden wij ook een goed idee. Het is echter niet wenselijk dat hierdoor minder ruimte komt voor loslopende honden. We steunen daarom het amendement van de VVD dat zegt dat de ruimte voor honden hetzelfde moet blijven, wellicht door die te verplaatsen naar een stuk strand waar de natuur geen primaat heeft.

Het moge ook duidelijk zijn dat de Partij voor de Dieren liever minder bebouwing op het strand ziet dan meer. Er is plek zat voor jaarrondhoreca op de boulevard. Sterker nog, daar is nu sprake

van leegstand. Hoewel we begrijpen dat het voor ondernemers een heel gedoe is om hun paviljoens jaarlijks op- en af te bouwen, wegen daar wel echt de belangen van de natuur en het landschap tegenop.

Ook is mijn fractie geen voorstander van de zogenaamde strandhuisjes. Het strand is van iedereen - we horen het de hele tijd - dus privatisering van stukken strand is onwenselijk. We hebben in Den Haag en in de rest van Nederland al behoorlijk de neiging om de natuur helemaal vol te bouwen. Ook het strand staat onder druk. Een van de sprekers zei het al: Katwijk, Hoek van Holland, het strand wordt steeds verder bebouwd. Laten we daarvoor waken en proberen de natuur te versterken en uit te breiden waar dat mogelijk is. Ook is mijn fractie benieuwd naar de reactie van de wethouder op de motie van GroenLinks over de broedvogels. Die is heel sympathiek. We zijn heel benieuwd wat er mogelijk is en per wanneer er dan actie zou worden ondernomen, want het broedseizoen begint overmorgen. Dus hoe snel gaat dat dan?

Ik wilde nog even de woorden van een van onze Haagse duinwachters delen die vandaag of gister online kwam. 'Het broedseizoen is de mooiste maar ook de meest kwetsbare periode. Je hoort steeds meer vogels fluiten en bloemen en planten komen tot bloei. De natuur verandert in een bruisende kraamkamer. In onze duinen worden vossen, konijnen en reekalfjes geboren en vogels zijn volop aan het broeden. Geniet dus van het lekkere weer, als het weer begint, maar wees voorzichtig. De stad is ook van hen.'

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Ik heb een tweetal vragen, allereerst over die weidsheid. U wilt eigenlijk veertien weken meer het strand leeg hebben. Daar komt het op neer, meer is het niet. Er is 60 kilometer strand in Zuid-Holland. Je kan lopen tot je een ons weegt en dan kom je geen strandtent tegen. Is dit nou allemaal de moeite waard als je daardoor kan verduurzamen, wat u toch ook graag wil?

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik weet dat verduurzaming nu erg veel wordt aangehaald. Maar waar ik wel bang voor ben, is dat er steeds meer bij komt. We kunnen beginnen met één, maar dan wil je weer gelijke monniken, gelijke kappen. Dan moet iedereen het kunnen. Dan staan ze er nou eenmaal. Wil je dan niet toch het jaarrond ook exploiteren? Want anders lijdt je verlies. Het is een glijdende schaal. Wij willen het strand daartegen beschermen. Heel belangrijk onderdeel daarin blijft dat duinverstuving plaats moet kunnen vinden. Op het moment dat je permanent gaat bouwen, kan dat niet meer. De hele ruimte eromheen moet vrij blijven. Het is niet de bedoeling.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Juist door jaarrond te bouwen, ga je op palen staan. Dan kan die duinverstuving eronderdoor gaan. Het is aangetoond dat dat kan. Het gebeurt ook op andere plekken. Noordwijk en Katwijk werden al aangehaald. We hadden het ook nog over het broedseizoen. Wilt u dat ook tegen de vossen zeggen? Wat gaan we doen aan de vossen in de duinen?

Leonie Gerritsen (PvdD). Om even te beginnen met bebouwing op palen: we hebben in de vorige commissie Duinbehoud horen spreken over gebouwen op palen. Daardoor ontstaat juist kuilvorming onder de bebouwing, waardoor daarachter geen duinvorming meer plaatsvindt. Dus nee, dat zou ik geen goed idee vinden. En de vossen laten wij met rust. Als iedereen gewoon de natuur met rust laat, dan regelt de natuur zichzelf.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Ik kan het vrij kort houden, maar begin natuurlijk ook met een felicitatie aan de heer De Ridder!

De SP is geen voorstander van verdere uitverkoop van de kust en steunt dan ook in grote lijnen de Strandvisie die nu voorligt. Het behouden van het seizoensgebonden karakter van onze bijzondere stranden zonder extra permanente bebouwing beantwoordt aan de behoefte van omwonenden en bezoekers die het strand opzoeken voor rust, maar beantwoordt ook aan de zorgen van natuurexperts die aandacht vragen voor kwetsbare duinen.

Wel hadden we nog een aantal vragen over een onderwerp dat wat onderbelicht is gebleven, ook in de discussie over de Strandvisie, namelijk het permanente beachstadion. Hierover is nog veel onduidelijk. Zo is niet in beeld wat de effecten op de buurt, het verkeer of het geluid zullen zijn als er jaarrond allerlei grootschalige evenementen worden georganiseerd. Jaren geleden is hier een

projectdocument voor aangekondigd, met een geschatte investering van € 10 mln. Kunnen we dit projectdocument nog op enig moment verwachten? Kan het college aangeven of er voor zo'n bouwproject ook een go-/no-gomoment gaat plaatsvinden in de raad, bijvoorbeeld in de vorm van een raadsvoorstel, waarbij de raad ook inzage krijgt in de verwachte impact op de omgeving?

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. Het strand leeft, ook blijkbaar op romantisch gebied. Gefeliciteerd ook aan de heer De Ridder! Iedereen heeft een ander beeld ook van wat er van het strand verwacht wordt. Iedereen heeft ook een ander belang. Daarom is het soms best een ingewikkeld onderwerp, en ook een onderwerp dat tot heel veel inspraak en discussie kan leiden. Het is daarmee ook een interessant onderwerp. Als college hebben we het idee dat we het goed hebben afgewogen en een evenwichtig verhaal hebben neergelegd. Ik ben blij dat veel raadsleden dat ook zo zien. Ik ga proberen om de verschillende onderwerpen even af te lopen. Bij het bestemmingsplan hebben we ervoor gekozen om de huidige situatie vast te leggen. Dat is in de commissie uitgebreid besproken. Ik hoef daar dus niet lang bij stil te staan. Ik ga dus specifiek in op de Strandvisie.

Er wordt binnen de Strandvisie verschillend gekeken naar de op- en afbouw van strandpaviljoens. Het college heeft in de commissie aangegeven hoe het daarnaar kijkt, waarom het college vindt dat rust en de weidsheid en ruimte voor de natuur belangrijk zijn en dat we zo tot die afweging zijn gekomen. D66 vraag in een motie met de titel Breng effecten permanente bebouwing in beeld om de effecten te laten onderzoeken. We voeren deze discussie best al een tijdje. We zijn niet zonder reden tot deze conclusie gekomen als college. Tegelijkertijd, als de raad graag een onderzoek wil en alles nog een keertje op een rij wil zetten, dan heeft het college geen problemen daarmee. Het is een best wel complex onderzoek. Ik heb ook in de commissie gezegd dat de vraag is of je echt alles kan kwantificeren. Maar we laten die keuze aan de raad. Ik wil daarbij wel aangeven dat het best wel ingewikkelde aspecten zijn waar je naar moet kijken.

Dan over La Cantina: zoals ook in de afdoening toentertijd was aangegeven, was het idee dat de betreffende motie wordt meegenomen in een brede belangenafweging. Het college kiest er nu voor om niet meer permanente bebouwing toe te staan. Daar past dan ook geen extra exploitatievlak jaarrond bij, zoals in het amendement wordt aangegeven door Hart voor Den Haag. Het college is van mening dat het niet wenselijk is om dat voor één ondernemer te regelen. Daarmee ontraadt het college het amendement.

Rutger de Ridder (VVD). Wat is het risico dat de wethouder ziet als we daar jaarrond een strandtent hebben?

Wethouder **Barker** (PvdD). Het college heeft allereerst alle argumenten op een rij gezet. Er zijn in de inspraak verschillende punten genoemd. Bewoners geven aan dat ze graag een weids uitzicht willen. Natuurverenigingen hechten belang aan ruimte voor de natuur bij de duinen. Er zijn ondernemers die geen extra concurrentie willen, omdat er al relatief weinig klandizie is in de winterperiode. Dat allemaal samen, samen met het feit dat het onwenselijk is om één specifieke ondernemer voor te trekken op dit gebied, brengt het college tot de conclusie dat het verstandig is om niet meer jaarrondexploitaties en niet meer permanente bebouwingen toe te staan.

Rutger de Ridder (VVD). Dan is het risico voor andere ondernemers - dat zijn Gastrovino La Liguria, Green Olive, misschien Villani, maar dat is best wel een eindje verderop - toch niet echt een argument? Er zitten verder geen ondernemers. Er zitten bewoners. En die weidsheid: het strand is kilometers groot. Dus die argumenten gaan onderuit. Dus wat is dan echt het risico dat u ziet?

Wethouder **Barker** (PvdD). Volgens mij heb ik dat net uitgelegd. We hebben ook twee commissievergaderingen lang over dit soort onderwerpen gesproken. Ik heb aangegeven dat het wat het college betreft wenselijk is om de huidige balans in stand te houden. Er is een aantal jaarrondexploitaties, voor de rest allemaal niet jaarrond. Het college vindt het belangrijk om dat in stand te houden, want die balans is wat ons betreft positief. Als je er meer toestaat, dan heeft dat negatieve gevolgen op bijvoorbeeld de weidsheid, de natuur en op andere ondernemers.

Rutger de Ridder (VVD). Mijn conclusie is dan dat het college alleen maar op de eigen kleine stoel blijft zitten en denkt: ik wil het niet, ik wil het niet, ik wil het niet. Alle argumenten die er zijn om het toe te staan, zijn van tafel, want ja, de balans. Er zijn daar verder geen strandtenten, dus hoezo balans?

Wethouder **Barker** (PvdD). Dan wil ik wel even terugwerpen dat de motie in 2022 is aangenomen. Het toenmalige college heeft aangegeven het verstandig te vinden om het in het geheel te bekijken - in dat college zat ook de VVD - omdat zo'n keuze voor één ondernemer niet wenselijk was. Je moet het totale plaatje bezien. Uiteindelijk heeft dit college de Strandvisie gepresenteerd en geconcludeerd dat de huidige balans wenselijk is. We willen geen specifieke uitzondering. Het is wenselijk om de huidige situatie wat betreft jaarrond in stand te houden en niet meer toe te staan.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Dat vindt ú wenselijk, maar de raad vond dat niet wenselijk, want het was 31 voor en 13 tegen. Ik vind het onbestaanbaar en ook niet uit te leggen aan de ondernemer dat daar zo makkelijk aan voorbij wordt gegaan.

Wethouder **Barker** (PvdD). Er wordt niet makkelijk aan voorbijgegaan. Er is een heel proces geweest en we hebben het afgewogen. De raad heeft het inderdaad in 2022 gezegd. Vervolgens heeft de raad de Strandvisie afgewacht, op basis juist van de afdoeningen van vorige colleges. Nu komen we met de belangenafweging. Dit is wat we als college voorstellen. Dat is niet over een nacht ijs gegaan.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Ik stel vast dat dit een heel verkeerde voorstelling van zaken is richting de ondernemer. Die heeft erop geanticipeerd. Mocht daar ook op anticiperen, want er zijn twee moties aangenomen. Ik vind het een heel slechte manier van werken. U zegt dat er een afweging is gemaakt, maar u heeft daarbij nul procent aan de ondernemers gedacht.

Wethouder **Barker** (PvdD). Dat bestrijd ik. Volgens mij is wat u zegt ook niet helemaal een goede voorstelling van zaken. Want de tweede motie riep op om snel de eerste motie af te doen en dat is iets anders dan precies doen wat er in de eerste stond. Het was een aanmoediging, gegeven dat de motie sinds 2022 nog niet was afgedaan.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Dit tekent precies het probleem. Die motie was nodig omdat het zo lang duurde en die ondernemer maar niet verder kon. Daarmee is duidelijk gezegd 'maak nu werk van die jaarrond', niet 'schiet op met de afdoening'.

Wethouder **Barker** (PvdD). Dan moet u de motie er even op terugslaan. Volgens mij is het zo dat het college en ook voorgaande colleges hebben gezegd: we wegen de belangen in totaliteit af. Daarover heeft het college nu een gebalanceerd verhaal weergegeven in de nieuwe Strandvisie, waarin we aangeven niet meer jaarrond toe te staan.

De **voorzitter**. U kunt uw betoog voortzetten. Gaat uw gang.

Wethouder **Barker** (PvdD). Dat was het amendement. Dan over de natuurzones. De Haagse kust is 11 kilometer lang. We kiezen ervoor om aan beide uiteinden specifieke natuurzones te hebben. Er zijn een aantal aspecten waar we naar kijken. Het stoppen met machinaal reinigen waar het al was: dat is juist bedoeld zodat er meer schelpen kunnen blijven liggen, zodat de natuur daar wat meer rust heeft. We willen meer rust bewaken voor vogels die broeden. We willen ook de natuurbeleving versterken, bijvoorbeeld door te kijken of je meer educatie via Het Groene Strand kan doen. Dat betekent niet dat bestaande strandpaviljoens weg moeten. Dat heb ik ook in de commissie proberen aan te geven. Zoals de VVD terecht zei, heb ik in de commissie ook aangegeven dat het wat het college betreft prima is als de raad daar nog een amendement op wil. Het amendement Geen gedwongen verplaatsing van strandtenten kan ik dus aan het oordeel van de raad laten.

Over de honden waren ook twee voorstellen. Een van de VVD, die het aantal gebieden niet wil beperken. GroenLinks wil juist specifieke inzet op het afbakenen van specifieke gebieden. Het klopt wat aangegeven was. Er is zeker wel een effect van loslopende honden op broedvogels. Het is wat het college betreft dus logisch om daarnaar te kijken. We kijken dan of je een aanlijnplicht of zo zou

kunnen hanteren. GroenLinks vraagt in haar motie (ont)Zie de Haagse strandbroeders om al een pilot te doen, waarbij een klein stukje dan zou worden afgebakend. Er zou dan een beperkt gebied zijn met palen en touw en dat soort dingen, kan ik me voorstellen. Daar was ook een vraag over. Zoiets zou je op korte termijn kunnen proberen. Natuurlijk niet vóór het broedseizoen, maar we kunnen kijken of we daar iets mee kunnen, als de motie wordt aangenomen. De VVD zegt dat het afsluiten van gebieden te ver gaat als je geen compensatie hebt. Eigenlijk loopt dit amendement wel vooruit op het onderzoek, maar als de raad dit vooraf wil meegeven, dan kan dat uiteraard. Ik zie dat er staat dat het aantal plekken gelijk moet blijven en dat het niet zozeer gaat om de oppervlakte. Dat zou het onderzoek ook wat onmogelijk maken. Maar het college is dus geen voorstander van vooral in de zomerperiode meer plekken, want dat heeft natuurlijk ook gewoon gevolgen, omdat het een heel druk strand is. Dat gezegd hebbende kan ik ook dit amendement oordeel raad laten.

Rutger de Ridder (VVD). Super hoor, van dat amendement, daar ga ik echt niks van zeggen. Maar wel over de motie van GroenLinks, want daarover zegt de wethouder: ik kan er wel iets mee, met palen en touwen en toestanden. Maar ik wil wel weten wat er dan gebeurt als die motie wordt aangenomen. Een klein stukje, groot stukje, wat moet ik voor me zien dan?

Wethouder **Barker** (PvdD). Ik interpreteer het als volgt. Aan de ene kant heb je het amendement van de VVD dat zegt dat het niet gaat om extra gebieden afbakenen over de hele breedte van het strand. Het gaat erom een specifieke plek, bijvoorbeeld waar nu broedvogels zijn, af te bakenen. Dan gaat het niet om gigantische gebieden, maar wel om daarmee een pilot te gaan doen. Dat is hoe ik het interpreteer.

Rutger de Ridder (VVD). Dan ter informatie: dat zijn dan vooral waarschijnlijk plekken dicht bij de duinrand? Er wordt dan dus een aantal meter langs een duinrand afgezet en niet langs het hele strand, maar een stuk?

Wethouder **Barker** (PvdD). Ja, dat zou kunnen, maar het zou ook kunnen dat je juist een stukje zou doen aan de kant van de Lagune. Het kan dus beide, maar daar zouden we dus naar moeten kijken.

Rutger de Ridder (VVD). Als die motie het zou halen, vertelt u dan in de afdoening van de motie wat u gaat doen? Is dat het idee? Dat zou ik wel fijn vinden. Dan weet ik ook wat er gebeurt.

Wethouder **Barker** (PvdD). Ik denk dat dat wel ingewikkeld is, eerlijk gezegd, want de motie zegt dat we dit strandseizoen al een pilot moeten doen. Dan zouden we kleinschalig iets gaan doen. Het lijkt me dan beter dat we na de pilot zeggen wat het is, want de tijdlijn van deze motie is best ambitieus. Ik denk niet dat het lukt om voor zo'n pilot nog een debat erover te hebben, gegeven dat het broedseizoen al is begonnen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Het gaat over mijn motie. Het gaat natuurlijk om het gebied dat nu de bestemming natuur krijgt bij de Zandmotor. Dat is waar de motie naar probeert te verwijzen.

Wethouder **Barker** (PvdD). Daarom zei ik dat het bij de Lagune eventueel zou kunnen.

Dan specifiek over de carport: het college is in zijn algemeenheid positief over een solar carport. Wethouder Kapteijns is hard bezig om in de hele stad te kijken daarnaar. Tegelijkertijd is het Zwarte Pad juist een plek waar het gevoelig en moeilijk is. Het heeft nu de bestemming natuur. Het is ook best wel moeilijk om daar te gaan bouwen. Dat heeft ook een reden: het is Natura 2000-gebied. Qua aanzicht en beleving heeft het best wel impact op een Natura 2000-gebied. Wat het college betreft is dit dus een onwenselijke ontwikkeling. Er is ook eerder - dat was volgens mij op basis van een amendement van het CDA en de VVD - in het kader van de regionale energiestrategie gezegd dat het juist onwenselijk is om carports in natuurgebieden te zetten. Toen heeft de toenmalige wethouder aangegeven dat we dat nooit zullen doen. Dit is eigenlijk wel het tegenovergestelde, mocht de motie het halen. Aanvullend is überhaupt de vraag of je in een natuurgebied en gegeven de natuurbestemming van deze plek, een natuurvergunning en een bouwvergunning zou krijgen. Dus eigenlijk stuurt de raad het college op een heilloos pad met deze motie. Ik ontraad deze motie daarom.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik denk dat de raad gewoon heel veel vertrouwen uitspreekt in deze wethouder om dat te bespreken. Het vraagt ook om een 'hoe'. Maar we moeten toch constateren dat, ook al heeft het de bestemming natuur, er op dit moment asfalt ligt. Dat constateren we misschien allebei met enig leedwezen. Als asfalt vervangen wordt door een solar carport, hoe ziet u dat verschil dan?

Wethouder **Barker** (PvdD). Dan ligt er niet alleen asfalt, maar staan er ook ineens bouwwerken, die een impact hebben op de natuur.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Wat ik eigenlijk probeer te zeggen: het is een beetje comme ci, comme ça. Maakt het echt veel uit? Ik denk dat het er mooier van wordt als we daar een groen dak hebben onder zonnepanelen. Hoe ziet de wethouder dat?

Wethouder **Barker** (PvdD). Ik denk dat het er juist niet mooier van wordt en dat dit het aanzicht van een Natura 2000-gebied minder maakt.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Vuyst.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik besef me nu dat ik het beeldkwaliteitsplan van solar carports aan het bespreken ben. Dat gaat misschien ook wat te ver. Maar ik vind het toch wel jammer dat ik het vertrouwen dat de raad met deze motie kan uitspreken in de wethouder om dit te regelen, niet beantwoord zie in deze bijna broedseizoenperiode.

Wethouder **Barker** (PvdD). Ik denk dat het over het algemeen zo is dat als je aan het broedseizoen en aan vogels en aan vliegende vogels en vleermuizen denkt, het onwenselijk is om bouwwerken neer te zetten, en dat vooral in een Natura 2000-gebied. Dat is de reden dat ik iets minder positief ben, juist in het broedseizoen.

Voorzitter. Er was een vraag over het beachstadion van de SP. Wat ik begrijp is dat er nu een verkenning wordt uitgevoerd, ook naar de meerwaarde van jaarrond en de behoefte van de specifieke doelgroepen. De wethouder Sport verwacht om in Q1 2026 een raadsvoorstel naar de raad te kunnen sturen over dit onderwerp. Dan wordt er breder op ingegaan. In dit raadsvoorstel voor de Strandvisie is het eerdere raadsbesluit dat hierover is genomen, bestendigd. Toentertijd is besloten om geen jaarrondexploitaties toe te staan van strandtenten, maar om wel jaarrond het beachstadion en de reddingsposten toe te staan.

Het CDA heeft de motie Proces huurovereenkomst strandhuisjes ingediend. Ik heb het hier in de commissie best wel uitgebreid over gehad. De eerste keer was het een Europese aanbesteding. In het raadsvoorstel stond toentertijd dat het vanuit de beginselen van behoorlijk bestuur wenselijk was. Zoals het juridisch advies laat zien, zijn wij verplicht om het opnieuw te doen. Dit bereiden we goed voor. We voeren daar ook gesprekken over. De criteria van de komende aanbesteding, zoals ook de motie aangeeft, zullen dus niet veel afwijken van de criteria van de vorige keer, maar er zal wel gekeken worden naar de actuele situatie. Dan kunnen we ook kijken naar de nutsvoorzieningen en infrastructuur. Wellicht is herijking nodig. Ik had toegezegd de raad daarover te informeren, maar in deze motie wordt meer aandacht aan een aantal aspecten besteed. Het is goed dat het onderzoekend wordt opgeschreven, want ik denk dat er een aantal wel ingewikkeld zijn, bijvoorbeeld over lokale ervaring. Daarnaast moeten we kijken of er afspraken te maken zijn rond de infrastructuur, aan het begin, maar ook aan het eind van de periode. Mocht de motie het halen, dan komen we hier natuurlijk op terug. Dat gezegd hebbende laat ik het oordeel van de motie aan de raad.

Er was nog een specifiek punt over de huisjes. In principe zijn die natuurlijk geen eigendom van de gemeente. Het is dus de vraag of je daar iets mee kunt doen. Maar we kunnen er natuurlijk naar kijken, in dezelfde trant als hoe ik de motie heb geapprecieerd. Daar kunnen we dus dan ook op terugkomen.

Hinke de Groot (CDA). Ik heb nog twee verduidelijkende vragen. De motie is wel bedoeld om naast lokale ervaring ook naar bredere ervaring te kijken. Ik neem aan dat de wethouder het zo ook

interpreteert. 'Lokale ervaring' staat er niet expliciet in, maar is er natuurlijk wel bij inbegrepen. Over de infrastructuur: begrijp ik goed dat de wethouder zegt dat het de vraag is wat we kunnen afspreken over de huisjes, maar dat de opstallen wel worden meegenomen onder de afspraken om te kijken naar de bestaande infrastructuur?

Wethouder **Barker** (PvdD). Het eerste: ja. Wat ik zei over de opstallen is dat ik eerst de motie heb geapprecieerd en toen heb ik geprobeerd de vraag van het CDA over de opstallen te beantwoorden. Daar gaan we dan ook naar kijken, maar ik denk dat dat nog ingewikkelder is dan infrastructuur die in de grond ligt. Maar daar gaan we dan ook naar kijken.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

N. Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies omgevingsvergunning tijdelijke portakabins bij het Catshuis (RIS320913).

De beraadslaging wordt geopend.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Vandaag spreken wij over een omgevingsvergunning voor het plaatsen van portakabins in de tuin van het Catshuis. Vanavond zullen wij daar als gemeenteraad een besluit over nemen. Mijn fractie, Hart voor Den Haag, is voornemens tegen deze vergunning te stemmen. Afgelopen week heb ik in de commissie gevraagd naar alternatieven. Helaas heb ik hier geen goed antwoord op gekregen van de wethouder. Dit baart ons zorgen, omdat wij geloven dat er betere oplossingen mogelijk zijn.

Daarnaast wil ik benadrukken dat er in de stukken staat dat er geen bezwaar is van de bewonersorganisatie, terwijl zij wel degelijk een zienswijze hebben ingediend. De wethouder gaf tijdens de commissie aan dat dit type vergunning geen zienswijzeprocedure heeft, of dat die er niet is, maar dat neemt niet weg dat wij de zorgen van bewoners serieus moeten nemen. Vanmiddag hebben de heer Boenders en de heer Drijver een waardevolle bijdrage geleverd, waarin duidelijk werd dat de participatie en communicatie rondom deze vergunning tekortschieten. Het is essentieel, collega's, dat wij als gemeenteraad luisteren naar onze inwoners en hun belangen meewegen in onze besluiten. Wij moeten ook actief geïnformeerd worden door het college, dat een actieve informatieplicht heeft. Waarom is deze niet ingevuld? Hart voor Den Haag zal tegen deze omgevingsvergunning stemmen en vraagt het college te zoeken naar een oplossing die beter de belangen van de buurt en de inwoners dient.

Joren Noorlander (D66). In het begin van zijn betoog sprak de heer Dubbelaar over alternatieve oplossingen die Hart voor Den Haag zou hebben. Welke alternatieven ziet Hart voor Den Haag voor deze portakabins?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Tijdens de commissiebehandeling zat de heer Faddegon naast een Kamerlid dat ook op de Bezuidenhoutseweg actief is. Die wist ons te vertellen dat er meerdere etages leeg staan in dat fantastische gebouw waar de Tweede Kamer op dit moment gehuisvest is.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. Wij zullen wel instemmen met het bindende advies voor de omgevingsvergunning. Maar, nu dat uit de weg is: tijdens de commissie kwam het debat op over een ingediende zienswijze en waarom die niet bij de stukken zat. Wij kwamen na het debat hier als fractie eigenlijk niet uit waarom dit het geval is. Daarom een aantal constatering en vragen om hier duidelijkheid over te krijgen, ook voor toekomstige gevallen.

Wij constateren dat het college meent dat bij deze BOPA een officiële zienswijzeprocedure niet nodig is. Klopt dat? Hoe komt het college tot deze constatering? Hoe verhoudt deze constatering zich tot wat de Algemene wet bestuursrecht zegt over de mogelijkheden voor een zienswijzeprocedure? Klopt onze constatering dat als de raad vandaag het bindend advies geeft, het college het definitieve besluit tot vergunningverlening neemt en er daarmee ook geen zienswijzeprocedure meer erna komt? Dat is een hypothese die wij hadden. Hoe kunnen belanghebbenden bij een voornemen tot een vergunning zoals deze BOPA weten hoe zij kunnen participeren en/of hun zienswijze al dan niet kunnen indienen en die gedeeld wordt met de raad?

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD is vrij geïrriteerd over de houding van het Rijksvastgoedbedrijf als het gaat om samenwerken met Den Haag. Het RVB verwacht dat wij met alles meewerken, maar in realiteit gaat het zeer moeizaam op een aantal belangrijke dossiers. Opvang asielzoekers in de Binckhorst, waar we herhaaldelijk 'nee', 'moeilijk', misschien toch nog 'een beetje verlenging' krijgen. Het Binnenhof, uitstel na uitstel na uitstel, om gek van te worden. En eerder nog het onzalige plan voor een groot gebouw in de tuin van het Catshuis, een paar jaar geleden. En nu die portakabins. De VVD heeft helemaal geen behoefte om tegen te zijn, maar we worden wel heel erg argwanend als het RVB weer iets van ons wil. Dus, wethouder, kunt u mij uitleggen waarom wij er nu wel van uit kunnen gaan dat afspraak echt afspraak is en dat het dus na een jaar ook echt afgelopen is? Waarom zou de VVD voor moeten stemmen en niet beter nu een signaal afgeven aan het RVB dat genoeg genoeg is? Want in feite zijn ze al maanden daar aan het vergaderen en kan het ook nu zonder die portakabins. Kan het dan niet het komende halfjaar ook zonder die portakabins?

Ook de situatie rond de zienswijze baart de VVD zorgen. Hoe kan het nu dat zo'n zienswijze niet wordt meegenomen?

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Dit was natuurlijk een dossier dat gekleurd werd door het vorige voorstel, waarin er daadwerkelijk een groot kantoorgebouw tijdelijk zou worden geplaatst in de tuin van het Catshuis, wat deze gemeenteraad heeft vrijdeld. Nu is het verzoek gekomen voor het plaatsen van drie portakabins. We hebben een zeer uitgebreid debat gehad in de commissie, ook over de kleur van die portakabins. Voor de kijkers thuis: die was legergroen - de RAL-kleuren zullen we op verzoek nasturen - om te zorgen dat ze zo min mogelijk zichtbaar waren vanaf de openbare weg. Dat allemaal om ervoor te zorgen dat we ze laten opgaan in de omgeving. Want ook het RVB is van mening dat we voorzichtig moeten omgaan met deze omgeving.

Dat is gelijk het punt van de heer De Ridder van de VVD: 'We hebben een beetje de balen van verschillende dossiers van het RVB. Moeten we dan hier wel in meegaan? Ze vergaderen er toch al. Zou het niet een mooi signaal zijn?' Dat het een 'mooi' signaal is, zou ik niet willen zeggen. Het is in ieder geval 'een' signaal. Maar laten we het ook even in perspectief zien. Het gaat om drie portakabins van beperkte afmeting die voor ondersteunende functies worden gebruikt voor de vergaderingen van de onderraden en de ministerraad, totdat men terug kan gaan naar het Binnenhof. Laten we daar nog geen tijd op zetten. Maar tot die tijd kan daar wel het ministerie terecht. Dan zullen de portakabins ook weer verdwijnen. We hebben daarover gesproken. Toen hadden we de dag ervoor nog contact gehad en ook gevraagd of alles op schema loopt. Het antwoord was ja. Dus laten we daar vertrouwen in hebben. We hebben natuurlijk ook wel een breed gesprek altijd met het RVB. We werken nauw samen, niet alleen op dit soort vlakken, maar ook voor de huisvesting van internationale organisaties, ook als het gaat om mogelijk toekomstige vestigingen van tribunalen en organisaties die we graag willen hebben als stad van vrede en recht. Dan ben je in een relatie ook tot elkaar veroordeeld. Je mag het elkaar ook best zeggen als je ergens van baalt, lijkt mij zo, maar je moet altijd kijken wat het belang dient. Ik hoop dat deze raad ervan overtuigd is dat het goed en veilig kunnen houden van de onderraden en de ministerraad in het belang is van niet alleen het land, maar ook van Den Haag.

Rutger de Ridder (VVD). De VVD is ook voor het veilig houden van de onderraden en de ministerraad, maar ze zitten er al een halfjaar. Dat zou veronderstellen dat ze nu niet veilig zijn.

Wethouder **Van Asten** (D66). Zoveel zicht op de veiligheidssituatie heb ik niet en wordt mij ook niet gegeven. Dat is maar goed ook, want dat zou een veiligheidslek kunnen zijn. Kijk, dit is de aanvraag geweest. Wij wegen die af in een procedure om te zien of het nodig is en of het reden genoeg is om af

te kijken van het bestemmingsplan. Dan wegen we het af en dan lijkt het erbij te horen en dat het er dichtbij hoort te zijn. Daarom is een leegstaand kantoorgebouw een paar honderd verderop geen alternatief. Het is deze plek of het is niet deze plek. Dan vind ik wel jammer dat nu wordt gevraagd om te komen met een andere oplossing die beter past. Die andere oplossing die beter past is de vestiging straks op het ministerie. Er wordt nu heel hard aan gewerkt om te zorgen dat dat beschikbaar is. De vraag die hier nu voorligt is of de raad kan instemmen met het tijdelijk plaatsen van drie portakabins, die de natuur geen schade toedienen en die er echt voor dienen om de ministerraad en de onderraden beter te faciliteren. Ik doe dus een beroep op de fractie van Hart voor Den Haag. Er is geen andere oplossing op dat punt. We hopen dat men zo snel mogelijk in het ministerie terecht kan.

De vragen van GroenLinks gingen over hoe het zit met participatie bij een BOPA. Daar ga ik graag nog op in. Een BOPA kan onderdeel zijn van een procedure om tot een omgevingsvergunning te komen. In zo goed als alle gevallen is dat een reguliere procedure. Die reguliere procedure kent geen ontwerpbesluit waarbij inspraak vooraf mogelijk is. Zo'n zienswijze bestaat dus niet. Dat is pas bij een uitgebreide procedure. We zeggen nu dat er een zienswijze is ingediend, maar formeel is er een mail of een brief gestuurd, die we niet kwalificeren als een zienswijze zoals wij die kennen volgens de wet. De zienswijze heb ik noch enig lid van het college gezien. Die is blijkbaar gewoon naar de afdeling of de omgevingsmanager gestuurd. Die zal best in goed vertrouwen daar zijn behandeld, maar maakte dus geen onderdeel uit van het dossier. Ik heb begrepen dat het elkaar precies gekruist had dat wij het naar de raad stuurden en dat die mail of die brief op de mat viel.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik denk dat Hart voor Den Haag én GroenLinks dan van mening zijn dat dit dan een manco is in de procedure. Is de wethouder dat met ons eens?

Wethouder **Van Asten** (D66). De Omgevingswet die is ingevoerd, heeft het principe: 'ja, mits' of 'ja, tenzij', maar in ieder geval uitgaand van het toestaan, met een beperkte, vormvrije participatie. Dat is de wet. Wat ik daarvan vind, daar kan ik wellicht uren over bomen, maar dat zal ik hier niet doen. Het is de wet en wij hebben ons daartoe te verhouden. Als er een lacune is, dan moet u zich bij de landelijke volksvertegenwoordiging melden om dat aan te laten passen. Wij moeten het er hier mee doen.

De tweede vraag van GroenLinks was: klopt onze constatering dat als de raad een bindend advies geeft, het college het definitieve besluit tot vergunningsverlening neemt en dat er dus ook geen zienswijzeprocedure wordt opgestart? Dat klopt. U geeft een bindend advies. Wij nemen vervolgens als college het definitieve besluit. De wet voorziet dan niet meer in een formele zienswijzeprocedure. Het enige wat dan nog openstaat voor belanghebbenden is om bezwaar dan wel beroep aan te tekenen.

Hoewel participatie - dat is het antwoord op de derde vraag - in principe vormvrij is, is er inmiddels ook jurisprudentie die laat zien dat hoe ingrijpender een procedure is, hoe meer belang er wordt gehecht aan participatie. Dan kan je het niet afdoen met: ik heb een briefje in de bus gedaan met een webadres waar u wat meer informatie kunt vinden. Dan word je geacht er meer informatie over te geven. Dus hoe omvangrijker het is, hoe meer participatie verricht moet worden. Dat nemen wij natuurlijk dan wel mee in de vergunningsaanvraag. Anders sturen we de aanvraag ook daarbij terug. Maar hier ging het natuurlijk wel om het simpele feit dat tijdelijk drie portakabins worden geplaatst van beperkte omvang, zonder impact op natuurwaarde.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik ga proberen om het samen te vatten. Dat is om het beter te begrijpen. Dus omdat het niet zo'n grote wijziging is ten opzichte van het omgevingsplan, wordt geen zienswijzeprocedure ingesteld. Is dat een terechte constatering?

Wethouder **Van Asten** (D66). Ja, dat is alleen bij een uitgebreide procedure. Aan een uitgebreide procedure kom je pas als je cumulatief aan drie voorwaarden voldoet: een grote impact op de fysieke leefomgeving, weerstand uit de buurt en het is een BOPA. Een grote impact op de leefomgeving is dit sowieso niet. Dan voldoe je dus niet aan de voorwaarden en kom je dus in de reguliere procedure.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dan zit ik nog met een punt. Hoe is het mogelijk om duidelijk te maken voor mensen die zich betrokken voelen, belanghebbenden, dat hier geen reguliere zienswijzeprocedure geldt? Ik zit even wat duidelijkheid te zoeken.

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik snap die vraag en de behoefte vanuit de bewoners heel goed. Dat is iets wat we wellicht moeten bespreken op het moment dat we de evaluatie van de BOPA's hier bespreken. Dan kunnen we ook kijken hoe ze worden aangekondigd en hoe dat werkt ten opzichte van hoe we dat in het verleden deden met verklaringen van geen bedenkingen et cetera. Dan kunnen we kijken of we het juiste systeem volgen.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Vuyst.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Het zou mij wat waard zijn als dat als een toezegging opgenomen kan worden. Dat lijkt mij een prima procedure.

Wethouder **Van Asten** (D66). Bij dezen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

Voorzitter: de heer Sluijs.

Aan de orde is:

O. Voorstel van het college inzake Ambitiedocument Mariahoeve (RIS321388).

De beraadslaging wordt geopend.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Fijn om het ook weer eens in positieve zin over Mariahoeve te kunnen hebben. Want hoewel je het op het eerste oog misschien niet direct zou zeggen, is Mariahoeve een unieke wijk in Nederland. Reden voor de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed om de wijk aan te wijzen als wederopbouwwijk van nationaal belang. Dat zit 'm in de groenstructuur, de wegenstructuur, plus de unieke wijze van verkaveling en de open structuur. Hoewel er voor de oorlog al plannen klaarlagen van de in Den Haag wereldberoemde Dudok en Berlage, was het toch de relatief onbekende stedenbouwkundige Frits van der Sluijs die tegen ieders verwachting in het winnende ontwerp presenteerde. Dat deed hij naar aanleiding van zijn studiereis naar Scandinavië. In de Zweedse buitenwijk van Göteborg, Kortedala geheten, deed hij zijn grootste inspiratie op. Als je dat googelt, zie je onmiddellijk de gelijkenissen. Reden ook dat we in de Burgenbuurt in Mariahoeve, bedacht door de schrijver Ferdinand Bordewijk, waar iedere straat naar een volk verwijst, onder andere de Finnenburg, Norenborg, Denenburg en natuurlijk de Zwedenburg terugvinden.

Voorzitter. Ik kan er natuurlijk nog uren over vertellen, maar daar heb ik helaas de tijd niet voor. In plaats daarvan geef ik u graag, en ik denk mede namens wethouder Van Asten, een leestip waarin de man die de wijk ontwierp naast anekdotes u zelf ook vertelt wat de wijk zo bijzonder maakt. Dat is dit betreffende boek van de heer Frits van der Sluijs, vanaf pagina 94. Het kan misschien nog van pas komen bij de bespreking van het gebiedsprogramma.

Over dat gebiedsprogramma gesproken: ik heb in de commissie mijn zorgen geuit over het voldoende borgen van die unieke karakteristieke kenmerken zoals door de rijksdienst benoemd zijn. Om die zorg weg te nemen heb ik een motie met het volgende dictum: verzoekt het college het (concept) Gebiedsprogramma Mariahoeve voor te leggen aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed alvorens het aan de gemeenteraad aan te bieden en de bevindingen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed tijdig met de gemeenteraad te delen. Deze is mede ingediend door de heer De Ridder.

Afsluitend hebben wij er voldoende vertrouwen in dat de overige zaken die voor de ontwikkeling van Mariahoeve belangrijk zijn voldoende zullen terugkomen in het gebiedsprogramma

dat wij rond de zomer gaan ontvangen. Mocht dat toch niet het geval zijn, dan zal dat voor ons het aangewezen moment zijn om alsnog bij te sturen.

De **voorzitter**. Door de heer Martinez van Andel, daartoe gesteund door de heer De Ridder, wordt de volgende motie (O.2 HvDH) ingediend:

Motie O.2 HvDH Gebiedsprogramma Mariahoeve voorleggen aan Rijksdienst

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Ambitiedocument Mariahoeve (RIS321388)

Constaterende, dat:

- de gemeente Den Haag op basis van het Ambitiedocument Mariahoeve een Gebiedsprogramma gaat opstellen;
- dit Gebiedsprogramma rond de zomer aan de gemeenteraad wordt aangeboden.

Overwegende, dat:

- Mariahoeve door de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed is aangewezen als 1 van de 14 wederopbouw wijken in Nederland van Nationaal belang;
- dit is gebaseerd op de 3 karakteristieke eigenschappen: groenstructuur, wegenstructuur, verkaveling/open structuur;
- het Gebiedsprogramma Mariahoeve geen afbreuk mag doen aan voornoemde karakteristieke eigenschappen van de wijk.

Verzoekt het college:

- het (concept) Gebiedsprogramma Mariahoeve voor te leggen aan de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed alvorens het aan de gemeenteraad aan te bieden en de bevindingen van de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed tijdig met de gemeenteraad te delen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. Mariahoeve is aan vernieuwing toe. Fijn daarom ook dat het college met dit ambitiedocument is gekomen, dat ook op onze steun kan rekenen. Wij juichen de plannen dan ook toe voor betere woningen, meer ontmoeting en een levendige, groene wijk. Mijn collega Marck vroeg in de commissie naar de interpretatie van de woningbouwambities. Voor ons zit hier nog een kleine onduidelijkheid in. Het college zet in op de Woonvisieafspraken, maar gaf ook aan flexibiliteit te willen behouden voor opvolgers. Aangezien de Woonvisie tot 2040 loopt en net als dit ambitiedocument een stevige stip op de horizon is, vragen we het college toe te lichten wat precies met die flexibiliteit wordt bedoeld en of het ook kan toezeggen dat de afspraken uit de Woonvisie stevig worden verankerd in de ontwikkelstrategie.

Een ander belangrijk punt voor ons is de ruimte voor kleinschalige maakbedrijven in Mariahoeve. De ruimte voor maakbedrijven in Den Haag staat onder druk. Het college heeft grote ambities om de komende jaren tot wel 50.000 vierkante meter ruimte voor maakbedrijven te creëren. Deze ruimte zorgt voor banen voor praktisch geschoolden, van wie we weten dat het belangrijk is dat woon- en werkplekken bij elkaar in de buurt liggen. Daarnaast kunnen maakbedrijven bijdragen aan een levendige wijk economie, zoals de kleine meubelmaker, de fietsenmaker of circulaire bedrijven zoals reparatiewinkels. Om die ruimte in de wijk te kunnen bieden, moeten we dus ook kijken waar daarvoor kansen in de plinten liggen. Daarom mede namens mijn collega Marck de motie 'Mariahoeve Maakt!' met als dictum: verzoekt het college om bij het gebiedsprogramma expliciet terug te komen op de kansen en uitdagingen om in de plinten (kleinschalige) maakbedrijven te realiseren.

Joren Noorlander (D66). Ik snap heel goed dat we werken en wonen willen combineren met elkaar en zo veel mogelijk gemixte buurten willen hebben. Maar vernauwen we het werken niet door hier te specificeren dat het maakindustrie zou moeten zijn?

Samir Ahraui (PvdA). De maakindustrie is een wat bredere definitie. Het gaat er nu juist om dat met die grote opgave die we over de hele stad hebben en met deze gebiedsontwikkeling die we met elkaar in Mariahoeve willen, we ervoor zorgen dat we ook in Mariahoeve ruimte hebben voor deze bedrijven.

De **voorzitter**. Door de heer Ahraui wordt de volgende motie (O.3 PvdA) ingediend:

Motie O.3 PvdA Mariahoeve Maakt!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Ambitiedocument Mariahoeve.

Overwegende, dat:

- betaalbare ruimte voor bedrijfshuisvesting in het algemeen, en maakbedrijven specifiek, in Den Haag onder druk staat;
- het realiseren van een levendig straatbeeld in Mariahoeve een speerpunt is van dit college.
- een goed draaiende wijk economie daaraan bijdraagt;
- maakbedrijven werkgelegenheid in de wijk bieden voor praktisch geschoolden en kansen kan bieden voor een circulaire, levendige wijk economie.

Constaterende, dat:

- een levendige wijk economie bijdraagt aan werkgelegenheid voor bewoners in de wijk en goed is voor de sociale samenhang;
- betaalbare bedrijfshuisvesting zorgt voor kansen voor startende ondernemers uit de wijk;
- het college plinten in Mariahoeve wil activeren voor wonen, ontmoeting en bedrijvigheid;
- het college hoge ambities heeft voor het realiseren van vierkante meters bedrijfsruimte, specifiek 50.000 m² voor de maakbedrijven.

Verzoekt het college:

- om bij het gebiedsprogramma expliciet terug te komen op de kansen en uitdagingen om in de plinten (kleinschalige) maakbedrijven te realiseren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Joren Noorlander (D66). Voorzitter. De afgelopen periode heeft de raad besloten over de Kornalijn en het winkelcentrum Mariahoeve, wat allebei mooie ontwikkelingen zijn voor de wijk. Vandaag mogen wij besluiten over het ambitiedocument. Goed dat dit deel van de stad de aandacht krijgt die het verdient. In dit ambitiedocument wordt goed aangegeven waar de wijk vandaan komt, wat de inwoners belangrijk vinden en op welke vlakken de wijk de komende jaren verbeterd gaat worden. D66 is positief over de ambities en daarmee de weg die we inslaan met dit ambitiedocument. We kijken dan ook uit naar de uitwerking in het gebiedsprogramma en de verdere documenten.

We willen wel nog één punt meegeven voor die documenten. Want met name de beeldkwaliteit verdient meer aandacht dan nu in het ambitiedocument staat benoemd. Wij vragen dan ook aan het college om een ambitieus beeldkwaliteitsplan uit te werken.

Als laatste heb ik een vraag van mevrouw Faïd van de HSP. Zij kijkt thuis ziek mee - beterschap vanuit hier! Zij heeft niet alleen moeilijk kunnen slapen vanwege haar fysieke gesteldheid, maar ook vanwege één zin in het voorstel. Zij zou graag wat duidelijkheid willen hebben over het volgende. In het raadsvoorstel staat dat de ambitie is om permanente ruimte te vinden voor

maatschappelijke voorzieningen zoals een bibliotheek of cultuuranker. In het ambitiedocument staat bibliotheek én cultuuranker. Hoe leest het college dit?

De **voorzitter**. Het woord is aan de heer Kaptheijns van de PVV, maar ik zie hem even niet. Ik hoop dat hij me hoort. Dan gaan we eerst door met de heer De Ridder van de VVD.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD is voorstander van visies en ideeën die de stad beter en sterker maken. In de commissie heeft mijn collega Albert Tuit in beginsel ook de steun uitgesproken voor dit plan. We moeten willen, we moeten durven, we moeten vooruitkijken, maar wel op basis van de juiste uitgangspunten. Een aantal zaken vinden wij toch wel een klein beetje zorgelijk. Allereerst het beschermde stadsgezicht: waarom wordt daar zo moeilijk over gedaan, lijkt het. Heel goed dat meneer Martinez van Andel uiteindelijk daar ook met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed iets over zegt, en hopelijk meneer Kaptheijns nog iets over het andere deel daarover.

Daarnaast zien wij op mobiliteit een tweetal problemen in dit stuk. Allereerst wil de VVD dat we zorgen voor goede investeringen in de bereikbaarheid en niet dat we vergeten investeringen te doen als we elders de doorstroming bijvoorbeeld belemmeren om de leefbaarheid te versterken. We hebben dit eerder gedaan in het Kwaliteitsplan CID, om met een bepaald dictum dat te versterken. Daarom het volgende dictum - het amendement heet Vervoerskeuzes in balans: 'Besluit om een nieuw dictum toe te voegen: VI. De voorstellen die tot doel hebben de verblijfskwaliteit in Mariahoeve te verbeteren door meer ruimte te maken voor fietsen, lopen en ov, zoals het reduceren van de ruimte voor de auto, gaan altijd gepaard met maatregelen dan wel investeringen die congestie of andere neveneffecten als gevolg ervan op de andere wegen tegengaan, welke eerst voorgelegd moeten worden aan de raad.' Deze is mede ingediend namens Carlos Martinez van Andel van Hart voor Den Haag.

Hinke de Groot (CDA). Ik worstel nog een beetje met het amendement. Ik vind de strekking heel erg sympathiek. Op zaken als bereikbaarheid en voorzieningen kunnen de VVD en het CDA elkaar altijd vinden. Ik vraag me alleen af of we dit amendement niet wat te rigide maken, want het lijkt best wel dichtgekaderd. Hoe ziet de VVD dat?

Rutger de Ridder (VVD). Het doel is eigenlijk, vergelijkbaar als bij het CID, om ervoor te zorgen dat als wij in Mariahoeve maatregelen nemen die bijvoorbeeld doorgaande wegen van 50 naar 30 of auto-te-gaststraten maken of andere impactvolle maatregelen nemen die ervoor zorgen dat je minder makkelijk kan doorrijden, we tegelijkertijd investeringen doen in de wegen eromheen om ervoor te zorgen dat de bereikbaarheid van het gebied per saldo hetzelfde blijft. Eigenlijk ligt dat echt aan ons. Het is onze taak als gemeente om dat te doen. We verwachten ook niet van ontwikkelaars om dat te doen bijvoorbeeld. Het is echt onze taak om daar rekenschap van te geven. Dat is het idee.

Hinke de Groot (CDA). Met het idee ben ik het eens. Ik vind een ambitiedocument daarvoor alleen niet de plaats. We schetsen hier de grote lijnen. Er komen nog heel veel documenten aan die ook op bereikbaarheid nog een concretisering gaan opleveren. Ik zou het zo zonde vinden als we hier iets vastleggen, terwijl we het juist misschien beter op gebiedsniveau kunnen regelen, misschien met een algemeen plan voor de bereikbaarheid. Hier wordt toch wel een bepaalde volgordelijkheid gevraagd, waarvan ik me afvraag of dit het gewenste effect oplevert. Ook omdat ik de VVD ken als partij die het belangrijk vindt dat ontwikkelaars de stad weer kunnen vinden. Dan moeten we misschien niet te veel eisen al in ambitiedocumenten vastleggen. Is de VVD het daarmee eens?

Rutger de Ridder (VVD). Volgens mij gaat het om waar wij onszelf toe verplichten. Naast dat wij onszelf ertoe verplichten dat er voldoende scholen zijn of ziekenhuizen of speelplekken, vindt de VVD en ik denk ook het CDA het belangrijk dat er ook voldoende doorstromingsmogelijkheden in de wijk zijn. Nu lijkt dat goed. Volgens mij zijn de mensen in Mariahoeve best blij met hoe het qua mobiliteit zit. Ik kan mij voorstellen dat als wij de mobiliteit ergens anders aanpassen, wij ook een plan hebben om ervoor te zorgen dat dit niet leidt tot ellende en geen doorstroming. Daarom moet het juist in het ambitiedocument, omdat ik denk dat ook dat een ambitie moet zijn voor een toekomstig Mariahoeve: dat je een nog steeds fijne wijk houdt, zoals die nu ook is. Dat wil niet zeggen dat je je daarmee ergens op vastpint, want de maatregelen moeten nog komen in het gebiedsprogramma. Maar in dat

gebiedsprogramma moet je dan, door dit amendement, als we dat aannemen, ook direct extra maatregelen nemen, als je een maatregel neemt die dat belemmert.

De **voorzitter**. Mevrouw De Groot, voor de derde maal.

Hinke de Groot (CDA). Precies dat laatste, daar gaat het mij om. Als je maatregelen neemt, gaan we nu al wat vastleggen. We leggen hiermee dus best veel zaken vast, waarvan ik me afvraag of dat niet te rigide is. Mijn vraag aan de VVD is of de VVD ervoor open zou staan om dit iets algemener op te schrijven, dat we heel snel een plan bespreken bijvoorbeeld hier in de raad om te zorgen dat die bereikbaarheid meegroeit met de groei in Mariahoeve. Want ik denk dat die flexibiliteit wel handig is als we hier goed willen ontwikkelen. Zou de VVD daarvoor openstaan?

Rutger de Ridder (VVD). Ik denk dat wat mevrouw De Groot zegt, het resultaat is van dit amendement. Ik vind het wel frappant dat het hier te rigide zou zijn. Bij het CID hebben het CDA, de Partij van de Arbeid en de SP voor hetzelfde amendement gestemd. Ik hoop eigenlijk dat die logica van het CID ook toepasbaar is op Mariahoeve. En inderdaad, dan moet er wel hierna een plan komen. Dat klopt, natuurlijk.

Joren Noorlander (D66). Ik zet net als het CDA mijn vraagtekens bij de verknoping en de rigiditeit. Maar mijn vraag is eigenlijk ook: hoe gaat het dan andersom? Als er maatregelen worden genomen voor voetgangers of fietsers, moet er dan ook aan de andere kant iets verminderd worden voor de auto?

Rutger de Ridder (VVD). Ik probeer die een beetje te doorgronden. Wat meneer Noorlander zegt, is: als je zorgt dat er betere voetpaden zijn en betere fietspaden, moet je dan iets minder doen voor de auto? Nee, want waarschijnlijk gaat het zo zijn dat als er betere voetpaden en betere fietspaden zijn, je moet gaan afwaarderen naar 30 km/uur op sommige plekken. Dan zegt dit amendement: oké, als dat dan een effect heeft op congestie - want dat kunnen we allemaal berekenen in onze mooie modellen - dan moet je hebben nagedacht over mitigerende maatregelen ergens anders. Dat is het idee.

Joren Noorlander (D66). De VVD zegt nu juist zelf: als we al maatregelen nemen waardoor mensen meer te voet gaan doen, meer met de fiets gaan doen, gaat dat waarschijnlijk ten koste van de auto. Dat is op zich prima, want de mobiliteitswaarde blijft gelijk, omdat mensen sneller met de fiets of te voet gaan. Dan is dat toch al goed geregeld?

Rutger de Ridder (VVD). In essentie sluit dat elkaar helemaal niet uit. Als we daar een hoog mobiliteitsgehalte hebben, met ov, met fiets, met automobilititeit, dan is dat natuurlijk prima. Maar waar het mij om gaat is dat we als we vol inzetten op ov en fiets en daarvoor naar 30 km/uur moeten of wegen afsluiten of omleiden, het niet zo kan zijn dat al die auto's dan nog steeds door eenzelfde nauwe straat bijvoorbeeld moeten, want dan krijg je congestie en vervelende gebeurtenissen. Dan moet je daarover nagedacht hebben. Ik zeg niet dat de oplossing dan ineens een zesbaans snelweg moet zijn. De oplossing maakt niet uit. Dat is 'een' oplossing. Maar het kan ook iets anders zijn.

Joren Noorlander (D66). Ik vraag me dan nu wel af wat dan eerst voorgelegd zou moeten worden aan de raad, als er nog een aanpassing gedaan moet worden. Want voor mij is niet helemaal duidelijk wanneer wij dan als raad over iets gaan beslissen.

Rutger de Ridder (VVD). Bijvoorbeeld bij het volgende document over het gebiedsprogramma en de gebiedsvisie. Als je daar direct specifieke maatregelen in neemt voor bepaalde straten naar 30 km/uur of omleiden of anderszins, dan moet je daar ook direct een plan hebben, als dat neveneffecten heeft op andere plekken, hoe je daar dan mee omgaat. Dat kan linksom. Dat kan rechtsom. Dan zal de VVD zeggen: je moet zorgen dat je sneller kan doorrijden. Dan zal D66 waarschijnlijk zeggen: je moet zorgen dat mensen minder de auto gebruiken. Dat zijn allebei oplossingen.

De **voorzitter**. U vervolgt uw betoog, meneer De Ridder.

Rutger de Ridder (VVD). Ja, het is kraakhelder, toch?

Voorzitter. Voor wie bouwen wij nog in Mariahoeve? De VVD wil dat we op basis van goede informatie besluiten wat we daar gaan doen. Daarom de volgende motie, 'Voor wie ontwikkelen we in Mariahoeve?', met het dictum: verzoekt het college onder de huidige bewoners een behoefteonderzoek uit te voeren naar autobezit en -gebruik en de invloed daarvan op de keuze om te verhuizen; de uitkomsten van dit onderzoek te gebruiken als uitgangspunt bij de verdere uitwerking van het gebiedsprogramma, zodat de toekomstige ontwikkeling en verdichting van Mariahoeve aansluiten bij de behoeften van de bewoners; de uitkomsten van het behoefteonderzoek ruim voor de publicatie van het gebiedsprogramma met de raad te delen.

De **voorzitter**. Door de heer De Ridder, daartoe gesteund door de heer Martinez van Andel en mevrouw De Groot, wordt het volgende amendement (O.B VVD) voorgesteld:

Amendement O.B VVD Vervoerskeuzes in balans

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Ambitiedocument Mariahoeve (RIS321388).

Besluit om:

- Een nieuw dictum toe te voegen::
 - VI. De voorstellen die tot doel hebben verblijfskwaliteit in Mariahoeve te verbeteren door meer ruimte te maken voor fietsen, lopen en OV, zoals het reduceren van de ruimte voor de auto, gaan altijd gepaard met maatregelen dan wel investeringen die congestie of andere neveneffecten als gevolg ervan op andere wegen tegen gaan, welke eerst voorgelegd moeten worden aan de raad.

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door de heer De Ridder wordt de volgende motie (O.4 VVD) ingediend:

Motie O.4 VVD Voor wie ontwikkelen we in Mariahoeve?

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, van het Voorstel van het college inzake Ambitiedocument Mariahoeve.

Constatierende dat:

- in het ambitiedocument voor Mariahoeve staat dat de ambitie is om 1.600 tot 3.000 woningen toe te voegen aan de wijk;
- het een belangrijk doel is om doorstroomkansen te creëren zodat huidige bewoners, in het bijzonder gezinnen en 65-plussers, in de wijk kunnen blijven wonen.

Overwegende dat:

- doorstroming naar een nieuwbouwwoning binnen de wijk kan betekenen dat parkeervoorzieningen niet vanzelfsprekend zijn;
- Mariahoeve vooral aantrekkelijk moet blijven voor de mensen die er nu wonen en daar willen blijven;
- het meenemen van de behoeften van huidige bewoners bij de verdere ontwikkeling van het gebiedsprogramma kan bijdragen aan een betere doorstroming en waardering voor de plannen.

Verzoekt het college:

- onder de huidige bewoners een behoefteonderzoek uit te voeren naar autobezit en -gebruik en de invloed daarvan op de keuze om te verhuizen;
- de uitkomsten van dit onderzoek te gebruiken als uitgangspunt bij de verdere uitwerking van het gebiedsprogramma, zodat de toekomstige ontwikkeling en verdichting van Mariahoeve aansluit bij de behoeften van de bewoners;
- de uitkomsten van het behoefteonderzoek ruim voor de publicatie van het gebiedsprogramma met de raad te delen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Nick Kaptheijns (PVV). Dank voor de coulance, voorzitter.

Voorzitter. Ook de PVV is groot voorstander van een mooi en leefbaar Mariahoeve, maar wel onder voorwaarde dat het als stadsgezicht voldoende wordt beschermd. Daar schort het helaas aan. Het college heeft aangegeven de moties van deze raad uit 2024 en 2023 eindelijk een keer uit te voeren en uiterlijk deze zomer Mariahoeve volgens de oude procedure aan te wijzen als beschermd stadsgezicht. Om te voorkomen dat het voorliggende ambitiedocument toch over de beschermde waarde van de wijk heen walst, dient mijn partij het amendement in met de titel Niet in strijd met Beschermd Stadsgezicht Mariahoeve. Dit amendement moet resulteren in de volgende nieuwe besluiten:

'Besluit om de huidige deelbesluiten I en III te wijzigen in de volgende nieuwe deelbesluiten: I. in te stemmen met het bijgevoegde concept Ambitiedocument Mariahoeve voor zover de inhoud hiervan niet strijdig is of zal zijn met de voorwaarden van het Beschermd Stadsgezicht Mariahoeve dat door het college in voorbereiding is en zomer 2025 zal worden geëffectueerd.

III. te starten met het opstellen van een gebiedsprogramma voor Mariahoeve, waarvoor het ambitiedocument en de voorwaarden en verplichtingen vanwege van het Beschermd stadsgezicht Mariahoeve (medio 2025) als basis zal worden gebruikt.'

De **voorzitter**. Door de heer Kaptheijns wordt het volgende amendement (O.A PVV) voorgesteld:

Amendement O.A PVV Niet in strijd met Beschermd Stadsgezicht Mariahoeve

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Ambitiedocument Mariahoeve (RIS 321388).

Besluit om de huidige deelbesluiten I en III te wijzigen in de volgende nieuwe deelbesluiten:

I. in te stemmen met het bijgevoegde concept Ambitiedocument Mariahoeve voor zover de inhoud hiervan niet strijdig is of zal zijn met de voorwaarden van het Beschermd Stadsgezicht Mariahoeve dat door het college in voorbereiding is en zomer 2025 zal worden geëffectueerd.

III. te starten met het opstellen van een gebiedsprogramma voor Mariahoeve, waarvoor het ambitiedocument en de voorwaarden en verplichtingen vanwege van het Beschermd stadsgezicht Mariahoeve (medio 2025) als basis zal worden gebruikt.

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Dank aan de commissie voor een deze keer snelle behandeling. We hebben een goed gesprek gehad over dit ambitiedocument voor inderdaad een wijk die wel wat liefde en aandacht behoeft.

We begonnen in deze Boekenweek met een goede leestip. Die kan ik van harte steunen. Daar kwam vervolgens de motie bij die vraagt om de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed het

gebiedsprogramma te laten toetsen. Wij nemen dat graag mee. Deze motie kunnen wij warm aanbevelen aan de raad.

Ook met de motie 'Mariahoeve Maakt!' van de Partij van de Arbeid kunnen wij aan de slag. We kunnen dit meenemen in de uitwerking van het gebiedsprogramma.

Dan was er nog een vraag over de Woonvisie. Daar was wat verwarring over. Ik denk dat ik iets te vrijzinnig heb gefilosofeerd in de commissie. Volgens mij was het ook een avondvergadering; het zal dus geheel aan mij hebben gelegen. We hebben een Woonvisie vastgelegd. Die nemen we mee om neer te zetten in de strategie. Dan staat die daarmee vast. We hebben twee dingen besproken. Mocht u het wijzigen als raad - u of uw opvolger of opvolgers opvolger - dan kan dat. Maar goed, wij leggen het vast.

Flexibiliteit anders; dat ging over goedkope bedrijfsruimtes. Nu is niet meegenomen dat dit ergens uit worden gefinancierd. Het moet dus vanuit dezelfde businesscase komen. Ik heb daarvan aangegeven: mocht u willen dat we daar in een plotontwikkeling heel veel aandacht aan gaan besteden, dan moet u zich wellicht flexibel opstellen. Dan moet er ook voor dat plot wellicht dan net even een andere woningvoorraad komen. Dat is op zich nog niet echt de intentie. We beginnen gewoon met het uitgangspunt Woonvisie is Woonvisie. Daar is geen speld tussen te krijgen. Maar wilt u meer betaalbare bedrijfsruimte, dan is dat ook een knop waar mogelijk aan gedraaid kan worden.

Joren Noorlander (D66). Ik vroeg me af of het college dan ook knelpunten ziet bij bijvoorbeeld het aannemen van de motie over de maakindustrie en dan de eventuele realisatie van het volledige woningbouwprogramma. Of moet dat uit het gebiedsprogramma blijken? Past het wel in het gebiedsprogramma?

Wethouder **Van Asten** (D66). Dat gaan wij maken op basis van dit ambitiedocument dat u hopelijk vandaag vaststelt. Of daar knelpunten in zitten, weet ik nog niet. Deze motie, die vraagt om terug te komen op de kansen en uitdagingen, biedt voldoende ruimte om te onderzoeken en aan te geven waar dat wel en niet mogelijk is en waar dan eventueel keuzes in gemaakt zullen moeten worden.

Ik wilde net naar de heer Noorlander toegaan. Hij vroeg aandacht voor de beeldkwaliteit van Mariahoeve. Die is natuurlijk al sterk getekend en dat moet ook zeker terugkomen. Daar zullen we dus aandacht aan besteden.

U stelde een vraag namens de Stadspartij over een verwarring in de tekst. We hebben er net nog even over geappt waar dat dan precies stond. De bedoeling is inderdaad dat de bibliotheek er moet komen en dat ook een cultuuranker een plek moet krijgen, natuurlijk wel een cultuuranker voor het stadsdeel. Dus formeel zouden we nog kunnen bepalen dat als er een ruimte vrijkomt in Benoordenhout of Bezuidenhout of Marlot, dat dan ook mogelijk zou zijn. Maar in principe hopen we natuurlijk een mooie plek te vinden in Mariahoeve. En wij wensen natuurlijk mevrouw Faïd van harte beterschap!

Dan ben ik bij de heer De Ridder van de VVD. Hij heeft een amendement en een motie. Met het amendement hebben wij moeite. Allereerst vergelijk hij het met het CID-amendement. Maar dat was wel degelijk zeer anders geformuleerd en ging toen over van 50 naar 30 km/uur. Dit dictum heeft een veel bredere scope. Er zitten een aantal zaken bij die ik wil toelichten.

We hebben aangegeven in dit stuk dat we een aantal doorgaande wegen willen waarmee je vrij snel gewoon goed de uitvalswegen van Den Haag bereikt. De auto blijft hier een belangrijke rol houden. We willen alleen wat maatregelen nemen die bijvoorbeeld ook de verkeersveiligheid binnen de woonblokken ten goede komt; dus verlaging naar 30 km/uur. Overigens is die 30 km/uur voor het gros van de woonstraten al het geval en dat levert nooit echt de congestie op. Maar vervolgens vraagt u in dit amendement ook om eventuele maatregelen eerst voor te leggen aan de raad. Bij sommige zal dit het geval zijn, omdat dit gewoon de afspraak is tussen college en raad, waar u over gaat en waar het college over gaat. Dan zou het dubbel zijn. Maar op sommige punten kan je dan ook niet schakelen op dat hele gebiedsniveau. We gaan bij de ontwikkelstrategie kijken waar we woningen zouden zien, waar we dan denken dat het naar 30 km/uur kan - of andere maatregelen die de verkeersveiligheid en de leefbaarheid zullen verbeteren - en wat dat dan gaat betekenen. U heeft ongetwijfeld ook eerder de modellen gezien waarmee de afdeling werkt om te zien of toename van verkeer zou leiden tot mogelijke congestie. Als daar uitkomt dat er iets moet gebeuren bij de wegen die we graag voor

doorgaand verkeer in stand willen houden en juist willen bevorderen, zodat op die manier het verkeer snel de wijk uit kan, dan zullen we dat moeten gaan doen.

Dit amendement is dus te rigide. Het moet in de strategie terugkomen. Wellicht wil de heer De Ridder er nog over denken om daar in tweede termijn bijvoorbeeld een motie over in te dienen om vast te leggen dat het dan ook echt terugkomt in de strategie. Dat geeft aan dat dit van uw fractie en wellicht van meerdere fracties een zorgpunt is. Maar met deze tekst van het amendement kunnen wij niet uit de voeten. Wij moeten het dan ook ontraden.

Hinke de Groot (CDA). Ik heb nog een verduidelijkende vraag over de ontwikkelstrategie. De wethouder heeft al aangegeven tijdens de commissie dat daar ook het overzicht van de voorzieningen in komt. Komt er dan ook een overzicht van hoe het college ervoor gaat zorgen dat de bereikbaarheid en de mobiliteit in gelijke tred mee gaan lopen met de groei die is voorzien in Mariahoeve?

Wethouder **Van Asten (D66).** Ja, daar zullen we zeker op ingaan. Dat is onderdeel van de strategie.

Rutger de Ridder (VVD). Mijn fractie wil graag de zekerheid dat wat hier staat, uiteindelijk in die ontwikkelstrategie komt. Dus dat we altijd als we maatregelen nemen aan de ene kant, we ook aan de andere kant maatregelen nemen. Kan de wethouder ermee leven dat ik die zekerheid heb - misschien moet het amendement dan iets aangepast worden - dat het terugkomt in de ontwikkelstrategie?

Wethouder **Van Asten (D66).** Wat in de ontwikkelstrategie terugkomt, is waar we denken dat het mogelijk is om woningen bij te bouwen, waar we maatregelen willen nemen op het gebied van groen, van water, van werken et cetera, en wat dat voor gevolgen heeft voor het verkeer. Je loopt natuurlijk ook een hele MER-procedure daarvoor door. We moeten bijvoorbeeld op de Binckhorst een tramlijn aanleggen, want anders kunnen we niet doorbouwen. Daarmee laten we dus zien wat hetgeen we gaan doen, betekent voor het verkeer, voor congestie et cetera, en wat voor maatregelen we dan moeten nemen om ervoor te zorgen dat die bereikbaarheid dan wel op orde blijft. Dus u zult daar dat overzicht krijgen. Dat zit in het wezen van die ontwikkelstrategie. Dit is de zekerheid. Het is dus niet zozeer een toezegging omdat het er al in zit, maar zo hard kan ik hem maken.

Rutger de Ridder (VVD). Mijn probleem zit erin dat het beleid van dit college niet per se beoogt om de doorstroming in onze stad te bevorderen, maar vooral om te zorgen dat mensen minder de auto gebruiken. Ik wil eigenlijk ook nog zorgen dat die auto in Mariahoeve een plek houdt. Ik ben op zoek naar hoe we dat goed kunnen regelen met elkaar.

Wethouder **Van Asten (D66).** De eerste zinnen zal ik voor de rekening van de heer De Ridder laten. Maar het beleid over mobiliteitstransitie heeft verschillende colleges doorlopen, zeg ik erbij. Het ambitiedocument aan sich heeft hoofdstukken over bereikbaarheid, heeft hoofdstukken over de auto. Het gaat juist om waar mensen makkelijk de wijk in en uit kunnen. Welke wegen houden we op 50 km/uur, zodat die snel aansluiten op onder andere de Landscheidingsweg en mensen dus vrij snel de stad uit kunnen of juist 's avonds weer de wijk in kunnen rijden? Het gaat ook over parkeerplaatsen voor de bestaande bouw en juist ook dat die voor elke woning die we toevoegen, op eigen terrein moeten worden gerealiseerd om de wijk niet verder te belasten. In dit document staat dus eigenlijk best veel beschreven over het behouden van die plek van de auto. Ik zie de heer Meinesz naar mij kijken, maar ik neem aan dat als de heer Martinez van Andel zegt 'dit keer heeft Van Asten toch echt een punt', hij daar dan ook van overtuigd is! Ik mag niemand aanspreken, voorzitter, excuus daarvoor. Maar het staat er wel allemaal in. Dit is een wijk die relatief op de auto is gebouwd en die goed ligt op de uitvalswegen. Daar willen we ook niks aan afdoen. We willen wel binnen de woonblokken de looplijnen makkelijk en veilig maken. Verkeersveiligheid is in de hele stad een probleem. We willen dus ook ervoor zorgen dat het hier veilig is en mensen kunnen gaan naar de verschillende voorzieningen die we overal aanleggen. Goede ontsluitingswegen behouden we daarbij. We nemen het dus mee in de strategie. Dit amendement moeten we dus echt ontraden. Ik hoop dat we op deze wijze toch voldoende zekerheid hebben gegeven. U ziet het terug in de strategie.

Dan heeft u nog de motie 'Voor wie ontwikkelen we in Mariahoeve?'. Dat is een bijzondere, want daar gaat de motie vervolgens niet over. Want voor wie ontwikkelen we in Mariahoeve? Dat is

voor al die nieuwe inwoners die hier ook komen te wonen. Alleen, wat vraagt u? U wilt een onderzoek naar hoe bewoners die er nu wonen denken over hun mobiliteit. Dat kan natuurlijk een heel interessant gegeven zijn, over de hele stad. Daar wordt overigens door de afdeling Mobiliteit ook volop onderzoek naar gedaan. U wilt dat alleen gebruiken voor het schetsen van het eindbeeld van 2040. Dan moet ik toch even denken, als we het dan toch over auto's hebben, aan de beroemde uitspraak die toegeschreven wordt aan Henry Ford. Die zei: als men mij had gevraagd wat mensen eigenlijk willen, dan had ik gezegd 'snellere paarden' in plaats van een auto. Dus als we nu aan mensen gaan vragen hoe ze hun mobiliteit willen inrichten, dan zullen ze altijd denken aan wat ze nu hebben. Dat kan zeer waardevol zijn, maar dat zegt ons niks over de toekomst. Dan hebben we dus een onderzoek gedaan dat enkele tienduizenden euro's kost - want het is nogal groots uitgevoerd en het is ook niet helemaal gedekt - en dat ons niks extra's brengt voor die toekomst. In dat opzicht ontraden wij dus deze motie.

Rutger de Ridder (VVD). Ik moet een beetje gniffelen. De wethouder vergelijkt zichzelf met Henry Ford. Dat vind ik wel knap. Deze wethouder kan dus schijnbaar de hele toekomstvisie overzien. Dat vind ik heel bijzonder. Daarnaast was Henry Ford ook iemand die de auto naar juist de gewone man kon brengen. In die geest zou de wethouder moeten zeggen: we zorgen dat dit een heel goede autowijk blijft.

Wethouder **Van Asten (D66).** Dat heb ik ook juist eerder toegezegd. U wilde die zekerheid. Zullen we verder niet ingaan op het wezen van Henry Ford, want ik wil me daar totaal niet mee vergelijken, want de heer Henry Ford heeft in de jaren dertig ook nog wat bezoekjes aan Duitsland gebracht, waar ook iemand zeer geïnteresseerd was in zijn manier van produceren, ook iemand die de auto naar de gewone mens bracht. Volgens mij is dit debat afgerond. Laten we snel doorgaan.

De heer Kaptheijns heeft een amendement ingediend. Dit is, hoe sympathiek ook, volledig overbodig. We hebben al enkele malen aangegeven, zoals in reactie op schriftelijke vragen, het ambitiedocument en toezeggingen, wanneer we komen met het aangeven van het beschermd stadsgezicht. U krijgt voor de zomer het onderzoek. Tot die tijd - we hebben nu al gezegd dat we het gaan doen - wordt het ook al beschermd als beschermd stadsgezicht. Dan zit er ook nog een rare kronkel in waarmee dit document teniet wordt gedaan. Dus daar zit ook nog iets gekks in. We hebben dit dus al enkele malen toegezegd. We zijn een onderzoek aan het uitvoeren. U krijgt dat te zien. Dit amendement is dus volledig overbodig.

Nick Kaptheijns (PVV). De wethouder is toch niet heel verbaasd over dit amendement? Hij heeft zo veel debatten met mijn collega Faddegon gevoerd hierover. Die is er niet van overtuigd. Wat zou de wethouder kunnen zeggen om mijn zeer gewaardeerde fractievertegenwoordiger te overtuigen?

Wethouder **Van Asten (D66).** Ik heb vaker het idee dat ik uw fractievertegenwoordiger niet geheel weet te overtuigen. Laat ik het zo zeggen. In de reactie op de motie Bescherm Mariahoeve nu - 11 februari 2025 is die naar de raad gestuurd - hebben we aangegeven hoe we de bescherming van het beschermd stadsgezicht aanpakken. Bij de behandeling van het PUK van het winkelcentrum Mariahoeve heb ik dat namens het college nogmaals herhaald. Er wordt op dit moment heel hard gewerkt aan het stedenbouwkundig onderzoek en ook het groene onderzoek dat erbij zit. Het staat in het voorliggend raadsvoorstel. Ik snap de insteek en de inzet van de heer Faddegon en de PVV-fractie hierop. Ik denk dat die ook breed gedeeld wordt door de raad. Maar het is dus allemaal al in werking gezet. Het is goed dat het nog een keer wordt opgebracht, maar dit amendement is wel overbodig. Daarom ontraad ik het. Wellicht wilt u het daarom ook intrekken.

Nick Kaptheijns (PVV). Na deze toezeggingen trek ik het amendement in.

De **voorzitter.** Aangezien amendement O.A. PVV is ingetrokken, maakt zij geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

Rutger de Ridder (VVD). Misschien nog even ter informatie: ik denk over een aanpassing van mijn amendement, maar daar heb ik tijd voor nodig, dus dat komt later.

De **voorzitter**. Er zit nog een dinerpauze straks tussen. We hebben afgesproken dat die om kwart voor zeven is. Dus daar heeft u nog de tijd voor. Dan horen we dat straks.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We stemmen aan het einde van de avond over het voorstel en de ingediende moties en amendementen.

Aan de orde is:

P. Gewijzigd initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Het verhogen van het leesniveau van Haagse kinderen (RIS320005).

De **voorzitter**. De initiatiefnemer, de heer Bom, mag het voorstel kort toelichten.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Het kan zelfs heel erg kort. Het is een voorstel dat, als ik het oneerbiedig zeg, is uitgekleeft. Maar het is ingekort. Er waren in de commissie heel veel opmerkingen op een aantal onderdelen van het initiatiefvoorstel. Collega Zeller heeft de belangrijkste eruit gehaald. Eigenlijk zijn dit de voorstellen die wij ook apart in stemming willen brengen. Het is dus aan de partijen om de leuke dingen eruit te halen. Volgens mij zijn ze dat alle vijf.

De beraadslaging wordt geopend.

Robin Smit (PvdD). Voorzitter. Nogmaals dank aan de fractie van Hart voor Den Haag om leesvaardigheid te bespreken door het voorliggende actieplan. Naar aanleiding van het commissiedebat, waarin de kritiek vooral was dat veel van de voorgestelde acties al gebeurden, heeft de fractie van Hart voor Den Haag het actieplan aangepast, wat de leesvaardigheid nou niet echt ten goede kwam, moet ik wel heel eerlijk bekennen. Toch ziet onze fractie nog steeds acties in het plan die al gebeuren, zoals meer minibiebs en een digitale plattegrond van de boekenruilkasten. Onze vraag aan de wethouder is dan ook wat de wethouder van het nieuwe, aangepaste actieplan vindt.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. In de commissie heeft mijn fractie aangegeven niet heel enthousiast te zijn over het initiatiefvoorstel, omdat eigenlijk alle punten overbodig zijn. Nu ligt er een gewijzigd voorstel, waarin eigenlijk alleen de samenwerking met de BSO's een toevoeging aan beleid is. Want het leeskoffertje bij de geboorteaangifte bestaat al in een betere variant, zoals BoekStart. Daarmee is ook direct de koppeling met een lidmaatschap van de bibliotheek gemaakt. Als slechts één dictumpunt werkelijk van toegevoegde waarde is, dan zou je wat mijn fractie betreft het voorstel moeten intrekken en een motie moeten indienen. Omdat mijn fractie dit een uitholling van het raadsinstrument initiatiefvoorstel vindt, zullen wij tegen het voorstel stemmen.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Vandaag bespreken we het gewijzigde initiatiefvoorstel Het verhogen van het leesniveau van Haagse kinderen van Hart voor Den Haag. Onze fractie wil haar waardering uitspreken voor de moeite die in het sympathieke initiatiefvoorstel is gestoken, want sympathiek is het. De goede bedoelingen zijn glashelder. Een goede beheersing van de Nederlandse taal is namelijk de basis om volwaardig mee te kunnen doen aan onze samenleving en dat begint bij wijze van spreken al in de wieg. Jong geleerd is oud gedaan gaat absoluut op in dezen.

Maar het initiatiefvoorstel heeft jammer genoeg een blinde vlek, een grote blinde vlek. Want laten we vooral niet naïef zijn. Veel kinderen die kampen met een taal- en leesachterstand hebben een migratieachtergrond. Het invoeren van een leesboekje bij de geboorteaangifte, meer boekenruilkasten in openbare ruimtes, het stimuleren van samenwerking met BSO's voor leesbevordering buiten schooltijd en een jaarlijkse leesmonitor is allemaal goed bedoeld, maar heeft letterlijk nul komma nul zin als kinderen thuis geen Nederlands spreken en ouders niet hun kinderen in het Nederlands voorlezen of Nederlandse liedjes zingen of Nederlandse tv-programma's kijken. Dan

kun je als gemeente met de beste intenties duizend-en-één zaken verzinnen om te proberen de leesvaardigheid te verbeteren, maar dat heeft dan bij deze doelgroep weinig zin. Dat zegt overigens ook wel wat over de ouders. Want waarom bezig je niet maximaal de taal van het land waarin je leeft en waarin je kinderen een toekomst moeten opbouwen? Het is ook een stukje eigen verantwoordelijkheid.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Ideeën om het leesniveau van kinderen te verhogen zijn natuurlijk sympathiek. Behoorlijk wat voorstellen uit de eerste versie van het initiatiefvoorstel zijn gesneuveld sinds de bespreking in de commissie, zoals ook de voorleeshond; ik wilde die toch nog even genoemd hebben. Wat de resterende punten betreft heeft de SP toch nog wel wat twijfels. We onderschrijven dat een bezoek aan de bieb misschien niet bovenaan het prioriteitenlijstje zou staan van nieuwe ouders, maar door het koffertje in het stadhuis aan te bieden, mis je ook de persoonlijke voorlichting over de bieb. Ook de meerwaarde van de aanvullende voorleeswedstrijd bovenop het bestaande aanbod is voor ons nog niet helemaal echt duidelijk onderbouwd en vraagt bovendien om financiële dekking die nog weinig concreet is.

Over de boekenruilkasten heeft mijn fractie nog een vraag aan de initiatiefnemer. Wij vinden het eigenlijk ook wel sympathiek dat deze vaak voortkomen uit bewonersinitiatieven en vinden het vooral een taak van de gemeente om dit optimaal te faciliteren. Kunnen wij dit dictumpunt, dat is aangepast, ook zo interpreteren?

Het punt over de samenwerking met buitenschoolse opvangcentra kunnen wij steunen.

Wethouder Bredemeijer (CDA). Voorzitter. Dank aan de indiener van het initiatiefvoorstel en complimenten voor het werk daarvoor. Wat het college betreft een heel belangrijk onderwerp: taal in onze stad, taal als middel om elkaar te begrijpen en taal als middel om mee te kunnen doen in de samenleving, de Nederlandse taal. Maar we blijven bij de appreciatie die we ook bij de vijftien punten hebben gegeven. De punten zijn ofwel overbodig omdat ze al gebeuren, ofwel ongedekt maar hebben nog altijd een element in zich van iets wat al gebeurt. Ik denk dat mevrouw Klokkenburg zojuist goed beschreef hoe ik er ook als wethouder naar kijk. Met een uitzondering: dat gaat over de samenwerking met de BSO. Daarvan zei mevrouw Klokkenburg: dan moet je een motie indienen. Ik zeg: ik had dat reeds toegezegd. Dus ook een motie zou overbodig geweest zijn. De toezegging is gedaan dat die samenwerking plaatsvindt. Dat hebben we dus al opgepakt. Dat is uit het initiatiefvoorstel door het college opgepakt. Dus dank voor dat voorstel. Daar zijn we mee aan de slag. Maar voor het overige moet het college bij de appreciatie blijven die het eerder heeft gedaan.

De voorzitter. Dank u wel, wethouder. Dan wil ik graag de heer Bom nog de gelegenheid geven of in ieder geval vragen of hij nog wil reageren op de beraadslaging. Dat is het geval. Gaat uw gang.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Voorzitter. We kunnen niet genoeg aandacht vragen voor leesvaardigheid. Want we kunnen natuurlijk wel stellen dat het niet lekker gaat. Dus alle aandacht ervoor is welkom. Dat is ook de reden, zeg ik tegen mevrouw Klokkenburg. Die leesvaardigheid moet gewoon beter. Er zijn wel degelijk dingen die weliswaar deels gebeuren. Ik ben heel erg blij met het koffertje dat nu al wordt uitgedeeld. Ik vind het ook een soort succesverhaal van ons. Het 'Schatten van Den Haag'-koffertje wordt dus nu uitgedeeld. Het is nu dus overbodig, maar wel naar aanleiding van onze aanvankelijke vraag en het preadvies. Dat vind ik een zaadje geplant. Laten we het daarop houden. Dat vind ik hartstikke leuk. Ik had heel graag het eerste koffertje aan meneer De Ridder willen uitreiken, maar helaas had ik het al vergeven aan onze fractievertegenwoordiger Damian Zeller, want die was net iets eerder dan de heer De Ridder.

Meneer Kaptheijns van de PVV had het over een migratieachtergrond. Daar kunnen wij natuurlijk ook niks aan doen. We moeten doen als gemeente wat we wel kunnen doen. Wat je heel vaak ziet, is dat de kinderen vaak beter en sneller Nederlands spreken dan de ouders. Op wat de ouders thuis doen hebben we natuurlijk geen invloed. Dus ik snap wat u zegt. De zorgen zijn terecht; wat is het, Laak 50% laaggeletterd? Ik snap dus wat u zegt. Maar er zijn natuurlijk bepaalde dingen waar wij ook niet veel aan kunnen doen.

Nick Kaptheijns (PVV). Zouden we dat dan toch niet op enigerlei wijze kunnen bevorderen? Als we bijvoorbeeld kijken naar de VVE: daar is ook een totale oververtegenwoordiging van kinderen met een migratieachtergrond. Ik heb dit verhaal al vaker gehouden. We bieden daar leuke taallessen aan, maar die blijven niet hangen, want thuis is er geen vertaalslag. Dat is vrij problematisch.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Ik deel misschien de zorgen wel, maar wat kunnen wij daaraan doen in het kader van dit initiatiefvoorstel? Dat is even de vraag. Ik denk dat dat beperkt is, helaas. Dat is echt een veel complexere materie ook. Voor dit toch wel charmante initiatiefvoorstel vinden wij de vraag iets te groot, als u het niet erg vindt.

Nick Kaptheijns (PVV). Nee, dat is ook zo. Dat betekent ook niet dat wij dit initiatiefvoorstel niet zullen steunen, hoor.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Dat doet mij dan weer heel erg deugd.

Voorzitter. De voorleeshond heeft het helaas ook niet gehaald, mevrouw Arp. Ik ben het met u eens. Ik hoop dat die nog lekker vrij kan blijven rondlopen op het Noorderstrand, bij het Zwarte Pad. Dat zou ik heel fijn vinden.

U vroeg iets over een dictumpunt en toen was ik even afgeleid. Kunt u dat nog even herhalen?

Lesley Arp (SP). Het punt dat ik wilde aanstippen, is dat mijn fractie van mening is dat het sympathiek is dat die kastjes uit de samenleving komen en dat wij voor de gemeente vooral een faciliterende rol zien. De toelichting van het initiatiefvoorstel lijkt te zeggen: gemeente, ga dit doen. Maar het dictumpunt lijkt te zeggen: stimuleer. Voor mijn fractie is belangrijk om te weten hoe we dat dictumpunt moeten interpreteren en of dat in lijn is met hoe mijn fractie dat ziet.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Dank, mevrouw Arp, voor de toelichting. Het is inderdaad 'stimuleer'. Je ziet die ruilkastjes vaak al, althans in mijn omgeving. Die worden vaak omarmd door maatschappelijke organisaties of gewoon door mensen in de straat. U moet het dus echt zien als 'stimuleer'.

Robin Smit (PvdD). Daar heb ik dan toch wel een vraag over. Want er is een digitale kaart. Er zijn nu al iets van meer dan 970 minibiebs in Den Haag. Waar zouden dan nog meer van die minibiebs moeten komen? Want als je die kaart bekijkt, dan wordt er precies voldaan aan de actiepunten die in dit actieplan staan.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Het kan nooit te veel. Dat is een beetje een simpel antwoord misschien, maar dat is wel hoe wij ertegen aankijken. Er zijn nog echt wel heel wat plekken, en zeker op de plekken waar het wat minder makkelijk is om toegang te krijgen en mensen niet de bibliotheek weten te vinden. Wat is ertegen om er wat meer te doen?

Robin Smit (PvdD). Ik deel wat de heer Bom zegt. Het is altijd goed als het ter beschikking staat van kinderen. Maar ik vraag me gewoon af: we gaan het meer stimuleren, maar gebeurt het niet al genoeg? Er zijn er best al veel. Het gaat van onderop. In het voorstel staat dat het ook onderhoud kost, waar je rekening mee moet houden. Dan gebeurt het toch eigenlijk al heel erg goed? Ik snap dus de toegevoegde waarde van dit actiepunt niet.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Net wat ik zeg. Die boekenruilkastjes zijn best wel een succes, toch? Als je nou kan stimuleren dat er meer komen, waardoor er nog meer kinderen überhaupt met een boek in aanraking komen, dan zie ik daar dus helemaal geen kwaad punt in. U bent natuurlijk vrij om tegen te stemmen, maar ik zou zeggen: laten we toejuichen dat er meer gebeurt.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We gaan aan het einde van de avond stemmen.

Ik zie dat het vijf voor half zeven is. Laten we agendapunt Q, Voorstel van het college inzake Haags beleidskader Jeugd, ook nog even doen. Er staan vier sprekers voor op de lijst. Ik denk dat dit redelijk vlot kan gaan. Dan gaan we daarna over naar de dinerpauze.

Aan de orde is:

Q. Voorstel van het college inzake Haags beleidskader Jeugd 2025 2028 (RIS320888).

De beraadslaging wordt geopend.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Er zijn twee zaken die ik onder de aandacht wil brengen. Ten eerste dat er nog steeds grote financiële tekorten zijn op het jeugdhulpbudget. Ten tweede dat er inmiddels alweer een jaar wordt gewerkt met het Haags Toekomstperspectief. Met vallen en opstaan wordt er door rondomJou en Kracht in samenspraak met de gemeente invulling gegeven aan het jeugd- en gezinsbeleid in onze stad. We zien dat veel activiteiten gefinancierd worden uit het jeugdhulpbudget, waarbij langzamerhand steeds meer de vraag rijst of het altijd wel de meest logische keuze is geweest om die activiteiten uit dat budget te financieren. Denk bijvoorbeeld aan de financiering van de kinderdagcentra en de begeleiding en coaching in het kader van de jeugdreclassering.

Daarom het verzoek aan het college om een inventarisatie of een onderzoek te doen naar besteding van jeugdzorgmiddelen. Wat is nou eigenlijk jeugdzorg en wie betaalt ervoor? Die prangende vraag is dan ook meteen de titel van mijn motie, met als dictum: verzoekt het college een inventarisatie te maken van de financiering van de grensgebieden van de jeugdwet; over de hele linie, dat wil zeggen van basis- tot hoogspecialistische hulp en de raad daarover te informeren. Deze motie is medeondertekend door Judith Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP en Anthony Uduba van de VVD.

De **voorzitter**. Door mevrouw Verdonk, daartoe gesteund door mevrouw Klokkenburg en de heer Uduba, wordt de volgende motie (Q.1 HvDH) ingediend:

Motie Q.1 HvDH Wat is jeugdhulp en wie betaalt ervoor?

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Haags beleidskader Jeugd 2025 2028 (RIS320888).

Constaterende dat:

- er grote financiële tekorten zijn op het beleidsterrein Jeugd.

Overwegende dat:

- er nu een jaar gewerkt wordt met het Haags Toekomst Perspectief;
- er veel activiteiten gefinancierd worden uit het Jeugdhulpbudget;
- de vraag kan worden gesteld of het altijd de meest logische keuze is geweest om deze activiteiten uit het jeugdbudget te financieren.

Van mening dat:

- een inventarisatie/onderzoek naar besteding van jeugdzorgmiddelen daar duidelijkheid over kan geven.

Verzoekt het college:

- een inventarisatie te maken van de financiering van de grensgebieden van de jeugdwet; over de hele linie dat wil zeggen van basis-, tot hoog specialistische hulp en de raad daarover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Mede namens mijn collega Suzanne Piet nogmaals dank aan het college voor dit stuk. Zoals de wethouder in de commissie al aangaf, is het een mooie samenvatting van alles wat we in Den Haag al doen om ervoor te zorgen dat ieder kind in Den Haag een fijne jeugd heeft en fijn kan opgroeien, ongeacht de wijk waarin kinderen geboren worden of de portemonnee van hun ouders. Mijn fractie kijkt dan ook uit naar de concrete uitwerking en uitbreiding van bijvoorbeeld de gezinsgerichte aanpak en de Haagse Proeftuin. Hetzelfde geldt voor de afbouw van de gesloten jeugdzorg, die hand in hand gaat met de zoektocht naar kleinschalige alternatieven met minder vrijheidsbeperking voor kinderen en jongeren. Daarnaast delen we de mening van GroenLinks dat sporten en cultuur een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Daarom heb ik ook meegetekend met de motie Gun de Haagse jeugd cultuur van collega Baboeram, die nu geloof ik aan de beurt is.

Lenne Baboeram (GroenLinks). Voorzitter. Sport wordt vaak genoemd als mogelijkheid om veerkrachtigheid bij de jeugd te versterken. Sommige jongeren hebben wellicht een sneller kloppend hart voor culturele dan voor sportieve activiteiten. Iedereen herkent wellicht nog wel het gevoel als laatste gekozen te worden bij gym. Daarom dien ik een motie in met de titel Gun de Haagse jeugd cultuur, samen met de Partij voor de Dieren en de Partij van de Arbeid. Het dictum is: verzoekt het college in het kader van jeugdpreventie naast sport ook kunst- en culturele initiatieven te betrekken bij het Haags beleidskader Jeugd 2025-2028.

De **voorzitter**. Door mevrouw Baboeram, daartoe gesteund door de heer Smit en mevrouw Holman, wordt de volgende motie (Q.2 GL) ingediend:

Motie Q.2 GL Gun de Haagse jeugd cultuur

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van Haags beleidskader Jeugd 2025-2028.

Overwegende, dat:

- in 2023, 55% van de Nederlandse bevolking (ruim 9,2 miljoen Nederlanders) van zes jaar en ouder kunstzinnig, creatief of muzikaal actief is, waarvan 85% van 6-11 jarigen, 62% van de 12-19 jarigen en 60% van de 20-34 jarigen ([Kunstzinnig en creatief in de vrije tijd. Monitor Amateurkunst 2023](#), p. 1 & p. 5);
- het 'Haags beleidskader Jeugd 2025-2028' (RIS[320888](#)) naast een gezonde leefstijl, de mentale weerbaarheid en veerkracht wil vergroten door scholen, sportclubs en jongerenwerkers actief te betrekken;
- het 'Uitvoeringsplan Haagse Preventieaanpak' (RIS[318620](#)) kunst- en cultuuractiviteiten biedt zoals voorschoolse cultuureducatie, cultuurparticipatie voor jonge kinderen juist ook i.r.t. hun mentale gezondheid.

Constaterende, dat

- bij kunst- en culturele activiteiten in het kader van preventie juist de mogelijkheden van jongeren centraal staan, niet hun problemen;
- het 'Haags beleidskader Jeugd 2025-2028' (RIS[320888](#)) in het kader van jeugdpreventie de rol mits van kunst- en cultuur activiteiten mist om de mentale weerbaarheid onder jongeren te vergroten.

Verzoekt het college:

- in het kader van jeugdpreventie naast sport ook kunst- en culturele initiatieven te betrekken bij het 'Haags beleidskader Jeugd 2025-2028' (RIS[320888](#)).

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Het is hard werken voor iedereen in de jeugdhulp, jeugdzorg om kwetsbare kinderen in onze stad, in onze samenleving en in ons land de hulp te geven waar ze recht op hebben. Dat is hard werken en dat is onder een gesternte van best ook ingewikkelde tijden, en zeker ook financieel ingewikkelde tijden. Mevrouw Verdonk benoemde dat. We zitten inderdaad op dit moment in een periode waarin we met het Rijk samen ook heel expliciet zoeken naar oplossingen voor dat vraagstuk. Vanuit het Rijk is de Hervormingsagenda opgesteld, waarvan wij als gemeenten ook steeds zeggen: dan moet er ook boter bij de vis en dan moet er ook wel echt aan wat knoppen gedraaid worden, zodat we dit werk kunnen blijven doen binnen de middelen die wij tot onze beschikking hebben gekregen. Dat is op dit moment onmogelijk en daar zijn we hard mee aan de slag. Dagelijks dus al die mensen in de jeugdhulp, in de jeugdzorg, maar ook wij, de beleidsmakers met elkaar, u als gemeenteraad, wij als college, en onze ambtelijke organisatie.

Het stuk dat voorligt geeft aan op welke manier we dat willen doen. En inderdaad, het gaat om kwetsbare kinderen in heel kwetsbare posities, met verblijf en dergelijke. Dat gaat om jeugdhulpPlus, dat gaat om jeugdbescherming, maar dat gaat ook om jeugdhulp, het hele ambulante deel waar we natuurlijk in Den Haag al heel veel stappen op hebben gezet. Kracht en rondomJou doen dat voor ons. Gaat dat met vallen en opstaan? Ik ben het ermee eens dat dit inderdaad zo is. Tegelijkertijd zijn we nu ruim een jaar bezig vanuit die visie die we met elkaar delen om ook voor de zaken die oppoppen, steeds een oplossing te zoeken in het belang van die kinderen. Ook regionaal zijn we nu bezig om voor het verblijf en het hoogspecialistische deel oplossingen te zoeken voor de problemen die we ervaren.

Mevrouw Verdonk en daarmee Hart voor Den Haag dient een motie in die vraagt om een inventarisatie te maken van de financiering van de grensgebieden van de Jeugdwet. Ik ben, als de raad deze motie aanneemt, graag bereid dat te doen en kritisch te kijken naar wat jeugdhulp is, wat daar net buiten valt en wat op het grensgebied plaatsvindt. Uiteraard zou zo'n inventarisatie goed aan de orde kunnen zijn. Want mevrouw Verdonk noemde een paar voorbeelden. Ik denk dat je zo een aantal voorbeelden kunt noemen waar dat aan de orde zou kunnen zijn. We moeten goed met elkaar kijken naar welke middelen we tot onze beschikking hebben en of die op de goede plek terechtkomen. Zo'n inventarisatie kan ons daar goed bij helpen, kan de raad daar straks goed bij helpen en kan ons dus in gezamenlijkheid goed helpen bij het zetten van de vervolgstappen. Ik ben graag bereid dat te doen als deze motie wordt aangenomen. Aan het oordeel van de raad zou ik deze dus willen laten.

Janneke Holman (PvdA). Ik had deze vraag eigenlijk ook aan mevrouw Verdonk kunnen stellen, maar ik stel die in ieder geval ook even aan de wethouder. Ik kan me voorstellen dat er dingen uitkomen die strikt genomen niet onder de Jeugdwet vallen, maar die we wel met zijn allen bedacht hebben vanuit het principe 'preventief' of inzetten op lichte hulp om zwaardere hulp, wat dan wel onder de Jeugdwet valt, te voorkomen. Kan dat ook geduid worden in zo'n inventarisatie, van: misschien valt het niet onder de Jeugdwet, maar we doen het wel met een reden? Is dat iets wat daaronder zou kunnen vallen?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Dat zal ik zeker meenemen daarin op het moment dat dit aan de orde komt. Daarnaast hecht ik eraan om te zeggen dat we in onze eigen manier van werken in het ambulante deel, dus het deel waar het Haags Toekomstperspectief op ziet, in onze verordening heel duidelijk hebben aangegeven wat wij verstaan onder de opdracht die we hebben. Daar waar de Jeugdwet die nog vrij ruim interpreteert, nog heel open heeft - daar is waar die inperking ook op zou moeten zien, wat mij betreft - is onze verordening vrij duidelijk. Dat is, denk ik, al een heel deel van het antwoord. Maar ik zal ook in de inventarisatie, als dit aan de orde komt, dat duidelijk zichtbaar maken.

Als ik dan door mag met de appreciatie van de motie van GroenLinks? Ik begrijp dat in ieder geval ook de Partij van de Arbeid eronder staat. Ook deze zou ik graag aan het oordeel van de raad willen laten. We hebben daarover in het debat wat van gedachten gewisseld. Toen heb ik ook aangegeven dat mijn focus misschien inderdaad net iets vaker op het gebied van sport ligt, maar dat dat niets wil zeggen over de focus die je op het gebied van cultuur zou moeten leggen. We hebben toen met elkaar gewisseld: moeten we daar een aanpassing van het stuk voor doen of volstaan we met een uitspraak van de raad? Ik zie aan deze motie dat het laatste is gekozen. Ik zou die dus graag aan het oordeel van de raad willen laten.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Ik ga even overleggen. Dit ging toch wel weer ietsje sneller dan ik gedacht had. Ik schiet er ook bijna van vol, hoor. Ik weet even niet wat ik meemaak. Zullen we vast beginnen met agendapunt R? Wat mij betreft kunnen we beginnen en gaan we echt om kwart voor zeven de dinerpauze doen. Dan hebben we toch weer tien minuten gewonnen. Iedere spreker die we gehad hebben, hebben we dan ook maar gehad. Meneer Assad, ik kan u ook iets later op de lijst plaatsen als u het prettiger vindt om het na de dinerpauze te doen. Dat mag. Dat is helemaal geen probleem. Ik ben als was in uw handen. Dan gaan we gewoon beginnen met dit agendapunt.

Aan de orde is:

R. Voorstel van het college inzake Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025-2027 (RIS321267).

De beraadslaging wordt geopend.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Voorzitter. De wethouder vraagt de raad om de Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025-2027 vast te stellen. Hiermee wordt Versterken & verbinden, het huidige beleidsplan professioneel welzijnswerk 2021-2024, verlengd tot en met 2027. Hart voor Den Haag begrijpt niet dat de wethouder dat überhaupt durft te vragen. In de actualisatie worden namelijk de resultaten aangegeven van het huidige beleidsplan. Een paar voorbeelden. Het aantal mensen met problematische schulden is toegenomen. Het aantal eenzame mensen is toegenomen. Het aantal kinderen dat opgroeit in een huishouden met een inkomen tot 130% is hoger dan in de rest van Nederland. De rapportcijfers voor sociale cohesie en leefbaarheid, juist in de meest kwetsbare wijken, zijn gedaald tot onder de 5. Dat is een dikke onvoldoende. Tot slot. Er is een toename van het aantal minderjarigen in de criminaliteitscijfers, meer betrokkenheid bij winkeldiefstal, geweldsdelicten en jeugdcriminaliteit.

Het gaat dus niet goed met het welzijnswerk in onze stad, en dan wil de wethouder het huidige beleidsplan verlengen? Mijn fractie begrijpt hier niets van. Kan de wethouder hierop een reflectie geven? Hart voor Den Haag wil dat het welzijnswerk het leven van mensen in onze stad verbetert en niet verslechtert. We roepen de wethouder dus ook op om een nieuw plan te maken en stemmen tegen dit voorstel.

Janneke Holman (PvdA). In de commissievergadering heb ik een uitgebreid pleidooi gehouden voor het belang van meidenwerk, want het is slecht gesteld met de mentale gezondheid van meiden. Ze hebben steeds vaker last van depressieve gevoelens en neerslachtigheid en ervaren prestatiedruk. Meisjes uiten dit vaak door zich terug te trekken en te piekeren. Dank daarom voor de toezegging van de wethouder dat hij voor de zomer met een brief over het meidenwerk komt in de stad. Wel wil ik vragen of hij daarin in kan gaan op de vraag of, met alle inzet die we in de stad hebben, van jongerenwerkers tot straatcoaches, de aandacht tussen jongens en meisjes nu in balans is.

De aanstaande tender voor de welzijnssubsidies is ontzettend spannend voor de organisaties in de stad en hun medewerkers. We kunnen in een scenario komen waarin welzijnswerk straks wordt

overgenomen door een nieuwe, zelfs voor ons nog onbekende organisatie. Ondanks het uitgangspunt 'werknemer volgt werk' weten we uit ervaringen uit andere steden dat nieuwe organisaties soms toch welzijnswerkers op straat zetten door bijvoorbeeld te rommelen met functietitels. Dit moeten we in Den Haag echt voorkomen, voor de zekerheid van de medewerkers zelf, maar ook omdat welzijnswerkers die een vertrouwd gezicht zijn in de wijk, goud waard zijn. Daarom heb ik de motie Voorkom dat welzijnswerkers op straat komen te staan: verzoekt het college in de subsidievoorwaarden stevig te verankeren dat personeel moet worden overgenomen, zodat er bij een eventuele wisseling van welzijnsorganisaties voorkomen wordt dat er personeel op straat komt te staan. Deze is mede ingediend namens Lesley Arp van de SP, Lenne Baboeram van GroenLinks en Judith Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP.

Minke Hofstra (VVD). Waarom stelt de PvdA een baangarantie voor welzijnsmedewerkers voor, terwijl het ook zo kan zijn dat er minder welzijn is?

Janneke Holman (PvdA). Ik vind dit een beetje een rare vraag. We hebben die tender. Die gaat ervan uit dat het welzijn dat er in de stad is, gewoon blijft. Er is alleen een andere perceelindeling. Dat moet ook met hetzelfde aantal personeel gebeuren. Nu is het gelukkig zo, zelfs vanuit de wet, maar ook in heel veel tenders in andere steden, dat het principe is 'werknemer volgt werk'. Welzijnswerkers moeten gewoon overgenomen worden door nieuwe organisaties. Maar wat hier dus het punt is, is dat sommige welzijnsorganisaties in andere steden dat hebben ontdoken door bijvoorbeeld functietitels aan te passen en daardoor toch mensen op straat te zetten. Ik kan me voorstellen om bijvoorbeeld goedkopere, jongere arbeidskrachten aan te trekken. Dat lijkt me niet de bedoeling.

Minke Hofstra (VVD). Wat de VVD bedoelt is dit. Stel dat er minder welzijnsactiviteiten nodig zijn, omdat organisaties samen gaan werken. Dan kan het dus zo zijn dat er werk wegvalt voor de medewerker. Dan is het toch niet gek dat die medewerker zijn baan verliest? Die medewerker kan zo aan de slag in andere banen in Den Haag.

Janneke Holman (PvdA). De uitdagingen in de stad zijn zo ontzettend groot dat ik me in geen enkel scenario kan voorstellen dat er behoefte is aan minder welzijnswerkers in Den Haag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Holman, daartoe gesteund door mevrouw Arp en mevrouw Klokkenburg, wordt de volgende motie (R.5 PvdA) ingediend:

Motie R.5 PvdA Voorkom dat welzijnswerkers op straat komen te staan

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van de Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025 - 2027.

Overwegende, dat:

- in de brief over de aanstaande tenderprocedure voor de Subsidieregeling Professioneel Welzijn 2026-2027 het uitgangspunt 'werknemer volgt werk' is opgenomen, met de bedoeling dat bij eventuele wisselingen van organisaties na de tenderprocedure er geen welzijnswerkers op straat komen te staan;
- welzijnswerkers in wijken vaak een vast en vertrouwd gezicht zijn in de wijk en binding hebben met bewoners, wat van onschatbare waarde is en behouden moet blijven, en er eveneens sprake zou moeten zijn van werkzekerheid voor welzijnswerkers;
- ervaringen uit andere steden laten zien dat enkel het opnemen in de voorwaarden dat personeel bij een wisseling van organisaties moet worden overgenomen niet volstaat, en er voorbeelden zijn waar alsnog welzijnswerkers op straat kwamen te staan doordat bijvoorbeeld functietitels werden aangepast.

Verzoekt het college:

- in de subsidievoorwaarden stevig te verankeren dat personeel moet worden overgenomen, zodat er bij een eventuele wisseling van welzijnsorganisaties voorkomen wordt dat er personeel op straat komt te staan.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Lenne Baboeram (GroenLinks). Voorzitter. Een gezonde sociale basis is niet alleen afhankelijk van grote en professionele welzijnsorganisaties, maar ook juist van lokale, kleinschalige initiatieven die dicht bij de bewoners staan. Een structurele plek en financiële zekerheid voor de kleine organisaties en bewonersinitiatieven zijn noodzakelijk om een bijdrage te leveren aan preventie, welzijn en verbinding in de wijk en om duurzaam te kunnen blijven leveren. Daarom dien ik samen met de Partij van de Arbeid de motie in met de titel Haagse lokaliteit in het welzijnsbeleid, met het volgende dictum: verzoekt het college in bestaande en toekomstige subsidieregelingen voor de sociale basis, waaronder het welzijnswerk, conform het vastgestelde kader meerjarig financieren expliciet aandacht te besteden aan voldoende ruimte voor kleine, lokale welzijnsorganisaties en bewonersinitiatieven, naast de grote welzijnsorganisaties, zodat zij op een gelijkwaardige manier kunnen bijdragen aan de sociale basis.

Daarnaast mist het welzijnsbeleidskader culturele en queersensitiviteit. Hoewel de wethouder heeft aangegeven hiervoor open te staan, was dit nog niet actief opgenomen, net zoals het doorgaan met het Roze Loper Keurmerk. Daarom dien ik samen met de Partij van de Arbeid de motie in met de titel Culturele en queersensitiviteit in het welzijnsbeleid, met het volgende dictum: verzoekt het college om de raad te informeren over hoe culturele en queersensitiviteit opgenomen wordt in de subsidietender van de Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025-2027.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik was even benieuwd wat er volgens indiener gebeurt als deze motie wordt aangenomen, wat nu niet gebeurt.

Lenne Baboeram (GroenLinks). We hebben dit in de commissie behandeld. Wat mij opviel, is dat ik geen officiële toezegging heb gekregen. Ik heb het gecheckt en het staat ook niet in het toezeggingenregister. Daarom is het voor ons heel belangrijk dat dit wel wordt opgenomen.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Maar het dictum luidt conform de toezegging van de wethouder. De wethouder heeft aangegeven dat hij dit gaat doen. Dus wat verandert er als deze motie wordt aangenomen?

Lenne Baboeram (GroenLinks). De toezegging staat niet in het toezeggingenregister. Het is niet toegezegd formeel.

De **voorzitter**. Mevrouw Klokkenburg, derde keer.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Dat het niet in het toezeggingenregister staat, betekent niet dat de wethouder niet heeft gezegd dat hij dit gaat doen. Het is niet een apart product. Het wordt meegenomen in de tenderprocedure. Dus kan ik dan concluderen dat mevrouw Baboeram de woorden van de wethouder niet vertrouwd?

Lenne Baboeram (GroenLinks). Dat zeg ik helemaal niet, absoluut niet. Ik wil hier expliciet aandacht aan besteden, omdat het nog niet is opgenomen. Het wordt niet meegenomen nog, dus vandaar.

De **voorzitter**. Mevrouw Baboeram, ik wil u erop wijzen dat u slechts het eerste bullet van het dictum heeft voorgelezen. Ik mis dus twee bullets. We hebben een motie aangeleverd gekregen. In het eerste dictum gaat het over de toezegging waar u net over sprak. Daar komen nog twee bullets achteraan. Die heeft u niet voorgelezen. Het is wel de bedoeling dat de dicta altijd voorgelezen worden. Mocht de

motie gewijzigd zijn, dan heeft u de gelegenheid om dat toe te lichten. Maar dat kunnen wij natuurlijk niet ruiken vanaf deze plek.

Lenne Baboeram (GroenLinks). De dicta luiden: conform de afdoening motie Ontwikkel intersectionele training met experts de intersectionele training over uitsluiting en inclusiviteit voor scholen en welzijnswerk op te nemen in de Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025 - 2027; conform de nota Inclusief Samenleven: allemaal anders, iedereen Haags en de toezegging van de wethouder de subsidie waarmee zorg- en welzijnsinstellingen een tegemoetkoming kunnen aanvragen voor het Roze Loper Keurmerk of deskundigheidsbevordering op te nemen in de Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025-2027.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Zeker over deze twee extra bullets bij het dictum ben ik een beetje verbaasd. Want we gaan een raadsvoorstel vaststellen en dan wordt er een motie ingediend om dat raadsvoorstel aan te passen. Dan moet u toch een amendement indienen?

Lenne Baboeram (GroenLinks). Ik denk niet dat we het helemaal moeten aanpassen. Dit is een aanvulling.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Als je als raadslid een aanvulling of wijziging op een raadsvoorstel hebt, dan moet je volgens mij een amendement indienen. Je kunt niet vanavond een raadsvoorstel vaststellen en vervolgens een motie afdoen die vraagt om een wijziging van dat raadsvoorstel. Is mevrouw Baboeram dat met mij eens?

Lenne Baboeram (GroenLinks). Voor GroenLinks is het belangrijk dat dit wordt opgenomen. In welke vorm, of het nou een motie is of een amendement, maakt niet uit.

De **voorzitter**. Mevrouw Klokkenburg, voor de derde maal.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik snap dat het heel belangrijk is voor de fractie van mevrouw Baboeram, maar volgens mij hebben we hier spelregels voor vastgesteld. Die zou je moeten volgen. Als je iets wil wijzigen, dan dien je een amendement in.

Lenne Baboeram (GroenLinks). Ik zie dit niet als een wijziging. Dit is een aanvulling. Daar hoeft niet het hele beleidsplan voor te veranderen.

De **voorzitter**. Door mevrouw Baboeram, daartoe gesteund door mevrouw Holman, worden de volgende moties (R.2 GL en R.3 GL) ingediend:

Motie R.2 GL Haagse lokaliteit in het welzijnsbeleid

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van 'Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025 – 2027' (RIS[321267](#))

Constaterende, dat:

- binnen het huidige subsidiekader ontvangen zes grote welzijnsorganisaties structureel € 38,3 miljoen;
- kleinere, lokale organisaties met aantoonbare waarde in hun wijken hierdoor onder financiële druk staan;
- kleine organisaties die (grotendeels) leunen op vrijwilligers er vaak tegenaan lopen dat zij jaarlijks subsidies moeten aanvragen en dit leidt tot minder tijd voor het daadwerkelijke welzijnswerk, meer onzekerheid en minder planbaarheid.

Overwegende, dat:

- een gezonde sociale basis niet alleen afhankelijk is van grote professionele welzijnsorganisaties, maar ook van lokale kleinschalige initiatieven die dicht bij bewoners staan;
- een structurele plek en financiële zekerheid voor deze kleinere organisaties en bewonersinitiatieven noodzakelijk is om hun bijdrage aan preventie, welzijn en verbinding in de wijken duurzaam te kunnen blijven leveren.

Verzoekt het college:

- in bestaande en toekomstige subsidieregelingen voor de sociale basis, waaronder het welzijnswerk, conform het vastgestelde kader meerjarig financieren (RIS[315194](#)), expliciet aandacht te besteden aan voldoende ruimte voor kleine, lokale welzijnsorganisaties en bewonersinitiatieven, naast de grote welzijnsorganisaties, zodat zij op een gelijkwaardige manier kunnen bijdragen aan de sociale basis.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie R.3 GL Culturele- en queer sensitiviteit in het welzijnsbeleid

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van ‘Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025 – 2027’ (RIS[321267](#))

Constaterende, dat:

- de ‘Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025 – 2027’ (RIS[321267](#)) geen verwijzing bevat naar de ‘Nota Inclusief Samenleven: allemaal anders, iedereen Haags’ (RIS[318932](#)), noch naar culturele- en queer sensitiviteit;
- in de Afdoening motie: ‘Laagdrempelige zorg voor biculturele jongeren’ (RIS[320131](#)), noch de ‘Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025 – 2027’ (RIS[321267](#)) een richtlijn bevat over hoe drempels worden weggenomen voor bi-culturele queer jongeren om tijdig professionele hulp en een vangnet te krijgen bij zorg- en welzijnsinstellingen.

Overwegende, dat:

- het college aangeeft dat het belangrijk is *“dat ook externe organisaties queersensitief handelen blijvend agenderen en actief oppakken. Jongeren moeten kunnen rekenen op veilige, toegankelijke en inclusieve begeleiding”* n.a.v. het ‘Onderzoeksrapport en handreiking Queer Sensitief Handelen’ (RIS[316343](#));
- de ‘Nota Inclusief Samenleven: allemaal anders, iedereen Haags’ (RIS[318932](#)) voor queeremancipatie in 2024 subsidie beschikbaar stelt waarmee zorg- en welzijnsinstellingen een tegemoetkoming kunnen aanvragen voor het Roze Loper-keurmerk of deskundigheidsbevordering;
- wethouder Martijn Balster heeft toegezegd in de vergadering op 6 maart 2025, ter bespreking van ‘Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025 – 2027’ (RIS[321267](#)) door te gaan met de subsidie voor het Roze Loper-keurmerk of deskundigheidsbevordering en om culturele- en queer sensitiviteit op te nemen in de subsidietender.

Verzoekt het college:

- om de raad te informeren over hoe culturele- en queer sensitiviteit opgenomen wordt in de subsidietender van de ‘Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025 – 2027’ (RIS[321267](#)).

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**. Het is bijna tien voor zeven. Wij gaan schorsen voor de dinerpauze. Om tien voor acht gaan we verder. Eet smakelijk en tot straks.

De vergadering wordt van 18.48 uur tot 19.51 uur geschorst.

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Aan de orde is:

B. Verslag van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven nieuw benoemde fractievertegenwoordiger.

De **voorzitter**. D66 draagt de heer Swan voor als fractievertegenwoordiger. Ik geef het woord aan de voorzitter van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven, de heer Martinez van Andel, voor het verslag van hun bevindingen. Gaat uw gang.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. De commissie tot onderzoek bescheiden fractievertegenwoordigers deelt de gemeenteraad mee dat, gebruikmakend van artikel 4 van de Verordening raadscommissies, als fractievertegenwoordiger is voorgedragen de heer M. Swan, D66. De commissie verklaart dat betrokkene aan de gestelde eisen voldoet en mitsdien op grond van artikel 4 van de Verordening raadscommissies kan worden toegelaten als fractievertegenwoordiger.

Aan de orde is:

C. Beëdiging van de nieuw benoemde fractievertegenwoordiger.

De **voorzitter**. Ik verzoek u allen te gaan staan en nodig de heer Swan uit voor de beëdiging. De tekst van de verklaring en belofte luidt als volgt: 'Ik verklaar dat ik, om tot fractievertegenwoordiger benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als fractievertegenwoordiger naar eer en geweten zal vervullen.'

De heer **Swan** (D66). Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**. Van harte gefeliciteerd en veel succes!

(Applaus)

Aan de orde is:

D. Voorstel van het presidium inzake benoeming Jeugdbudsman/plaatsvervangend Ombudsman.

De **voorzitter**. Mevrouw Nas is gestopt als Jeugdbudsman/plaatsvervangend Ombudsman. Het presidium stelt de raad voor, mevrouw Van der Kooi als Jeugdbudsman/plaatsvervangend Ombudsman te benoemen per 1 mei 2025. Kan de raad hiermee instemmen?

(Applaus)

De **voorzitter**. Ik constateer dat de raad instemt met dit voorstel waarmee mevrouw Van der Kooi bij acclamatie kan worden benoemd.

Aan de orde is:

E. Beëdiging van de nieuw benoemde Jeugdbudsman/plaatsvervangend Ombudsman.

De **voorzitter**. Ik nodig mevrouw Van der Kooi uit voor de beëdiging. De tekst van de eed luidt als volgt: 'Ik zweer dat ik, om tot Jeugdbudsman benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als jeugdbudsman naar eer en geweten zal vervullen.'

Mevrouw **Van der Kooi**: Zo waarlijk helpe mij God almachtig!

De **voorzitter**. Van harte gefeliciteerd en heel veel succes!

De vergadering wordt van 19.57 uur tot 20.08 uur geschorst.

Aan de orde is:

R. Voorstel van het college inzake Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025-2027 (RIS321267).

De **voorzitter**. We zijn ongeveer halverwege de eerste termijn van de gemeenteraad. Ik geef nu het woord aan meneer Assad van de fractie van D66.

De beraadslaging wordt hervat.

Yousef Assad (D66). Voorzitter. Groot, groter, grootst, klein, kleiner, kleinst; dit is hoe het speelveld in de Haagse welzijnssector eruitziet. De grote welzijnsorganisaties staan stevig als een huis. Gelukkig maar, zeg ik erbij. Ze kunnen hun organisatiekosten dragen, hun werkzaamheden uitvoeren en leveren heel goed werk. Maar hoe groter je bent, hoe steviger je staat, en hoe kleiner je bent, hoe kwetsbaarder. Kleinschalige welzijnsinitiatieven werken van jaar tot jaar, zonder zekerheid. Ze zijn constant op zoek naar manieren om te overleven, terwijl hun maatschappelijke waarde onbetwist is. Deze initiatieven, vaak ontstaan in de haarvaten van onze stad, zijn diep geworteld in de wijken. Ze bereiken mensen die anders buiten beeld blijven, bieden maatwerk en zijn aanwezig waar de gemeente en grotere organisaties niet altijd komen. Denk aan Stichting Moeder & Dochter, het Stagehuis in de Schilderswijk en Lichtpuntjes. Zij doen onmisbaar werk, maar hun voortbestaan is onzeker, want in de huidige subsidieregeling geldt: hoe groter, hoe zekerder en hoe kleiner, hoe moeilijker.

Als we echt geloven in gelijke kansen, dan moeten we ook zorgen voor eerlijke kansen in welzijn. D66 vindt dat professionele welzijnsorganisaties verplicht moeten samenwerken met deze lokale initiatieven. De subsidies die we verstrekken, mogen niet alleen de gevestigde organisaties versterken, maar moeten ook deze sociale initiatieven structureel ondersteunen, zodat niet alleen de grotere organisaties standhouden, maar ook de kleinere wijkgerichte initiatieven de ruimte krijgen om te groeien en hun impact te bestendigen.

Daarom dient mijn fractie de motie in 'Samen sterk: klein versterkt groot in welzijnsaanpak': verzoekt het college in de subsidieregeling expliciet op te nemen dat professionele welzijnsorganisaties verplicht samenwerkingen aangaan met kleine welzijnsinitiatieven uit de wijken; deze samenwerking vorm te geven via deelopdrachten, partnerschappen of andere constructies,

waarbij de activiteiten en werkzaamheden van deze initiatieven worden opgenomen in de begroting van de professionele welzijnsorganisaties. Deze motie wordt mede ingediend door de heer Mahmood van DENK.

Kavish Partiman (CDA). Het idee erachter snap ik en het is ook een hartstikke goed idee. Maar dit wel is vormgegeven vanuit de overheid gekeken, een beetje top-down denken. Maakt de heer Assad zich geen zorgen erover dat we hier juist meer bureaucratie gaan creëren en het veel ingewikkelder gaan maken voor zowel de grote als de kleine organisaties door dit op deze manier in beleid te verankeren? Is dit niet juist iets wat zich zou moeten vormen in de samenleving en niet vanuit de overheid?

Yousef Assad (D66). Het liefst heb je natuurlijk dat dit onderling, automatisch wordt geregeld. Wij hebben als fractie de afgelopen jaren hier ook vaak op gehamerd en naar gekeken, en ons niet gewend tot een dergelijke motie. Maar we zien gewoon - die noodkreet hebben we ook vandaag gehoord van die organisaties en die horen we al jaren - dat ze in onzekerheid zitten. Als dat door blijft gaan en er geen perspectief is, vind ik dat je als politiek moet ingrijpen. Dan vind ik dat als je een subsidieregeling gaat optuigen, waar ook andere uitgangspunten in staan - wat logisch is, want je geeft subsidies - je dit ook mag meenemen. Dus ik denk dat we op het juiste moment een interventie plegen. Dat vind ik gezien de situatie gerechtvaardigd.

Kavish Partiman (CDA). Maar zoals ik het lees - het kan dat ik het verkeerd begrijp - wordt gezegd dat er al afspraken gemaakt moeten worden terwijl je een tender nog aan het vormgeven bent. Kleinere initiatieven moeten dan al meegenomen worden in de begroting, want die plannen moeten daar op die manier gepresenteerd worden. Dat is namelijk wat wij hier opleggen met elkaar. Dat maakt het heel erg ingewikkeld voor zowel de kleine organisaties als die grote om zich al twee jaar te committeren aan elkaar, terwijl dit eigenlijk werk is dat zich gaandeweg vormt. Juist die kleine initiatieven zijn erbij gebaat dat ze gaandeweg ergens kunnen aansluiten. Ik mis toch wel een beetje de borging daarvan, want dit wordt wel heel erg afgekaderd in een bureaucratisch systeem. Ik vraag me af of we hier ons doel niet mee voorbijschieten.

Yousef Assad (D66). Ik denk dat niet. Ik denk dat dit juist het moment is om dit op deze manier te gaan doen. Let wel, we gaan nu twee jaar een experiment doen. Laten we het uitproberen. Daarna gaan we evalueren. Dat vind ik het moment om dit vraagstuk te bekijken.

De **voorzitter**. Meneer Partiman, laatste keer.

Kavish Partiman (CDA). Dat is eigenlijk helemaal geen reactie op de zorgen die ik hier heb geponeerd. Dat vind ik ook wel jammer. Het gaat hier om kleine initiatieven die geforceerd worden om in een bepaald stramien te gaan zitten. Daar zitten stevige risico's aan. Ik zou het jammer vinden als we dit op deze manier vormgeven en dat over twee jaar blijkt dat we heel mooie initiatieven kwijt zijn of dat grote organisaties achter het net hebben gevestigd, omdat ze niet hebben voldaan aan eisen die wij hebben opgelegd. Dit zou niet de manier zijn waarop je samen met elkaar vanuit die samenleving dit werk met elkaar zou moeten gaan doen.

Yousef Assad (D66). Ik deel deze analyse ook echt niet. Dit is ook niet de analyse van het werkveld. Ik bedoel, spreek met die kleine initiatieven en luister naar wat zij ervaren. Laat de professionele welzijnsorganisaties de verantwoordelijkheid nemen om die samenwerking aan te gaan. Niet alleen puur om die activiteiten, maar ook om ervoor te zorgen dat die kleine initiatieven kunnen voortbestaan. Dat is heel belangrijk. Want die samenwerking wordt nu al aangegaan, maar niet op structurele basis en vanuit gelijkwaardige posities.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). De heer Assad zet professionele, grote organisaties af tegen lokale initiatieven. Maar daar stellen we toch ook wel professionele eisen aan?

Yousef Assad (D66). In deze subsidieregeling worden andere eisen gesteld aan kwalificaties, keurmerken, manier van werken, de structuren. Dat is wat je vraagt van een professionele welzijnsorganisatie en waar kleine organisaties niet aan kunnen voldoen. Dat is het grote verschil. Dat maakt juist dat er geen gelijkwaardige positie is. Dat willen we repareren.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Dat klinkt aardig, maar het kan toch niet zo zijn dat kleine organisaties subsidie krijgen zonder enige eisen? Dat die eisen niet hetzelfde zijn als die aan de grote, oké, dat kan. Maar er zijn toch wel professionaliteitseisen? We geven toch niet iedereen zomaar subsidie?

Yousef Assad (D66). Nee, absoluut, daar ben ik het mee eens. Je hebt heel veel kleine welzijnsorganisaties die bijvoorbeeld jaarlijks meer dan honderdduizend euro op hun begroting hebben en die een accountantsverklaring moeten afgeven. Dat is een andere eis. Dat soort dingen bedoelt u.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Verdonk.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Dat geldt dus voor alle organisaties. Aan alle organisaties, klein of groot, worden professionaliteitseisen gesteld.

Yousef Assad (D66). Ik ga niet van tevoren volledig afkaderen wie nou wel of niet valt onder 'kleine' welzijnsorganisatie. Laat dat nou ook vooral bij de professionele welzijnsorganisaties. Laat het werkveld, waarin bekend is en waar iedereen van weet welke organisaties zich de afgelopen jaren hebben bewezen, dat samen doen. Ik ga niet vanuit hier alles afkaderen. Dat lijkt me weer geen goed idee.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik begrijp de wens van D66 dat welzijnsinitiatieven ook met elkaar samenwerken, ook de grotere organisaties met kleinere initiatieven. Maar volgens mij is dit volkomen onwerkbaar, want als je je inschrijft voor een tender en een subsidie, dan weet je helemaal nog niet welke welzijnsinitiatieven er allemaal zijn, hoe je ze dan op moet nemen in je begroting en wat dat dan gaat betekenen voor de subsidie die je aanvraagt. We gaan hier dan toch iets optuigen wat in de praktijk helemaal niet werkbaar is?

Yousef Assad (D66). Dat deel ik niet. In deze subsidieregeling gaan al dingen gevraagd worden waarvan je al van tevoren niet alles zeker weet. Het gaat erom dat je als professionele welzijnsorganisatie in kaart brengt met welke mogelijke organisaties je kunt samenwerken, op grond waarvan, op wat voor gebied. Dat dien je in. Dat gebeurt al op die manier.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Maar het vanuit de raad afdwingen van samenwerkingen, van partnerschappen, noem maar op, dat gaat toch veel verder dan wat de heer Assad nu zegt? Is het niet veel verstandig om na een jaar te evalueren of er door de subsidieaanvrager samenwerkingen zijn aangegaan in plaats van die dwingend op te leggen? Na dat jaar kan je dat evalueren en het gevolgen laten hebben voor het tweede subsidiejaar.

Yousef Assad (D66). Twee dingen. We hebben de afgelopen jaren echt het werkveld het werk laten doen om te kijken of dit lukt. Het gebeurt niet. Dus dit komt niet uit de lucht vallen. Dan moet je een interventie plegen. Het tweede. We gaan nu twee jaar experimenteren. Laten we het proberen. Want hierna volgt een evaluatie. Het zou de omgekeerde wereld zijn om het pas na twee jaar in te zetten en niet meer te kunnen evalueren. Het is nu een experiment. Laten we het nu doen.

De **voorzitter**. Door de heer Assad, daartoe gesteund door de heer Mahmood, wordt de volgende motie (R.1 D66) ingediend:

Motie R.1 D66 Samen sterk: klein versterkt groot in welzijnsaanpak

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025-2027 (RIS321267).

Constaterende dat:

- het college kiest voor een tweejarige subsidietender (2026-2027) voor professioneel welzijnswerk;
- vanaf 2028 een overstap wordt gemaakt naar langdurig partnerschap, hetzij via een subsidietender, hetzij via inkoop.

Van mening dat:

- de samenwerking tussen professionele welzijnsorganisaties en kleine welzijnsinitiatieven in de uitgangspunten van de tenderprocedure onvoldoende is gewaarborgd;
- het van groot belang is dat de grotere welzijnsorganisaties binnen de tweejarige subsidietender (2026-2027) voor bewezen en succesvolle activiteiten, uitgevoerd door kleinere welzijnsinitiatieven in de wijken gebruik maken van/samenwerkingen aangaan met deze kleinere organisaties;
- het van groot belang is dat kleine welzijnsinitiatieven in de wijken financiële continuïteit en zekerheid behouden, inclusief de dekking van hun overheadkosten.

Overwegende dat:

- kleine welzijnsinitiatieven niet zo georganiseerd zijn dat zij, al dan niet binnen een consortium, mee kunnen doen aan deze tweejarige subsidietender;
- zonder deze verplichte samenwerking er teveel nieuwe koninkrijkjes ontstaan die dezelfde activiteiten ontplooiën, die al naar tevredenheid worden uitgevoerd;
- samenwerking tussen grote en kleinere welzijnsorganisaties een van de belangrijke aanbevelingen was van de rekenkamer in haar rapport Werk aan Welzijn.

Verzoekt het college:

- in de subsidieregeling expliciet op te nemen dat professionele welzijnsorganisaties verplicht samenwerkingen aangaan met kleine welzijnsinitiatieven uit de wijken;
- deze samenwerking vorm te geven via deelopdrachten, partnerschappen of andere constructies, waarbij de activiteiten en werkzaamheden van deze initiatieven worden opgenomen in de begroting van de professionele welzijnsorganisaties.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Minke Hofstra (VVD). Voorzitter. Vorige week bespraken we in de commissievergadering het raadsvoorstel Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025-2027. Voor de VVD-fractie is het van belang dat we als gemeenteraad goed grip hebben op het welzijnswerk en dat de wijze van subsidieverstrekking overzichtelijk is en transparant. De Rekenkamer heeft eerder in 2017 maar ook in 2023 heel concrete aanbevelingen gedaan om het huidige beleid aan te passen, omdat het niet voldoet aan geldende wet- en regelgeving, omdat niet alle partijen dezelfde kans krijgen om subsidie aan te vragen en ook omdat de gemeenteraad onvoldoende grip heeft op het welzijnswerk.

Het college heeft eerder aangegeven de aanbevelingen van de Rekenkamer over te nemen. Nu zien we dat in dit raadsvoorstel het huidige beleid wordt geactualiseerd, maar niet geëvalueerd. De wethouder heeft in het debat vorige week aangegeven dat de Rekenkamer niet om advies is gevraagd. Het is voor ons nu niet duidelijk of de eerdere aanbevelingen van de Haagse Rekenkamer goed zijn

verwerkt. We hebben daarom de motie Meer grip op welzijn: verzoekt het presidium de Haagse Rekenkamer te verzoeken een opvolgingsonderzoek te doen, waarin minimaal wordt vastgesteld in hoeverre het college aan de eerdere aanbevelingen heeft voldaan; de raad hierover uiterlijk voor de zomer te informeren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Hofstra wordt de volgende motie (R.4 VVD) ingediend:

Motie R.4 VVD Meer grip op welzijn

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van “Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025-2027”.

Constateerend dat:

- de Haagse Rekenkamer in 2017 en 2023 heeft geconstateerd dat de wijze van het verstrekken van subsidies in Den Haag niet voldoet aan geldende wet- en regelgeving, dat niet alle partijen dezelfde kans krijgen om subsidie aan te vragen en dat de gemeenteraad onvoldoende grip heeft op het welzijnswerk;
- de Haagse Rekenkamer concrete aanbevelingen heeft gedaan om het huidige beleid aan te passen;
- het college heeft aangegeven de aanbevelingen van de Haagse Rekenkamer over te nemen.

Overwegende dat:

- in de actualisatie van het beleidsplan het huidige beleid niet wordt geëvalueerd;
- het college bij de actualisatie van het beleidsplan de Haagse Rekenkamer niet om advies heeft gevraagd;
- het hierdoor niet duidelijk is of de aanbevelingen van de Haagse Rekenkamer nu goed zijn verwerkt.

Verzoekt het presidium:

- de Haagse Rekenkamer te verzoeken een opvolgingsonderzoek te doen, waarin minimaal wordt vastgesteld in hoeverre het college aan de eerdere aanbevelingen heeft voldaan;
- de raad hierover uiterlijk voor de zomer te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Kavish Partiman (CDA). Voorzitter. Professioneel welzijnswerk is volgens de CDA-fractie een belangrijke aanjager en facilitator van activiteiten die sociale samenhang in de wijk versterken. Tegelijkertijd mag dit niet ten koste gaan van het initiatief vanuit de samenleving. Denk aan het waardevolle werk dat vele maatschappelijke organisaties verrichten op het gebied van welzijn. Wat het CDA betreft moet professioneel welzijnswerk aanvullend zijn en ruimte laten voor wat mensen zelf kunnen organiseren en ontwikkelen.

In de actualisatie wordt als leidend principe gesteld dat welzijnswerk moet aansluiten bij wat er leeft en speelt in de wijk, dat het inspeelt op de behoefte van inwoners en dat de samenwerking centraal staat. Dat zijn voor de CDA-fractie essentiële uitgangspunten. Wij pleiten al langer voor meerjarensubsidies en zijn blij dat de wethouder dit nu grondig oppakt voor de welzijnsorganisaties. De nieuwe subsidieregeling is een goede stap, waarbij gelukkig ook afstemming heeft plaatsgevonden met de betrokken organisaties.

Wel vinden wij het belangrijk dat welzijnsorganisaties voldoende tijd krijgen om hun aanvraag zorgvuldig in te dienen, zonder dat dit leidt tot onnodige bureaucratie en complexe procedures. Er is echter onrust onder welzijnsorganisaties, met name over hoe het uitgangspunt van samenwerking in de nieuwe regeling vorm krijgt. Daarom zijn wij tevreden met de toezegging van de wethouder in de commissie Samenleving dat hij ons voor de zomer informeert over de haalbaarheid van de

indieningstermijn. Mocht blijken dat extra tijd nodig is, dan moet er wat ons betreft ruimte zijn om een noodknop in te drukken, zodat er meer duidelijkheid en flexibiliteit ontstaat.

De **voorzitter**. Ik geef mevrouw Baboeram nog even het woord om iets te verduidelijken.

Lenne Baboeram (GroenLinks). Voorzitter. Ik had in eerste instantie wel de juiste motie met het juiste dictum ingediend, maar ik kreeg van de voorzitter de oude. Dat is per abuis. Die is niet van toepassing. In principe geldt de motie die ik heb ingediend.

De **voorzitter**. Als ik het nu goed begrijp, is wat op het RIS staat goed?

Lenne Baboeram (GroenLinks). Ja.

Wethouder **Balster** (PvdA). Voorzitter. Dank aan de raad en de commissie Samenleving voor het prettige debat afgelopen week, dat we vandaag afronden, over de actualisatie van het beleidsplan en de aanstaande tenderprocedure voor de subsidies voor het volgend jaar. Daarmee, zeg ik ook richting mevrouw Hofstra, voldoen we aan een van de belangrijkste aanbevelingen van de Rekenkamer uit de afgelopen periode.

Ik ga de moties die zijn ingediend, appreciëren. Ik begin bij de motie Haagse lokaliteit in het welzijnsbeleid van GroenLinks. Het college erkent de meerwaarde van de kleine maatschappelijke organisaties. Wij zijn nadrukkelijk een kans in het nadenken over de sociale basis, en niet alleen een kans, maar ook echt een opdracht - daar helpt de motie ook bij - om de samenwerking verder te versterken en de meerjarigheid van de samenwerking, ook met de kleine initiatieven, verder te versterken. Dus deze motie kan het college aan de raad laten.

Dat geldt ook voor de motie Culturele en queersensitiviteit in het welzijnsbeleid, met in het dictum dus nu één element, hè. Dat is de goede motie. Zo had ik die ook gekregen. Ook deze motie kan het college aan de raad laten. Dank ook aan GroenLinks om dit nog expliciet vastgelegd te hebben, want het is ook belangrijk dat we daarop kunnen sturen, zowel in de tender als in het beleidsplan.

Mevrouw Holman heeft in het debat het punt gemaakt over de continuïteit van de welzijnswerkers in de stad wanneer er onverhoopt nieuwe partijen intreden of overnemen van andere partijen. Dank voor deze motie. Die herbevestigt het uitgangspunt dat het college ook heeft om te voorkomen dat er toch situaties ontstaan waarin partijen personeel niet overnemen. Ook deze motie kan het college dus aan de raad laten.

In het dictum van de motie van de VVD wordt niet helemaal duidelijk wat de Haagse Rekenkamer wordt gevraagd in het kader van het opvolgingsonderzoek. Ik denk dat u doelt op het laatste onderzoek naar de welzijnssubsidies. Ik laat uiteraard deze motie aan de raad, maar ik wijs u er nog op dat we elk halfjaar hebben gerapporteerd over hoe we de aanbevelingen van de Rekenkamer recht doen. Dat geef ik u in overweging mee. Als het aan het college ligt, is dat ook een goede manier om u op de hoogte te houden van de aanbevelingen. Maar het is een motie die aan het presidium gericht is en aan de raad, dus ik laat het aan uw oordeel.

Minke Hofstra (VVD). Mocht de Rekenkamer een opvolgingsonderzoek doen en tot de conclusie komen dat er toch nog aanpassingen moeten plaatsvinden, is de wethouder dan bereid om die ook daadwerkelijk door te voeren?

Wethouder **Balster** (PvdA). Met enige serieuze ondertoon zeg ik richting uw fractie: de beste manier om aan de aanbevelingen van de Rekenkamer te voldoen, is om in te stemmen met het beleidsplan dat vandaag voorligt, want daarmee hebben we de basis voor een nieuwe financieringssystematiek en voor het gelijke speelveld voor partijen waarom de Rekenkamer heeft gevraagd. Uiteraard zullen we als de Rekenkamer ons nog meer aanbevelingen doet, kijken hoe we die kunnen oppakken, maar het is van belang dat we vandaag het geactualiseerde beleidskader vaststellen, waarmee we ook recht kunnen doen aan de al gedane aanbevelingen.

Minke Hofstra (VVD). Kan ik van de wethouder de toezegging krijgen dat als de Rekenkamer tot de conclusie komt dat de aanbevelingen die eerder zijn gedaan niet goed zijn uitgewerkt, die aanpassingen doorgevoerd worden in het huidige beleid?

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik kan natuurlijk niet vooruitlopen op eventuele aanbevelingen van de Rekenkamer. Zoals gebruikelijk, kijken we dan heel zorgvuldig naar wat die aanbevelingen behelzen en hoe we daarmee kunnen omgaan. U weet dat we bij het laatste onderzoek alle aanbevelingen van de Rekenkamer hebben overgenomen en we daarmee ook voortvarend aan de slag gaan. Zo kent u het college ook. Daar kijken wij buitengewoon serieus naar.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Ja, voortvarendheid van het college. Zijn alle aanbevelingen nu dan ook uitgevoerd?

Wethouder **Balster** (PvdA). Zoals u in de bijlage van de actualisatie van het beleidsplan heeft kunnen lezen, is op dit moment een aantal aanbevelingen reeds uitgevoerd en afgerond en is van een aantal de uitvoering gaande, onder andere waar het gaat om de nieuwe financieringssysteem die per 1 januari 2026 moet worden ingevoerd. Daarom hebben we vandaag ook het voorstel zoals het er ligt en komt er binnenkort ook een regeling voor de tender die we gaan starten.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Dus aanbeveling 3 wordt ook uitgevoerd?

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik heb een goed geheugen maar u moet mij even helpen met wat aanbeveling 3 is, want ik heb nu niet alle aanbevelingen voor mij liggen.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Dat de wethouder concreet rapporteert over resultaten en dergelijke. Ik kom het namelijk nog steeds niet tegen in de stukken. Dus ik vraag mij af wat er met deze aanbeveling gebeurd is.

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik verwijs hiervoor naar de voortgangsrapportage die we een halfjaar geleden hebben besproken, waarbij u over een halfjaar overigens opnieuw een rapportage zal krijgen. Daarin hebben we verantwoord conform opdracht van de Rekenkamer en hebben we ook aangegeven hoe we de veranderingen de komende jaren verder gaan versterken, ook in samenwerking met de welzijnspartijen. Dus in dat opzicht voeren wij de aanbeveling gewoon uit.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Verdonk.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Dus dat betekent dat we eindelijk van deze wethouder concrete stukken gaan krijgen met concrete resultaten en concrete maatregelen die er zijn genomen en met concrete doelgroepen, dus dat er dan op zo'n concreet mogelijke manier gerapporteerd wordt?

Wethouder **Balster** (PvdA). Het college voert de aanbevelingen van de Rekenkamer uit, zoals we dat ook hebben beschreven in de bijlage van het beleidsplan. We zetten elke voortgangsrapportage weer stappen in het verbeteren van de verantwoording. Een halfjaar geleden heeft u die verantwoording ook al gehad en we blijven dat verder verbeteren.

Voorzitter. Dan kom ik bij het punt dat ook vorige week veel ter sprake kwam en dat is de samenwerking met alle additionele partners in de stad die - dat zeg ik ook richting de heer Assad - van onschatbare waarde zijn en waarbij het ook cruciaal is dat de professionele partijen met deze partijen samenwerken. Ik vond uw schets in uw bijdrage wel een beetje kort door de bocht. Het leek een beetje alsof er nu alleen maar grote welzijnspartijen zijn. Er zijn enkele grote welzijnspartijen maar we hebben met de De Mussen, Welzijn Scheveningen, Kommunika en Stichting Jeugdwerk op dit moment al een aantal professionele partijen die veel kleiner zijn en die ook van onderop zijn ontstaan, sommige zelfs al heel oud. Dus het speelveld is wat dat betreft dus al behoorlijk gemengd. Dat wil niet zeggen dat we daar niet stappen in kunnen zetten, want die worteling in de wijken en het aansluiten bij de opgaves in de wijken is ontzettend belangrijk. In het beleidskader zit dan ook dat wij met tien gebieden en twee percelen gaan werken voor het individueel welzijnswerk en voor het gebiedsgericht

welzijnswerk, wat in theorie tien verschillende situaties in tien gebieden kan opleveren. Dat bevordert de kleinschaligheid. Ik zeg u ook toe - dat betreft ook het eerste deel van uw motie - dat wij de samenwerking ook vastleggen in de subsidietender, dus dat de professionele partijen ook samen moeten werken met de organisaties in de wijk. In de commissie heb ik aangegeven dat ik ook zie dat veel organisaties die vaak op het snijvlak van welzijn en andere activiteiten werken, te vaak in een onzekere situatie zitten omdat ze tijdelijk en incidenteel gefinancierd worden. Daarom is het beleid inmiddels - daartoe heeft collega Bruines recent een voorstel gedaan - dat we zo veel mogelijk meerjarigheid toepassen en daarmee continuïteit. Daar ligt ook echt nog wel een opgave. In uw motie sorteert u echter ook voor op het opnemen in de begrotingen van de professionele welzijnsorganisaties dat er activiteiten en werkzaamheden zullen worden uitgevoerd door andere organisaties zonder deze ook te definiëren. De aard van een tender - daar zal de Rekenkamer straks ook nadrukkelijk op letten - moet zijn dat bij de toelating van partijen alle partijen - mevrouw Verdonk zei dat net ook terecht in een interruptie - aan de standaarden moeten voldoen van een professionele welzijnsparij, waarmee ook een gelijk speelveld ontstaat voor toetreding. Dat wil niet zeggen dat kleine partijen niet ook kunnen toetreden; dat kunnen ze bijvoorbeeld doen in een consortium of dat kunnen ze doen door voor een bepaald gebied te gaan, en dat mag ook. Als ik het tweede deel van de motie letterlijk moet nemen, dan moet ik u echt wijzen op een aantal zaken die niet uitvoerbaar zullen blijken in een tendersystematiek, maar de geest van de motie onderschrijft het college helemaal. Ik onderschrijf ook dat er echt stappen te zetten zijn om de samenwerking tussen de professionele partijen en de additionele partijen te verstevigen en om daar ook eisen voor te stellen in de subsidietender en de continuïteit van de kleine organisaties beter te borgen. Samen met collega Vavier waar het gaat om de sociale basis, zal ik daar de komende periode ook echt stappen in gaan zetten. Daarmee moet ik de motie ontraden. Mocht de raad de motie toch aannemen, dan heb ik daarbij een winstwaarschuwing afgegeven over wat ik kan, wat juridisch kan en wat ik niet kan in een aanstaande tender.

Yousef Assad (D66). Wat is niet uitvoerbaar? Waarom is het niet uitvoerbaar?

Wethouder **Balster** (PvdA). In generieke zin - de ene kleine organisatie is de andere kleine organisatie niet - hebben we als we een tender uitschrijven een aantal spelregels te hanteren, waarbij elke partij die toetreedt aan gelijke voorwaarden en spelregels moet voldoen. Het zijn middelen die bedoeld zijn voor het professioneel welzijnswerk. Dus als een organisatie niet aan die kwaliteitseisen die we met elkaar stellen, voldoet, dan komt die organisatie daar niet voor in aanmerking. Dat betekent niet dat zo'n organisatie niet meer de activiteiten kan blijven doen die ze deed. Daarmee is de nieuwe regeling ook geen bedreiging voor de partijen die in de stad aan het werk zijn. De regeling verlangt echter wel dat er dan samenwerking plaatsvindt tussen de professionele partijen en de additionele partijen.

Yousef Assad (D66). Dit argument gaat dus niet op. De wethouder zegt de samenwerking wel te willen verplichten. Het argument is vervolgens dat ze niet dezelfde instapeisen hebben. Het enige verschil is dat het budget ook ten goede komt van die kleine sociale initiatieven door een samenwerking aan te gaan die door de wethouder, door het college wordt verplicht. Dus die samenwerking wordt al verplicht. Alleen, in die samenwerking moet er ook voor worden gezorgd dat die professionele welzijnsorganisaties en de kleine welzijnsorganisaties qua financiën ook die bijdrage kunnen leveren. Dus dat bezwaar, dat argument van de wethouder gaat gewoon niet op. Ik vraag hem dan ook om dit nog meer te verhelderen.

Wethouder **Balster** (PvdA). Nogmaals, met 95% van de motie kan het college heel goed uit de voeten. Ik wijs evenwel op dat ene element aan het einde van de motie waar we op ingewikkeldheden stuiten. Dat gaat erover dat er financiële middelen die bedoeld zijn voor professionele welzijnsorganisaties, in het theoretische geval dat u hier beschrijft, ingezet worden voor organisaties die niet voldoen aan de eisen die we stellen aan professionele organisaties in de tender. Dat kan niet. Dan is het speelveld voor een tender niet gelijk voor alle organisaties. Daar hebben we ons namelijk wel aan te committeren. Dat is ook waar de Rekenkamer naar kijkt. Het speelveld moet gelijk zijn voor alle partijen die toetreden. Dat wil overigens niet zeggen dat kleine organisaties niet mee kunnen doen. Ze kunnen zich met andere partijen inschrijven voor een gebied en kunnen de samenwerking aangaan. Als ze denken dat ze dat aankunnen, kunnen ze zich ook voor een geheel gebied inschrijven. En als dat geen optie is,

kunnen ze, ook omdat we dat verlangen, samenwerking zoeken met de professionele partijen en dan verwachten we ook dat die professionele partijen die samenwerking met hen aangaan.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Assad.

Yousef Assad (D66). Ik breng het even terug naar de kern. De samenwerking wordt al verplicht. Dus dat welzijnsbudget komt al ten goede aan de kleine initiatieven. Het enige verschil is dat het college niet wil dat die kleine initiatieven op structurele basis mee kunnen doen in het welzijnswerk, terwijl deze motie dat wel vraagt. Het verplichten tot samenwerking zorgt er al voor dat de middelen daar ook terecht komen. Dus dat klopt niet. Ik vraag de wethouder dan ook om daarop te reflecteren. Ik heb daarbij nog een andere vraag. Hoe garandeert de wethouder dat, gelet op wat de Rekenkamer in het rapport heeft geschreven, met deze regeling de kleine welzijnsinitiatieven structureel mee kunnen doen? Want die waarborging ontbreekt nu.

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik denk dat ik één antwoord heb op beide gestelde vragen. Elke organisatie, klein of groot, die voldoet aan de kwaliteitscriteria die we in de tender stellen aan professionele organisaties, kan meedoen, alleen dan wel in samenwerking met anderen.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Is dat dan een soort hoofdaannemer-onderaannemerconstructie? Hoe ziet die samenwerking dan in elkaar?

Wethouder **Balster** (PvdA). Dat hangt ervan af op welke manier organisaties met elkaar willen samenwerken. Als zij een consortium aangaan, dan kan het zijn dat een grote partij met een kleine partij besluit: wij schrijven samen in om dit gebied te bedienen met bijvoorbeeld individueel welzijnswerk of gebiedsgericht welzijnswerk. Zij gaan er dan samen voor.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Dat betekent dan dat de hoofdaannemer moet voldoen aan professionaliteitseisen en tevens verantwoordelijk is voor het feit dat de onderaannemers ook aan die kwaliteitseisen voldoen? Is dat dat niet een enorme machtspositie voor die grote welzijnsorganisaties?

Wethouder **Balster** (PvdA). Nee, het gaat horizontaal. Beide organisaties zullen aan de kwaliteitseisen moeten voldoen. Dus er is niet sprake van een hoofdaannemer en een onderaannemer. Er is sprake van een consortium waarbij op horizontaal niveau die organisaties samenwerken.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Verdonk.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Ik probeer het te begrijpen. Bij jeugdzorg hebben we twee consortia, waarbij rondomJou en Kracht verantwoordelijk zijn voor de onderaannemers. Maar dat gaat dus in het welzijnssysteem anders functioneren, in de zin dat men dan echt gelijkwaardig is. Kan dat?

Wethouder **Balster** (PvdA). Ja, dat kan.

Dan nog de herbevestiging waar het gaat om de vraag die de heer Partiman heeft gesteld en die zijn collega Frey in de commissie heeft gesteld om echt voldoende tijd te hebben voor organisaties om te anticiperen op de nieuwe financiering en mogelijke verschuivingen daarin. Dat neemt het college zeer ter harte. Het is van groot belang dat organisaties dat kunnen. We zullen zeker aan de noodrem trekken en u vooral ook op de hoogte brengen als daar onverhoopt een kink in de kabel komt. In de commissie heb ik ook al aangegeven dat als dat ertoe leidt dat we iets later zullen moeten starten met de nieuwe financiering, we die tijd moeten nemen, juist met het oog op die zorgvuldige overgang.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**. Dank u wel. Dit was ...

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Ik had nog wat vragen gesteld aan de wethouder waarop ik geen antwoord heb gekregen.

De **voorzitter**. Wethouder Balster.

Wethouder **Balster** (PvdA). Dan moet u mij even herinneren, voorzitter.

De **voorzitter**. Mevrouw Verdonk.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Het is jammer dat mijn inbreng zo weinig indruk heeft gemaakt op de wethouder. Ik heb gevraagd hoe de wethouder erbij komt om het huidige beleidsplan voort te zetten in een actualisatie terwijl de resultaten van het huidige beleidsplan welzijnswerk toch wel erg ondermaats zijn.

Wethouder **Balster** (PvdA). Mevrouw Verdonk maakte zo veel indruk dat ik deze vraag heb verdrongen. Maar u maakte mij ook wel heel erg belangrijk, namelijk ook verantwoordelijk voor het armoedebeleid, de leefbaarheid, de criminaliteit en de schuldenproblematiek. Ik snap de vraag natuurlijk; het welzijnswerk heeft een ongelofelijk belangrijke rol in de haarvaten van de samenleving. Ik weet ook hoe intensief u zich verdiept in wat onze professionals in de wijken en de buurten allemaal doen. Die kunnen we ook niet voor al deze opgaves eindverantwoordelijk maken. U heeft echter ook gezien op welke manier en in welke wijken het welzijnswerk van toegevoegde waarde is en dat zij daaraan een buitengewoon goede en effectieve bijdrage leveren. Daar heeft het college geen twijfel over.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Het enige wat ik heb gedaan, is geciteerd uit de actualisatie. De wethouder begint te zeggen in de actualisatie van het beleidsplan: dit zijn de resultaten van het huidige beleidsplan. Nou, die hebben een rapportcijfer van onder de 5, een dikke onvoldoende dus. Vervolgens zegt hij: maar ik ga er toch mee door. En nu zegt de wethouder: dat valt allemaal niet onder welzijnswerk en daar ben ik allemaal niet eindverantwoordelijk voor. Het staat in uw eigen actualisatie.

Wethouder **Balster** (PvdA). Het is nu een beetje een surrealistisch debatje aan het worden. Het welzijnswerk heeft een ongelofelijk belangrijke rol in al die maatschappelijke opgaven. Het is belangrijk om ook in die actualisatie te schetsen waar die maatschappelijke opgaven liggen. U weet met het college dat het welzijnswerk zich een slag in de rondte werkt om daaraan een goede bijdrage te leveren, maar we weten ook dat er nog ongelofelijk veel te doen is op dit gebied en dat het welzijnswerk altijd handjes tekortkomt. Dus daar zullen we met elkaar voor moeten blijven gaan. En daaraan levert het professioneel welzijnswerk een cruciale bijdrage.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Verdonk.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). De wethouder praat zich er weer handig onderuit. Maar dat is dus de reden waarom ik zo graag wil dat aanbeveling 3 van de Rekenkamer eens een keer helemaal wordt uitgevoerd, want dan hebben we eindelijk concrete cijfers en feiten vanuit de eigen stukken van de wethouder. Wat hierin staat, komt namelijk allemaal uit andere stukken, want de wethouder geeft geen feiten en cijfers in zijn stukken. Dus ik hoop van harte dat aanbeveling 3 van de Rekenkamer nu eindelijk eens volledig wordt uitgevoerd zodat de wethouder eens laat zien welke resultaten er dan wél zijn. En ik hoop dat dit dan heel veel positieve resultaten zullen zijn.

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik deel dit an sich met mevrouw Verdonk maar die positieve resultaten zijn er ook al en daar rapporteren we ook al over en zijn terug te vinden in de voortgangsrapportage welzijn, die u over een halfjaar weer krijgt.

Minke Hofstra (VVD). Voorzitter, de motie die ik heb ingediend, Meer grip op welzijn, is gericht aan het presidium. Dus ik zou er nog graag een reactie van het presidium op krijgen. Daarnaast was ik nog vergeten te vermelden dat de fractie van Hart voor Den Haag in de persoon van Rita Verdonk deze motie heeft meeondertekend.

De **voorzitter**. Ik kijk even naar het presidium. Het woord is aan de heer Sluijs, de voorzitter van het presidium.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Dank aan mevrouw Hofstra. Het is inderdaad mooi dat het college een mening heeft over deze motie maar die is inderdaad gericht aan het presidium. We gaan die dan ook keurig appreciëren. Het presidium is volledig bereid dit verzoek van de raad over te brengen aan de Rekenkamer, indien de motie aangenomen wordt. Overigens is het wel goed te beseffen dat de Rekenkamer altijd zelfstandig besluit welke verzoeken worden opgepakt. De Rekenkamer zal u er te zijner tijd ook over informeren. Dus wat ons betreft kunnen we het oordeel over deze motie aan de raad laten. Ik kan er nog aan toevoegen dat we al eventjes contact gezocht hebben met de Rekenkamer in de aanloop hiernaartoe. Conform alle andere moties die aan de Rekenkamer zijn gericht, zal, wanneer deze motie wordt aangenomen, de Rekenkamer direct middels een brief reageren en zal het in dit geval dan aangeven of men het verzoek tot een opvolgsonderzoek al dan niet zal oppakken.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Later vandaag gaan we stemmen over de moties en het voorstel.

Voordat we overgaan tot de agendapunten in het kader van de afronding debat commissie, wil ik twee leden nog de gelegenheid geven om nog iets te zeggen over een eerder ingediende motie. Eerst mevrouw Arp en daarna de VVD. O, de heer De Ridder is er nu niet. Dan doen we dat later. Mevrouw Arp.

Lesley Arp (SP). Ik heb contact gehad over de ingeschatte kosten van de plakborden. Ik moet daarbij zeggen dat ik denk dat die kosten flink worden overschat door het college. Desalniettemin, omdat ik gewoon deugdelijk wil dekken, heb ik aan mijn motie het dictumpunt toegevoegd: hiervoor een bedrag van maximaal € 28.000 uit het raadsinitiatievenfonds te reserveren.

De **voorzitter**. Motie K.12 SP is in die zin gewijzigd, dat zij thans luidt:

Motie K.12 SP Zorgen dat de boodschap blijft plakken (2^e wijziging)

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op donderdag 13 maart 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404).

Constaterende, dat:

- de burgemeester in de commissie Bestuur van 5 maart 2025 aangegeven heeft de romantiek rondom het plakken van verkiezingsposters door de partijen te missen;
- het Actieplan Opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen 2026 een meer wijkgerichte aanpak voorstaat.

Overwegende, dat:

- om principiële redenen het plakken van posters de verantwoordelijkheid van partijen zelf zou moeten zijn, waarbij de gemeente hooguit een faciliterende rol heeft;
- het zelf laten plakken door partijen en hun leden, evenals eventuele ‘plakoorlogen’ tussen partijen, de lokale betrokkenheid van inwoners bij de gemeenteraadsverkiezingen kan verhogen;
- door posters niet meer door de gemeente te laten drukken deze per wijk vormgegeven kunnen worden zodat ze kunnen aansluiten bij thema’s die in een wijk spelen en dat dit past bij de wijkgerichte aanpak die het college voorstaat.

Verzoekt het college:

- om in aanvulling op de inmiddels gebruikelijke door de gemeente voorbedrukte verkiezingsborden, voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 in elk stadsdeel borden te plaatsen waarop de aan die verkiezingen deelnemende partijen zelf posters mogen plakken;
- hiervoor een bedrag van maximaal 28.000 euro uit het raadsinitiatievenfonds te reserveren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De gewijzigde motie maakt onderdeel uit van de verdere behandeling.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter, nu wrekt zich wel dat we hier het debat niet meer over kunnen voeren. Dus dat zal ik dan in de achterkamertjes van deze raadzaal moeten doen. Ik wil nu vooral ingaan op de opmerking van de burgemeester. Mijn collega De Ridder wil inderdaad graag nog een amendement aanpassen en dat zal hij straks hier ook toelichten. Maar omdat ik dat amendement hier niet heb, kan ik dat ook niet even voor hem doen. Dus dat komt nog.

De **voorzitter**. En dan wil het college de nieuwe tekst ook appreciëren, maar dat doen we dan voordat we schorsen voor de stemmingen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter, mevrouw Bos heeft inmiddels een gewijzigde versie van haar motie met als titel 'Alle Haagse vrouwen naar de stembus' rondgestuurd.

De **voorzitter**. Die zou ik dan ook wel even willen zien. O, ik begrijp nu dat die alleen is gericht aan het presidium.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik beschouwde deze toelichting mijnerzijds overigens als een punt van orde terwijl ik heb gezien dat mijn spreektijd wel doorliep. Dit terwijl ik net die tijd probeerde te sparen voor de jongeman naast me die gewoon 20 seconden wil hebben om ...

De **voorzitter**. Het zijn er nu nog 12.

Motie K.9 GL is in die zin gewijzigd, dat zij thans luidt:

Motie K.9 GL Alle Haagse vrouwen naar de stembus (gewijzigd)

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen (RIS320307)

Overwegende, dat:

- bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 landelijk gezien de opkomst onder vrouwen 51% was, waar 60% van de mannen gingen stemmen;
- bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 landelijk gezien de opkomst onder vrouwen 44% was, waar 57% van de mannen gingen stemmen;
- in 2023 gemiddeld 38% van alle politici en 33% van de bestuurders in Nederland vrouw is;
- in 2023 het aantal gemeenteraadsleden (33%), wethouders (28%) en burgemeesters (31%) onder of op het landelijk gemiddelde van vrouwen in de politiek is;
- het 'Actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen' (RIS320307) aangeeft dat de gemeente verkiezingsdebatten faciliteert, maar niet voorschrijft welke debatten dit zullen zijn.

Constaterende, dat:

- het aandeel opgekomen vrouwelijke stemmers afgenomen is sinds 2018 met 7% tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 2022;
- er door een structurele 'genderkloof' sprake is van verminderde participatie van vrouwen in alle onderdelen van het politieke proces, waaronder opkomst bij verkiezingen;

- het ‘Actieplan opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen’ (RIS320307) geen uitwerking bevat om vrouwen naar stembus te krijgen.

En verzoekt het presidium:

- in de reeds toegezegde voortgangsrapportage op te nemen welke acties er worden ondernomen om de opkomst van Haagse vrouwen te bevorderen bij de aankomende gemeenteraadsverkiezingen;
- hiertoe het gesprek aan te gaan met (Haagse) vrouwenorganisaties en andere organisaties die zich inzetten voor de (politieke) participatie van vrouwen;
- in de voortgangsrapportage ook aan te geven of, en hoe, een groot Haags Vrouwendebat gefaciliteerd zal worden.

En gaat over tot de orde van de dag.

De gewijzigde motie maakt onderdeel uit van de verdere behandeling.

- **Afronding debat commissie.**

Aan de orde is:

S. Werkagenda Circulaire economie (RIS186676).

De beraadslaging wordt geopend.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voorzitter. De Partij voor de Dieren is blij met de werkagenda Circulaire economie, althans als u die naam nog onthouden heeft want dit punt is al drie keer doorgeschoven. Ongeveer tien jaar of nog langer geleden diende mijn voorganger Christine Teunissen hierover al een motie in. Mijn fractie vindt het dan ook jammer dat er nog altijd geen heldere definitie ligt onder de doelstellingen van deze werkagenda. Want wat wordt er dan precies bedoeld als er wordt gezegd dat we als gemeente in 2050 volledig circulair willen zijn en wat meten we dan precies? Dus om een en ander te verduidelijken dien ik een motie in met als dictum: verzoekt het college in de eerstvolgende voortgangsrapportage van de werkagenda Circulaire economie te komen met een concrete definitie voor volledig circulair zijn in 2050, inclusief tussendoelen en indicatoren, en hierbij in te gaan op zowel de afvalstromen als de herkomst van nieuwe grondstoffen.

Daarnaast steunt mijn fractie twee PvdA-moties, met daarbij nog wel de opmerking dat we waakzaam moeten zijn bij wat voor type materialen er worden ondergebracht in een materialenbank. Het risico van greenwashing ligt ook op de loer, vergelijkbaar met waar we nu mee te maken hebben wat betreft het restproduct Duomix. Hiervoor moeten dus duidelijke kaders en voorschriften worden opgesteld.

De **voorzitter**. Het is afronding debat. Dus een korte toelichting op de motie en niet meer dan twee zinnen.

Door mevrouw Gerritsen wordt de volgende motie (S.1 PvdD) ingediend:

Motie S.1 PvdD Duidelijk doel voor 2050

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van Werkagenda Circulaire economie (RIS318676).

Constaterende, dat:

- in de huidige werkagenda de ambitie wordt gesteld om in 2050 volledig circulair te zijn;
- er niet wordt gedefinieerd wat “volledig circulair zijn” betekent;

- de Europese Unie circulaire economie definieert als: “een model van productie en consumptie, waarbij bestaande materialen en producten zo lang mogelijk worden gedeeld, verhuurd, hergebruikt, hersteld, opgeknapt en gerecycleerd” (<https://www.europarl.europa.eu/topics/nl/article/20151201STO05603/circulaire-economie-definitie-belang-en-voordelen>).

Overwegende, dat:

- zonder duidelijk einddoel ook geen scherpe tussendoelen en acties naar dit doel toe gedefinieerd kan worden;
- het PBL aangeeft dat volledig circulair hoogstwaarschijnlijk niet zal betekenen dat er geen afval en benodigde nieuwe grondstoffen zullen zijn (<https://www.pbl.nl/publicaties/waarom-een-circulaire-economie>).

Verzoekt het college:

- in de eerstvolgende voortgangsrapportage van de werkagenda circulaire economie te komen met een concrete definitie voor volledig circulair zijn in 2050, inclusief tussendoelen en indicatoren;
- hierbij in te gaan op zowel de afvalstromen als de herkomst van nieuwe grondstoffen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Ik heb twee moties. De eerste gaat over de Haagse materialenbank en die dien ik in naar aanleiding van een inspirerende studiereis die we met een deel van deze raad hebben gemaakt naar Vlaanderen. We waren toen te gast bij een heel mooi initiatief, namelijk de materialenbank in Leuven. Ik zal dat echter niet helemaal toelichten want u kunt dat teruglezen in de volledige motie zoals die in het RIS staat. Ik beperk mij nu dus tot het voorlezen van het dictum: verzoekt het college de mogelijkheden te onderzoeken om een Haagse materialenbank te starten en/of aan te jagen, bijvoorbeeld in samenwerking met bestaande circulaire bedrijven of stichtingen. De motie wordt mede ingediend door Leonie Gerritsen van de Partij voor de Dieren en Maarten De Vuyst van GroenLinks. In Vlaanderen ging het overigens vooral om hout en steen.

Noud Dumoulin (VVD). In mijn herinnering is dat Leuvense bedrijf inderdaad gestart met hulp van de gemeente aldaar maar ook heel snel zelfstandig geworden zonder hulp van die gemeente. Zou dat wat de PvdA betreft ook het doel zijn van de Haagse materialenbank?

Janneke Holman (PvdA). Ja, als dat op een gegeven moment zou kunnen, dan zou dat alleen maar mooi zijn, want dan betekent het ook dat bedrijven geld kunnen verdienen aan de circulaire economie. Wat een liberaal antwoord van mij overigens.

Dan heb ik nog een motie, namelijk de motie Korting op schoen- en kledingreparaties met de Ooievaarspas. De inspiratie hiervoor komt voort uit een goed initiatief in Amsterdam. Het dictum van de motie luidt: verzoekt het college te onderzoeken of korting op schoen- en kledingreparaties toegevoegd kan worden aan de Ooievaarspas, hierover in gesprek te gaan met ondernemers, bijvoorbeeld via de relevante Duurzaamheidskring, en de raad te informeren over de uitkomsten. Deze motie wordt mede ingediend door Leonie Gerritsen van de Partij voor de Dieren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Holman, daartoe gesteund door mevrouw Gerritsen, worden de volgende moties (S.2 PvdA en S.3 PvdA) ingediend:

Motie S.2 PvdA Haagse Materialenbank

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van de Werkagenda Circulaire Economie.

Overwegende, dat:

- er in Den Haag nauwelijks mogelijkheden zijn om circulaire bouwmaterialen te kopen, terwijl er jaarlijks in Den Haag tonnen aan bouw- en sloopafval vrijkomen die hergebruikt zouden kunnen worden;
- de Materialenbank bij Leuven, gesteund door de gemeente Leuven, een goed voorbeeld is van een circulair en sociaal bedrijf dat bouw- en sloopmateriaal zoals hout en stenen verkoopt van bouwplaatsen in de stad waar gesloopt wordt of van bedrijven uit de wijde omgeving die restmateriaal over hebben, en deze betaalbaar aanbiedt aan inwoners.

Verzoekt het college:

- de mogelijkheden te onderzoeken om een Haagse Materialenbank te starten en/of aan te jagen, bijvoorbeeld in samenwerking met bestaande circulaire bedrijven of stichtingen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie S.3 PvdA Korting op schoen- en kledingreparaties met de Ooievaarspas

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van de Werkagenda Circulaire Economie.

Overwegende, dat:

- het laten repareren van schoenen en kleding goed is voor je portemonnee én de planeet;
- inwoners van Amsterdam met hun Stadspas (vergelijkbaar met de Haagse Ooievaarspas) bij aangesloten ondernemers 40% korting krijgen op schoen- en kledingreparaties, waarmee de financiële drempel om schoenen of kleding te laten repareren wordt verlaagd voor mensen met een laag inkomen.

Verzoekt het college:

- te onderzoeken of korting op schoen- en kledingreparaties toegevoegd kan worden aan de Ooievaarspas, hierover in gesprek te gaan met ondernemers (bijvoorbeeld via de relevante Duurzaamheidskring) en de raad te informeren over de uitkomsten.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. Ik ga allereerst in op de motie van de Partij voor de Dieren. De transitie naar de circulaire economie staat nog in de kinderschoenen. Er is nog weinig data beschikbaar en ook waar het gaat om de definities is het allemaal nog in beweging. Met dat in het achterhoofd kan het college deze motie aan de raad laten. Het is denk ik goed om in de complexiteit van waar we mee bezig zijn, onszelf te prikkelen om te kijken hoe we tot betere definities kunnen komen en er concrete tussendoelstellingen voor te formuleren.

Dan de motie van de Partij van de Arbeid over de materialenbank. Het is goed om te horen dat net als ik ook de commissie het werkbezoek aan Vlaanderen als inspirerend heeft ervaren. Het was inderdaad een mooi voorbeeld dat we hebben gezien in Leuven. De motie verzoekt het college om de mogelijkheden te onderzoeken of dit ook in Den Haag kan. Het college kan het oordeel daarover aan de raad laten. Het hergebruik van bouw- en sloopafval is een van onze speerpunten. In Den Haag zijn we al aan de slag met een grondstoffenloket. Dus dit zou daar in principe goed bij kunnen passen. Aandachtspunt is wel de ruimteclaim. De beschikbare bedrijfsruimte is echt een heel groot vraagstuk in Den Haag. Dat zou het dus wel ingewikkeld kunnen maken. Maar om te kijken wat er kan, lijkt mij prima.

Noud Dumoulin (VVD). De wethouder zegt dat het allemaal ingewikkeld is rond de definities en dat nog heel veel niet bekend is, maar hij laat het oordeel over de motie vervolgens wel aan de raad. Wat gaat de wethouder dan straks doen met deze motie, waar er nog zo veel onbekend is?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Uitvoeren!

Dan motie S.3 PvdA, Korting op schoen- en kledingreparaties met de Ooievaarspas. Het is goed om ons te laten inspireren, ook al is dat vanuit Amsterdam. Het repareren van kleding zou vanzelfsprekend moeten zijn. Een jas waar de rits van stuk is, kan niet meer gebruikt worden maar een eenvoudige reparatie is wel mogelijk. In Amsterdam geven ze inderdaad korting op schoen- en kledingreparaties voor mensen met een kleine beurs, wat op zich een mooi initiatief is. Ik kan deze motie aan de raad laten met daarbij de toevoeging dat daadwerkelijke uitvoering natuurlijk wel financiële consequenties heeft en hier geen dekking bij zit. Maar om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn, zou wat het college betreft een mogelijkheid zijn.

De beraadslaging wordt gesloten,

De **voorzitter**. Ik zie dat de Gasten van de Raad nog steeds aandachtig en enthousiast zitten te luisteren. Dat is mooi. Fijn dat u er allemaal bent.

Aan de orde is:

T. Actieprogramma Klimaatadaptatie en Vergroenen Versteende Wijken 2024 (RIS318503).

De beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**. Het woord is aan mevrouw Gerritsen. Kort en bondig.

Leonie Gerritsen (PvdD). Yes, kort en bondig, ik beloof het.

Voorzitter. Mijn fractie is erg enthousiast over het actieprogramma Klimaatadaptatie en Vergroenen Versteende Wijken. Zelfs zo enthousiast dat we er alles aan willen doen om een structureel karakter te garanderen. Mijn fractie is benieuwd wat hiervoor nodig is op de lange termijn, ook gezien het feit dat extreem weer in de toekomst vaker plaats zal vinden vanwege klimaatverandering. Daarom vragen we de wethouder om dit in kaart te laten brengen voor de eerstvolgende programmabegroting middels een motie met als dictum: verzoekt het college voor de aankomende programmabegroting in kaart te brengen wat er nodig is om het actieprogramma Klimaatadaptatie structureel te maken, met speciale aandacht voor vergroening in versteende wijken, het actieprogramma Klimaatadaptatie en Vergroenen Versteende Wijken voort te zetten en te versterken, zodat Den Haag beter voorbereid is op extreem weer.

Ook ziet mijn fractie nog kansen. Bij projecten als deze is het natuurlijk een kleine moeite om na het checken op vergroeningskansen ook een soort second opinion te vragen van een ecooloog die in kaart kan brengen wat de kansen zijn voor faunavoorzieningen, zoals nestkasten en uitklimvoorzieningen. Vandaar de motie met als dictum: verzoekt het college bij volgende actieprogramma's en (kleine) herinrichtingsprojecten na het in kaart brengen van vergroeningskansen ook advies van een ecooloog in te winnen over welke faunavoorzieningen kunnen worden toegepast.

De **voorzitter**. Door mevrouw Gerritsen worden de volgende moties (T.1 PvdD en T.2 PvdD) ingediend:

Motie T.1 PvdD Ook kansen voor dieren bij vergroening

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van Actieprogramma Klimaatadaptatie en Vergroenen Versteende Wijken 2024 (RIS318503).

Constaterende, dat:

- voor het actieprogramma Klimaatadaptatie en Vergroenen Versteende Wijken 2024 wordt gewerkt met vergroeningskansenstudies;
- in het actieprogramma staat vermeldt dat wordt vergroend voor mens en dier.

Overwegende, dat:

- er in het actieprogramma veel groen en bomen zijn toegevoegd, maar geen faunavoorzieningen.

Verzoekt het college:

- bij volgende actieprogramma's en (kleine) herinrichtingsprojecten na het in kaart brengen van vergroeningskansen ook advies van een ecooloog in te winnen over welke faunavoorzieningen kunnen worden toegepast.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie T.2 PvdD Structurele aanpak voor klimaatadaptatie in versteende wijken

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van Commissiebrief inzake Actieprogramma Klimaatadaptatie en Vergroenen Versteende Wijken 2024 (RIS318503).

Constaterende, dat:

- in het Haags Akkoord 2023-2026 is afgesproken incidenteel 3,3 miljoen euro beschikbaar te stellen voor het Actieprogramma Klimaatadaptatie en Vergroenen in de meest versteende wijken;
- vergroening een eenvoudige en betaalbare manier is om de stad beter bestand te maken tegen hitte, droogte en zware regenval, en zorgt voor meer schaduw, verkoeling, wateropname en een fijnere leefomgeving.

Overwegende, dat:

- structurele investeringen in klimaatadaptatie nodig zijn om Den Haag blijvend weerbaar te maken tegen weersextremen;
- vergroening de leefbaarheid en uitstraling van de stad verbetert;
- incidentele financiering een goed begin is, maar niet voldoende voor het realiseren van een klimaatadaptieve stad.

Verzoekt het college:

- voor de aankomende programmabegroting in kaart te brengen wat er nodig is om het actieprogramma klimaatadaptatie structureel te maken, met speciale aandacht voor vergroening in versteende wijken;
- het Actieprogramma Klimaatadaptatie en Vergroenen Versteende Wijken voort te zetten en te versterken, zodat Den Haag beter voorbereid is op extreem weer.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. De eerste motie gaat over klimaatadaptie waarbij de indiener aangeeft blij te zijn dat het daarmee zo goed gaat. Ik hoor ook heel veel enthousiaste verhalen daarover, dit terwijl we pas net begonnen zijn met het vergroenen van de versteende wijken. De motie vraagt om in kaart te brengen wat in de toekomst nog kan gebeuren op dit vlak. We kunnen die motie aan het oordeel van de raad laten. Dat geldt ook voor de andere motie, die vraagt om nog een check te

doen van een ecooloog. Die ecologen hebben we in dienst. Dus dit lijkt mij een mooie toevoeging. Ook die motie kunnen we dus aan het oordeel van de raad laten.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

U. Leegstandsdebat.

De beraadslaging wordt geopend.

Vincent Thepass (GroenLinks). Voorzitter. GroenLinks is blij dat we eindelijk een leegstandsverordening gaan krijgen, maar we constateren wel dat deze nog niet van toepassing is op bedrijfspanden. Daarom de motie Bedrijfspanden in leegstandsverordening. Daarin roepen we het college op naast de leegstand van woningen ook specifiek tot een aanpak van de langdurige leegstand van bedrijfsruimte en kantoren te komen, met als doel om de beschikbare ruimte in de stad beter te benutten, hierbij te onderzoeken of aanvullende regulering via een leegstandsverordening hieraan kan bijdragen en hierbij in ieder geval de aard, omvang en oorzaken van langdurige leegstand in Haagse bedrijfsruimten (inclusief kantoren) mee te nemen, te onderzoeken welke aanvullende maatregelen, zoals financiële prikkels of bestemmingsplanwijzigingen, kunnen bijdragen aan het verminderen van structurele leegstand van bedrijfsruimten en de raad uiterlijk Q2 te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek en de wijze waarop bedrijfsruimten in een leegstandsverordening en/of leegstandsaanpak zullen worden opgenomen. Deze motie is meeondertekend door Samir Ahraui van de PvdA, Judith Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP, Jan Willem van den Bos van de Partij voor de Dieren, Peter Mekers van D66 en eigenlijk ook Fatima Faïd die ik vanaf hier beterschap wens.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het college begint per 1 januari 2026 met die leegstandsverordening met experimentele maatregelen, net zoals dat in Utrecht en Amsterdam is gedaan. Maar volgens mij is die verordening alleen bedoeld voor woningen. Dus hoe is uw motie dan uitvoerbaar?

Vincent Thepass (GroenLinks). Deze motie is precies bedoeld om op tijd te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om die panden met bestemming kantoor of bedrijfsruimte daarin mee te nemen. Daarom vragen we ook om voor Q2 met die uitkomst te komen. Als Hart voor Den Haag en GroenLinks delen we volgens mij de intentie om ook in kantoren de leegstand aan te pakken. We willen alleen tegelijkertijd niet dat het tot vertraging gaat leiden als dit het heel ingewikkeld maakt om die 1 januari 2026 te halen. Vandaar dat we voor deze oplossing hebben gekozen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Misschien kan GroenLinks ons dan uitleggen wanneer bedrijfsruimte of kantoorruimte leegstaat in hun ogen.

Vincent Thepass (GroenLinks). Volgens mij moet je daarvoor in zo'n leegstandsverordening of met andere maatregelen tot een goede definitie kunnen komen. Je hebt ook gewoon leegstand van bedrijfsruimte die niet langdurig is en die minder problematiseert. Maar we kennen bijvoorbeeld de lijst van het Straatconsulaat. Daar zijn ook een aantal panden bij - denk aan het KPN-gebouw en aan het Azivo-gebouw waar Hart voor Den Haag het vaker over heeft - die wel die bestemming bedrijfspand hebben en die al lang leegstaan en waarbij je soms wel extra middelen wil hebben om die problematische leegstand aan te pakken. Dus volgens mij is het deels een uitwerkingsvraag maar het gaat ons in eerste instantie om die hardnekkige, langdurige leegstand.

De **voorzitter**. Door de heer Thepass, daartoe gesteund door de heer Ahraui, mevrouw Klokkenburg, de heer Van den Bos en de heer Mekers, wordt de volgende motie (U.1 GL) ingediend:

Motie U.1 GL Bedrijfspanen in leegstandsverordening

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van leegstandsdebat.

Overwegende, dat:

- in tijden van ernstige woningnood en een tekort aan bedrijfsruimte het onacceptabel is dat duizenden woningen en andere panden leegstaan;
- de gemeente Den Haag per 1 januari 2026 een leegstandsverordening invoert om langdurige leegstand van woningen aan te pakken;
- leegstand mogelijk niet alleen een probleem is bij woningen, maar ook bij kantoor- en bedrijfsruimten, waar vaak sprake is van structurele leegstand zonder economisch of maatschappelijk nut;
- andere gemeenten, zoals Amsterdam, al stappen hebben gezet om leegstand van kantoren actief te reguleren binnen hun leegstandsbeleid.

Constaterende, dat:

- kantoren en bedrijfsruimten momenteel buiten de Haagse leegstandsverordening vallen, ondanks signalen dat langdurige leegstand hier een hardnekkig probleem is;
- juist bij bedrijfspanen vaak sprake is van structurele leegstand die niet altijd door marktwerking wordt opgelost, waardoor waardevolle ruimte onbenut blijft;
- de huidige aanpak zich voornamelijk richt op leegstand in woningen en er onvoldoende inzicht is in de omvang, oorzaken en gevolgen van leegstand in kantoren en bedrijfsruimten;
- de experimentele leegstandsverordening die in Den Haag wordt ingevoerd, een kans biedt om ook de aanpak van bedrijfsmatige leegstand te versterken en reguleren.

Verzoekt het college:

- naast de leegstand van woningen ook specifiek tot een aanpak van de langdurige leegstand van bedrijfsruimte en kantoren te komen, met als doel om de beschikbare ruimte in de stad beter te benutten;
- hierbij te onderzoeken of aanvullende regulering via een leegstandsverordening hieraan kan bijdragen en hierbij in ieder geval de aard, omvang en oorzaken van langdurige leegstand in Haagse bedrijfsruimten (inclusief kantoren) mee te nemen;
- te onderzoeken welke aanvullende maatregelen, zoals financiële prikkels of bestemmingsplanwijzigingen, kunnen bijdragen aan het verminderen van structurele leegstand van bedrijfsruimten;
- de raad uiterlijk Q2 te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek en de wijze waarop bedrijfsruimten in een leegstandsverordening en/of leegstandsaanpak zal worden opgenomen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. Het is goed dat we dit nu wel kunnen afronden vandaag. Wij hebben de motie Progressief boetesysteem, ook in Den Haag. Deze motie verzoekt het college te onderzoeken hoe het boetesysteem dusdanig kan worden ingericht, zodat de hoogte van boetes een effectieve prikkel vormt voor eigenaren om leegstand te melden of te voorkomen, bij de uitwerking van de leegstandsverordening oplopende (progressieve) dwangsommen te verkennen, als effectief instrument om langdurige leegstand tegen te gaan, de ontwikkelingen rondom een mogelijke landelijke leegstandsbelasting te volgen en de landelijke lobby hiervoor te ondersteunen en de raad uiterlijk in Q3 te informeren over de voorgenomen toepassing van bestuurlijke handhavingsmiddelen, waaronder boetes op meldplicht en dwangsommen bij herhaalde overtredingen. Deze motie wordt mede ingediend door Vincent Thepass van GroenLinks en Peter Mekers van D66.

De **voorzitter**. Door de heer Ahraui, daartoe gesteund door de heer Thepass en de heer Mekers, wordt de volgende motie (U.2 PvdA) ingediend:

Motie U.2 PvdA Progressief boetesysteem, ook in Den Haag

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 februari 2025, ter bespreking van leegstandsdebat.

Overwegende, dat:

- de gemeente Den Haag per 1 januari 2026 een leegstandsverordening invoert om langdurige leegstand van woningen tegen te gaan;
- in andere gemeenten, zoals Amsterdam, de invoering van een leegstandsverordening met strenge handhaving heeft geleid tot een snellere terugkeer van woningen in de verhuur;
- boetes en dwangsommen enkel effectief zijn als ze hoog genoeg zijn om een financiële prikkel te vormen en te voorkomen dat leegstand als bedrijfsstrategie loont.

Constaterende, dat:

- de leegstandsverordening boetes kent voor het niet melden van leegstand, maar dat er ruimte is om te kijken naar een effectievere hoogte en toepassing van deze boetes;
- oplopende dwangsommen (last onder dwangsom) effectief kunnen zijn om woningen in gebruik te krijgen, als de inzet initieel niet tot bewoning leidt;
- in Vlaanderen een leegstandsbelasting effectief is, maar dat dit in Nederland niet mogelijk is zonder wijziging van de Gemeentewet.

Verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe het boetesysteem dusdanig kan worden ingericht, zodat de hoogte van boetes een effectieve prikkel vormt voor eigenaren om leegstand te melden of te voorkomen;
- bij de uitwerking van de leegstandsverordening oplopende (progressieve) dwangsommen te verkennen, als effectief instrument om langdurige leegstand tegen te gaan;
- de ontwikkelingen rondom een mogelijke landelijke leegstandsbelasting te volgen en de landelijke lobby hiervoor te ondersteunen;
- de raad uiterlijk in Q3 te informeren over de voorgenomen toepassing van bestuurlijke handhavingsmiddelen, waaronder boetes op meldplicht en dwangsommen bij herhaalde overtredingen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Balster** (PvdA). Voorzitter. Als ik het heel kort mag houden: het college kan goed uit de voeten met beide moties en kan dus beide moties aan de raad laten.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

V. Themadebat Wmo.

De beraadslaging wordt geopend.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Mantelzorgwoningen zijn een mooie manier om te zorgen dat je langer voor je ouders kunt zorgen maar die kun je nu alleen aanvragen als je

ouders al ziek zijn, terwijl juist in voorbereiding op dat moment je misschien al wil weten wat er mogelijk is, wat zou kunnen via pre-mantelzorgwoningen. Binnenkort wordt dat makkelijker mogelijk via landelijke wetgeving. Daarom nu al aan de slag met een motie die ik samen met collega Verdonk van Hart voor Den Haag indien, waarvan het dictum luidt: verzoekt het college in aanloop naar de behandeling van de Woonzorgvisie de behoefte in Den Haag naar (pre)mantelzorgwoningen te onderzoeken en in kaart te brengen, daarbij in ieder geval over deze optie actief te communiceren op de gemeentelijke website en zo mogelijk andere relevante kanalen en de raad hierover te informeren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door mevrouw Verdonk, wordt de volgende motie (V.1 CU/SGP) ingediend:

Motie V.1 CU/SGP faciliteer (pre-)mantelzorgwoningen eerder en beter

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Themadebat Wmo,

constaterende, dat:

- Den Haag op dit moment niet actief (pre-)mantelzorgwoningen faciliteert;
- (pre-)mantelzorgwoningen geplaatst kunnen worden in de achtertuin als er een WMO-indicatie is én wanneer dit passend is binnen de geldende kaders;
- het college stelt dat indien aangetoond kan worden dat er in Den Haag behoefte is aan (pre-)mantelzorgwoningen, de gemeente de mogelijkheden om dergelijke woningen toe te staan nader wil onderzoeken (oa RIS320336);

overwegende, dat:

- deze behoefte blijkt “indien er tenminste meerdere verzoeken voor (pre-)mantelzorgwoningen per jaar worden ingediend” (RIS320336);
- nergens op de gemeentelijke website helder is dat je een mantelzorgwoning aan kunt vragen, laat staan een pre-mantelzorgwoning en het daardoor ook niet realistisch is te verwachten dat er meerdere verzoeken zullen komen;
- minister Keizer op verzoek van de Tweede Kamer heeft toegezegd dat in de wet regie op de volkshuisvesting mantelzorgwoningen vergunningsvrij kunnen worden toegestaan¹;
- (pre-)mantelzorgwoningen een mooie manier zijn om mensen langer in een passend thuis te kunnen laten wonen en daarmee ook doorstroom op de huizenmarkt te bevorderen;

verzoekt het college:

- in aanloop naar de behandeling van de Woonzorgvisie de behoefte in Den Haag naar (pre-)mantelzorgwoningen te onderzoeken en in kaart te brengen, daarbij in ieder geval over deze optie actief te communiceren op de gemeentelijke website en zo mogelijk andere relevante kanalen;
- de raad hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Dan is het woord aan mevrouw Verdonk van Hart voor Den Haag.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter, mevrouw Verdonk is even naar het toilet.

De **voorzitter**. Nou, ze is al een tijdje weg. Ik kijk ook naar de fracties; ik heb eerder ook al gekeken naar collegeleden die er niet waren. We gaan het nu zo doen: we gaan straks verder.

De beraadslaging wordt geschorst.

Aan de orde is:

W. Aanstaaud betaald parkeren in Morgenstond.

De beraadslaging wordt geopend.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Vanaf 1 juni wordt betaald parkeren in Morgenstond ingevoerd door het college om parkeerproblemen te verhelpen. Maar in plaats van de gebruikelijke venstertijden van 18.00 uur tot 24.00 uur wil het college heel Morgenstond onderwerpen aan 9.00 uur tot 24.00 uur betaald parkeren, ondanks hele duidelijke signalen uit de wijk dat die tijden onnodig en niet gewenst zijn. Daarom samen met de collega's Mahmood van DENK, Peeck van de VVD, Partiman van het CDA en Arp van de SP, een motie met als dictum: verzoekt het college zich te houden aan zijn eigen beleid en bij de invoering van betaald parkeren in Morgenstond de venstertijden 18:00 uur-24:00 uur te hanteren, en 09:00 uur-24:00 uur direct rondom het winkelcentrum en stadsdeelkantoor Leyweg en de raad over de uitvoering te informeren, deze venstertijden na een jaar samen met bewoners en organisaties te evalueren en de raad hierover te informeren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door de heer Mahmood, mevrouw Peeck, de heer Partiman en mevrouw Arp, wordt de volgende motie (W.1 CU/SGP) ingediend:

Motie W.1 CU/SGP normale venstertijden in Morgenstond

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van afronding debat rondvraag betaald parkeren Morgenstond,

constaterende, dat:

- het college per 1 juni 2025 betaald parkeren gaat invoeren in Morgenstond;
- het college op flyers in de buurt kenbaar maakt venstertijden van 09:00-24:00 uur te gaan hanteren;

overwegende, dat:

- het college als beleid voor venstertijden in principe 18:00-24:00 uur hanteert, tenzij er nadrukkelijk redenen zijn om daarvan af te wijken (RIS319386);
- het college aangeeft dat bij het invoeren van betaald parkeren in Morgenstond gewerkt wordt op de manier zoals voorgesteld in de afdoening van de motie "Beleid op venstertijd" (RIS319561);
- bewoners daarom mogen participeren over de venstertijden;
- op drukbezochte participatieavonden over (de venstertijden van) betaald parkeren in Morgenstond in februari de wens duidelijk is geuit dat 09:00-24:00 uur in heel Morgenstond niet gewenst is, behalve rondom het winkelcentrum en het stadsdeelkantoor aan de Leyweg;
- ook in de omliggende wijken Moerwijk en Leyenburg venstertijden van 18:00-24:00 uur gehanteerd worden (behalve direct rondom het Haga-ziekenhuis, waar 13:00-24:00 uur geldt);

verzoekt het college:

- zich te houden aan haar eigen beleid en bij de invoering van betaald parkeren in Morgenstond de venstertijden 18:00-24:00 uur te hanteren, en 09:00-24:00 uur direct rondom het winkelcentrum en stadsdeelkantoor Leyweg en de raad over de uitvoering te informeren,
- deze venstertijden na een jaar samen met bewoners en organisaties te evalueren en de raad hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik heb vier moties. De eerste motie, Geen uitbreiding betaald parkeren in Morgenstond, heeft als dictum: verzoekt het college om betaald parkeren niet in te voeren of verder uit te breiden in Morgenstond. De tweede motie, Geen uitbreiding betaald parkeren in Morgenstond zonder draagvlakonderzoek, heeft als dictum: verzoekt het college om geen betaald parkeren in te voeren of verder uit te breiden in Morgenstond zonder draagvlakonderzoek. De derde motie, Geef bewoners Morgenstond een goedkopere parkeervergunning, verzoekt het college bewoners in Morgenstond die geconfronteerd worden met het invoeren van betaald parkeren een gereduceerd tarief aan te bieden voor hun parkeervergunning. De laatste en vierde motie gaat over Stichting Morgenstond die heel veel mensen van een goedkoop diner voorziet van € 3 en die daarvoor straks € 7 parkeergeld moeten betalen. De motie verzoekt het college om in gesprek te gaan met Stichting Morgenstond om met een passende oplossing te komen en ervoor te zorgen dat hun klanten en bezoekers geen euro extra hoeven te betalen voor hun diensten na de invoering van betaald parkeren dan nu het geval is.

De **voorzitter**. Door de heer Meinesz worden de volgende moties (W.2 HvDH, W.3 HvDH, W.4 HvDH en W.5 HvDH) ingediend:

Motie W.2 HvDH Geef bewoners Morgenstond een goedkopere parkeervergunning

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van Aanstaaend betaald parkeren in Morgenstond.

Constaterende dat,

- bewoners in Den Haag Zuidwest te maken krijgen met grootschalige bouwontwikkelingen waarbij onvoldoende parkeerplaatsen voorzien zijn;
- het college zonder draagvlakonderzoeken toch betaald parkeren wil invoeren.

Overwegende dat,

- Zuidwest een van de armste gebieden van Den Haag is. Moerwijk één van de armste wijken van Nederland is. Het gemiddelde inkomen per inwoner in de wijken Bouwlust en Vrederust (€ 19.500), Morgenstond (€ 21.000) en Moerwijk (€ 18.200) tot de laagste van Den Haag behoort;
- een kwart van de bewoners van Zuidwest in armoede leeft en het inkomen gemiddeld 8000 euro lager ligt dan in andere wijken in Den Haag.

Van mening dat,

- het onbehoorlijk is om betaald parkeren in te voeren zonder draagvlak, in een van de armste gebieden van Den Haag.

Verzoekt het college,

- bewoners in Morgenstond die geconfronteerd worden met het invoeren van betaald parkeren een gereduceerd tarief te bieden voor hun parkeervergunning.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie W.3 HvDH Geen uitbreiding betaald parkeren in Morgenstond zonder draagvlakonderzoek

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van Aanstaaend betaald parkeren in Morgenstond.

Constaterende dat,

- bewoners in Den Haag Zuidwest te maken krijgen met grootschalige bouwontwikkelingen waarbij onvoldoende parkeerplaatsen voorzien zijn;
- het college betaald parkeren wil invoeren in alle wijken van Den Haag Zuidwest, zonder een draagvlakonderzoek.

Overwegende dat,

- Zuidwest een van de armste gebieden van Den Haag is. Moerwijk één van de armste wijken van Nederland is. Het gemiddelde inkomen per inwoner in de wijken Bouwlust en Vrederust (€ 19.500), Morgenstond (€ 21.000) en Moerwijk (€ 18.200) tot de laagste van Den Haag behoort. Een kwart van de bewoners van Zuidwest in armoede leeft en het inkomen gemiddeld 8000 euro lager ligt dan in andere wijken in Den Haag.

Van mening dat,

- het onbehoorlijk is om betaald parkeren in te voeren of uit te breiden, zonder draagvlak, in een van de armste gebieden van Den Haag.

Verzoekt het college,

- om geen betaald parkeren in te voeren of verder uit te breiden in Morgenstond zonder draagvlakonderzoek.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie W.4 HvDH Kom met oplossing voor Stichting Morgenstond

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van Aanstaaend betaald parkeren in Morgenstond.

Constaterende dat,

- bewoners in Den Haag Zuidwest te maken krijgen met grootschalige bouwontwikkelingen waarbij onvoldoende parkeerplaatsen voorzien zijn;
- het college zonder draagvlakonderzoeken toch betaald parkeren wil invoeren;
- Bezoekers van Stichting Morgenstond nu gratis kunnen parkeren.

Overwegende dat,

- Zuidwest een van de armste gebieden van Den Haag is. Moerwijk één van de armste wijken van Nederland is. Het gemiddelde inkomen per inwoner in de wijken Bouwlust en Vrederust (€ 19.500), Morgenstond (€ 21.000) en Moerwijk (€ 18.200) tot de laagste van Den Haag behoort;
- een kwart van de bewoners van Zuidwest in armoede leeft en het inkomen gemiddeld 8000 euro lager ligt dan in andere wijken in Den Haag;
- Stichting Morgenstond heel veel mensen voorziet van een goedkope maaltijd;
- Stichting Morgenstond gratis cursussen valpreventie geeft aan ouderen;
- Stichting Morgenstond heel veel leuke kaartavondjes verzorgd en andere sociale bezigheden voor de wat minder bedeelden en houders van een ooievaarspas;
- dit college ook een zorgplicht heeft tegenover deze inwoners van de stad.

Van mening dat,

- door betaald parkeren in te voeren in een van de armste gebieden van Den Haag deze mooie Stichting waarschijnlijk geen lang leven meer beschoren is.

Verzoekt het college,

- om in gesprek te gaan met Stichting Morgenstond om met een passende oplossing te komen, en ervoor te zorgen dat hun klanten en bezoekers geen euro extra hoeven te betalen voor hun diensten na de invoering van betaald parkeren dan nu het geval is.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie W.5 HvDH Geen uitbreiding betaald parkeren in Morgenstond

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van Aanstaaend betaald parkeren in Morgenstond.

Constaterende dat,

- bewoners in Den Haag Zuidwest te maken krijgen met grootschalige bouwontwikkelingen waarbij onvoldoende parkeerplaatsen voorzien zijn;
- er door herinrichtingen, auto's van het personeel van het stadsdeelkantoor, winkels en uitbreiding betaald parkeren in Moerwijk een hogere parkeerdruk is in Morgenstond;
- het college betaald parkeren wil invoeren in alle wijken van Den Haag Zuidwest zonder draagvlakonderzoek.

Overwegende dat,

- Zuidwest een van de armste gebieden van Den Haag is. Moerwijk één van de armste wijken van Nederland is. Het gemiddelde inkomen per inwoner in de wijken Bouwlust en Vrederust (€ 19.500), Morgenstond (€ 21.000) en Moerwijk (€ 18.200) tot de laagste van Den Haag behoort. Een kwart van de bewoners van Zuidwest in armoede leeft en het inkomen gemiddeld 8000 euro lager ligt dan in andere wijken in Den Haag.

Van mening dat,

- het onbehoorlijk is om betaald parkeren in te voeren of uit te breiden, zonder draagvlak, in een van de armste gebieden van Den Haag.

Verzoekt het college,

- om betaald parkeren niet in te voeren of verder uit te breiden in Morgenstond.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**. We gaan nu weer even terug naar agendapunt V, Themadebat Wmo.

Aan de orde is:

V. Themadebat Wmo.

De beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**. Ik geef het woord aan Hart voor Den Haag, bij monde van mevrouw Verdonk.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Zit ik hier toch de hele tijd en ben ik vervolgens heel even weg en dan gebeurt dit! Sorry, voorzitter, sorry.

Voorzitter. Ik heb hier de motie Geef De Waterreus eindelijk die hellingbaan!, met als dictum: verzoekt het college direct tot actie over te gaan en toestemming tot aanleg van deze hellingbaan te verlenen, zodat ook mensen met een beperking deze strandtent met alle faciliteiten kunnen bezoeken. Deze motie is medeondertekend door de heer Sluijs. Ik wil hier echt heel veel nadruk leggen op het belang van deze motie, want De Waterreus is er helemaal klaar voor; deze mensen willen het zelf betalen en zijn helemaal ingericht op mensen met een beperking. Alsjeblieft, geef die toestemming.

Robin Smit (PvdD). Een sympathiek idee natuurlijk maar het college heeft op 18 februari een brief gestuurd waarin staat dat de ondernemers en andere belanghebbenden, organisaties en ondernemers, mee kunnen doen aan het proces. Er worden drie schetsontwerpen gemaakt waar ze een voorkeursvariant uit kunnen kiezen. Dus dan is het toch al in gang gezet en dan worden ze er toch bij betrokken en komt er uiteindelijk een oplossing?

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Nou, dat hoop ik van harte. Ik heb begrepen dat de mensen nog helemaal geen contact hebben gehad en dat ze hier niets van weten. Dus laten we dan even met elkaar communiceren en laten we dit dan snel voor elkaar brengen.

Robin Smit (PvdD). Maar deze brief is wel met de raad gecommuniceerd. Die is op 18 februari gecommuniceerd met de raad. Is mevrouw Verdonk het daarmee eens?

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Ik ken de heer Smit echt als een zeer grondig man. Dus als hij zegt dat het zo is, dan neem ik dat aan. Ik heb zelf dat debat niet gevoerd maar alle vertrouwen in de heer Smit; dan is het zo.

De **voorzitter**. Wat een romantiek!

Door mevrouw Verdonk, daartoe gesteund door de heer Sluijs, wordt de volgende motie (V.2 HvDH) ingediend:

Motie V.2 HvDH Geef De Waterreus eindelijk die hellingbaan!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Themadebat WMO.

Constaterende, dat:

- strandtent De Waterreus diverse prijzen heeft behaald in categorie “best toegankelijke strandtent”, beschikt over invalidetoiletten, een braille menukaart en een oprit vanaf het strand;
- het voor mensen met een beperking wel erg lastig is om deze toegankelijke strandtent vanaf de boulevard middels een trap te bereiken;
- de wethouder diverse malen heeft toegezegd met De Waterreus in gesprek te gaan, maar dit tot op heden toe nog niet heeft gedaan;
- de ondernemers bereid zijn om zelf voor de kosten van een eigen hellingbaan vanaf de boulevard tot aan hun onderneming op te draaien.

Overwegende, dat:

- Den Haag een gemeente is waar toegankelijkheid hoog in het vaandel staat;
- stichting Voorall de aanvraag voor een eigen hellingbaan vanaf de boulevard tot strandtent De Waterreus positief geadviseerd heeft;
- de ondernemers van De Waterreus al jaren verzoeken om aanleg van deze hellingbaan.

Verzoekt het college,

- direct tot actie over te gaan en toestemming tot aanleg van deze hellingbaan te verlenen, zodat ook mensen met een beperking deze strandtent met alle faciliteiten kunnen bezoeken.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. Allereerst de motie over de hellingbaan. We hebben inderdaad een commissiebrief gestuurd. We hebben daarin aangegeven dat het best wel een ingewikkeld onderwerp is. We hebben gekeken wat er daar mogelijk is. Het is daar best wel smal en het zijn permanente strandtenten die je dus ook niet echt kan verschuiven. Dat maakt het dus ingewikkeld. Er is sprake van drie opties, waarbij de kosten variëren van drie ton tot € 1 mln. Dat brengen we nu in kaart en daar gaan we nu het gesprek over aan, zoals ook in de commissiebrief staat. Maar op dit moment een motie indienen met het verzoek om de hellingbaan aan te leggen, gaat wel heel snel, ook gegeven het feit dat er geen dekking onder zit. Daarom moet ik de motie ontraden.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Maar ze hebben al aangeboden om het zelf te betalen. Dus wat is het punt?

Wethouder **Barker** (PvdD). Volgens mij gaat het over de openbare ruimte en moet je er zelf zorgvuldig mee omgaan. Ik vraag mij af of ze bereid zijn om drie ton tot € 1 mln. te betalen. Ik denk niet dat dat het geval is, maar we gaan op basis van de drie ontwerpen met hen in gesprek.

De **voorzitter**. Mevrouw Verdonk blijft nu op 1 seconde staan qua spreektijd. Klopt dat?

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Ja, dat klopt. Ik heb hele korte interrupties, voorzitter. Het is natuurlijk wel een gigantisch bedrag voor een strandopgang. Dus waar hebben we het over? Als die mensen dat nou zelf willen betalen, wat ze steeds hebben gezegd, kan er dan gewoon eens overleg zijn met die mensen?

Wethouder **Barker** (PvdD). Ik probeerde juist aan te geven dat we nu graag het overleg met hen aangaan. In de Strandvisie die we vandaag hebben besproken, zeggen we ook dat we dat onderzoek gaan doen. Dus als de raad dat vaststelt, gaan we dat doen. Bovendien hebben we al die verschillende ontwerpen. Als de Strandvisie het vandaag haalt, gaan we vervolgens in gesprek. Dat hebben we ook tegen de ondernemer gezegd. We gaan ook zeker aan de slag met genoemde drie ontwerpen. Alleen, het betreft hier een best wel ingewikkeld stuk dat nogal smal is. De vraag is dan ook wat het beste ontwerp is. Dan moet je ook kijken naar andere belanghebbenden zoals de Reddingsbrigade, waar het gaat om de inpassing. Dus over de drie ontwerpen die we hebben liggen, gaan we graag in gesprek.

Wethouder **Balster** (PvdA). Voorzitter. Het college kan motie V.1 CU/SGP aan de raad laten.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

W. Aanstaaend betaald parkeren in Morgenstond.

De beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**. Het woord is aan wethouder Kapteijns voor een reactie op de ingediende moties.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. Ik begin met de motie van de ChristenUnie over de venstertijden. Het college zou willen verzoeken om deze motie aan te houden. We zitten in een participatieproces als het gaat over de venstertijden in Morgenstond. Er zijn al meerdere bewonersbijeenkomsten geweest en we zijn in gesprek met sportverenigingen, religieuze instellingen, onderwijsinstellingen en ondernemers. Op basis daarvan zal het college het net ophalen en komen tot

een afweging over wat de meest geschikte venstertijd is. Als u als raad terwijl het participatieproces nog loopt, er een eigen oordeel over velt, dan is dat toch wel een beetje ingewikkeld en denk ik ook in strijd met uw eigen beleid; ik noem in dit verband onder andere de SP-motie Beleid op venstertijd die volgens mij unaniem is aangenomen en waar het college uitvoering aan geeft. Het is dan ook van belang om dat proces netjes te doorlopen. Op basis daarvan zal het college een besluit nemen over wat de meest geschikte venstertijd is, inclusief wat uit de participatie komt en inclusief wat dat betekent voor het draagvlak. Dus mijn verzoek is om de motie aan te houden.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). De wethouder vraagt om de motie aan te houden. Dat zou ik willen doen als de wethouder kan toezeggen dat we voor de volgende raad het verslag krijgen van de participatie en dat het college dan nog geen definitief besluit heeft genomen over de venstertijden.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Op zich begrijp ik de vraag. Het college zit wel in een tijds-klem, want het voornemen is om op 1 juni betaald parkeren in te voeren. Dat is ook waar heel veel bewoners heel erg veel behoefte aan hebben. Het zou dus eigenlijk betekenen dat we als college eind maart, zoals we ook hebben gecommuniceerd in de eerdere brief, dat besluit over de plaats en tijden zouden moeten nemen. Als we dat nog een week moeten uitstellen, dan gaan we net krap in de termijnen zitten, maar ik begrijp de vraag en ik zal kijken op wat voor manier daaraan invulling kan worden gegeven. Daarbij kijk ik ook naar wat de motie vraagt. Als het college afwijkt van wat deze motie vraagt, namelijk ook overdag parkeren, dan snap ik dat dat nog wat pregnanter is dan wanneer we op basis van de participatie besluiten tot invoeren van betaald parkeren alleen in de avond.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik probeer het even samen te vatten. De wethouder zegt: eigenlijk kunnen we het niet uitstellen tot na de volgende raad. U vraagt wel om de motie aan te houden, maar als er niets komt dan is aanhouden niet zo handig. Als de venstertijden worden uitgevoerd zoals in de motie staat, dan wordt het besluit eerder genomen en als daarvan wordt afgeweken dan wordt het besluit uitgesteld tot na de volgende raad. Klopt dat?

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Ja, als u de motie aanhoudt dan zegt het college toe dat wanneer we afwijken van wat de motie vraagt, namelijk om alleen in de avond betaald parkeren in te voeren, we u in de gelegenheid stellen om bij de volgende raad daar iets van te vinden. Dus mits u de motie aanhoudt.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Dat is een hele duidelijke toezegging. Dan houd ik de motie aan.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Dank dat we dit zo kunnen doen.

De **voorzitter**. Aangezien motie W.1 CU/SGP is aangehouden, maakt ze geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Hart voor Den Haag heeft vier moties ingediend. Ik heb ze niet vooraf gezien, dus ik heb niet van alle overwegingen kennis kunnen nemen. Dus ik doe het nu even op basis van de dicta die ik zo-even hoorde

Motie W.5 HvDH, Geen uitbreiding betaald parkeren in Morgenstond, wil het college met klem ontraden. Morgenstond gaat al heel lange tijd gebukt onder een hoge parkeerdruk, in sommige delen van Morgenstond zelfs boven de 100%. Ook uit de bijeenkomsten met bewoners die we nu aan het houden zijn, komt echt een heel breed draagvlak naar voren om in ieder geval betaald parkeren in te voeren. Of dat dan alleen 's avonds is of ook overdag, daar zijn we nog naar aan het kijken, maar betaald parkeren is daar echt nodig. Dat kan ook op basis van de Parkeerstrategie 2021; Morgenstond is namelijk een van de grootschalige gebiedsontwikkelingen.

Motie W.2 HvDH, Geef bewoners Morgenstond een goedkopere parkeervergunning, wil het college ook ontraden, wat u niet zal verrassen. We hebben dit debat eerder gevoerd. Korthedshalve verwijs ik naar de commissiebrief en de actualisatie van de Parkeerstrategie die een volgende keer nog door uw raad zal moeten worden vastgesteld. Daar zit ook een advies van Pels Rijcken bij waarin

aangegeven wordt dat op basis van artikel 225, lid 8 van de Gemeentewet je alleen een parkeertarief kunt vaststellen op basis van tijdsduur, plaats, oppervlakte of ligging en dat overlast vanwege bouwactiviteiten of iets dergelijks geen grond is om kortingen te verlenen. Dus die mogelijkheid is er niet. Ik moet deze motie dan ook met klem ontraden vanwege onuitvoerbaarheid.

Motie W.3 HvDH, Geen uitbreiding betaald parkeren in Morgenstond zonder draagvlakonderzoek, wil het college ook ontraden. De parkeerdruk is in Morgenstond ruim boven de 90% in de meeste gebieden. Het is bovendien een grootschalige gebiedsontwikkeling. Draagvlakonderzoek is op basis van de oude Parkeerstrategie niet nodig. Dus we gaan er geen apart onderzoek voor doen. Overigens is het wel zo dat er in Morgenstond bij veel bewoners breed draagvlak is om betaald parkeren in te voeren.

Dan motie W.4 HvDH, Kom met oplossing voor Stichting Morgenstond. Als we hebben besloten wat de venstertijden gaan worden voor betaald parkeren per 1 juni, dan gaan we alle instellingen een brief sturen waarin we toelichten welke mogelijkheden er zijn om bijvoorbeeld bewoners- en bezoekersvergunningen aan te vragen. Voor een stichting geldt dat als die ingeschreven is bij de Kamer van Koophandel, ze ook een parkeervergunning kan aanvragen voor een bedrijf met bijbehorende bezoekersregeling. Daar kunnen we ook over in gesprek gaan met deze stichting. Ik kan hier ook best toezeggen om actief met deze stichting in gesprek te gaan over al deze mogelijkheden. Maar om dat nu per motie te doen, zou het college echt willen ontraden. Dus ook deze motie moet het college ontraden.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

X. Schrappen voorrang statushouders.

De beraadslaging wordt geopend.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik heb geen spreektijd meer, dus ik moet het kort en bondig houden.

De **voorzitter**. U moet alleen de motie voorlezen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ja, dat ga ik doen. Ik ga wethouder Balster vanavond geen prutser noemen, maar ik wil wel dat de wethouder zich aan de wet houdt. Hij zegt namelijk dat hij de wet niet wil uitvoeren. Omdat ik wil dat hij de wet wel gewoon uitvoert, heb ik twee moties. De eerste is een motie van afkeuring over de uitspraken van de wethouder. Ik verzoek het college om de uitspraken van wethouder Balster in de media te veroordelen en te benadrukken dat de gemeente zich aan de wet zal houden. Ik verzoek het college de wethouder te verzoeken om zich in publieke uitspraken te conformeren aan geldende wetgeving.

Daarnaast heb ik een motie die het college vraagt om te stoppen met de speciale behandeling van de statushouders. Ik verzoek het college om de speciale behandeling van statushouders bij het verkrijgen van een sociale huurwoning te beëindigen en het gemeentelijk beleid hierop aan te passen en om met onmiddellijke ingang te stoppen met het geven van voorrang aan statushouders bij de toewijzing van sociale huurwoningen zodra de nieuwe wetgeving van kracht is.

Samir Ahraoui (PvdA). Volgens mij zijn er weinig mensen hier in deze zaal aanwezig die zeggen dat je niet aan een wet zou moeten voldoen. Maar is het niet heel hypocriet dat het juist Hart voor Den Haag is die zegt dat je je aan de wet moet houden, terwijl bij de debatten die we hier hebben gevoerd over de Spreidingswet Hart voor Den Haag de eerste was die zei: hartstikke leuk dat die Spreidingswet er doorheen is gekomen, maar, best college, houd u niet aan die wet. Dus wie probeert Hart voor Den Haag in dit debat eigenlijk precies de maat te nemen?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Allemaal mooi, hoor, wat de heer Ahraui nu allemaal inbrengt. Ik had het ook prima gevonden als meneer Ahraui voor de camera bij Omroep West had gestaan om te roepen dat die nieuwe wetgeving over de statushouders niet uitgevoerd zou moeten worden, maar we hebben het hier over de wethouder. En de wethouder moet zich gewoon aan de wet houden.

Samir Ahraui (PvdA). Maar als ik naar de berichtgeving van het college kijk, niet alleen op dit onderwerp maar op heel veel andere onderwerpen, dan vind ik het, als er wetgeving in de pijp zit, niet zo heel gek dat er vanuit het college of vanuit het stadhuis uiteindelijk invloed wordt geprobeerd uit te oefenen op een wet die aanstaande is, in de zin dat je zegt: hé, er zijn bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen in mijn stad en houd daar rekening mee op het moment dat je deze wet maakt. Dan ben je toch helemaal niet iets gek aan het doen? De heer Dubbelaar probeert hier te pretenderen alsof dit college zegt dat het zich niet aan de wet gaat houden, terwijl niemand hier in deze ruimte en dus ook niemand in het collegevak heeft gezegd dat we ons niet aan de wet gaan houden.

De **voorzitter**. Het is een interruptie, hè.

Samir Ahraui (PvdA). Ik vraag mij dus echt af met welke bril de heer Dubbelaar kijkt.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Wederom heeft de heer Ahraui het mis. Ik zou het terecht vinden als de wethouder zich vanuit het standpunt van het college kritisch zou uitlaten over die nieuwe wetgeving die er gaat komen. Maar hier is iets anders aan de hand. De wethouder zegt hier letterlijk dat hij statushouders met voorrang zal blijven huisvesten in corporatiewoningen. Dat is totaal iets anders dan kritisch zijn op nieuwe, toekomstige wetgeving.

De **voorzitter**. Meneer Ahraui, laatste keer. Kort.

Samir Ahraui (PvdA). Dan hebben wij een andere lezing van hoe we het college daarin hebben zien optreden. Maar even los daarvan. We hebben een maatschappelijk probleem met elkaar, namelijk dat er mensen moeten worden opgevangen. Ik ben eigenlijk wel benieuwd hoe volgens Hart voor Den Haag mensen met een status opgevangen moeten kunnen worden, want in een opvanglocatie mogen ze wat betreft Hart voor Den Haag ook niet zitten. Dus waar gaan ze heen?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dit is een landelijk probleem waar men op landelijk niveau echt heel druk mee bezig is om er oplossingen voor te zoeken. Ik sta hier als volksvertegenwoordiger van alle inwoners van Den Haag en daar doe ik mijn best voor, iedere dag weer.

Rutger de Ridder (VVD). De Haagse VVD is het heel erg eens dat we geen voorrang zouden moeten verlenen aan statushouders, maar de VVD-positie is dat we dat in Den Haag ook niet doen. We kennen hier het eenmalig passend aanbod. In hoeverre is dat in de ogen van Hart voor Den Haag voorrang?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Feit is dat statushouders een speciale behandeling krijgen in Den Haag en daarmee is er een ongelijk speelveld omdat dit niet ook van toepassing is op al die andere woningzoekenden in onze stad.

Rutger de Ridder (VVD). Maar dan zegt Hart voor Den Haag dus dat het geen voorrang is. Dan zou ik graag zien dat ze dat dictum wijzigt. Ik ben het een groot deel eens met de heer Dubbelaar, maar het gaat dus niet om die voorrang maar u wilt dat passende aanbod vervangen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik reken op steun van de VVD. De ene motie gaat specifiek over de uitspraken van wethouder Martijn Balster waarvan ik vind dat die dat niet moet doen. De andere motie verzoekt de speciale behandeling van statushouders bij het verkrijgen van een sociale huurwoning te beëindigen. Dat is dus precies wat de heer De Ridder nu inbrengt.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Ridder.

Rutger de Ridder (VVD). Maar wat doen we dan met al die mensen die er toch zijn? Want die verstoppert uiteindelijk - dat klinkt heel oneerbiedig, maar toch - de keten van opvang. Daar moeten we iets mee. Wat doen we daar dan mee?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Uiteindelijk kun je alternatieve vormen van huisvesting zoeken in dit land. Daarvan zeggen wij als Hart voor Den Haag: verlaag alsjeblieft de taakstelling voor de gemeente Den Haag, schrap de taakstelling voor de gemeente Den Haag. Als gemeente Den Haag hebben we te maken met grootstedelijke problematiek, wat ik al meermaals in deze raadzaal heb verkondigd. Als ik de tijd krijg, kan ik er uren over volpraten hoe groot die problemen in Den Haag zijn. Wat ik de heer De Ridder wil meegeven is het volgende. Bij hem is een kindje op komst. Ik vind dat zijn kind, mijn kind en al die andere kinderen die hier in Den Haag op zoek zijn naar een woning of in de toekomst op zoek zijn naar een woning, dezelfde rechten moeten krijgen als iedereen.

De **voorzitter**. Door de heer Dubbelaar worden de volgende moties (X.1 HvDH en X.3 HvDH) ingediend:

Motie X.1 HvDH Stoppen met speciale behandeling van statushouders

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter afronding van de rondvraag over Schrappen voorrang statushouders op 19 februari 2025 in de commissie Ruimte.

Constateernde dat,

- het aantal toegewezen sociale huurwoningen (1777) aan statushouders in de afgelopen vijf jaar hoger was dan het aantal nieuw opgeleverde sociale huurwoningen (1760);
- het wetsvoorstel 'Schrappen van de voorrangspositie van statushouders bij sociale huurwoningen' momenteel in internetconsultatie is, waardoor gemeenten geen voorrang meer mogen geven aan statushouders.

Overwegende dat,

- de huidige voorrangsregeling voor statushouders zorgt voor langere wachtlijsten voor andere Haagse woningzoekenden;
- het verlenen van voorrang aan statushouders in strijd is met het gelijkheidsbeginsel en het vertrouwen in de gemeente ondermijnt.

Van mening dat,

- alle woningzoekenden in Den Haag op gelijke wijze behandeld moeten worden bij de toewijzing van sociale huurwoningen;
- het belangrijk is om een eerlijk en transparant beleid te voeren dat voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.

Verzoekt het college,

- de speciale behandeling van statushouders bij het verkrijgen van een sociale huurwoning te beëindigen en het gemeentelijk beleid daarop aan te passen;
- met onmiddellijke ingang te stoppen met het geven van voorrang aan statushouders bij de toewijzing van sociale huurwoningen, zodra de nieuwe wetgeving van kracht is.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie X.3 HvDH Afkeuring over uitspraken van de wethouder

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter afronding van de rondvraag over Schrappen voorrang statushouders op 19 februari 2025 in de commissie Ruimte.

Constaterende dat,

- wethouder Martijn Balster in de media heeft verklaard dat Den Haag, ondanks een voorgestelde wetswijziging, statushouders met voorrang zal blijven huisvesten in corporatiewoningen;
- deze uitspraken in strijd zijn met het wetsvoorstel 'Schrappen van de voorrangspositie van statushouders bij sociale huurwoningen', dat momenteel in internetconsultatie is.

Overwegende dat,

- het beleid van de wethouder ingaat tegen de landelijke wetgeving en de gelijke behandeling van woningzoekenden belemmert;
- deze uitspraken bijdragen aan een gevoel van ongelijkheid en onrechtvaardigheid onder de Haagse inwoners die al jarenlang wachten op een sociale huurwoning.

Van mening dat,

- de wethouder zich aan de wet moet houden, ongeacht zijn persoonlijke mening over de wetswijziging;
- het belangrijk is dat de gemeente Den Haag een eerlijk en transparant beleid voert dat voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.

Verzoekt het college,

- de uitspraken van wethouder Martijn Balster in de media, te veroordelen en te benadrukken dat de gemeente zich aan de wet zal houden.
- de wethouder te verzoeken om zich in zijn publieke uitlatingen te conformeren aan de geldende wetgeving.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Ik heb de motie Voortvarend voorbereiden op uitvoering schrappen voorrang statushouders, met als dictum: verzoekt het college zich voortvarend en zo goed mogelijk voor te bereiden op de uitvoering van het schrappen van de voorrangregeling voor statushouders.

Rutger de Ridder (VVD). Zullen we niet gewoon wachten totdat de wet in werking is getreden? Want we weten nog helemaal niet of het gaat werken. We hebben ook allerlei asielwetten waarvan we ook nog niet weten hoe die precies gaan werken. Dus zullen we daar nog even op wachten?

Nick Kaptheijns (PVV). Nee, laten we dat gewoon even niet doen, zeker na de uitlating van de wethouder zelf en zeker ook na de krankzinnige reactie van het college waarbij direct wordt gesproken over hoe onmenselijk het wel niet is. Nou, ik vind het vooral onmenselijk om onze eigen daklozen en woningzoekenden totaal in de kou te laten staan.

Rutger de Ridder (VVD). Ik denk dat de heer Kaptheijns en ik het er ook best wel over eens zijn dat we geen voorrang moeten hebben. Maar het is toch ook zo dat we in dit land echt wel eerst moeten afwachten of de Tweede en de Eerste Kamer uiteindelijk in gaan stemmen? In de Eerste Kamer is er

nog geen zicht op een meerderheid, zeker niet waar het gaat om de houding van dit kabinet en met name die van de asielminister op dit soort dossiers. Dat bent u toch met mij eens?

Nick Kaptheijns (PVV). Ik ben het daar eigenlijk niet mee eens. Ik heb liever dat we ons er hier al op voorbereiden, zeker omdat er ook heel directe en serieuze uitlatingen zijn gedaan die mij echt doen twifelen, in de zin dat je eigenlijk kunt spreken van een soort van Amsterdamse praktijken, zo van 'nee, we houden ons niet aan landelijk beleid'. Dat is eigenlijk wat het college hier zegt.

De **voorzitter**. Door de heer Kaptheijns wordt de volgende motie (X.2 PVV) ingediend:

Motie X.2 PVV Voortvarend voorbereiden op uitvoering schrappen voorrang statushouders

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van afronding debat “Schrappen voorrang statushouders”,

Constaterende, dat:

- de gemeente Den Haag in reactie op het wetsvoorstel om de voorrang voor statushouders inzake sociale huurwoningen te schrappen, heeft laten optekenen dat zij het ‘onmenselijk’ en ‘een schijnoplossing’ vindt;
- zij tevens aangeeft statushouders met voorrang te blijven huisvesten in corporatiewoningen, ondanks de wetswijziging.

Overwegende, dat:

- de gemeente Den Haag door deze opstelling de vele Hagenezen die al jaren op de wachtlijst staan voor een sociale huurwoning in de kou laat staan;
- de gemeente de taak heeft zich zo goed mogelijk voor te bereiden op de uitvoering van dit naderende landelijk beleid.

Verzoekt het college:

- zich voortvarend en zo goed mogelijk voor te bereiden op de uitvoering van het schrappen van de voorrangstelling voor statushouders.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Balster** (PvdA). Voorzitter. Om in de terminologie van de PVV te spreken: statushouders zijn onze inwoners zonder woning. Als de wetswijziging die minister Keijzer voorstelt, doorgaat zijn het onze daklozen die we dan vervolgens moeten opvangen. Daarom is dit college apert tegen het schrappen van de voorrang en uiten we dat ook in VNG-verband, gelukkig ook samen met heel veel andere gemeenten. Het leidt tot chaos en bovendien hebben we ons ook te houden aan de taakstelling die vooralsnog wettelijk staat. Bij het schrappen van die voorrang hebben we dan een ongelofelijk ingewikkelde opgave. Het zal dan ook niet tot verbazing leiden dat het college de twee moties die oproepen om te stoppen met die voorrang, moet ontraden. De motie van afkeuring - ik heb die net horen voorlezen - laten we uiteraard aan de raad.

Nick Kaptheijns (PVV). Ik hoor de wethouder dus zeggen dat statushouders wel degelijk voorgetrokken worden, zeker in navolging van wat de VVD zegt. Het gebeurt dus wel. Toch, wethouder?

Wethouder **Balster** (PvdA). De heer De Ridder heeft net keurig gezegd hoe we dat doen in Den Haag. Zo'n 30% van de toewijzingen in de sociale huurvoorraad betreft groepen die op dit moment geen woning hebben waardoor we met een vorm van voorrang huisvesten, omdat er anders grote problematiek ontstaat en mensen niet aan een woning komen. Dat doen we al jaren en dat gaat op een

hele goede manier, ook in de onderlinge solidariteit tussen gemeenten, want we doen het allemaal op basis van het aantal inwoners en op basis van de sociale voorraad die we met elkaar hebben.

Nick Kaptheijns (PVV). Dit is gewoon semantiek. Het is een andere term maar het komt exact op hetzelfde neer.

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik weet niet precies waar uw interruptie over gaat. Ja, statushouders hebben net als een aantal andere groepen in onze stad een voorrangpositie om in aanmerking te kunnen komen voor een sociale huurwoning. Dat klopt, want het gevolg van het niet op die manier organiseren, is dat deze groepen aan hun lot overgelaten zijn.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Kaptheijns.

Nick Kaptheijns (PVV). Wat vindt de wethouder dan eigenlijk van alle werkende Hagenaars en Hagenezen in onze stad die dakloos zijn? Daar wordt niks voor gedaan, hoor.

Wethouder **Balster** (PvdA). Nou, daar wordt heel veel voor gedaan. Collega Vavie heeft een buitengewoon ambitieuze aanpak om dakloosheid te voorkomen en om als er wel sprake van is, deze mensen in een goede opvangvoorziening te krijgen met alle begeleiding die daarbij nodig is en om ze vervolgens zo snel mogelijk toe te leiden naar een woning. De beste manier om woningnood te bestrijden, is woningen toevoegen aan de bestaande woningvoorraad en ze weer betaalbaar te maken en om heel veel sociale huurwoningen te realiseren in onze stad. U weet dat we daar keihard aan werken.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

Y. Goed verhuurderschap.

De beraadslaging wordt geopend.

Vincent Thepass (GroenLinks). Voorzitter. Ik heb twee moties. De eerste motie, Pak door met uitbreiding van vergunningsgebieden, heeft als dictum: verzoekt het college de uitbreiding van de verhuurvergunning hoe dan ook door te zetten en hiervoor uiterlijk in Q3 een planning met de raad te delen, in de aanloop naar de voorjaarsnota in beeld te brengen welke (financiële en andere) randvoorwaarden daarvoor nodig zijn en de Pandbrigade structureel in staat wordt gesteld om de uitbreiding uit te voeren, op termijn te streven naar een uitbreiding van de verhuurverordening naar in ieder geval alle wijken met veel particuliere huur, om zo een waterbedeffect te voorkomen. Deze motie is meeondertekend door Peter Mekers van D66 en Lesley Arp van de SP.

De tweede motie, Het collectief is de beste huurbescherming, heeft als dictum: verzoekt het college te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor huurders om meer collectief en georganiseerd voor hun rechten op te komen en hoe dit door de gemeente ondersteund en gestimuleerd kan worden en zich bij het onderzoeken van deze organisatievormen te laten inspireren door vakbonden, Tenant Unions (in de VS en het VK) en andere collectieve organisatievormen. Deze motie is meeondertekend door Jan Willem van den Bos en Lesley Arp.

De **voorzitter**. Door de heer Thepass, daartoe gesteund door de heer Van den Bos en mevrouw Arp, wordt de volgende motie (Y.1 GL) ingediend:

Motie Y.1 GL het collectief is de beste huurbescherming

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van Goed Verhuurderschap.

Overwegende, dat:

- misstanden of problemen in de huursector vaak niet slechts één huurder treffen, maar in veel gevallen gedeeld worden door een grotere groep huurders in één of meer complexen van een verhuurder;
- het huidige (grotendeels) individuele karakter van het huurrecht niet altijd effectief is, omdat misstanden van malafide verhuurders vaak structureel en tegenover meerdere huurders plaatsvinden en dus ook collectief beter aangekaart en aangetoond kunnen worden;
- in de Woonvisie 2040 “Wonen in een Stad in Balans” ook is gekozen voor het uitgangspunt om “huurders van particuliere huurwoningen een stem geven” maar dit nog niet concreet is door vertaald in acties rondom het collectief organiseren van huurders in de particuliere sector.

Constaterende, dat:

- het individueel aankaarten van problemen door huurders vaak als hoogdrempelig wordt ervaren, zeker als intimidatie onderdeel van het probleem is;
- zelforganisatie van huurders kan bijdragen aan een grotere meldingsbereidheid, verminderde kwetsbaarheid voor intimidatie, onderlinge hulp, steun en solidariteit en het de handhaving kan verstevigen omdat collectieve problemen rondom één verhuurder beter in beeld gebracht kunnen worden voor handhavende instanties;
- de praktijk van vakbonden uitwijst dat mensen bij gezamenlijke problemen, collectief vaak meer kunnen bereiken dan individueel;
- huurders ook bij het initiatiefrecht rondom verduurzaming van huurwoningen collectief meer kunnen bereiken dan individueel, onder andere omdat het meer mogelijkheden biedt om je op het niveau van een complex te organiseren.

Van mening, dat:

- excessen in de particuliere huurmarkt dermate problematisch zijn, dat gedupeerde huurders ondersteunt moeten worden bij het collectief organiseren.

Verzoekt het college:

- te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor huurders om meer collectief en georganiseerd voor hun rechten op te komen en hoe dit door de gemeente ondersteund en gestimuleerd kan worden;
- zich bij het onderzoeken van organisatievormen te laten inspireren door vakbonden, Tenant Unions (in de VS en het VK) en andere collectieve organisatievormen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de heer Thepass, daartoe gesteund door de heer Mekers en mevrouw Arp, wordt de volgende motie (Y.2 GL) ingediend:

Motie Y.2 GL Pak door met uitbreiding vergunningsgebieden

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van goed verhuurderschap .

Overwegende, dat:

- veel huurders in de particuliere sector, in het bijzonder arbeidsmigranten, jongeren en mensen met een lager inkomen, kwetsbaar zijn voor misstanden van verhuurders;
- de wet goed verhuurderschap de mogelijkheid biedt om een verhuurverordening met een verplichte verhuurvergunning op gebiedsniveau in te voeren;
- zo'n vergunningsplicht ook de mogelijkheid biedt om verhuurders die structureel en stelselmatig de wet overtreden de vergunning, en daarmee de toegang tot de woningmarkt te ontfangen;
- er in het 'Haags Akkoord' is afgesproken is om het aantal wijken waar de verplichte vergunning van toepassing is, uit te breiden.

Constaterende, dat:

- de verhuurverordening nu nog alleen van toepassing is in vier gebieden in Laakkwartier en Transvaalkwartier;
- er echter ook in andere wijken zoals Rustenburg Oostbroek (met veel arbeidsmigranten), Regentessekwartier (veel particuliere huur en veel starters) en Schildersbuurt ook structurele misstanden plaatsvinden;
- er daarnaast ook binnen Laakkwartier en Transvaalkwartier buiten bestaande vergunningsgebieden structurele misstanden plaatsvinden en er daarom nog ruimte voor uitbreiding is;
- het college de intentie heeft uitgesproken om de verhuurvergunning verder uit te breiden, maar hier pas over een halfjaar definitief een afweging over gaat maken en er nu dus nog geen zekerheid van uitbreiding is.

Van mening, dat:

- huisjesmelkers (verhuurders die structureel de wet goed verhuurderschap overtreden en waarbij misstanden tegen huurders onderdeel zijn van het verdienmodel) niet thuishoren op de Haagse woningmarkt.

Verzoekt het college:

- de uitbreiding van de verhuurvergunning hoe dan ook door te zetten en hiervoor uiterlijk in Q3 een planning met de raad te delen;
- in de aanloop naar de voorjaarsnota in beeld te brengen welke (financiële en andere) randvoorwaarden daarvoor nodig zijn en de pandbrigade structureel in staat wordt gesteld om de uitbreiding uit te voeren;
- op termijn te streven naar een uitbreiding van de verhuurverordening naar in ieder geval alle wijken met veel particuliere huur, om zo een waterbedeffect te voorkomen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Ik heb een motie met als titel 'Ga de strijd aan tegen sleutelgeld'. De motie verzoekt het college groepen die kwetsbaar zijn voor uitbuiting door verhuurders, denk aan (internationale) studenten en arbeidsmigranten, actief te wijzen op het feit dat het innen van sleutelgeld verboden is, dit te doen via belangenorganisaties waarmee wij als gemeente samenwerken en op relevante momenten, zoals introductiebijeenkomsten voor studenten, huurders die toch sleutelgeld hebben betaald te vragen om dit actief te melden via het meldpunt 'Ongewenst gedrag van verhuurders', en de raad uiterlijk eind 2025 te informeren over de ingezette acties en opgehaalde signalen, alsmede over de mogelijkheden om het proceskostenfonds in te zetten tegen verhuurders die structureel sleutelgeld innen bij Haagse huurders.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp wordt de volgende motie (Y.3 SP) ingediend:

Motie Y.3 SP Ga de strijd aan tegen sleutelgeld

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op donderdag 13 maart 2025, ter bespreking van Goed verhuurderschap.

Constaterende, dat:

- verhuurders geen sleutelgeld / onwettige administratiekosten mogen vragen, maar de SP signalen ontvangt dat bij sommige studenten die een huurcontract aangaan in Den Haag alsnog honderden euro's aan dergelijke kosten in rekening wordt gebracht;
- dit mede mogelijk is omdat niet alle studenten weten dat dit onwettige kosten zijn en dit met name het geval is bij internationale studenten;
- huurders voor het terugvorderen van dergelijke kosten naar de kantonrechter moeten stappen;
- huurders geen recht hebben op financiële rechtsbijstand als er sprake is van een te laag financieel belang en het bij sleutelgeld vaak om bedragen onder de 500 euro gaat;
- gemeenten op basis van de Wet goed verhuurderschap een meldpunt moeten openen waar klachten over ongewenst verhuurdergedrag kunnen worden gemeld (artikel 4 Wvg).

Overwegende, dat:

- het in het kader van het tegengaan van slecht verhuurderschap belangrijk is dat zoveel mogelijk (toekomstige) Haagse huurders weten dat het innen van sleutelgeld bij het aangaan van een huurcontract onwettig is;
- het daarnaast belangrijk is dat de gemeente een goed beeld heeft van Haagse verhuurders die structureel en op grote schaal het innen van sleutelgeld als verdienmodel toepassen over de ruggen van kwetsbare huurders;
- het voeren van een rechtszaak door middel van het proceskostenfonds tegen een verhuurder die structureel sleutelgeld int een afschrikwekkende werking zou kunnen hebben richting andere Haagse verhuurders die op deze manier de wet overtreden.

Verzoekt het college:

- groepen die kwetsbaar zijn voor uitbuiting door verhuurders, denk aan (internationale) studenten en arbeidsmigranten, actief te wijzen op het feit dat het innen van sleutelgeld verboden is;
- dit te doen via belangenorganisaties waarmee wij als gemeente samenwerken en op relevante momenten, zoals introductiebijeenkomsten voor studenten;
- huurders die toch sleutelgeld hebben betaald te vragen om dit actief te melden via het meldpunt 'Ongewenst gedrag van verhuurders';
- de raad uiterlijk eind 2025 te informeren over de ingezette acties en opgehaalde signalen, alsmede over de mogelijkheden om het proceskostenfonds in te zetten tegen verhuurders die structureel sleutelgeld innen bij Haagse huurders.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Balster** (PvdA). Voorzitter. Motie Y.3 van mevrouw Arp kan het college aan de raad laten.

Dan motie Y.1 van de heer Thepass, Het collectief is de beste huurbescherming. Het is een haakje in de Woonvisie maar hiermee nog wat verder uitgewerkt en aangescherpt, waarvoor dank. Het college kan er dan ook goed mee uit de voeten en laat deze motie dus aan de raad.

Dan motie Y.2 GL, Pak door met uitbreiding van vergunningsgebieden. Ik snap die ook heel goed. Zoals we in de brief over goed verhuurderschap al hebben aangekondigd, is het college voornemens om in de zomer te kijken hoe we gaan uitbreiden. Dat is namelijk ook onze ambitie. We zien dat de problematiek breder speelt, zoals ook al eerder aangegeven. Ik heb ook al eens een aantal wijken genoemd waar dit nog meer speelt. We willen dit echter wel behoedzaam doen, zodat het ook

echt effectief is en het een instrument blijkt te zijn bovenop wat we al kunnen. Gezien het feit dat er veel verschillende wettelijke kaders zijn, willen we ook echt even goed kijken waar we het meest aan hebben en hoe dat uitpakt om de stappen behoedzaam en haalbaar te kunnen zetten. Het college zal u in Q3 informeren over waar we gaan uitbreiden, waarbij we ook zullen aangeven wat we in beeld willen hebben en blijven brengen om ook toekomstige beslissingen te kunnen nemen. Omdat deze motie daar al echt op vooruitloopt, zou ik u willen vragen om de motie nog even aan te houden. Laten we dan met elkaar in september/oktober, als we hierover weer met elkaar spreken, kijken of die stappen voldoende zijn. Het college wil het echt behoedzaam, zorgvuldig en onderbouwd doen, maar wel met de ambitie om daar verdere stappen in te zetten.

Samir Ahraui (PvdA). Waar het gaat om die bredere uitwerking waar we idealiter naartoe zouden willen, vraag ik mij nog wel het volgende af. We hebben natuurlijk nog die belofte voor Rustenburg-Oostbroek openstaan. Dit zal wellicht een van de eerste wijken zijn waar dan naar gekeken zal worden. Maar is het ook de ambitie van het college om verder te kijken dan alleen Rustenburg-Oostbroek op het moment dat blijkt dat dit instrument heel erg nuttig is?

Wethouder **Balster** (PvdA). Ja, precies zoals u het zegt. In de tussentijd is er wel de Wet betaalbare huur gekomen die buitengewoon effectief is om op verhuurniveau te kijken waar er misstanden zijn en om de hele voorraad aan te pakken. Dat kunnen we dus zonder de verhuurvergunning. Dus we willen ook even kijken hoe effectief dat is. Daarnaast is het nodig in sommige gebieden om daarbovenop de verhuurvergunning toe te passen. Als dat een aanvullend instrument is dat kans van slagen heeft en ook werkt om malafide verhuurders op portefeuilleniveau aan te pakken, dan zullen we dat zeker niet nalaten.

Samir Ahraui (PvdA). Dank. Als ik het dan helemaal goed samenvat: in de brief die we rond de zomer krijgen van het college, zal dan ook op dit soort aspecten ingegaan worden, dus op wat je hiervoor nodig hebt en hoe dat er in de tijd uit komt te zien?

Wethouder **Balster** (PvdA). Ja, exact. Daar is die brief precies voor bedoeld.

Peter Mekers (D66). Dank ook voor de reactie van de wethouder op de motie. Wordt er dit jaar dan nog wel echt besloten over hoe we gaan uitbreiden? Wanneer kunnen we zo'n besluit verwachten?

Wethouder **Balster** (PvdA). Zoals ik in de commissie al zei, is het eerste wegingsmoment in de zomer. Dan besluiten we op welke manier we de eerste uitbreidingsstappen gaan doen. De heer Thepass vraagt in zijn motie om ook al na te denken over wat er daarna moet gebeuren. Dat zullen we, zo goed en zo kwaad als we kunnen, al aangeven in de brief die u rond de zomer gaat krijgen.

Vincent Thepass (GroenLinks). Dank voor de beantwoording. Met deze toezeggingen kan ik de motie, in afwachting van de brief in de zomer, aanhouden.

De **voorzitter**. Aangezien motie Y.2 GL is aangehouden, maakt ze geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

Z. Debat openbaar vervoer.

De beraadslaging wordt geopend.

Caroline Peeck (VVD). Voorzitter. Zeker en juist de bewoners van de mooie wijk Leidschenveen-Ypenburg verdienen het om veilig en snel hun wijk uit te kunnen. Sinds 2019 vragen ze al om dat juist

met het ov te kunnen doen, omdat de wegen met de auto overvol zijn geworden door de Mall of the Netherlands en de realisatie van de Driemanspolder. Daarom dien ik samen met Judith Klokkenburg van de ChristenUnie de motie Onderzoek reizigerspotentieel voor de halte Houtkade in Leidschenveen-Ypenburg, in. Er is al een onderzoek geweest in 2019 maar intussen zijn de wegen nog voller geworden met auto's. Daarom verzoeken we het college om onderzoek te laten doen naar het reizigerspotentieel en de kosteneffectiviteit van een RandstadRailhalte ter hoogte van de rotonde Houtkade en de raad hier in Q4 2025 over te informeren.

Peter Mekers (D66). Ik zit hierbij ook te denken aan onze rol in de MRDH en dergelijke en aan de vervoersplannen die er nog aan zitten te komen. Is dat niet een logischer plek om aan de HTM te vragen om dat te doen in plaats van dat we het als gemeente zelf doen?

Caroline Peeck (VVD). We denken dat het nu de tijd is om dat echt te gaan doen en dat de gemeente hierin een rol moet pakken om de bewoners van Leidschenveen-Ypenburg hierin van dienst te zijn, want die verdienen dat.

Peter Mekers (D66). Ik ben helemaal niet tegen het fijnmaziger maken van het ov, maar ik vraag mij wel af dit de juiste plek hiervoor is. Dus dat is misschien iets waar de wethouder zo meteen nog heel kort op kan reageren.

Caroline Peeck (VVD). We hebben nog een tweede motie. In het debat over het openbaar vervoer hebben we het lang gehad over de € 110 mln., die als een zwarte wolk boven de stad hangt. De afdrank voor mijn fractie was eigenlijk dat het college toch wat hangende schouders hierbij heeft. Om ze een duwtje in de rug te geven - want zo zijn we - verzoeken we het college bij motie om volop aan de slag te gaan met planvorming voor grootschalige investeringen in het openbaar vervoer die nodig zijn om Den Haag op langere termijn goed bereikbaar te houden.

Peter Mekers (D66). Ik moest toch even goed horen wat u nou zei. Op landelijk niveau zegt uw partij 'we gaan € 110 mln. bezuinigen op Rotterdam, Den Haag en Amsterdam', terwijl u hier vraagt om juist te investeren. Zit u dan niet meer in dezelfde partij? Hoe moet ik dat zien?

Caroline Peeck (VVD). Die discussie hebben we ook al gehad tijdens de commissievergadering. We hebben hier ook op landelijk niveau aandacht voor gevraagd, maar uiteindelijk sta ik hier als lokale politica.

Peter Mekers (D66). Dank voor het antwoord maar waar verwacht u dan dat dat geld voor die extra investeringen vandaan moet komen?

Caroline Peeck (VVD). Met planvorming kan je altijd aan de slag. Dat is wat we vragen. Zet je schouders eronder, ga gewoon door met planvorming!

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Mekers.

Peter Mekers (D66). Plannen zijn mooi, maar het moeten geen luchtkastelen worden.

Caroline Peeck (VVD). Er zijn voldoende grootschalige investeringen. De stad verdient dit want het is belangrijk dat we goed bereikbaar blijven.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik ben het toch wel met de heer Mekers eens. Dit soort 'alles op alles'-moties zijn wel echt heel erg vaag, terwijl er gewoon hele concrete plannen liggen. Mevrouw Peeck is zelf betrokken bij de MRDH. Dus het is wat vreemd om via zo'n motie met zo'n losse flodder te komen. Wat moet hiermee bereikt worden?

Caroline Peeck (VVD). Zoals ik al zei, was de afdrank voor mijn fractie na het debat over het ov dat er te weinig enthousiasme was om die investeringen te gaan doen. We hoorden geen nieuwe plannen.

De plannen waarnaar gevraagd werd, konden niet of lagen moeilijk. Wij zeggen nu dan ook: ga aan de slag, maak plannen, ga verder!

Leonie Gerritsen (PvdD). Maar aan zo'n motie heb je toch helemaal niks? Maak plannen en ga verder, dat is toch precies wat er al de hele tijd gebeurt? Dat is waarom de hele MRDH bestaat. Ik ben er ook niet altijd even blij mee, hoor, maar kom dan met iets concreets. Je kan toch niet zeggen: doe iets? Dan kan iedereen wel moties indienen met 'doe iets en doe er geld bij maar het maakt niet uit hoeveel en ook niet wat we ermee willen bereiken'.

Caroline Peeck (VVD). Voor de Haagse VVD is goede bereikbaarheid van de stad ongelooflijk belangrijk. Dus vragen we het college om gewoon door te gaan en zich niet uit het veld te laten slaan door die € 110 mln.

De **voorzitter**. Mevrouw Gerritsen, laatste keer.

Leonie Gerritsen (PvdD). Dan zou ik toch deze motie weer mee terug nemen. Of kom met iets concreets. Maar met een dergelijke 'doe iets'-motie komen we niet verder.

Caroline Peeck (VVD). Als u op die manier die motie ziet, dan kijkt u er echt op een andere manier naar. Wij willen met elkaar staan voor de bereikbaarheid van Den Haag en zeggen: ga aan de slag. Het is gewoon die afdrank die we hebben van de commissievergadering.

Janneke Holman (PvdA). Mijn afdrank van de commissievergadering zoals ik die heb teruggeluisterd, is eigenlijk een andere. Ik hoor mevrouw Peeck zeggen: weinig enthousiasme, de schouders laten hangen. Maar doet mevrouw Peeck dat eigenlijk niet precies ook ten aanzien van de landelijke VVD? Ik zou zeggen: kom op, start die lobby, neem Nick Kaptheijns daarin mee, om dat geld terug te krijgen voor Den Haag. Waar is het enthousiasme van mevrouw Peeck om echt te strijden voor het openbaar vervoer op de plek waar zij ook heel veel invloed heeft en wij helaas niet?

Caroline Peeck (VVD). Ik weet niet of mevrouw Holman opiniestukken leest, maar ik heb daarover een opiniestuk geschreven in het AD waarin ik oproep om deze bezuinigingen te schrappen. Dus ik geloof niet dat dit aan mij besteed is.

De **voorzitter**. Door mevrouw Peeck worden de volgende moties (Z.3 VVD en Z.4 VVD) ingediend:

Motie Z.3 VVD Juist nu investeren in het openbaar vervoer

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het debat over openbaar vervoer.

Constaterende dat:

- het kabinet voornemens is om 110 miljoen euro te bezuinigen op het openbaar vervoer in de grote steden, waaronder Den Haag;
- het college hier terecht tegen in het verweer gaat bij het kabinet, aangezien de frequentie en veiligheid juist investeringen nodig hebben, in plaats van bezuinigingen.

Overwegende dat:

- goed openbaar vervoer cruciaal is voor de bereikbaarheid en leefbaarheid van Den Haag;
- de groei van de Haagse bevolking en de toenemende drukte op straat juist grote investeringen in het openbaar vervoer nodig maakt.

Van mening dat:

- investeringen in het openbaar vervoer in onze groeiende stad onmisbaar zijn om het een aantrekkelijk alternatief te maken voor de auto.

Verzoekt het college:

- volop aan de slag te gaan met planvorming voor grootschalige investeringen in het openbaar vervoer die nodig zijn om Den Haag op langere termijn goed bereikbaar te houden.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie Z.4 VVD Onderzoek reizigers-potentieel voor de halte Houtkade in Leidschenveen-Ypenburg

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het debat over openbaar vervoer.

Constaterende dat:

- er in 2019 een onderzoek uitgevoerd is naar de interesse en het potentiële gebruik van een extra RandstadRail-halte ter hoogte van de rotonde Houtkade;
- er toentertijd besloten is dat het animo onvoldoende was om de investering te doen om daar een halte te plaatsen.

Overwegende dat:

- de wegen van en naar Leidschenveen-Ypenburg als gevolg van de realisatie van de nieuwe Driemanspolder, het toenemend aantal bewoners en auto's in de wijk, vele malen drukker zijn geworden;
- ook het OV vele malen drukker geworden is;
- de OV-verbindingen tussen Leidschenveen-Ypenburg en de stad te wensen overlaten waardoor veel inwoners de auto pakken;
- een RandstadRailhalte aan de Houtkade bij zal dragen aan betere bereikbaarheid en vermindering van het autoverkeer in en naar deze wijk;
- Het college in het debat op 20 februari jl. aangaf dat ruimtetechnisch de halte mogelijk is.

Verzoekt het college:

- onderzoek te laten doen naar het reizigers-potentieel en de kosteneffectiviteit van een RandstadRail-halte ter hoogte van de rotonde Houtkade;
- de raad hier in Q4 2025 over te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Allereerst wil ik nog even zeggen dat mijn naam ook staat onder de motie van mevrouw Peeck over de Houtkade. Ik wilde die meeondertekenen en ik mocht dat ook van haar. Dus bij dezen.

Dan heb ik zelf nog een motie en die gaat over een volwaardige ov-verbinding voor Kijkduin. We weten van de MRDH; ik moet er volgende week helaas heen. De motie verzoekt het college een haalbaarheidsstudie te (laten) verrichten naar de doortrekking van RandstadRail 3 naar Kijkduin met daarin aandacht voor financiële, ruimtelijke en infrastructurele aspecten, tot die tijd actief in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden om hen te betrekken in de realisatie van de doortrekking. Want we willen dat misschien wel heel graag maar we willen ook weten of dat überhaupt haalbaar en wenselijk is.

Peter Mekers (D66). Ik heb vorig jaar november een 'visie op ov'-werkbijeenkomst georganiseerd waarbij ik fracties om input heb gevraagd over hoe we dit de komende jaren vorm moeten geven. Toen kreeg ik geen reactie van Hart voor Den Haag en nu komt ze met deze motie. Is dit nou ook weer het juiste moment om hiermee aan de slag te gaan met zo'n losse motie of moeten we dit aanpakken middels een position paper richting de MRDH et cetera et cetera?

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Er is altijd een goed moment, zeker als er een volwaardig ov-debat heeft plaatsgevonden. Dus dat vonden wij een goed moment. De motie is overigens meeondertekend door mevrouw Peeck.

De **voorzitter**. Door de heer Bom, daartoe gesteund door mevrouw Peeck, wordt de volgende motie (Z.2 HvDH) ingediend:

Motie Z.2 HvDH Een volwaardige OV-verbinding voor Kijkduin

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van afronding debat openbaar vervoer.

Constaterende dat:

- de huidige OV-verbinding naar Kijkduin onvoldoende is, waardoor bewoners en bezoekers voornamelijk afhankelijk zijn van de auto of fiets;
- de gemeentelijke ambitie is om OV-gebruik te stimuleren en de stad bereikbaar te houden, wat niet strookt met de beperkte OV-ontsluiting van Kijkduin.

Overwegende dat:

- Den Haag een groeiende stad is met toenemende mobiliteitsvraagstukken;
- Kijkduin een belangrijke woon- en recreatiebestemming is, maar momenteel onvoldoende bereikbaar is met het openbaar vervoer;
- de doortrekking van Randstad Rail 3 naar Kijkduin (Deltaplein) kan bijdragen aan een betere ontsluiting van de stad, het verminderen van verkeersdruk en het stimuleren van duurzame mobiliteit.

Verzoekt het college:

- een haalbaarheidsstudie te (laten) verrichten naar de doortrekking van Randstad Rail 3 naar Kijkduin met daarin aandacht voor financiële, ruimtelijke en infrastructurele aspecten;
- tot die tijd actief in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden om hen te betrekken in de realisatie van de doortrekking.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. Meeondertekend door mevrouw Holman van de PvdA, mevrouw Gerritsen van de Partij voor de Dieren en de heer Bom van Hart voor Den Haag, heb ik de motie Pak de fietsparkeerdruktellingen weer op! De motie verzoekt het college de tellingen van de fietsparkeerdruk bij de vier stations en twintig Randstadrail- en tramhaltes te hervatten, de resultaten van deze fietsparkeerdruktellingen bij de stations, Randstadrail- en tramhaltes in kaart te brengen en te delen met de raad, bij de vier stations, Randstadrail- en tramhaltes, waar de fietsparkeerdruk daar aanleiding toe geeft, in kaart te brengen welke maatregelen nodig zijn om de benodigde fietsparkeercapaciteit op termijn te realiseren.

De **voorzitter**. Door de heer De Vuyst, daartoe gesteund door mevrouw Holman, mevrouw Gerritsen en de heer Bom, wordt de volgende motie (Z.1 GL) ingediend:

Motie Z.1 GL Pak de fietsparkeerdruk tellingen weer op!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Openbaar Vervoer.

Overwegende, dat:

- zo'n 30% van de treinreizigers op Haagse trein-, tram- en RandstadRail-stations gebruikt de fiets om bij het station te komen (RIS 306923, RIS302960);
- stations en andere OV-knooppunten (o.a. belangrijke RandstadRail-haltes) optimaal met de fiets bereikbaar moeten zijn (RIS 302960)
- de fiets nu ook al een rol heeft in het voor- en natransport van het regionale RandstadRail en tramnetwerk. De vraag varieert veelal ergens tussen de 10 en 100 fietsparkeerplaatsen bij tramhaltes en tot ca. 800 fietsparkeerplaatsen bij station Leidschenveen (RIS 302960);
- in de fietsstrategie 2040 'Ruim baan voor de fiets' is opgenomen om fietsparkeerdruk te registreren bij vier stations en 20 Randstadrail-tramhaltes middels tellingen;

Constaterende, dat:

- een operationeel doel van het college is om bij vier Haagse treinstations en bij 20 Randstadrail- en tramhaltes meer fietsparkeercapaciteit realiseren voor de periode 2020-2025 (RIS 306923);
- bij de planvorming voor Tram 2025, zoals lijn 6, 12 en 16, sowieso al extra fietsparkeerplekken worden toegevoegd (RIS 306923);
- de tellingen tijdens corona zijn gestopt en hierna niet meer hervat zijn;

Verzoekt het college:

- de tellingen van de fietsparkeerdruk bij de vier stations en 20 Randstadrail- en tramhaltes te hervatten;
- de resultaten van deze fietsparkeerdruk tellingen bij de stations, Randstadrail- en tramhaltes in kaart te brengen en te delen met de raad;
- bij de vier stations, Randstadrail- en tramhaltes, waar de fietsparkeerdruk daar aanleiding toe geeft, in kaart te brengen welke maatregelen nodig zijn om de benodigde fietsparkeercapaciteit op termijn te realiseren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Voorzitter. Motie Z.4 VVD over de Houtkade wil het college ontraden. De wijk Leidschenveen voldoet aan de ov-normeringen die we aan de stad stellen. Er rijdt een RandstadRail. Er is een tram 19 en een bus 30. Ook is er een NS-station in de buurt. Natuurlijk zal zo'n extra halte voor een kleine groep mensen als aantrekkelijk worden gezien maar in de totale afweging - een aantal jaren hebben we dat onderzoek gedaan - is de meerwaarde te beperkt, gezien de investeringskosten, de extra exploitatiekosten en de extra reistijd waardoor reizigers ook weer zullen gaan afhaken. Er is geen enkele aanleiding om te veronderstellen dat als je dat onderzoek nu zou doen, het tot een andere uitkomst zou leiden. Dus deze motie willen we graag ontraden.

Caroline Peeck (VVD). Is de wethouder het met de Haagse VVD eens dat er ten opzichte van 2019 wel degelijk sprake is van een andere situatie, namelijk dat de wegen veel voller zijn geworden door de Mall of the Netherlands waar 1,25 miljoen mensen per maand naartoe gaan en die allemaal op de N14 zitten en door de Driemanspolder, een drukbezocht natuurpark?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). We hebben de studie uit 2019 er nog even bij gepakt. Als je dat soort data nu zou invoeren in hetzelfde afwegingsmodel dan zou dat niet tot een andere uitkomst leiden.

Dan motie Z.3 VVD, Juist nu investeren in openbaar vervoer. Vooropgesteld dat die BDU-korting te gek voor woorden is en dat die echt van tafel moet - de voorzitter van het algemeen bestuur van de MRDH die nu ook in ons midden is, maakt zich daar ook heel hard voor - is mijn afdronk van het commissiedebat niet dat daar een wethouder stond met hangende schouders. We zijn enorm aan het investeren in het openbaar vervoer. Ik noem de Schaalsprong Openbaar Vervoer. Ik noem de

instroom van de brede trams en de aanleg van de Vlietlijn. Daarnaast zijn we bezig met de oude lijnen, waarbij we de stations Laan van NOI en Moerwijk enorm aan het upgraden zijn. We gaan dubbele trams inzetten op lijn 4. Alle bussen gaan elektrisch en extra lang worden. Dus we zijn enorm aan het investeren in het openbaar vervoer, ook op de langere termijn. Als ik deze motie mag uitleggen als een ondersteuning van dat beleid, kan ik die met liefde en plezier aan de raad laten, maar het beeld dat hier een terneergeslagen wethouder zou staan, wil ik toch wel even ontkrachten. We zijn juist enorm aan het investeren in het openbaar vervoer. Dat is ook keihard nodig want we zijn een groeiende stad die we bereikbaar en leefbaar willen houden. Daarbij is een vitaal openbaar vervoer cruciaal.

Motie Z.2 HvDH, Een volwaardige ov-verbinding voor Kijkduin, moet ik ontraden. We zijn aan het kijken naar een ov-verbinding voor Kijkduin. Dat is onderdeel van de verkenning Zuidwestlandcorridor, die we samen met de gemeenten Maassluis en Westland en met de MRDH doen. Daaruit blijkt dat de Bus Rapid Transit, die supersnelle busverbinding, op dit moment de beste oplossing is voor de middellange termijn en dat op de lange termijn een lightrailverbinding mogelijk een oplossing is. Dat zijn we nu aan het verdiepen. Samen met deze partijen zijn we nu aan het kijken onder welke voorwaarden dat mogelijk zou zijn en wat daarvan de kosten zijn. Dus om nu en in deze fase een haalbaarheidsstudie te doen naar een specifieke maatregel zoals het doortrekken van lijn 3 naar Kijkduin, is onverstandig en ook eigenlijk niet aan de orde. Dus die motie moet ik ontraden.

Peter Mekers (D66). Begrijp ik goed dat wat betreft die rapidtransitbaan die wordt bedacht richting het Westland, er ook een tak naar Kijkduin concreet wordt onderzocht?

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Samen met die gemeenten en de MRDH zijn we aan het kijken wat dat ook zou kunnen betekenen voor de verbinding met Den Haag Zuidwest en Kijkduin. Die verdiepende studie is overigens pas gestart. Dus je zou ook kunnen zeggen dat deze motie te vroeg komt.

Peter Mekers (D66). Goed om te horen dat dat al onderzocht wordt, ook richting Kijkduin. Ik ben dan wel benieuwd of de wethouder een termijn kan plakken op wanneer dat onderzoek afgerond wordt.

De **voorzitter**. Nou, u mag weer plakken, wethouder.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Het onderzoek is net gestart. Ik heb niet helemaal scherp wanneer dat afgerond is maar dat zal in de loop van dit jaar zijn, denk ik. Dan kan ik, denk ik, in ieder geval over de tussenresultaten rapporteren.

Dan motie Z.1 GL over de fietsparkeerdruktellingen. Door covid en daarna de lockdowns zijn de fietsparkeerdruktellingen inderdaad gestopt en zijn ze daarna eigenlijk niet meer opgepakt. Deze motie kan ik aan de raad laten want er is best iets voor te zeggen om dat weer te gaan doen. Die tellingen helpen bij het in beeld krijgen van wat er speelt rondom stations en haltes en van wat er nodig zou kunnen zijn aan investeringen voor fietsparkeerplaatsen. Met hoe het dictum is geformuleerd om dat in kaart te brengen en te kijken op welke manier dit gerealiseerd kan worden, kan het college uit de voeten. Dus laat ik die graag aan de raad.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

AA. Opvanglocatie Sportlaan.

De beraadslaging wordt geopend.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik heb twee moties en die gaan eigenlijk over de zorgen die omwonenden hebben bij de nieuwe opvang aan de Sportlaan 600. Het zou het college sieren als het in zijn nieuwsvoorziening rekening zou houden met de zorgen die mensen hebben en met de kritische opmerkingen die ze maken en daarin ook serieus genomen worden. In de motie

Verkooppraatjes wekken geen vertrouwen, verzoeken wij het college de zorgen die bewoners hebben serieus te nemen en dit uit te dragen in alle communicatieuitingen. Deze motie is meeondertekend door mevrouw Peeck van de VVD.

Dan nog een motie over zorgen van omwonenden van de mega-opvang aan de Sportlaan. Er is nu een veiligheidsplan maar dat is niet volledig. Dat neemt de zorgen van de mensen niet weg. Vandaar de motie Luister naar dringende vraag van omwonenden, maak een compleet veiligheidsplan. De motie verzoekt het college het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid te vragen om, op basis van alle stukken behorende bij het huidige conceptveiligheidsplan, een integraal veiligheidsplan te maken voor de tijdelijke invulling Sportlaan 600 en de raad voor de zomer te informeren. Ook deze motie is meeondertekend door mevrouw Peeck van de VVD.

De **voorzitter**. Door mevrouw Verdonk, daartoe gesteund door mevrouw Peeck, worden de volgende moties (AA.1 HvDH en AA.2 HvDH) ingediend:

Motie AA.1 HvDH luister naar dringende vraag van omwonenden, maak een compleet veiligheidsplan.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025 in een debat over de opvanglocatie Sportlaan

Constaterende dat,

- het college heeft besloten dat er ongeveer 750 mensen behorende tot verschillende doelgroepen voor een periode van 5-7 jaar opgevangen gaan worden in de opvanglocatie Sportlaan;
- een groot aantal omwonenden ernstige zorgen heeft over de gevolgen hiervan voor de veiligheid in hun woonomgeving, zoals de afgelopen maanden tijdens meerdere debatten (schriftelijke en mondeling) door hen is ingebracht;
- het concept veiligheidsplan tijdelijke invulling Sportlaan 600 deze zorgen niet heeft weggenomen.

Overwegende dat,

- een veiligheidsplan, volgens het Centrum Criminaliteitspreventie en Veiligheid uit een drietal onderdelen moet bestaan: een veiligheids-/risicoanalyse, een veiligheidsplan en een uitvoeringsplan;
- het huidige concept veiligheidsplan niet volledig is.

Van mening dat,

- een veiligheidsplan moet bestaan uit:
 - a. een analyse van de mogelijke risico's van het gezamenlijke huisvesten van de diverse doelgroepen;
 - b. een veiligheidsplan;
 - c. een uitwerkingsplan.

Verzoekt het college,

- het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid te vragen om, op basis van alle stukken behorende bij het huidige concept veiligheidsplan, een integraal veiligheidsplan te maken voor de tijdelijke invulling Sportlaan 600 en de Raad voor de zomer te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie AA.2 HvDH Verkooppraatjes wekken geen vertrouwen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025 in een debat over de opvanglocatie Sportlaan.

Constaterende dat,

- Omwonenden niet veel vertrouwen hebben in het college door de gebrekkige communicatie die er vanaf het begin van het project naar hen is geweest;
- het college door de rechter hiervoor op de vingers is getikt;
- het college heeft uitgesproken dat ze zich dit aantrekt;
- het college heeft beloofd dat ze haar communicatie naar omwonenden zal verbeteren.

Overwegende dat,

- omwonenden zich gestoord hebben aan de eenzijdige communicatie van de gemeente;
- deze communicatie alleen de positieve geluiden uit de wijk laat horen;
- daarnaast kritische vragen in de werkgroep veiligheid en leefbaarheid slecht deels of helemaal niet worden beantwoord;
- omwonenden, die zorgen hebben, zich daardoor niet serieus genomen voelen door het college
- dit hun vertrouwen in het college niet verhoogd.

Van mening dat,

- het college op deze manier niet laat zien dat ze haar communicatie wil verbeteren;
- zorgen van mensen en kritische opmerkingen ook gehoor dienen te vinden bij het college;
- mensen niet weggezet mogen worden als “lastig”.

Verzoekt het college,

- de zorgen die bewoners hebben serieus te nemen en dit uit te dragen in alle communicatie-uitingen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Caroline Peeck (VVD). Voorzitter. Ook wij hebben twee moties. De eerste motie heeft als titel 'Een veilige start voor iedereen'. In het commissiedebat kregen we geen goed beeld van hoe de fasering plaats gaat vinden, anders dan dat die bepaald zou worden door de aannemers.

De **voorzitter**. Uw spreektijd is eigenlijk op, hè. Dus graag alleen de motie.

Caroline Peeck (VVD). De motie verzoekt het college een plan voor de fasering voor de inhuizing op te stellen, waarin de zorg voor een goede en veilige start voor zowel de nieuwe bewoners van het Haga-complex als de omwonenden leidend zijn, en de raad hierover uiterlijk 1 juli 2025 te informeren. Deze motie is meeondertekend door mevrouw Verdonk van Hart voor Den Haag.

Samir Ahraui (PvdA). Ik heb een verhelderende vraag. Volgens mij zijn er meerdere moties geweest over die gefaseerde inhuizing. In het dictum van deze motie lees ik eigenlijk helemaal niks nieuws. Is het enige wat nieuw is in deze motie dat u dit uiterlijk op 1 juli op schrift wil? Volgens mij zijn er namelijk al meerdere moties in de raad aangenomen die exact dit vragen.

Caroline Peeck (VVD). Ik heb er specifiek naar gevraagd in het commissiedebat en kreeg geen ander antwoord van de wethouder dan dat leidend in de fasering is de wijze waarop de ruimtes worden ingericht.

Samir Ahraui (PvdA). Maar naar wat voor type fasering zoekt de VVD dan precies? Want dat is eigenlijk ook niet zo duidelijk.

Caroline Peeck (VVD). We zoeken naar een fasering waarbij gezorgd wordt voor een veilige en goede start voor zowel de nieuwe inwoners van het Haga-complex als de omwonenden. Er moet dus goed gekeken worden naar wat er nodig is voor een veilige en goede start voor iedereen.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Ahraui.

Samir Ahraui (PvdA). Nog los van het feit dat ik het college wel vaker heb horen zeggen dat die fasering niet alleen maar afhankelijk is van de aannemer maar dat die op een verstandige en stapsgewijze manier ook samen met de andere belanghebbenden tot stand zal komen, heb ik nog een andere vraag. Denkt u nou echt dat het college of andere partijen een inhuizing zouden doen als ze zouden weten dat dit onveilig zou zijn? Dat is dan namelijk eigenlijk de andere kant van de beargumenteerlijn van collega Peeck. Hoe kijkt zij daarnaar?

Caroline Peeck (VVD). De omwonenden van het Haga-complex hebben daar zorgen over. We zouden graag een goed plan zien dat zorgt voor een veilige en goede start voor iedereen.

Kavish Partiman (CDA). Meerdere partijen waaronder ook de onze hebben eerder gevraagd naar die fasering. Zoals het CDA het voor zich ziet, is dat zich daar geleidelijk aan mensen gaan huisvesten waarbij ook wordt gekeken of dat op een goede, veilige en humane manier kan. Als we vervolgens zien dat het allemaal goed gaat, kunnen we steeds een stukje verder kijken of die uitbreiding wel behapbaar is. Is dat ook de manier waarop de VVD kijkt naar die fasering?

Caroline Peeck (VVD). Ja, zo kijken wij er ook naar.

Kavish Partiman (CDA). In de commissie is er door de wethouder eigenlijk geen helder antwoord gegeven over de fasering, ook waar het gaat om hoe de VVD, het CDA en volgens mij ook D66 kijken naar die fasering, namelijk op een rustige manier waarbij ook de wijk kan zien dat daar veilig een grote groep mensen wordt gehuisvest. Is mevrouw Peeck het daarmee eens?

Caroline Peeck (VVD). Ik denk dat het precies is zoals de heer Partiman zegt. We kregen op geen enkele manier vertrouwen dat dat plan er nu goed ligt. En dat is waar we nu naar vragen.

Voorzitter. Dan hebben we nog de motie Geef invulling aan het operationeel omgevingsoverleg Haga-complex. Middels een amendement is dat ingesteld. Het operationeel omgevingsoverleg van de PWO is afgelopen op 1 mei want dan gaan de PWO-mensen eruit. De motie verzoekt het college vanaf 1 mei het operationeel omgevingsoverleg Haga-complex in te stellen, zoals vastgelegd in het geamendeerde collegevoorstel van 11 juli 2024 (RIS318976), waarbij ondernemers en bewonersorganisaties structureel deelnemen aan het overleg van professionals over maatregelen voor veiligheid en leefbaarheid, deze afspraken gezamenlijk monitoren, bijsturen of aanvullende maatregelen voorstellen, ervoor zorg te dragen dat het operationeel omgevingsoverleg een goede afspiegeling is waarin ook de verschillende bewonersgroepen die zijn ontstaan vertegenwoordigd zijn en het operationeel omgevingsoverleg een rol te geven in het monitoren van de afspraken in het veiligheidsplan en waar nodig aan te vullen.

Marije Mostert (D66). Een verhelderende vraag aan mevrouw Peeck. Ik lees deze motie eigenlijk als een verzoek om een amendement uit te voeren. Waarom is deze motie daarvoor nodig?

Caroline Peeck (VVD). Eigenlijk om twee redenen. Het operationeel omgevingsoverleg PWO zal afgelopen zijn per 1 mei. Er is dus geen nieuw operationeel omgevingsoverleg bekend. We hebben er in ieder geval niets over gehoord in de commissievergadering. Daarnaast is voor ons belangrijk dat er sprake is van een goede afspiegeling. Gedurende de afgelopen periode zijn nieuwe groepen bewoners ontstaan die zich uitspreken over de tijdelijke invulling van het Haga-complex. Het zou goed zijn om

ook die groepen te vragen deel te nemen aan dit omgevingsoverleg zodat er echt een goede afspiegeling is van alle betrokkenen.

De **voorzitter**. Door mevrouw Peeck worden de volgende moties (AA.3 VVD en AA.4 VVD) ingediend:

Motie AA.3 VVD Een veilige start voor iedereen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van de opvanglocatie Sportlaan.

Constaterende dat:

- het college aangeeft dat de verschillende doelgroepen gefaseerd worden ingehuist in het Haga-complex;
- deze fasering gebaseerd is op het gereed zijn van de ruimtes en niet op de veiligheid van zowel de nieuwe bewoners van het Haga-complex als de omwonenden.

Van mening dat:

- een goede en veilige start van de opvang voor zowel de nieuwe inwoners van het Haga-complex als de omwonenden altijd prioriteit moet hebben boven de planning van de aannemer.

Verzoekt het college:

- een plan voor de fasering voor de inhuizing op te stellen, waarin de zorg voor een goede en veilige start voor zowel de nieuwe inwoners van het Haga-complex als de omwonenden leidend zijn;
- de raad hierover uiterlijk 1 juli 2025 te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie AA.4 VVD Geef invulling aan het operationeel omgevingsoverleg Haga-complex

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van de opvanglocatie Sportlaan.

Constaterende dat:

- er naast de bewonersorganisaties van de Vogelwijk, Bomen- en Bloemenbuurt rond het thema tijdelijke invulling van het Haga-complex meerdere groepen bewoners ontstaan zijn;
- deze groepen zich niet of te weinig gehoord voelen;
- de raad op 11 juli 2024 het geamendeerde collegevoorstel 'Tijdelijke invulling voormalig Haga-complex Sportlaan (RIS 318976) heeft aangenomen, waarmee is vastgelegd dat er een overleg komt, waarin vertegenwoordigers van bewoners en ondernemers zo vaak als wenselijk, maar minimaal één keer per maand overleggen met alle operationele betrokkenen, zoals de locatiemanager, het COA, de politie, de handhavingsorganisatie, zorgverlener en sociaal beheerder.

Overwegende dat:

- het operationeel omgevingsoverleg ervoor zorgt dat signalen over overlast of veiligheidsproblemen snel op tafel komen;
- met dit overleg het vertrouwen in de buurten hersteld kan worden, mede doordat de verslagen, met bijzondere aandacht voor de afspraken, openbaar beschikbaar worden voor alle buurtbewoners en ondernemers op de website van de gemeente;
- er op dit moment geen gedegen en concreet operationeel veiligheidsplan is.

Verzoekt het college:

- vanaf 1 mei het operationeel omgevingsoverleg Haga-complex in te stellen, zoals vastgelegd in het geamendeerde collegevoorstel van 11 juli 2024 (RIS318976), waarbij ondernemers en bewonersorganisaties structureel deelnemen aan het overleg van professionals over maatregelen voor veiligheid en leefbaarheid, deze afspraken gezamenlijk monitoren, bijsturen of aanvullende maatregelen voorstellen;
- ervoor zorg te dragen dat het operationeel omgevingsoverleg een goede afspiegeling is, waarin ook de verschillende bewonersgroepen die zijn ontstaan vertegenwoordigd zijn;
- het operationeel omgevingsoverleg een rol te geven in het monitoren van de afspraken in het veiligheidsplan en waar nodig aan te vullen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Kavish Partiman (CDA). Voorzitter. Wij hebben de motie Drugsverbod duidelijk in huisregels Haga, waarin we het college verzoeken in de huisregels van de opvanglocatie Sportlaan een expliciet drugsverbod op te nemen, periodiek te monitoren of Brijder nog voldoende capaciteit heeft om passende verslavingszorg en preventie te bieden en actief te handhaven op het verbod en de raad hierover te informeren.

De **voorzitter**. Door de heer Partiman wordt de volgende motie (AA.5 CDA) ingediend:

Motie AA.5 CDA Drugsverbod duidelijk in huisregels Haga

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, in een debat over opvanglocatie Sportlaan.

Constaterende dat:

- de opvanglocatie aan de Sportlaan kwetsbare groepen huisvest, waaronder asielzoekers, (economisch dakloze) gezinnen en jongeren uit een beschermd wonen traject;
- in de omgeving in de buitenruimte al een drugsverbod geldt;
- in de huisregels van de opvanglocatie niet expliciet een drugsverbod is opgenomen;
- het huidige veiligheidsplan slechts spreekt over het aanpakken van excessen rondom drugsgebruik, terwijl preventieve maatregelen ontbreken.

Overwegende dat:

- drugsgebruik binnen de woonvoorzieningen kan leiden tot overlast, risico's en (sociale) onveiligheid voor de (andere) bewoners van de opvanglocatie;
- drugsgebruik binnen de woonvoorzieningen kan leiden tot overlast en risico's voor de wijk, doordat gebruikers vervolgens de openbare ruimte in trekken;
- het expliciet opnemen van een drugsverbod in de huisregels bijdraagt aan het waarborgen van een veilige en leefbare omgeving voor zowel bewoners als omwonenden.

Verzoekt het college:

- in de huisregels van de opvanglocatie Sportlaan een expliciet drugsverbod op te nemen;
- periodiek te monitoren of Brijder nog voldoende capaciteit heeft om passende verslavingszorg en preventie te bieden;
- actief te handhaven op het verbod en de raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Voorzitter. Ik zal snel mijn appreciatie geven van alle moties. Motie AA.1 HvdH gaat over het veiligheidsplan. Het college staat natuurlijk achter het veiligheidsplan dat er nu ligt en dat tot stand is gekomen in samenwerking met onder andere de beveiliging en de politie. Tegelijkertijd horen ook wij de roep uit de wijk en uit een deel van de raad. We zijn daarom bereid, althans als de raad deze motie aanneemt, om het huidige veiligheidsplan, inclusief alle stukken, te sturen naar het CCV of een andere onafhankelijke partij indien het CCV er bijvoorbeeld geen capaciteit voor heeft om het op te pakken, en om aan hen te vragen het waar nodig aan te vullen en aan te passen, teneinde te komen tot een stuk dat bestaat uit de drie elementen zoals die in de overwegingen zijn opgeschreven,

Motie AA.2 HvdH is een overbodige motie. Het college ziet de zorgen die een deel van de bewoners in de wijk heeft. We nemen dat ook serieus en we dragen dat ook uit.

Dan motie AA.3 VVD, Een veilige start voor iedereen. In het commissiedebat hebben we het erover gehad dat de gefaseerde inhuizing voor een heel groot deel of eigenlijk helemaal afhankelijk is van waar de aannemer als eerste mee klaar is. Die fasering is gebaseerd op de planning van de verbouwing en ook op de noodzaak van het realiseren van de broodnodige opvangplekken. Uiteraard staat de veiligheid van zowel de mensen die daar komen wonen als de omwonenden voorop bij de inhuizing. Daarom kunnen we ook wel een goed plan opstellen waarin we laten zien welke doelgroep wanneer wordt ingehuisd en hoe we dit goed en veilig willen gaan regelen. Dat plan zal onder andere kunnen ingaan op de inzet van sociaal beheer, de beveiliging en de vele vrijwilligers die zich hebben aangemeld en op het plan voor de vrije ruimte. Als uw raad deze motie aanneemt, zullen we dat op die manier uitwerken. 1 juli is wel heel erg ambitieus. We willen heel graag een goed en gedegen plan aan uw raad sturen, maar we zullen uw raad zo snel mogelijk informeren, in ieder geval ruim voor de inhuizing.

Kavish Partiman (CDA). Ik hoor een heleboel elementen en aspecten over de inhuizing maar ik hoor de wethouder eigenlijk niet zo veel zeggen over de geest van de aangenomen motie over die fasering en die betreft het aantal mensen dat daar wordt gehuisvest. Ik snap dat de aannemer daar aan het bouwen is en dat daarvan een hele hoop dingen afhangen, maar het was volgens mij toch ook wel de bedoeling om stapsgewijs een grotere hoeveelheid mensen daarnaartoe te brengen waarbij ook gekeken wordt naar hoe dat alles daar samenvalt en naar de veiligheid in het gebouw en in de omgeving en of dat behapbaar is voordat we verder gaan. De wethouder gaat er nu vrij snel overheen. Ik heb de commissievergadering teruggekeken en daar gebeurde het ook een beetje op een soortgelijke manier. Dus ik wil hier toch wel duidelijkheid over hebben.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Dan heeft de heer Partiman dat toch niet goed onthouden, denk ik, want het is nooit de bedoeling geweest om stapsgewijs in te huizen. We gaan wel gefaseerd inhuizen en dat is afhankelijk van de verbouwing en van wanneer bouwdelen klaar zijn. Als daar dan tijd tussen zit, dan komt dat goed uit, maar het is niet de bedoeling dat we eerst gaan kijken, in de zin van: als het goed gaat met deze groep, dan kan de volgende groep inhuizen. We gaan gefaseerd inhuizen op basis van het plan van de aannemer.

Kavish Partiman (CDA). Dit is toch wel een beetje een rare figuur. Deze motie komt vanuit de raad en vanuit de raad was het de bedoeling om gefaseerd in te huizen. Volgens mij waren het mevrouw Mostert en ikzelf die het gesprek daarover met de wethouder hebben gevoerd. Het ging echt wel degelijk om de hoeveelheden mensen die daar gehuisvest zouden worden en om te kijken of dat allemaal wel goed verliep voordat we grotere groepen daarnaartoe zouden brengen. Als dat niet op deze manier wordt uitgevoerd, dan is dat niet in lijn met onze bedoelingen en dan moeten we daar een ander gesprek over hebben. Ik vind het dus wel een beetje raar dat we dit nu zo op deze manier aan het bespreken zijn.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Het een hoeft het ander niet uit te sluiten. In het plan waar de motie van de VVD nu om vraagt, willen we vooral en met name beschrijven op welke manier we ervoor kunnen zorgen dat het op een goede manier gebeurt, bijvoorbeeld door de inzet van sociaal beheer en

beveiliging en door de inzet van de meer dan honderd vrijwilligers die zich hebben aangemeld. Dit om ervoor te zorgen dat de mensen die daar worden gehuisvest ook een goed plekje vinden in de wijk en dat de inhuizing zowel voor henzelf als voor de wijk op een veilige manier zal plaatsvinden.

De **voorzitter**. Meneer Partiman, laatste keer.

Kavish Partiman (CDA). Ik snap alle goede bedoelingen van de wethouder, maar bij de CDA-fractie ligt toch echt wel een grote zorg waar het gaat om het in een keer huisvesten van die hoeveelheid mensen. Die lag er toen deze motie werd ingediend en die ligt er nog steeds. Ik zou dan ook graag de toezegging van de wethouder willen krijgen dat de hoeveelheid mensen die daar gehuisvest wordt, ook meegenomen wordt in het plan waarom de VVD vraagt en dat we het op die manier ook met elkaar inhoudelijk kunnen bespreken, zodat we kunnen zien wanneer hoeveel mensen waar gehuisvest kunnen worden. Kan de wethouder dat toezeggen?

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Ik denk echt dat we hetzelfde bedoelen, hoor. Het lijkt nu net alsof het tegenstrijdig is aan elkaar, maar we bedoelen hetzelfde. Zoals het college ook steeds heeft gezegd, faseren we de inhuizing. De inhuizing gaat per groep. Het is ook mede afhankelijk van welke bouwdelen er als eerste worden opgeleverd. Dus we bedoelen hetzelfde en we zullen daar dan op terugkomen in het plan waar de VVD middels haar motie om vraagt, wanneer uw raad die motie aanneemt.

Marije Mostert (D66). In lijn van de heer Partiman, heb ik ook wel behoefte aan een nadere toelichting van de wethouder. Kunnen we ervan uitgaan dat op het moment dat er ingehuisd wordt maar er iets niet helemaal blijkt te verlopen zoals dat moet, we dan nog op de pauzeknop kunnen drukken? Kunnen we dan bijvoorbeeld ook zeggen: misschien moeten we het toch net even iets anders aanpakken? Dat is namelijk wel altijd heel duidelijk de veronderstelling van onze fractie geweest. Dus ik wil dat toch nog graag bevestigd zien, zodat we het wel over hetzelfde hebben en we daar geen verwarring over hebben.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Dat is natuurlijk ook het hele idee, ook van het veiligheidsplan, namelijk dat we vooraf de veiligheid en de goede condities voor de inhuizing organiseren met elkaar. Het plan waar de VVD-motie nu om vraagt, voegt daar nog iets aan toe, namelijk hoe je dat met elkaar organiseert en hoe je ervoor zorgt dat dat goed verloopt. Dus dat kan het college aan de raad laten.

Marije Mostert (D66). Dus samengevat: op het moment dat we met elkaar constateren dat het niet goed gaat, dan hebben we knoppen om aan te draaien en dan kunnen we in die fasering schuiven?

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). 'Het gaat niet goed' ... Laten we daar dan ook even een goede definitie voor formuleren, want er moet natuurlijk wel heel wat aan de hand zijn wil je er dan een stop op zetten. Dat is natuurlijk ook de kwestie. Op het moment dat het fout loopt, dan ga je daar natuurlijk met elkaar naar kijken en dan ga je niet rücksichtslos door. Maar ook dat is onderdeel van het veiligheidsplan maar zal dan ook onderdeel worden van het plan voor het sociaal beheer en de beveiliging.

Motie AA.4 VVD vraagt om het operationeel omgevingsoverleg in te voeren. Dat is echt een overbodige motie. Dat operationeel omgevingsoverleg is al actief sinds 14 november 2024 en hierin zitten ook de politie, de handhaving, de gemeente, het stadsdeel, de verschillende bewonersorganisaties en de ondernemersvereniging of de BIZ. Ook nu al wordt naast de bespreking van een beperkt aantal signalen vanuit de buurt rondom de PWO het grootste deel van dit overleg besteed aan de toekomstige tijdelijke invulling. Het operationeel omgevingsoverleg wordt dus voortgezet en aangevuld met de beheerders van de andere doelgroepen, onder andere het COA. Onder het huidige operationeel omgevingsoverleg wordt dus al uitvoerig gesproken over de toekomstige situatie.

De **voorzitter**. Gaat u verder, mevrouw Vavier. De VVD heeft geen interruptietijd meer. Het spijt me.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Dan de motie van het CDA. Ook dat is een overbodige motie. Bij de permanente winteropvang zijn een drugsverbod en overigens ook een alcoholverbod opgenomen in de huisregels. Dit gaat ook op de COA-opvanglocatie gebeuren. De huidige regels zijn heel duidelijk zichtbaar aangebracht voor alle bewoners en bezoekers van de locatie. Het college spreekt over de handhaving met de instanties die hiervoor verantwoordelijk zijn en zij passen daar waar nodig maatwerk toe. Het overleg met Brijder vindt al wekelijks plaats. Hierin wordt ook ingegaan op hun capaciteit. Straks voor statushouders, studenten, starters en zorguitstromers gelden de algemene regels en huurvoorwaarden van de verhurende corporaties. Het verbod op gebruik maakt daar, net als bij reguliere woningverhuur, geen onderdeel van uit.

Kavish Partiman (CDA). Dat laatste snap ik. Als verhuurder mag je niet achter de voordeur komen. Er is echter wel een heel andere groep mensen die daar gehuisvest zal worden waar we wel een bepaalde verantwoordelijkheid voor hebben. Dan zit mijn vraag met name op de handhaving. Er wordt gezegd dat er al gehandhaafd wordt en dat de motie dus overbodig is. Kan de wethouder mij erin meenemen hoe die handhaving eruit komt te zien?

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). De instanties die verantwoordelijk zijn voor de begeleiding van deze doelgroepen handhaven ook op alcohol- en drugsgebruik. Bij de permanente winteropvang is dat nu het Leger des Heils. Daar is bezit van drugs en alcohol niet toegestaan en daar wordt ook goed op gehandhaafd en gestuurd. Er wordt overlegd met gebruikers of met mensen die deze spullen toch meenemen. Er wordt ook gekeken op welke manier maatwerk kan worden toegepast.

Kavish Partiman (CDA). Het gebruik van drugs is gewoon verboden. Er wordt nu gezegd dat er gekeken wordt hoe er maatwerk toegepast kan worden en dat er in overleg wordt getreden. Het derde dictumpunt van deze motie vraagt ook precies om daarop te handhaven en om ons te informeren over die handhaving zodat we ook zicht hebben op wat daar gebeurt. Ik noem bijvoorbeeld een softe houding richting mensen die potentieel overlast kunnen veroorzaken wegens het onder invloed zijn van verboden spul. Daar moeten we ten minste zicht op hebben en dan moeten we als er een probleem is, ook op kunnen handhaven.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Daarom is het binnen ook niet toegestaan om alcohol en drugs te gebruiken. Daarom heeft de begeleiding ook gekeken naar op welke manier buiten wel een omgeving gecreëerd kan worden waar bijvoorbeeld een blowtje gerookt kan worden. Als het gaat om individuele gevallen, zou je bijvoorbeeld ook kunnen denken aan iemand die methadon gebruikt om van zijn verslaving af te komen. Dus je moet echt kijken naar individuele gevallen. Zeker bij de permanente winteropvang zie je dat mensen soms een heel zorgverleden hebben waarbij er dan goed gekeken moet worden naar wat voor die persoon passend is.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Partiman.

Kavish Partiman (CDA). Volgens mij is er in dat gebied een blowverbod in de buitenruimte. Als we daar nu buiten een plek gaan creëren voor mensen waar ze wel kunnen blowen in een gebied waar een blowverbod geldt en we tegelijkertijd mensen binnen helpen wat betreft hun verslaving, dan vind ik dat wel een héle rare figuur. U zegt dat mijn motie overbodig is, maar uw antwoord geeft des te meer aan dat deze motie broodnodig is.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Vlakbij de ingang, op het terrein van de permanente winteropvang is een rookruimte gecreëerd waar mensen even een peukje kunnen roken. In de buitenruimte of in de openbare ruimte geldt natuurlijk gewoon de APV en dus ook het blow-, alcohol- en bedelverbod.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

AB. Beantwoording schriftelijke vragen inzake Schevenings wapen prominent in het Schevenings straatbeeld (RIS319692).

De beraadslaging wordt geopend.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. Wij hebben een motie omdat het college iets niet wil doen en dat is de motie Schevenings wapen in het Schevenings straatbeeld, met als dictum: verzoekt het college een plan op te stellen om te komen tot op termijn een sterkere verbeelding van het wapen van Scheveningen in de openbare ruimte van Scheveningen, in dat plan ten minste op te nemen hoe in het straatbeeld op putdeksels, toeristische verwijsborden, straatnaamborden en prullenbakken het wapen van Scheveningen getoond kan worden en dit plan, inclusief mogelijke meerkosten, aan de raad aan te bieden voor de begroting. De motie wordt mede ingediend door Judith Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP en Coen Bom van Hart voor Den Haag.

De **voorzitter**. Door de heer De Ridder wordt de volgende motie (AB.1 VVD) ingediend:

Motie AB.1 VVD Schevenings wapen in het Schevenings straatbeeld.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart ter bespreking van het afronding debat inzake schriftelijke vragen Schevenings wapen prominent in Schevenings straatbeeld (RIS 319692).

Constaterende dat:

- in de beantwoording op de schriftelijke vragen het college onderkent dat het wapen van Scheveningen prominent in het Schevenings straatbeeld aanwezig moet zijn;
- in diezelfde beantwoording het college stelt dat het wapen als beeldmerk Scheveningen versterkt;
- het college geen plan heeft om het wapen van Scheveningen nog prominenter terug te laten keren in het straatbeeld van Scheveningen.

Overwegende dat:

- het wapen van Scheveningen een sterke identiteitsdrager is van Scheveningen die kan bijdragen aan de aantrekkelijkheid van Scheveningen voor bewoners en bezoekers;
- het vervangen van onderdelen zonder Schevenings wapen of met het Haagse wapen in de openbare ruimte van Scheveningen gefaseerd kan worden uitgevoerd om de kosten te drukken;
- in eerste instantie het wapen van Scheveningen op prominente plekken versterkt terug kan komen zoals: de rotonde Duinstraat-Scheveningseweg, Keizerstraat, Badhuisstraat, Kalhuisplaats, Keerlus lijn 11, rotondes Westduinweg, Kruising Gevers Deynootweg-Badhuisweg, Boulevard, etc.

Verzoekt het college:

- een plan op te stellen om te komen tot op termijn een sterkere verbeelding van het wapen van Scheveningen in de openbare ruimte van Scheveningen gerealiseerd kan worden;
- in dat plan ten minste op te nemen hoe in het straatbeeld op putdeksels, toeristische verwijsborden, straatnaamborden en prullenbakken het wapen van Scheveningen getoond kan worden;
- dit plan, inclusief mogelijke meerkosten, aan de raad aan te bieden voor de begroting.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik heb hier bij mij een vlag. Wij zien een aantal mogelijkheden om bij rotondes zo'n vlag met Schevenings wapen op te hangen. Daarom een motie met het verzoek aan het college om een plan op te stellen voor de plaatsing van vlaggenmasten met grote vlaggen - dus op de Spaanse manier - met het Schevenings wapen op de genoemde locaties - zeer geschikte plekken daarvoor zijn wat ons betreft Nieuwe Parklaan, Madurodam, Duinstraat, Scheveningseweg, Westduinweg en Kranenburgweg - en dit plan, inclusief een kostenraming, aan de gemeenteraad voor te leggen voor de begroting. U mag overigens ook een tikkie sturen, want zo zijn we dan ook weer.

De **voorzitter**. Door de heer Bom, daartoe gesteund door de heer De Ridder, wordt de volgende motie (AB.2 HvDH) ingediend:

Motie AB.2 HvDH De Scheveningse vlag in top.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op donderdag 13 maart 2025, ter bespreking van Schevenings wapen prominent in Schevenings straatbeeld (RIS 319692).

Constaterende dat:

- het college in beantwoording op schriftelijke vragen van de VVD erkent dat het wapen van Scheveningen een belangrijk beeldmerk is dat bijdraagt aan de identiteit en zichtbaarheid van de badplaats;
- het college geen concrete plannen heeft om het wapen van Scheveningen prominenter in het straatbeeld te laten terugkomen.

Overwegende dat:

- de trots van de Scheveningse gemeenschap op haar historie en identiteit niet vaak genoeg benadrukt kan worden;
- naast de -in de schriftelijke vragen- voorgestelde toepassingen op putdeksels, toeristische verwijsborden, straatnaamborden en prullenbakken, het wapen van Scheveningen ook een grootsere en zichtbaardere plek verdient;
- grote vlaggen met het Scheveningse wapen een krachtig symbool vormen en een visueel herkenningspunt kunnen zijn op aanvoerroutes richting Scheveningen;
- met name de rotondes bij Nieuwe Parklaan/Madurodam, Duinstraat-Scheveningseweg en Westduinweg/Kranenburgweg uitermate geschikt zijn voor vlaggenmasten met een grote Scheveningse vlag.

Verzoekt het college:

- een plan op te stellen voor de plaatsing van vlaggenmasten met grote vlaggen met het Scheveningse wapen op de genoemde locaties;
- dit plan, inclusief een kostenraming, aan de gemeenteraad voor te leggen voor de begroting.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bruines** (D66). Voorzitter. Het college is in de beantwoording van de schriftelijke vragen best uitgebreid ingegaan op de begrijpelijke wens om de stadstrots van een deel van Den Haag, zijnde Scheveningen op een goede manier naar voren te brengen. We hebben daarin ook aangegeven wat het college denkt wat wel kan maar ook wat niet kan. Op de motie van de heer De Ridder zal collega Barker straks ingaan omdat die gaat om grote ingrepen in de openbare ruimte en zaken die raken aan

stadsbeheer. Ik zal iets zeggen over het plan van de vlaggen van de heer Bom. Als gemeente zijn we over het algemeen terughoudend in het plaatsen van nog meer extra objecten, zeker objecten die beschadigd kunnen raken, onderhouden moeten worden of die zoals vlaggen gehesen en gestreken moeten worden. Dit nog even los van de financiële middelen, want u vraagt in de motie ook om een financiële vertaling ervan. Dus het plaatsen van vlaggen op die plekken waarvan een deel ook doorsneden wordt door tramrails met bovenleidingen en waar ook al plannen zijn om een kunstwerk te plaatsen - volgens mij staat dat er zelfs al op de nieuwe rotonde bij de Duinstraat - is iets waar het college niet heel erg enthousiast over is. Dat neemt niet weg dat we wel graag met u meedenken. Daarom zou ik een tegenvoorstel willen doen. We hebben in Den Haag bestaande palen waaraan we banieren ophangen bij bepaalde activiteiten of evenementen in de stad en die dus niet altijd gebruikt worden. We willen wel graag onderzoeken of we die kunnen gebruiken om iets te kunnen doen wat betreft het Scheveningse beeldmerk; dat betreft dan acht locaties in het stadsdeel Scheveningen. We moeten dat natuurlijk eerst nog even goed gaan uitwerken, ook waar het gaat om de kosten ervan, en dat zullen we dan voor u in beeld brengen. Dan kunt u kijken wat u daarmee doet. Overigens staan die banierpalen ook in andere delen van de stad. Dus ter vergroting van de stadstrots in andere stadsdelen - dat gaat dan weer niet om de Scheveningse vlag - kunnen we daar wellicht ook iets mee doen. Dus het idee moet nog even verder worden uitgewerkt. Als we de motie zo mogen interpreteren - ik zie de heer Bom knikken - dan kan het college deze motie aan de raad laten. Maar van die grote vlaggen midden op die rotondes, dat gaat het wat het college betreft niet worden.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Dank voor het meedenken over de motie. Ik was overigens nog vergeten te vermelden dat Rutger de Ridder de motie heeft meeondertekend.

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. Ik zal nog ingaan op de motie over het Schevenings wapen in het straatbeeld. Naast dat er, zoals wethouder Bruines al zei, mogelijkheden zijn waar je naar kunt kijken, is de kern natuurlijk wel dat het best wat geld kost om dit soort zaken te realiseren. Het is ook geen geheim dat er een achterstand is in de buitenruimte, in de zin dat we minimaal 10% aan budget tekortkomen. Dus dan moet je prioriteiten stellen. Dan vindt het college niet dat de prioriteit ligt bij het vervangen van putdeksels met een beeldmerk van Scheveningen. We hebben een korte inschatting gemaakt van de kosten. Als je de putdeksels en de afvalbakken die in de motie genoemd worden, zou vervangen dan gaat het echt over miljoenen dat het zou kosten. Als je het stapsgewijs, dus bij vervanging zou doen, gaat het structureel om minimaal € 10.000 per jaar, omdat je dan eigenlijk twee stromen creëert, namelijk een met het Haagse beeldmerk en een met het Scheveningse beeldmerk. Daarbovenop zouden dan nog de kosten komen van de straatnaamborden. De kern is dus dat het best wel wat geld kost waarbij het de vraag is of dat verstandig is. Het college denkt dat het verstandiger is om andere keuzes te maken met het geld voor de buitenruimte. Het is eigenlijk een beetje de discussie rond Hofstad en Residentie, maar dan nog uitgebreider omdat er dan voor heel Scheveningen een soort van 'special' komt. Er zijn overigens in Scheveningen bepaalde straten die we al wel speciaal aankleden met het Scheveningse wapen. Het ontwikkelen van aparte objecten is echter gewoon kostbaar. Dus moet het college deze motie ontraden.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

AC. Beantwoording schriftelijke vragen inzake Alweer een historische huurverhoging op komst (RIS320681).

De beraadslaging wordt geopend.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. De nationale prestatieafspraken bieden woningcorporaties de ruimte om een maximale huursomstijging van 4,5% door te voeren. Ik denk dat het belangrijk is om te benadrukken dat die afspraken tot stand zijn gekomen zonder toestemming van de afvaardiging van de huurders, de Woonbond. De Woonbond heeft hier niet voor getekend. Daarom een motie die

vergelijkbaar is met moties die in vele andere gemeenten zijn ingediend de afgelopen tijd. De motie verzoekt het college de Haagse woningcorporaties op te roepen om de huurstijging per juli 2025 maximaal inflatievolgend te laten zijn, in de nog af te sluiten raamovereenkomst met de woningcorporaties en huurdersorganisaties concrete afspraken te maken over de hoogte van de jaarlijkse huurstijging en de raad zo spoedig mogelijk op de hoogte te stellen van de resultaten. Deze motie wordt mede ingediend door mijn gewaardeerde collega de heer Dubbelaar van Hart voor Den Haag.

De **voorzitter**. En dan nog een andere gewaardeerde collega, meneer Ahraui.

Samir Ahraui (PvdA). Of mevrouw Arp mij waardeert is aan haar, maar ik hoop met u mee, voorzitter. Ik heb een vraag over het tweede deel van het dictum. De raamovereenkomst geldt voor meerdere jaren. Wil de SP dat er afspraken komen over hoe er jaarlijks wordt omgegaan met het vraagstuk van de jaarlijkse huurstijging of wil ze nu al specifieke percentages en dergelijke?

Lesley Arp (SP). Een collega in deze raad wees mij eerder al op een raamovereenkomst in een andere gemeente waarin een blokje staat van regels over hoe om te gaan met huurverhogingen in het kader van het kopje betaalbaarheid. Daarin zou bijvoorbeeld ook kunnen worden verwezen naar hoe je daarmee omgaat in de prestatieafspraken die per jaar worden gemaakt. Dus dat lijkt mij bijvoorbeeld een manier waarop je daarmee om zou kunnen gaan.

Peter Mekers (D66). Als we aan de inkomstenkant van de corporaties gaan sleutelen, willen we dan als gemeente dan ook niet aan de uitgavenkant sleutelen, dus dat je als gemeente gaat bepalen hoeveel aannemers hun tarieven mogen verhogen, hoe groot de loonsverhogingen mogen zijn et cetera? Want als je aan de inkomstenkant maxima gaat opleggen, buiten van wat de wet toestaat, moet je dan ook niet aan die andere kant gaan zitten? Hoe moet ik dat zien?

Lesley Arp (SP). Als de heer Mekers bedoelt dat we meer moeten sleutelen aan topinkomens, dan kan je daar met mijn partij altijd over praten natuurlijk. Ik denk dat het prima is dat de wethouder met de corporaties in gesprek gaat om ernaar te kijken. Dus dat is een suggestie die ik inderdaad bij dezen doe. Dat mag best meegenomen worden.

Peter Mekers (D66). Daar zullen we elkaar vast wel in vinden. Maar als we aan de inkomenskant van de corporaties extra regels gaan opleggen en we een greep in hun portemonnee gaan doen - we hebben hier in Den Haag al de laagste investeringscapaciteit van het land - hoe gaan we dan zorgen dat ze daadwerkelijk hun taak kunnen blijven uitvoeren?

Lesley Arp (SP). Ik denk dat daarbij de landelijke lobby ook heel belangrijk is. Het is trouwens jammer dat de motie over de huren die we als SP hebben ingediend samen met GroenLinks, de PvdA en DENK en met steun van de Partij voor de Dieren, niet de steun krijgt van D66. Ik zou zeggen: lobby ook vooral voor afschaffing van die ATAD. De Woonbond pleit voor maximaal inflatievolgend. Ze hebben dat hier ook richting de raad tot drie keer toe belobbyd. Ze geven ook aan dat die maxima gebaseerd zijn op begrotingen van woningcorporaties die in realiteit niet volledig waar worden gemaakt. Kortom je betaalt als huurder voor iets wat niet volledig wordt geleverd. Dus ik denk dat ook dat punt meegenomen moet worden in de overwegingen.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Mekers.

Peter Mekers (D66). Het geluk bij die corporaties is dan wel dat het geen bedrijven zijn die winst uitkeren, zodat alles wat eventueel overblijft het volgende jaar weer wordt ingepland, zo is mijn ervaring. Dat neemt niet weg dat ik het toch wel lastig voor me zie als we hier als gemeente een greep in doen. We willen dat de corporaties meer doen en meer voor elkaar krijgen. Ik ben bang dat met zo'n ingreep als deze we dit voor hen moeilijker maken. Dan nog de volgende vraag. Nu gaan we wat u betreft inflatievolgend opleggen. Gaan we dan straks, op het moment dat het weer voordelig is voor de huurders, terug naar cao-volgend? Gaan we dan elk jaar kijken naar hoe en wat? Hoe zit dat in elkaar?

Lesley Arp (SP). De Woonbond heeft ook echt opgeroepen tot inflatievolgend. Nu wordt inderdaad gekeken naar de cao-stijging maar het punt is dat niet iedereen daar profijt van heeft, want dat is een gemiddelde. Dat is ook heel duidelijk in de inspraak naar voren gebracht. Ik ben overigens de eerste vraag van de heer Mekers kwijt. Kan hij die misschien herhalen?

De **voorzitter**. Herhalen sta ik toe, maar dan wel kort. Want u bent door uw tijd heen, meneer Mekers.

Peter Mekers (D66). Dank, voorzitter. De laatste vraag was het belangrijkste: gaan we elk jaar nu wisselen wat het voordeligste is voor de huurders?

Lesley Arp (SP). We willen benadrukken dat het feit dat de nationale prestatieafspraken ruimte bieden voor een maximum, niet hoeft te betekenen dat alle gemeenten zeggen: doe maar dat maximum. Ik vind dat wij tegendruk moeten bieden en dat we moeten zeggen: probeer zo veel mogelijk onder dat maximum te zitten. Ik denk dat de Woonbond een heel schappelijk voorstel doet als het gaat om inflatievolgend. We kunnen niks opleggen, maar ik vind tegelijkertijd niet dat we op onze rug moeten gaan liggen en we de corporaties het maximum moeten laten doorvoeren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door de heer Dubbelaar, wordt de volgende motie (AC.1 SP) ingediend:

Motie AC.1 SP Geen maximale huurverhoging

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op donderdag 13 maart 2025, ter bespreking van beantwoording schriftelijke vragen: ‘Alweer een historische huurverhoging op komst?’ (RIS320681).

Constaterende, dat:

- woningcorporaties op basis van de Nationale Prestatieafspraken vanaf juli 2025 voor sociale huurwoningen een huurverhoging mogen vragen van 5% en een huursomstijging mogen doorvoeren van 4,5%;
- de Woonbond van mening is dat deze huurverhoging nog steeds veel te hoog is en de Nationale Prestatieafspraken hierdoor afgesloten zijn zonder steun van de huurders;
- de Woonbond gemeenteraden adviseert om zich uit te spreken voor een huurverhoging die maximaal inflatievolgend is, wat heeft geleid tot aangenomen moties in onder meer Apeldoorn, Oss, Hilversum en Hoorn.

Overwegende, dat:

- het feit dat de Rijksoverheid een maximale huurverhoging heeft vastgesteld niet automatisch betekent dat woningcorporaties dit maximum zouden moeten toepassen;
- het onrechtvaardig is dat de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van nieuwbouw en verduurzaming nu grotendeels worden afgewenteld op huidige huurders die het niet breed hebben en niet zelden zelf gebukt gaan onder jarenlang achterstallig onderhoud;
- de hoogte van de maximale huurverhoging in de Nationale Prestatieafspraken bovendien gebaseerd is op plannen van woningcorporaties die in de praktijk slechts in beperkte mate gerealiseerd worden; (<https://www.woonbond.nl/pers/corporaties-bouwen-de-helft-maar-verhogen-huren-wel-fors/>);
- het belangrijk is dat Haagse woningcorporaties niet alleen afspraken maken over inkomensafhankelijke huurverhogingen en maatwerk, maar ook over de maximale hoogte van de jaarlijkse huurverhoging.

Verzoekt het college:

- de Haagse woningcorporaties op te roepen om de huurstijging per juli 2025 maximaal inflatievolgend te laten zijn;

- in de nog af te sluiten raamovereenkomst met de woningcorporaties en huurdersorganisaties concrete afspraken te maken over de hoogte van de jaarlijkse huurstijging;
- de raad zo spoedig mogelijk op de hoogte te stellen van de resultaten.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Balster** (PvdA). Voorzitter. Het college moet de motie ontraden. De afspraken over de hoogte van de huur zijn aan huurdersorganisaties en woningcorporaties en die maken ze altijd in het voorjaar met elkaar. Daar wil het college zich niet in roeren. In het commissiedebat heb ik u natuurlijk ook al geïnformeerd over de Haagse context. Als de huurders en corporaties met elkaar afspraken maken over de huurverhoging die het maximum bereikt, dan zullen de huurquotes gemiddeld genomen niet toenemen, dus het aandeel aan huur dat van het inkomen wordt betaald. Dat ter enige geruststelling. Ik ken de oproep van de Woonbond. We hebben er in de commissie ook uitvoerig over gesproken. Die ziet ook met name op de corporaties die nog vet op de botten hebben. Dat is in de Haagse context echter niet bepaald het geval. Sterker nog, voor alle opgaves bij elkaar opgeteld, komt de Haagse regio € 1 mld. tekort. Des te ingewikkelder is ook de afweging tussen corporaties en huurders die de komende periode gemaakt moet worden. Ik deel wel volstrekt met mevrouw Arp dat we heel goed in de gaten moeten houden of huurders de stijging kunnen dragen. We hebben ook al met elkaar afgesproken dat we dat goed gaan volgen en in beeld brengen.

Lesley Arp (SP). Veel van de beantwoording van de wethouder komt terug uit de commissie en de schriftelijke vragen, maar ik wil toch nog twee punten adresseren. De wethouder doet steeds alsof de Woonbond heeft gesuggereerd dat hun oproep niet voor Den Haag zou gelden. Ik wil er graag op wijzen dat ze een raadsadres hierover hebben gestuurd, dat ze alle fractievoorzitters hebben gemaïld en dat ze persoonlijk ook hebben ingesproken hierover. Dus waar baseert de wethouder het op dat de oproep van de Woonbond niet betrekking zou hebben op de gemeente Den Haag?

Wethouder **Balster** (PvdA). Dat heb ik ook niet willen beweren. Zoals ik in de commissie ook al heb gedaan, heb ik alleen gewezen op een passage die de Woonbond in de brief die ze hebben gestuurd aan alle gemeenteraden, heeft opgenomen over de situatie waarin woningcorporaties ruimer in de financiële jas zitten en dat het dan ingewikkeld is om voor de maximale huurstijging te gaan. Ik heb u willen wijzen op de Haagse situatie die daar niet congruent aan is.

Lesley Arp (SP). Oké, dank voor deze opheldering. Dan heb ik nog een andere vraag. De wethouder geeft aan: de corporaties zijn nu in gesprek en we willen ons daar niet in roeren. Maar dat is een politieke keuze. Ik wil dan graag wijzen op de PvdA-motie die in Apeldoorn is ingediend, waarin de PvdA eigenlijk vraagt om een addendum op de gemaakte prestatieafspraken, specifiek op het punt van de huurverhoging, en oproept om niet te kiezen voor dat maximum. Waarom zou dat niet in Den Haag kunnen?

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik herinner mij nog een interruptiedebatje met de heer Van den Bos waarbij ik ook heb aangegeven in welke situaties het mogelijk zou kunnen zijn om in de prestatieafspraken aanvullende afspraken te maken. Bijvoorbeeld als de huurverhoging noodzakelijk groter is dan het maximum dat landelijk wordt afgesproken, zou je daar een uitzondering op kunnen maken. Ik ken de Apeldoornse context niet. Ik wil me er wel graag in verdiepen. In de commissie heb ik ook richting de heer Thepass aangegeven te willen kijken naar gemeenten waar hier anders mee wordt omgegaan, maar het college is niet voornemens zich te mengen in de lokale discussie hier.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Arp.

Lesley Arp (SP). Ja, voorzitter, laatste keer. De prestatieafspraken van 2025 betreffen een tussenjaar. Er staan inderdaad ook wat afspraken in over inkomensafhankelijke huurverhoging en maatwerk. Maar de algemene huurverhoging is dus nog wel degelijk een onderwerp van gesprek. De wethouder

heeft dat in de commissie ook aangegeven. De kogel is dus nog niet door de kerk. Dus als je er invloed op wilt uitoefenen, is juist nu het moment, zou ik zeggen.

Wethouder **Balster** (PvdA). Zoals aangegeven, is het college niet voornemens zich te mengen in de discussie die op dit moment tussen huurders en corporaties daarover plaatsvindt.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Voordat ik schors voor het voorbereiden van de stemmingen, geef ik de heer De Ridder en de heer Kaptheijns de gelegenheid om iets te zeggen over hun amendement respectievelijk motie.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. We hebben ons amendement O.B VVD, Vervoerskeuze in balans, gewijzigd. Het besluit luidt nu: 'Een nieuw dictum toe te voegen:

VI. In het gebiedsprogramma de voorstellen die tot doel hebben de verblijfskwaliteit te verbeteren en tegelijkertijd de ruimte voor de auto verminderen, en gepaard te laten gaan met voorstellen die mogelijke neveneffecten hiervan (zoals congestie) wegnemen.'

Verder is in de toelichting de laatste zin geschrapt. Bovendien is het amendement nu ook meeondertekend door mevrouw De Groot van het CDA.

De **voorzitter**. Door de heer De Ridder, daartoe gesteund door de heer Martinez van Andel en mevrouw De Groot, wordt het volgende gewijzigd amendement (O.B VVD) voorgesteld:

Amendement O.B VVD Vervoerskeuzes in balans (gewijzigd)

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Ambitiedocument Mariahoeve (RIS321388).

Besluit om:

- Een nieuw dictum toe te voegen::
 - VI. In het gebiedsprogramma de voorstellen die tot doel hebben de verblijfskwaliteit te verbeteren en tegelijkertijd de ruimte voor de auto verminderen, en gepaard te laten gaan met voorstellen die mogelijke neveneffecten hiervan (zoals congestie) wegnemen.

Het gewijzigd amendement maakt onderdeel uit van de verdere behandeling.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Door de wijziging is het bezwaar van het college tegen het oorspronkelijke dictum weggenomen, waardoor we hier goed mee uit de voeten kunnen.

De **voorzitter**. Dan kijk ik naar de heer Kaptheijns van de PVV.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Ik deel mee dat ik in mijn motie X.2 PVV, Voortvarend voorbereiden op uitvoering voorrang statushouders, de eerste overweging heb geschrapt. De gewijzigde motie wordt rondgestuurd.

De **voorzitter**. Motie X.2 PVV is in die zin gewijzigd, dat zij thans luidt;

Motie X.2 PVV Voortvarend voorbereiden op uitvoering schrappen voorrang statushouders (gewijzigd)

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 maart 2025, ter bespreking van afronding debat "Schrappen voorrang statushouders",

Constaterende, dat:

- de gemeente Den Haag in reactie op het wetsvoorstel om de voorrang voor statushouders inzake sociale huurwoningen te schrappen, heeft laten optekenen dat zij het ‘onmenselijk’ en ‘een schijnoplossing’ vindt;
- zij tevens aangeeft statushouders met voorrang te blijven huisvesten in corporatiewoningen, ondanks de wetswijziging.

Overwegende, dat:

- de gemeente de taak heeft zich zo goed mogelijk voor te bereiden op de uitvoering van dit naderende landelijk beleid.

Verzoekt het college:

- zich voortvarend en zo goed mogelijk voor te bereiden op de uitvoering van het schrappen van de voorrangregeling voor statushouders.

En gaat over tot de orde van de dag.

De gewijzigde motie maakt onderdeel uit van de verdere behandeling.

De vergadering wordt van 22.40 uur tot 23.10 uur geschorst.

Voorzitter: de heer Sluijs.

De **voorzitter**. Ik heropen de vergadering voor het slotstuk van deze vergaderdag, te weten de stemmingen. Ik verzoek om stilte in de zaal. We zijn met 44 raadsleden, dus het zou kunnen zijn dat de stemmen gaan staken op sommige punten maar dat gaan we dan vanzelf zien.

- **Voorstel van het college inzake deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 (RIS321404).**

In stemming komt motie K.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 12 tegen 32 stemmen.

In stemming komt motie K.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 41 tegen 3 stemmen. Ik zie het journaal glunderend kennisnemen van de uitslag van deze motie.

In stemming komt motie K.3 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie K.4 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 31 tegen 13 stemmen.

In stemming komt motie K.5 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 43 stemmen tegen 1 stem.

In stemming komt motie K.6 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 28 tegen 16 stemmen.

In stemming komt motie K.7 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 12 tegen 32 stemmen.

In stemming komt motie K.8 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 13 tegen 31 stemmen.

In stemming komt de gewijzigde motie K.9 GL.

De **voorzitter**. De gewijzigde motie wordt aangenomen met 27 tegen 17 stemmen.

In stemming komt motie K.11 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 36 tegen 8 stemmen.

In stemming komt de gewijzigde motie K.12 SP.

De **voorzitter**. De gewijzigde motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt verworpen met 8 tegen 36 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake de Strandvisie 2025-2035 'Meer Strand Natuurlijk' (RIS320288).**

In stemming komt amendement L.A HvDH.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 20 tegen 24 stemmen.

In stemming komt amendement L.B VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 39 tegen 5 stemmen.

In stemming komt amendement L.C VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 36 tegen 8 stemmen.

In stemming komt amendement L.D HvDH.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 14 tegen 30 stemmen.

In stemming komt motie L.1 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 32 tegen 12 stemmen.

In stemming komt motie L.2 GL.

De **voorzitter**. Aangezien 22 leden tegen en 22 leden voor de motie hebben gestemd, staken de stemmen, zodat er in de volgende raadsvergadering nog een keer over gestemd zal worden.

In stemming komt motie L.3 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 41 tegen 3 stemmen.

In stemming komt motie L.4 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 34 tegen 10 stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met 30 tegen 14 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake vaststelling bestemmingsplan Strand Den Haag (RIS321152).**

In stemming komt motie M.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 24 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies omgevingsvergunning tijdelijke portakabins bij het Catshuis (RIS320913).**

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 24 tegen 20 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Ambitiedocument Mariahoeve (RIS321388).**

In stemming komt het gewijzigd amendement O.B VVD.

De **voorzitter**. Het gewijzigd amendement wordt aangenomen met 26 tegen 18 stemmen.

In stemming komt motie O.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 37 tegen 7 stemmen.

In stemming komt motie O.3 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie O.4 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 12 tegen 32 stemmen.

In stemming komt aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met 43 stemmen tegen 1 stem.

- **Gewijzigd initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Het verhogen van het leesniveau van Haagse kinderen (RIS320005).**

In stemming komt dictum I, Invoering van een 'Leeskoffertje' bij de geboorteaangifte.

De **voorzitter**. Dictum I wordt verworpen met 12 tegen 32 stemmen.

In stemming komt dictum II, Zorgdragen voor een Haagse opvolger van Read2Me.

De **voorzitter**. Dictum II wordt verworpen met 14 tegen 30 stemmen.

In stemming komt dictum III, Meer boekenruilkasten stimuleren in openbare ruimtes.

De **voorzitter**. Dictum III wordt verworpen met 15 tegen 29 stemmen.

In stemming komt dictum IV, Samenwerking met BSO's voor leesbevordering buiten schooltijd te stimuleren.

De **voorzitter**. Dictum IV wordt aangenomen met 25 tegen 19 stemmen.

In stemming komt dictum V, Een jaarlijkse Leesmonitor in te voeren om de voortgang van leesvaardigheid te meten en te verbeteren.

De **voorzitter**. Dictum V wordt verworpen met 14 tegen 30 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Haags beleidskader Jeugd 2025 2028 (RIS320888).**

In stemming komt motie Q.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie Q.2 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 36 tegen 8 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Actualisatie beleidsplan professioneel welzijnswerk 2025-2027 (RIS321267).**

In stemming komt motie R.1 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 34 tegen 10 stemmen.

In stemming komt motie R.2 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 37 tegen 7 stemmen.

In stemming komt motie R.3 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 19 tegen 25 stemmen.

In stemming komt motie R.4 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 28 tegen 16 stemmen.

In stemming komt motie R.5 PvdA.

De **voorzitter**. Aangezien 22 leden tegen en 22 leden voor de motie hebben gestemd, staken de stemmen, zodat er in de volgende raadsvergadering nog een keer over gestemd zal worden.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 24 tegen 20 stemmen.

- **Werkagenda Circulaire economie (RIS318676).**

In stemming komt motie S.1 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 24 stemmen.

In stemming komt motie S.2 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 42 tegen 2 stemmen.

In stemming komt motie S.3 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 36 tegen 8 stemmen.

- **Actieprogramma Klimaatadaptatie en Vergroenen Versteende Wijken 2024 (RIS318503).**

In stemming komt motie T.1 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 28 tegen 16 stemmen.

In stemming komt motie T.2 PvdD.

De **voorzitter**. Aangezien 22 leden tegen en 22 leden voor de motie hebben gestemd, staken de stemmen, zodat er in de volgende raadsvergadering nog een keer over gestemd zal worden.

- **Leegstandsdebat.**

In stemming komt motie U.1 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 24 tegen 20 stemmen.

In stemming komt motie U.2 PvdA.

De **voorzitter**. Aangezien 22 leden tegen en 22 leden voor de motie hebben gestemd, staken de stemmen, zodat er in de volgende raadsvergadering nog een keer over gestemd zal worden.

- **Themadebat Wmo.**

In stemming komt motie V.1 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie V.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 29 tegen 15 stemmen.

- **Aanstaand betaald parkeren in Morgenstond.**

In stemming komt motie W.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 30 stemmen.

In stemming komt motie W.3 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 30 stemmen.

In stemming komt motie W.4 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 15 tegen 29 stemmen.

In stemming komt motie W.5 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 30 stemmen.

- **Schrappen voorrang statushouders.**

In stemming komt motie X.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 24 stemmen.

In stemming komt de gewijzigde motie X.2 PVV.

De **voorzitter**. Aangezien 22 leden tegen en 22 leden voor de gewijzigde motie hebben gestemd, staken de stemmen, zodat er in de volgende raadsvergadering nog een keer over gestemd zal worden.

In stemming komt motie X.3 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 30 stemmen.

- **Goed verhuurderschap.**

In stemming komt motie Y.1 GL.

De **voorzitter**. Aangezien 22 leden tegen en 22 leden voor de motie hebben gestemd, staken de stemmen, zodat er in de volgende raadsvergadering nog een keer over gestemd zal worden. Het nu afwezige raadslid heeft dus een sleutelpositie bij de volgende raad.

In stemming komt motie Y.3 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 42 tegen 2 stemmen.

- **Debat openbaar vervoer.**

In stemming komt motie Z.1 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 42 tegen 2 stemmen.

In stemming komt motie Z.2 HvDH.

De **voorzitter**. Aangezien 22 leden tegen en 22 leden voor de motie hebben gestemd, staken de stemmen, zodat er in de volgende raadsvergadering nog een keer over gestemd zal worden.

In stemming komt motie Z.3 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 26 tegen 18 stemmen.

In stemming komt motie Z.4 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 24 tegen 20 stemmen.

- **Opvanglocatie Sportlaan.**

In stemming komt motie AA.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie AA.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 21 stemmen.

In stemming komt motie AA.3 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 35 tegen 9 stemmen.

In stemming komt motie AA.4 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 31 tegen 13 stemmen.

In stemming komt motie AA.5 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 25 tegen 19 stemmen.

- **Beantwoording schriftelijke vragen inzake Schevenings wapen prominent in het Schevenings straatbeeld (RIS319692).**

In stemming komt motie AB.1 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 21 stemmen.

In stemming komt motie AB.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 41 tegen 3 stemmen.

- **Beantwoording schriftelijke vragen inzake Alweer een historische huurverhoging op komst (RIS320681).**

In stemming komt motie AC.1 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 28 tegen 16 stemmen.

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. Wij hebben uiteindelijk voor motie AA.1 HvDH over het veiligheidsplan gestemd, niet omdat, zoals de titel suggereert, we het huidige veiligheidsplan niet compleet zouden vinden maar omdat we denken dat deze extra analyse bij kan dragen aan meer rust en duidelijkheid.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. De VVD-fractie heeft voor de moties X.1 en X.2 gestemd over de voorrang van statushouders, niet omdat wij vinden dat er in essentie een voorrangsregeling is in Den Haag maar omdat de beantwoording van de wethouder dermate richting een voorrangssituatie ging, dat de VVD-fractie niet anders kon dan uit te leggen dat wij een voorrangssituatie niet willen.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Het CDA heeft voor motie X.2 gestemd. We vinden het belangrijk dat we ons goed voorbereiden op landelijke wetgeving. Tegelijkertijd vinden we het belangrijk om als raad het goede gesprek te voeren over de algehele doorstroming zodat de schaarse woningen die beschikbaar zijn, worden verdeeld onder de mensen die deze woningen het hardste nodig hebben. Bij de volgende raad zullen we zien of deze motie het haalt.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er verder geen behoefte meer is aan stemverklaringen.

Ik dank u allen hartelijk, ook de mensen op de publieke tribune en de mensen die thuis meegekeken hebben.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter te 23.40 uur de vergadering.